Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	
Titel | Title:	Bibliothek for Morskabslæsning : 1820-1825 : 1.-12. Bd.
Alternativ titel | Alternative title:	Bibliothek for Moerskabslæsning.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	1820; Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh., 1820-1825
Fysiske størrelse | Physical extent:	12 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

57.-9.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Bibliothek

for

Moerskabslæsning.

Andet Bind.

Kiøbenhavn.
Udgivet og forlagt af den Gyldendalske Boghandling.
1820.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Indhold.

Side.

Hertug Christian af Eisenberg eller det eisenbergske Spøgelse; Fortælling af Fr. Rochlitz . . . . . 1.
(Af Frauenzimmer-Almanach auf 1820.)

Saaledes var det ikke meent; Fortælling i Breve af Caroline Pichler . . . 79.
(Af Minerva, ein Taschenbuch auf 1816.)

Verdens Dom; en herrnhutisk Fortælling af F. L. Huber . . . . . 153.
(Af Hubers gesammelte Erzählungen, herausg. von Therese Huber geb. Heyne, 3r Band, Stuttgard 1819.)

Herr von Bretschneiders Reise til London og Paris . . . . . 280.
fortsat og sluttet . . . . . 377.

Kirken Seta Maria maggiore i Rom . . 307.
(Af Bowers Historie der Pábste.)

Livets Blomster og Torne; Fortælling i Breve af Caroline de la Motte Fouqué 309.
(Af Frauentaschenbuch auf 1820.)

Hertug Christian af Eisenberg eller det eisenbergske Spøgelse.

Denne Historie er deels taget af hidtil utrykkede, deels allerede før benyttede archivariske Efterretninger, af andre gamle Familiepapirer og en Deel er efter Sagn fra det Sted, hvor den har tildraget sig. Navnet Theophilus a St. Maria Lusatiæ gav Hertug Christian af Eisenberg sig selv i sine „hemmelige Papirer"; han underskrev dem aldrig anderledes. Aarsagen findes i Historien selv.

Jeg var den femte af en fyrstelig Faders syv lykkelige Sønner. Aarbøgerne kaldte ham den Fromme; hans Undersaatter den Gode, den Retfærdige, den Vise. Upartisk delte han sit Hjerte mellem os Børn, som han siden deelte sin Hjertesorg med os. Fandt der hemmelig nogen Forskjel Sted: saa var den maaskee, dog dengang af mig ubemærket, til min Fordeel, nemlig for saavidt den angik Kjærligheden. Men ei min Fortjeneste, blot hans indvortes Trang var Grunden hertil. Mine Brødre havde

mange Legems og Sjæls Fortrin fremfor mig, mig udmærkede Intet uden en spæd Legemsbygning, der bebuder en tidlig Henvisnen, og et fromt, blødt Hjerte, maaskee en Følge af min Svagelighed i Børneaarene. —

Allerede i min tidlige Drengealder var jeg næsten bestandig om min Fader; Fritimerne efter en meget tidlig Underviisning tilbragte jeg i hans Kabinet. Jeg var et stille Barn, og forstyrrede ham ei i hans Beskjæftigelser. Blomster og Billeder var min Verden; af dem skabte jeg Alt, hvad jeg vilde. Naar jeg havde dem og undertiden et kjærligt Ord af min Faders Mund: saa kunde han gjøre sikker Regning paa min Lydighed.

Engang maa det dog have manglet enten paa Aarsag eller Virkning; der blev statueret et Exempel, og jeg indspærret i Billedgalleriet, der stødte til min Faders Kabinet. Man kaldte det: det hemmelige; formodentlig, fordi det ei havde nogen anden Indgang, end gjennem Fyrstens hemmelige Kabinet, og det følgelig ei kunde staae aaben for Alle og Enhver. Da nu min Fader efter en god Stund befalede mig at komme ind, da han mærkede, jeg var saa stille derinde, sprang jeg ham glad imøde med en Haandfuld Blomster. „Vær ikke længer vred, kjære Fader! Englene her have været ret venlige, og har talt med mig!“

Alt for ofte har jeg hørt denne Anekdote fortælle, til at jeg, selv nu, skulde forkaste den. Men mig selv foresvæver denne Tildragelse kun som en dunkel Drøm; jeg veed ikke vist, om jeg har oplevet den, eller om man kun har tilegnet mig den ved ofte at fortælle den. Det være som det vil: nok, min Fader havde herved mistet det eneste Straffemiddel, han vilde bruge. Naar jeg siden skulde ind i det hemmelige Gallerie, saa var det langt snarere en Belønning for særdeles Artighed.

Jeg maa beskrive dette Sted, som evig mine sødeste Erindringer ville hæfte sig ved. Den store Ildebrand, som i senere Aar ødelagte vort Slot, har tilintetgjort det; det lever endnu kun i min Hukommelse.

Naar jeg traadte derind over Kabinettets høie Dørtærskel, udvidede for min barnagtige Phantasie, der maalte Alt efter sin Størrelse, den høie Marmorhvælving sig umaaleligt til begge Sider. Men dens Umaalelighed laa i to store venetianske Speile, der beklædte de to modsatte smalle Vægge, og atter reflecterede, hvad dette Trylleſted indsluttede. Paa den brede Side hængte en talrig Mængde Billeder af gamle Hertuger og Hertuginder: vort Huses Fædre og Mødre. De vare alle afmalede i Legemsstørrelse, og de forgyldte Rammer gjorde dette Syn endnu pragtfuldere. Ligeoverfor dem skinnede Galleriets høie,

paa gothisk Viis, tilspidsede Vinduer. De vendte ud til den vidtløftige Slotshave. Den brede Lindeallee beskyggede dem, uden at formørke dem formeget. Som Naboer nikkede Træerne ind, og deres Vifter og Hvisken talte paa mangelunde Maader til min Sjæl. Overhovedet forekom Alt mig at have Røst og Tale. — I denne stille Samklang laa Grunden til den indvortes Lykke, der gjorde mig saa salig.

Med et af mine kjære Træer var jeg imidlertid dog ikke enig. Det stod ligefor et Billede af en af mine Stammemødre, sandsynligviis den samme, der hiin Gang havde givet mig Blomster og talt saa venligt med mig. Det beskyggede især hendes Ansigt saa stærkt, at jeg aldrig kunde see det ret klart. Min Fader lovede mig ofte, at lade Maleriet tage ned, at jeg kunde see det nærved: men det er det eneste Løfte, han aldrig har holdt.

Forunden denne Gjenstand for min Længsel var der endnu tre andre Billeder, der gjorde et særdeles Indtryk paa mig. Det første var den milde, elskelige Hertuginde Dorothea, hendes Lands og hendes umyndige Sønners omhyggelige Moder. Det andet forestillede Hertug Bernhard af Weimar, hiin Trediveaarskrigens Helt. Jeg elskede og beundrede det, men uden, som nogle af mine Brødre, at føle nogen Lyst til Efterlignelse hos mig. Du bliver en god Fredsfyrste, sagde min Fader, og strøg

mig med Haanden venlig over mine blonde Lokker. Du kommer ei til at vinde Vaabenfærd, uden for saavidt den sikkrer Landets Velstand. Og saaledes bør det ogsaa være! — Det tredie Billede, der ret var faldet mig i Øinene, virkede ubehageligt paa mig: det var en høi, stolt Hertug, smykket med alle de Udmærkelsestegn, der tilkom hans Stand. Hans Ansigt var magert og blegt, og af hans mørke, dybtliggende Øine straalte Noget, der skræmmede mig. Med Flid søgte jeg derfor at undgaae dem ved mine Lege; og alligevel fulgte de mig overalt, og skrækkede mig undertiden saa meget, at jeg adskillige Gange, ved at flygte for dem, faldt, før jeg kunde naae Døren og finde Befrielse ved den Bøn: Fader, jeg vil ind til dig!

Undertiden, men sielden, var min Tvillingsøster Anna her min Legesøster: men jeg veed, at hun ogsaa ofte ene færdedes herinde. Vore Fritimer traf sjelden ind paa samme Tid: men, naar det skedte, saa var det en stor Nydelse for os Begge. Ingen af mine Søskende var mig saa kjær som hun; og jeg tør sige: jeg var hende hvad hun mig. Vi vare to Tvillingroser voxede paa en Stilk; den ene blomstrede saa yndigt som den anden.

Vor tolvte Fødselsdag faldt ind paa en Søndag. Da jeg tilligemed Hertugen og hele Hoffet kom fra Kirken, var hun for Upasseligheds Skyld bleven

hjemme, havde indelukket sig her, og sagde, at hun befandt sig bedre.

Glad nærmede jeg mig hende; men hun traadte mig imøde med usædvanlig Alvor. Hun forekom mig større, end jeg havde seet hende i de sidste Dage; men ogsaa mindre blomstrende, end nogensinde før. Adskillige Gange vilde jeg spørge hende: Hvi saa bleg, min lille Anna? men Ordene vilde ei over mine Læber; en vis sky Ærefrygt, jeg aldrig før havde følt i hendes Selskab, holdt mig tilbage.

Taus rakte hun mig sin Haand, og tause gik vi op og ned mellem de to store Speile i det lange Gallerie. — Allerede vilde jeg komme frem med en barnagtig Bemærkning, da hun tog Ordet: Jeg har meget at sige dig, min Broder, sagde hun; men nu ikke, og heller ikke her. Og naar og hvor da ellers? spurgte jeg; og i det samme oplæstede vi begge vore Øine. Vi stode for et af Speilene, og saa blomstrende, saa rosenrød jeg end i Dag stod ved den Dødbleges Side: saa var dog min Lighed med hende, hvormed man smigrede mig, mig mere paafaldende, end nogensinde før.

Anna blev rimeligviis det Samme vaer som jeg saae, men hun havde større Aandsnærværelse. En sienlig Gysen gjennemfoer hende. — I Baggrunden af Galleriet — vi kunde see det i Speilet — kom nu en Dame tilsyne. Hun ilte hen mod os

med stærke Skridt; hun havde alt tilbagelagt henved fjerde Delen af Veien, da vi dreiede os om. Man kalder paa os! sagde jeg til min Søster. Ja vist! men hvo kalder os! svarte hun betydningsfuldt. Kom! Du seer, at vi ei ere ene. —

Hun var saare bestyrtset. Hendes Hjerte slog lydeligt. Damen var forsvunden. Jeg spurgte, om hun var bange? Du veed, tilføiede jeg, hvor ofte vi i disse Speile saae Gestalter bag os, som slet ikke vare der. Dette er et Blændværk, som man kalder optisk, efter hvad vor Magister har lært mig.

Hun svarede ikke, og vi traadte ind i min Faders Kabinet. Jeg vilde fortælle; men hun lagde med et alvorligt Blik Haanden paa Munden. —

Vor Fødselsdag skulde have været feiret ved mangeslags skyldfrie Lege: men Anna kunde ingen Deel tage i dem; hun var syg! Hun blev snart meget syg; hun var Døden nær; og jeg tænkte at dø med hende. Men hun skulde dog reddes og jeg med hende. Dronningen af Sverrig, hendes Gudmoder, kom paa denne Tid til vort Hof. Hun dvælede med Kjærlighed ved sin Yndlings Sygeleie. Hendes Livlæge gjorde Underværker. Anna kom sig, og fik Tilladelse til at følge hende til Badene i Pisa, da Lægen holdt det for nødvendigt til at styrke hendes Helbred.

Vi skildtes altsaa. Denne Afsked kunde vi vel holde ud: vi skulde jo sees igjen! —

Disse Dage, hvori jeg havde levet i Bekymring for et elsket Liv, havde virket besynderligt paa mig. Jeg var paa engang ei længer nogen Dreng; jeg var hurtig modnet til Yngling, til en alvorlig, ofte endog tungsindig Yngling, der, da han var bleven fortrolig med Tanken om Døden, nu, da hans Livs ene Halvdeel var reddet, meget ofte tænkte paa den Andens Henvisnen. En Tildragelse, under min Søsters Sygdom, havde gjort Forestillingen, at jeg snart skulde dø, til herskende hos mig; jeg vil kortelig omtale den.

En Dag, da jeg sørgede meest for min Søster, tog jeg, som sædvanlig, min Tilflugt til min Fader. Et lille Closet, kun ved Glasdøre adskilt fra Hovedværelset, havde jeg til enhver stille Beskjæftigelse. Fra min Faders Bibliothek, der, efter hans Mening, ei indeholdt noget Skadeligt, hentede jeg Renati Sinceri Tractat: „Om Metallernes Slægtskaber og sammes mulige Frembringelse." — Jeg forstod egentlig ikke denne Bog, skjøndt den var skreven paa tydsk: men dens sælsomt skjønne, mellem Mørke og Lys henflydende Ord, fornøiede mig, men endnu langt mere de vidunderlige Dyreskikkelser og Kongebilleder, den var ziret med. Jeg læste og saae mig mæt, til jeg blev ganske udmattet;

og derpaa slumrede jeg omsider ind. Mit Hoved var sjunken ned paa Bogen, og jeg kunde vel have slumret saalænge, at man aldeles havde glemt, jeg var derinde.

Jeg vaagnede, da jeg hørte, man nævnede mit Navn inde i næste Værelse. Min Fader var ei længer ene. Magister Nauman, vor Lærer, var hos ham, en ærværdig Olding, der havde levet sine kraftigste Aar i det forrige Aarhundrede, og som derfor fra det overførte alle sine Drømme ind i vort; som da evig Menneskets Drift herneden vil løfte Aandens Vinger til en anden, end den sandselige Verden, kun altid med andre Vingeslag, indtil de endelig synke ned, enten udmattede af Vildfarelse, eller beroligede ved Tilfredsstillelse. Det sextende Aarhundredes Drømmebillede var Astrologie, og netop om dette vor Lærers Yndlingsstudium talte de nu. Ak, allerede længe vidste jeg, at Gubben havde stillet min Nativitet. Hvilken lykkelig Hændelse skulde nu lade mig høre de Resultater, jeg for længe siden forgjæves havde forsket efter! —

Men jeg havde desværre bortsovet Begyndelsen, og Magister Nauman vedblev, i det han gik op og ned i Stuen med min Fader:

Jeg veed det, naadigste Fyrste, — sagde han — jeg veed det, at det ei er Eder nogen behagelig Tidende: men jeg maatte engang tale. De faa Mi-

nutter, Prindsessen er født tidligere, og det, som vor Videnskab lærer, Stjernerne nærmere beslægtede Kjøn, gjør hendes Skjæbne kun misligere: men ogsaa ham frelser intet fra den tidlige Død, uden en ganske forandret Leveplan. Bliver Alt uforandret saa maa han tidligen blegne, ja maaskee om faa Maaneder.

Kjære gamle Ven — svarede min Fader munter — tal dog heller om Drengens Formæling, end om hans Død!

Og — vedblev Nauman — faaer han end den, der fra Barndommen af var ham bestemt: han vil aldrig elske hende med en Ægtefælles Kjærlighed. Mellem hende og ham stiller sig noget Dunkelt, og saa Fremmed, at jeg ei kan tænke mig det, og langt mindre nævne det. Han bliver aldrig formælet; og blev han det end, uden jordiskt Haab for dette Fyrstehuus.

Jh nu vel — svarede min Fader i en spøgende Tone; vi har flere Sønner! desuden er Knøsen nu tolv Aar, og vi burde egentlig slet ikke tale om saadanne Ting.

Nu saa hør i det mindste, min Fyrste, — talte den Gamle med høitidelig Røst — hør, hvad der ligger mig endnu mere paa Hjertet. . .

Men, til min store Bedrøvelse skulde jeg ei erfare dette. De stod just ganske tæt ved Døren,

som stod paa Klem; og sandsynligviis blev min Fader mig vaer, skjøndt jeg endnu vilde lade som jeg sov: thi paa engang taug de stille, Døren blev trukken til, og Samtalen sagte fortsat: endelig hørte jeg kun, hvad min Fader, og maaskee ei uden Hensigt, talte med opløftet Stemme hen mod Døren: Nok derom! Jeg er en Christen, og veed, at Gud ei har skreven vor Skjæbne i Stjernerne, men i sin Haand. Hvad han skjuler i den: hvo tør uden Formastelse ville udgrunde det? Hvad der imidlertid er godt i Eders Tale, min gamle Ven, det skal jeg trolig bevare! —

Begge havde fjernet sig, og jeg fik Tid, til at vaagne og fatte mig. Ogsaa jeg fjernede mig, men fast blev Tanken om min tidlige Død præget i min Sjæl. Den var mig velkommen, saalænge jeg maatte sjælve for den elskede Søsters Liv: men da hun var reddet, da vaagnede ogsaa Kjærligheden hos mig til det Liv, der blomstrede ungdommelig skjønt for mig, og lydig, som stedse, føiede jeg mig i, hvad min Fader bestemte, sandsynligviis til Forlængelsen af mit Liv, som Stjernerne skulde true.

Jeg kunde egentlig ikke ret begribe, hvorledes det, man havde for med mig, skulde tjene til hiint Øiemed; snarere til det Modsatte. Man førte mig nemlig Vaabenfærd og Krig imøde. Dog ogsaa det var godt. —

Min Søn — sagde min Fader, da han tog Afsked med mig — Du har hidtil staaet Dig godt, og erhvervet Dig flere Indsigter i Sprog og Geographie, ja selv i Mathesis, end mange Ynglinge af din Stand og Alder: læg nu Bøgerne nogentid paa Hylden. Vaaben-Skolen er den egentlige Fyrsteskole; vi maa lære at føre Sværdet, for, frygtede af Fjenderne, at sikkre Fædrelandet Fred. Far hen; om tre Aar sees vi atter.

Min Fader havde i Kloster-Lausitz stiftet et lidet Ridderakademie; mine ældre Brødre havde været der, og kun forladt dette Sted, for i Wien ved Keiserens Hof at betræde en større Bane. Mig var mit Bestemmelsessted dobbelt kjært; det laa i Hertugdømmet Eisenberg, til hvis Regent jeg engang i Tiden var bestemt. Jeg skildtes fra det elskte Fædrene Huus. Med den gode Magister Naumanns Vidende overgav min Fader mig til den gamle, forhenværende General von Maetsch's Opsigt, der i Keiserens Tjeneste havde vundet blodige Laurbær nok, for nu at nyde den Glæde, i landlig Ro at danne unge Krigere til at følge sit Exempel.

Den Lærer, jeg forlod, medgav mig sin Søn, den unge Magister Naumann til Hovmester, og Generalen gav mig ligeledes sin Søn, en allerede ridderlig dannet Yngling, faa Aar ældre end jeg, til

Waabenbroder. Denne var siden min trofaste Ven og Tjener, og er det endnu i dette Øieblik.

Af alle elskte Steder i min Faders Residenz havde jeg gjemt Billedgalleriet til den sidste Afskeed. Her vilde jeg vederqvæge mig blandt mine Forfædres Aander; her endnu engang feire min Søster Annas Minde, hende jeg her den sidstegang talte ene med, og som nu syntes at glemme mig mellem Italiens Herligheder: thi hun skrev sjelden.

Da jeg bad om at maatte komme ind i mine Erindringers hellige Tempel, fandt man, at mit Ønske ei kunde opfyldes. Hvælvingerne vare paa engang sjunkne betydeligt; man frygtede for at de skulde styrte ind, og havde sat Stiver under; det var forbunden med Livsfare, heed det, at betræde de gamle Haller.

Jeg saae Den, der i min Faders Navn bragte mig denne Beskeed, stift i Øinene; han slog dem ned og taug. Ved vort Hof forstode Faa den Kunst, at sige Usandheder med aaben Mine. — Jeg bad min Fader endnu engang derom. Han svarede mildt: Lad det være mit Barn! Hvad nytte de gamle Hvælvinger Dig? Vil den ridderlige Yngling paa ny begynde at græde over en fraværende Søster? Anna vender tilbage, og maaskee tillader jeg Eder Begge, der at feire Gjenforeningen, og er selv tredie Mand ved denne Fest. —

Saa reiste jeg da til mit Bestemmelsessted, og mine nye Øvelser bleve mig lettere, end jeg havde tænkt. Manglede mit Legeme end Kræfter, saa erstattedes disse ved dets Proportion og Smidighed. Blandt alle vaabendygtige Ynglinge blev jeg den Ypperste. Mine ældre Brødre, som engang besøgte mig der, og som ellers kun havde kaldt mig for Bogormen, behandlede mig med Agtelse, og de to Yngre, som endnu vare Børn, studsede over min Størrelse. Bernhard bad mig indstændig, at jeg ei maatte vælge Trediveaarskrigens Helt til Mønster: thi det var hans Navne, og ei min, og maatte derfor være hans Mønster. —

Tre Aar fløi hen for mig. Ei blot min Legemskraft og Størrelse havde tiltaget; men ogsaa min Sjæls Ro og mit Ungdoms Mod. Min Søsters Breve, der nu vare hyppigere, havde ei den skadelige Indflydelse paa mig, de tilforn vilde havt. Istedetfor Længselen efter vor Barndoms sværmeriske Lege vaagnede nu Længselen efter at see hvad hun havde seet. Hun havde med sin kongelige Gudmoder været i Rom, besøgt Frankrig og Schweiz, og endnu talte hun ei om at vende hjem. Om sin Sundheds Tilstand taug hun; den var vel god.

I de sidste Dage af mit femtende Aar fik jeg Befaling til at komme til Residenzen. Jeg indtraf der paa min Fødselsdag, Helligtrekongersdag. Kjære

ligen kom mig alle mine Brødre imøde; de førte mig til min Fader, der ventede mig i den store Sal. Efter den første Modtagelse førte han mig til en fortklædt, af Brillanter straalende Dame, der sad langt henne i Værelset paa en Lænestoel. Det var Dronningen af Sverrig. Søde Ahnelser gjennembævede mit Hjerte. Bag hende stod blandt de Damer, der omringede hende, en høi, hvidklædt Jomfru med en Myrthekrands i de ellers usmykkede Lokker. Hun var meget bleg, som en af Maanen bestraalet Lillie mellem malede Roser; thi Dronningens Damer havde fra Frankrig medbragt en evig Vaar, som man ved min Faders Hof endnu ei kjendte noget til. Hiin Jomfrue forsmaaede den; Anna, min Anna forsmaaede den.

Ja, det var h e n d e! Det var min Søster, som nu traadte frem, og kjærligt omfavnede mig. — O hvilken Sammenkomst! Jeg vil troe, hvad man siden har fortalt mig: selv Øine, ganske uvante til Taarer, strømmede over ved at see vore, den sødeste Glædes. — Nu kom mine Sødskende, der, som billigt var, havde ladet mig have Fortrinet, og forlangte samme Rettigheder. Blik, Ord, Kys og Haandtryk blev deelt mellem Alle. Anna tog den lille Angelica, der venligt klyngede sig op til hende, paa Armen, og trykkede hende til sit Hjerte: det huldе Billed af en ungdommelig Moder med det hellige Barn,

O hun var ubeskrivelig skjøn! og en vis særegen Høihed, der var udbredt over hende, og som ingen Ord kunne skildre, forskjønnede hende endnu mere, end alt Andet; meer endog, end den ædle Anstand, hun havde medbragt fra fremmede Lande.

Jeg beskriver ei denne Aften. Andre Aftner fulgte paa den, der vare ligesaa salige. Mig forundtes det, at blive saa længe Dronningen blev; og hun blev længe. Tungt faldt det hende at skilles fra sin Yndling, og tydeligere mærkedes hendes Ønske, at tage min Søster Anna med sig til Sverrig. Men Livlægen modsagde dette aldeles. Han erklærede, at vort Klima allerede var for barskt for hende; hvor meget mere det langt nordligere. Kun Italiens milde Himmel kunde, efter hans Udsagn, skjænke denne spæde Blomst nogen Varighed, og nogle Beilere, der meldte sig fra hiint Land, lode haabe eller frygte, at vi maatte opgive hende paa denne Maade, for ei ganske at miste hende.

Da Dronningen havde forladt os, maatte jeg tilbage i Vaabenskolen; men jeg fik Tilladelse, til at gjentage mine Besøg. Anna havde udenlands uddannet mangt et skjønt Talent. Kun een Gang saae jeg hende dandse i Kongens Kabinet, hvor hun, mod Lægens Ønske, gjorde os bekjendt med en sicilianst pantomimisk Dands, i hvilken hun syntes en svævende Gratie. Ogsaa hendes Sang, hendes

Zitharspil var uefterligneligt; og hendes Stemme klang mere fuldtonende, end det spæde Bryst syntes at tillade.

Engang traf jeg hende for Speilet med Pensel i Haanden, i Begreb med at rette noget paa sit eget Portrait, som hun bar skjult paa sit Bryst ved en sort Lidse. Giv mig det! raabte jeg i Spøg; det lader saa egenkjærligt, at Du gaaer med Dit eget Portrait. — Du skal faae det, svarede hun; men ikke nu; dog maaskee snart.

Hun havde vendt det om, og jeg saae et andet Portrait, som hun strax skjulte. O jeg veed det: sikkert Hertugen af Urbinos Portrait! vedblev jeg, som for at drille hende.

„Jeg bliver aldrig Hans."

„Men Du agter ham; han forguder Dig; vor Fader giver sit Minde dertil, da Tvivlen angaaende Religionen er hævet, og Du kommer til Dit andet Fædreland, som jeg ogsaa følger Dig til."

„Ja, jeg kommer til mit andet Fædreland, som Du ogsaa følger mig til," — gjentog hun meget alvorlig.

Taarer fyldte mine Øine; thi jeg forstod hende. Jeg greb hendes Haand, og bad hende, ei at tale saaledes, om hun ei vilde dræbe mig: mig og hendes Forlovede.

Ogsaa Eders Dage ere talte, svarte hun, og tog i Klokkestrengen; et Tegn til, at hun vilde være ene, eller i det mindste ei længer ene med mig. Og saaledes gjorde hun altid, naar jeg vilde tale med hende om saa meget, der endnu fra vor tidligere Alder laa mig paa Hjertet. —

Engang kaldte et Brev fra Fru von Maetsch, hendes Hovmesterinde, mig hurtig til Residenzen. Min Søster var syg; hun var nu ofte syg, ofte sengeliggende, og man havde fortiet mig det. — Dog dennegang fandt jeg hende bedre. Hun smilte over den Ilfærdighed, hvormed man havde ladet mig kalde. Jeg troede virkelig, hviskede hun, at min Bortreise alt var for Haanden!

Bortreise: nu ja, til det Paradiis, Kjærlighed bereder Dig! svarede jeg ubetænksomt.

Ja visselig! visselig! sagde hun. Hvor træffer Du dog altid det Rette, uden at vide, eller ville det! —

Af slige Optrin gaves der mange, og de endtes med ahnelsesfulde Taarer, som kun Lægen og Haabet modsagde.

Hendes Tilstand blev misligere: men man vænner sig til Alt. Jeg var nu langt roligere, end i Begyndelsen. —

I de skjønne Maidage ilede jeg til hende, for at bringe hende de første Roser, jeg havde opelsket.

Jeg blev min Fader vaer langt borte. Han havde grædt og undveeg mig.

Vi vilde just skikke Bud efter Eder, sagde Fru von Maetsch, der traadte mig imøde ud af det mørke Værelse. Hun længes meget efter Eder. Er det en Ahnelse, der fører Eder til os?

Nu tænkte jeg mig det Skrækkeligste, og traadte skjælvende ind.

Prinds, vær fattet paa Alt, sagde Matronen, der greb min Haand, og førte mig til den Lidendes Seng.

Hun sad, støttet paa Puderne, paa sit Leie, og strakte de udbredte Arme imod mig. Sorgfuld bragte jeg min Blomstergave.

Det er jo vor Stammemoders Blomster, sagde hun smilende.

Hæftigt grædende knælede jeg ned ved hendes Leie. Græd ikke, sagde hun; mindes Dine egne Ord: jeg gaaer til hiint Paradiis, som Kjærlighed bereder mig; og til mit Fædreland, som Du følger mig til.

Her traadte min Fader ind. Han talte nogle Ord til mig, fulde af vægtig Trøst; af hiin Trøst, Christendommen kun giver: derpaa bad han mig, at jeg skulde gaae bort. Men ei ind i Værelset! raabte han efter mig: ud, mellem Vaarens Knopper! der ville Billeder paa Opstandelsen snarest berolige Dig!

Jeg adlød næsten uden Bevidsthed, og vidste nu det Skrækkelige, der forestod mig. — Lægen traf mig i Annas Løvhytte med stirrende, taareløst Øie; han følte, at min Puls slog feberagtigt, og bad mig, at lægge mig tilsengs.

Ved Midnat blev jeg kaldet. Endnu engang begjærte den Døende at see mig. Jeg knælede ved hendes Leie, da hun vaagnede, som af en dyb Slummer. Ak, min Broder! sagde hun venlig, og rakte mig Haanden. Ja, jeg havde visselig meget at sige dig: men nu er det for silde. Der, tag det, jeg har lovet Dig! — Med disse Ord greb hun efter det Portrait, hun bar om Halsen, og gav en af sine Frøkener et Vink til at løse det af, da hun selv var for svag dertil. — Hun lagde den dyrebare Gave i min Haand, vilde endnu sige Noget, segnede kraftløs tilbage, drog et dybt Suk og — var ei meer! —

Endnu i Dag, efter saa mange Aars Forløb, fylder denne Erindring mine Øine med Taarer. Dengang troede jeg at gaae tilgrunde i min Smerte; og virkelig var en derpaa følgende langvarig Sygdom maaskee det eneste Redningsmiddel for mig. —

Da jeg kom mig, havde Maaneder lagt sig mellem mig og Skilsmissens Dag; jeg var for svag, til at føle fuldt saa heftigt, som i hine Øieblikke; jeg var Verden og min Fader gjengivet; ogsaa tra-

stede Haabet, at jeg snart skulde følge hende, mig meget, et Haab, mit ustadige Helbred meget bestyrkede.

Da jeg atter kunde og maatte leve, som et Menneske blandt Mennesker, anordnede Lægen, at jeg fremfor Alt skulde skifte Opholdssted. At vende tilbage til Vaabenskolen var mig med mit kraftløse Legeme umuligt. Min Fader bestemte sig da til, at sende mig og mine Brødre, Bernhard og Henrik, til Strasburg, for at vi der, deels skulde begynde, deels fortsætte vore Studier. Vi fik vor gamle Lærer Naumans Søn med, som Hovmester, og min Ven, den unge Herr von Maetsch, som Reisecavalier, tilligemed nogle faa Andre.

To Besøg havde jeg endnu tilbage, efterat jeg havde taget Afsked med Alle: det Ene hos Magister Paul Gerhard, min Faders Hofpræst, den herlige Psalmedigter, store Theolog og christelig fromme Helt, der ogsaa hos min Fader gjaldt endnu mere end den første Minister; det Andet ved min Søsters Grav. Det Sidste aflagde jeg først. Silde om Aftnen før min Bortreise var det, at jeg omsider formaaede Fru von Maetsch til at følge mig til det hertugelige Gravcapel. Grædende viste hun mig min Søsters Kiste. Den stod ved Siden af vor Stammemoder Annas. Saa havde den Forklarede villet

det. — Meget havde jeg haabet af min Ledsagerinde, hun havde altid været om den Hensovede, hendes lønligste Tankers Fortrolige: hvad kunde hun ikke have svaret mig paa mine Spørgsmaal. Men hun var stum, som de Døde, der omgave os. Det var klart, at vort gyselige Opholdssted skrækkede hende; at hun var bange. En Ting aabenbarede hun mig: paa vor tolvte Fødselsdag var rigtignok noget Overordentligt, der sandsynligviis havde lagt Grunden til hendes tidlige Død, mødt Prindsessen i Billedgalleriet, der nu var lukket for Alle og Enhver, og som selv Hertugen kun sjelden besøgte. — Det var jo det, hun dengang vilde betroe mig, og som jeg nu aldrig faaer at vide: thi Fru Maetsch, hvis Læber dengang Frygt lukkede, skulde snart selv indgaae i hiint Hemmelighedernes Land.

Den sidste Afsked, jeg tog med min Fader, var i flere Henseender tung og hjerteskjærende. Hvilken Følelse, at maatte skilles fra ham! og hvilken Udsigt, hans Villie aabnede mig i Fremtiden! Min Hu stod til den vide Verden, stod didhen, hvor Anna havde tilbragt den skjønneste Deel af sit Liv: og jeg skulde efter et kort Ophold vende tilbage fra Strasburg, for at formæles, og derpaa under min Faders Veiledning lære de Regent-Pligter, jeg engang skulde udøve i det mig bestemte lille Land! —

Jeg var meget bedrøvet, da jeg kom til den ærværdige Gerhard. — Prinds! sagde Oldingen, i hvis Hænder jeg havde aflagt den christelige Ynglings første Løfter, og som endnu stedse talte fyndigt til mit Hjerte — Jeg kan sige Eder et Ord, der indeholder al Beroligelse, selv i de sørgeligste Tilfælde: „Befal Herren dine Veie, og haab paa ham: han vil mage det vel!" Da jeg, vedblev han, blev forviist fra det Brandenburgske Hof, ved hvilket jeg maaskee talte for høit om Ting, der laae udenfor min Virkekreds, vidste jeg hverken ud, eller ind. Dadlet selv af Hende, der var mig den Kjæreste i Livet, forfulgt af hendes Taarer, flygtede jeg ud i den lille Have ved Værtshuset, hvor vi, berøvede alle Udsigter, havde overnattet. Mit Hjerte var fuldt af hine Ord: de bleve, uden at jeg tænkte meget paa det, til Sang. Jeg opskrev dem i min Tegnebog, og var endnu ikke ganske færdig dermed, da man bragte mig det Budskab, at jeg hurtig skulde komme op: der vare to fornemme Herrer, der vilde tale med mig. Prinds, det var Sendebud fra Eders Fader, der kom at kalde mig hid til dette de Frommes Land, hvor jeg nød den Lykke, ogsaa at opdrage Eder for Himlen, Eder og Eders forklarede Søster.

Vi skiltes meget rørte; men Tiden har senere ogsaa hævdet sine Rettigheder over mig, og jeg, der dengang tænkte, den kjæreste Vei, Gud kunde føre

mig, vilde være Veien til Døden, jeg fik atter Kjærlighed til Livet, og med ny Legemskraft, med nye Billeder, jeg saae i de fremmede Lande, vendte ogsaa Ro og Glæde tilbage i mit Bryst.

Jeg fandt Strasburg smuk, og mine videnskabelige Øvelser lette. Astrologen Naumanns Søn, der ledsagede os, var ingen sørgmodig Sværmer, men en ung Mand, der elskede Livets skyldfri Lyst. Des lettere maatte jeg helbredes for min Sorg. Dog var jeg engang næsten sjunken tilbage, da jeg nemlig, istedetfor et Brev fra Hertugen af Urbino, som jeg stod i Brevvexling med, fik et med sort Segl fra fremmed Haand, der meldte mig hans Død. Den unge Helt var falden i Slaget ved Lodi. Det gjenkaldte mig paa en smertelig Maade Annas Ord: „Ogsaa hans Dage ere talte!" og tillige, at hun sagde det samme om mig. — —

To Aar havde vi været i Strasburg; min legemlige Sundhed og Styrke var atter vendt tilbage. Min Aand var beriget med Kundskaber; Fred kom ogsaa i min Sjæl: dog ei ungdommelig Munterhed. Alvorsfuld Vemod omsløredе mit Sind, som et Tordenveir, der paa engang bebuder Vaarens Marker Velsignelse og Ødelæggelse. Jeg befandt mig bedst i stille Ensomhed; jeg blev mere og mere eftertænksom, mere og mere indsluttet i mig selv, og af Kjær-

lighed til visse sælsomme Drømmerier undflyede jeg selv mine Brødres Selskab.

Engang, da jeg just var saa dybt hensjunken i mit indre Selv, førte min vise Lærer mig, for at rive mig ud af mig selv, og tillige for at berede mig Søvnløse legemlig Udmattelse — en lang Vei ud gjennem Mark og Dal; og ved Enden af den lange Vandring stege vi endnu op paa Münstertaarnet, for at nyde den næsten gyselige, umaalelige Udsigt derfra.

Det var mig umuligt, at komme høiere end til paa Plateformen. Jeg lod min Broder, tilligemed Læreren og Herr von Maetsch klavre op paa den gjennemsigtige Høide, og blev ene tilbage. Siddende paa en Steenbænk, nød jeg den ogsaa herfra fortryllende Udsigt over Byen, der efterhaanden blev roligere. Menneskevrimlen, der aldrig fattes her, fordeeltes. Solen sank, og nogle af dens glødende Straaler faldt paa den med mange Navne beskrevne Muur. Hvo engang havde vandret her, følte Driften til at efterlade et Mindesmærke om sin Tilværelse, og ofte at tilføie nogle Vink om sit Liv. Jeg læste meget af det, der frembød sig for mig, og grundede just paa nogle gaadefulde Chiffre, der vare skrevne af en bekjendt Haand, da jeg nedenunder samme opdagede Navnet: „Anna, Prindsesse af Gotha, en elsket Broders Tvillingsøster.“

Hvilken Overraskelse! Du, Forklarede, havde engang vanket her, her havde du tænkt paa mig: skulde jeg ikke ogsaa tænke paa dig? Jeg ilte med at opskrive hine uforklarlige Ord, hvis Betydning jeg aldrig har kunnet udfinde, i min Tegnebog; derpaa tog jeg den Uforglemmeliges Portrait ud af min Barm, og hengav mig ganske til de Følelser, der endnu i Dag gjentone dybt i min Sjæl, og som vel aldrig ganske ville forstumme.

Jeg følte endelig Nødvendigheden af, at maatte fatte mig. Jeg dreiede Portraitet om, paa hvis Bagside der ei fandtes andet end et jirligt, noget formindskende Speil. Jeg havde naturligviis ogsaa ofte seet paa denne Bagside, men aldrig nøie betragtet den, da den forekom mig uden Betydning. Nu hæftede mine Øine sig, som af sig selv, fastere paa den: i det samme troede jeg at høre de Nedkommendes Fodtrin. Nødig vilde jeg overraskes med Billedet i Haanden: jeg stak det hurtig ind paa Brystet; men Enden af Snoren havde, uden at jeg mærkede det, viklet sig om min Finger; da jeg trak Haanden tilbage, rev jeg Portraitet atter ud, og det faldt klingende ned paa Steengulvet. Hvilket Tab! Beskjæftiget med, at søge de adspredte Levninger sammen, var jeg glad ved at Larmen ovenover mig, sandsynligviis kun Vindens Susen mellem Aabningen i Rækværket, nu taug, og at jeg blev ene.

Jeg søgte længe, og fandt Intet uden det sønderbrudte Speilglas, indtil en Ende af Snoren, der var flaiet ud over Rækværket, viiste mig en Mulighed til, om og med nogen Fare, at redde hele Resten. Var det min gode eller min onde Engel, der vilde røve mig et farligt Klenod, eller ved dets Gjenerholdelse berede mig Døden? — Det lykkedes; min kjæreste Skat var atter i mine Hænder, og det dyrebare Billede endogsaa uskadt. Men just her, hvor Speilet aldrig havde viist mig andet end mine egne ligegyldige Træk, opdager jeg nu, da Glasset er knust, et andet Billede, som jeg hidtil ingen Ahnelse havde havt om.

Fuld af Forbauselse holdt jeg det Opdagede nærmere hen mod de dalende Solstraaler. Hvilke Træk! Havde jeg nogensinde seet sand Skjønhed, eller stod den først nu i sin Reenhed for mit Blik? Disse store, sorte Øine, fulde af Majestæt og Kjærlighed; denne Mund, omsvævet af Ynde og blid Sagtmodighed; Dette og hvad andet mit Øie ellers saae, kunde jeg vel beskrive, men ingensinde hvad der fra alt Dette talte til mit Hjerte.

Nu kom mit Selskab ned. Lykkeligere end tilforn skjulte jeg min kostelige Eiendom. Man mærkede vel, at noget var hændet mig: men Hvad? Det havde jeg neppe selv kunnet sige, da jeg jo selv neppe vidste, hvad jeg havde seet, og fra nu af daglig

faae. Thi hver ubevogtet, ensom Time delte jeg mellem min Søster og den Fremmede.

Hvo var nu Denne? — At hun var malet af min Helliges Haand, det havde Manéer og Colorit alt viist mig; underneden fandt jeg ogsaa skrevet: „Hendes sande Billede, tro tegnet efter Hukommelsen."

Men det var ogsaa Alt. Hele Timer kunde jeg sidde i mørk Grublen over, Hvo denne Ubekjendte var. Tilsidst betoges jeg undertiden af en Gysen, som paa en svimlende Høide, og jeg skjulte Tryllebilledet, skjøndt der var Ingen i min Nærhed, som kunde overraske mig.

Ofte gjorde jeg mig Umage med, af hendes Ansigtsdannelse og hendes Dragt at uddrage Gisninger, og to Ting opklaredes for mig. Hun var af høi, af høieste Rang — hvilket den keiserlige Familieorden, hun bar, og som man kun gav Damer af denne Stand, tilkjendegav; og hun var sikkerlig ei tydsk. Det livlige Aasyn, uden Nordens Lilier og Roser, vidnede om en sydlig Himmel; og denne Dragt var ei den snevre, man bruger i vort Fædreland. — Men især røbede den besynderlige Maade, hvorpaa Sløret hang, den Fremmede, der, uden at ændse Skik og Vedtægt, kun hylder Skjønhedens Love. Gjennem dette Slør, der uudsigeligt forskjønnede det Hele, opdagede man en Blomster-

krands i de dunkle Lokker, en vidunderlig skjøn kongelig Hals, og en høi, bluførdigen tilhyllet, Barm. Gevandtet var simpelt, og den skjønne Arm omvunden med Perler.

Saaledes var det Væsens Udseende, som traadte dybere og dybere ind i Mørket for mig, jo nøiere jeg betragtede det.

Ogsaa mine Følelser bleve mig mere gaadefulde. At see hende, at tale med hende: det var mit Ønske; inderligt ønskede jeg, at sige hende, hvilken Ærefrygt jeg bar for hende: men Gjenkjærlighedens Ord fra hendes Læber — dem haabede jeg aldrig; snarere en dyb, hemmelighedsfuld Aabenbaring. At kysse denne Haand, denne Mund — jeg skrækkedes for den dristige Tanke. Jeg, der saa ofte kyssede min elskte Søsters Billede og vædede det med mine Taarer, tillod mig ikke engang denne Frihed med dette Billede. Engang at kalde hende — min, den ubetydelige Hertug af Eisenbergs Gemalinde —: jeg mindes ikke, at denne Tanke endog kun engang, selv i en sværmende Begeistrings Stund, har udviklet sig til Haab; men vel gjorde den, at jeg skrækkedes ved Forestillingen om en anden Pagt. Lad hende herske paa en Throne, boe i et Tempel — sagde jeg til mig selv; naar Du kun kan være hende nær, tjene hende, hylde hende, og hun saa ei foragter din Tjeneste, din Hylding! —

Just i hine Dage, hvori jeg kun alt for meget overlod mig til en Kjærlighed, den liig, jeg havde læst om i gamle Historier; just i hine Dage, om hvilke jeg endnu den Dag idag ei veed, om jeg var lykkelig eller ulykkelig, skedte det, at vi hurtig bleve kaldte tilbage. Et Krigsrygte udbredte sig. Min gode Fader vilde have alle sine Sønner i Nærheden. — Han mærkede snart, at der var foregaaet noget overordentligt med mig; han bankede ofte paa mit Hjerte: men hvilken Yngling har i slige Timer Mod til at aabne det selv for den kjærligste Fader? Det gjør Datteren snarere for Moderen! Havde Paul Gerhard, havde min gamle Astrolog endnu levet: dem vilde jeg maaskee have aabenbaret det for; ja den Sidste netop Dette maaskee helst. Nu havde jeg ikke mere nogen, mig saa nær beslægtet, Sjæl; thi ogsaa min Veninde, Fru von Maetsch, var død: og saaledes fortærede jeg mig selv i hemmelig Kjærligheds Lue.

En Trøst var det for mig, at man ikke talte et Ord om den Formæling, man alt ved min Bortreise havde truet mig med. Villig føiede min Fader sig i den Nødvendighed at sende mig endnu længer bort udenlands, for at helbrede mit Hjerte, hvis hemmelige Sygdom man ahnede, uden ganske at kunne udgrunde Kilden til den. —

Ved vort Hof havde iøvrigt meget forandret sig. De slette Tider havde havt skadelig Indflydelse paa Indkomsterne. Min Fader ansaae ei sine Undersaatters Pung for sin egen, og indskrænkede sig og Sine, for ei at forringe deres Velstand. Den italienske Reise blev mig derfor ogsaa kun tilladt under Navn af en simpel Adelsmand og med et meget lidet Følge. —

Ikke vil jeg forsøge at skildre det Indtryk, Hesperiens Tryllerinder gjorde paa mit let opflammede Gemyt. Jeg svømmede i Henrykkelse. Dog glemte jeg ikke herover Aarsagen, hvorfor jeg tildeels var tvet til disse Egne: jeg maatte finde min Ubekjendte her. Jeg troede endog at vide det Fyrstehuus, hun maatte høre til, dette, meente jeg, eller intet.

Min Ven, min Broder, Urbino, min forklarede Søsters Forlovede, fandt jeg vel ikke mere: men dog hans Huus, dog hans Familie. Uforsigtigen, og mod min Hovmesters Villie, bød jeg her mit Incognito. Jeg blev modtagen med aabne Arme, men ogsaa henrevet i en Hvirvel af Forlystelser, som neppe Hertugen af Eisenberg kunde være voxen, endsige den indskrænkede Adelsmand, for hvis Tilværelse vore Indkomster dog vare afmaalte.

Snart krævede Nødvendigheden, at jeg maatte forlade Rom; og jeg forlod det gjerne. Hverken

blandt Urbinos Tanter og Søstre, eller blandt alle de straalende Skjønheder, der omgave dem, havde jeg fundet min Udvalgte. Brune Italienerinder med brændende sorte Øine, med stolt kongelig Vært — dem havde jeg vistnok seet; jeg maatte endog indrømme Nogle mere blændende, mægtigere Yndigheder: dog ei mindre tro vendte jeg hver Aften tilbage til min Ubekjendtes fromme Øie og blufærdige Slør. —

Vi vare nu i Venedig, og gjerne fandt jeg mig atter i den anstændige Indskrænkning, min paatagne Stand gjorde mig til Pligt. Men det var ei Tilfældet med mit lille Følge. En af mine Reisecavalierer, ei Maetsch, men en Anden (jeg vil ei nævne ham, da hans Slægt endnu er ilive, —) vovede at paabenbare mig den Forlegenhed, hvori uheldigt Spil havde styrtet ham.

Bebreidelser ville her været frugtesløse. Jeg yndte ham, og han maatte reddes. Min Hovmester kunde ei erfare noget herom; desuden havde han neppe kunnet hjelpe; thi Summen var stor. Jeg følgte en kostbar Ring; men de Penge, jeg fik for den, vare ei tilstrækkelige. — Kun halvt trøstet over, at jeg ikkun halvt havde lindret den Kummer, der ængstede min Ven, som lovede Forbedring, overraskedes vi af Christi Legemsfest, der just indtraf paa denne Dag. Jeg begav mig med mit hele lille Følge til St. Marcus Pladsen. Klokken var 10 om

Morgenen. Den uoverskuelige Processíon bølgede og strømmede forbi os. Festligheden var endnu ei til Ende om Middagen Klokken to. Som bekjendt, bestaaer Processionen af alle den hellige Histories mærkværdige Personer, fra Adam af, lige til Soldaterne, der under den Helligstes Kors delte Byttet. En af disse Sidste traadte ud af Toget hen til mig. Jeg var just ved Trængselen bleven skilt fra mit Følge. Du er i Forlegenhed hviskede han til mig, og trykkede mig noget i Haanden: see her et Middel, hvormed Du kan hjelpe Dig! — Han var borte, og en Strøm af Mennesker gjorde mig det umuligt, at følge ham. — Det han havde givet mig, var et Par Tærninger. Med Foragt vilde jeg have bortslængt denne haanende Gave, og ei længer tænkt paa den: men da jeg nøiere besaae den, fandt jeg, at den var af betydelig Værdie. Det syntes at være Guld, den var af, og Øinene vare smaa Brillanter; det kostelige Arbeide forhøiede Værdien. — Denne Gave kunde jeg hverken overlade til Hændelsen eller selv beholde. Atter at bringe den tilbage i den dristige Givers Haand, syntes en Mulighed. Snart stod jeg paa et Sted, hvor Processionen endnu engang skulde forbi. Alt havde jeg faaet Øie paa min Mand: han forstod at skuffe mig; jeg maatte beholde hvad jeg havde. Dog raabte han nu

temmelig høit til mig: I Aften i Marcos Huus, ved Ponte di Rialto!

Fortrødelig kom jeg hjem. Jeg vilde kræve min mistænkelige Fortrolige til Regnskab; thi jeg ahnede her en skjult Sammenhæng: men jeg kunde ingensteds finde ham. Nu saae jeg mig nødsaget til at skuffe min Hovmester denne Aften, for ei at savnes paa det bestemte Sted, vilde jeg ikke lade et Klenod af Værdie paansde mig af en Ubekjendt, som jeg foragtede.

Jeg traf en Mand, der var klædt som En af Middelstanden, i Haven; vi satte os i en Løvhytte. Min Tiltale havde noget bidende: men han tog den forsmaaede Gave ufortørnet tilbage, og sagde mig, at man ved slige Festligheder ofte, af meer end en Grund, tillod sig saadant Spøg. Han havde ingen anden havt, end at komme i nøiere Forbindelse med mig.

Han havde allerede adskillige Gange seet mig, og han var af Aarsager, jeg engang skulde erfare, bleven opmærksom paa mig. Han kjendte mig, vidste ogsaa, at jeg af adskillige Aarsager ei var i de bedste Hænder, og tillod sig, at være min Raadgiver i Anliggender, hvori min tydske Hovmester, ubekjendt med Landsens Skik, ei kunde hjelpe mig tilrette. — Denne Mands Adfærd var ædel; hans Tale viis og forstandig.

Vi skiltes ad, og jeg lovede jævnlig at møde ham her. Til Slutning bad han mig, ei at tale til Nogen om vort Bekjendtskab; mindst til den unge Spiller, som jeg skulde vogte mig for. Hvorledes? svarede jeg, og Eders Gave syntes dog at være en Opfordring, til at følge hans Exempel. — Det var den ikke, sagde han: den var en Prøvelse. —

Da vi i en af vore næste Sammenkomster atter kom til at tale om Spil, begyndte han at udvikle Tallenes hemmelige Slægtskab og Spils Farlighed. Prøv kun engang paa det, sagde han; I vover jo intet; det skal blot tjene til Eders Underviisning. Spil kun en Tidlang hver Aften med Opmærksomhed hvert Spil, og I skal lære den hemmelige Combination af det at kjende, som vi kalde Tal, men som henhører til de meest hemmelighedsfulde Ting i Verden. Naar I kjender hiin Sammenhæng, skulde det være besynderligt, om I ei blev lykkelig, og alligevel spiller I aldrig falsk. Det er umuligt at undslaae sig for Spil, derfor maa I vide Besked herom, at I ei skal vorde Snildheds Bytte.

Jeg saae ham stivt i Øinene, og det forekom mig, at jeg blev den lede Djævels Hestefod vaer. Med Kulde erklærede jeg, at jeg aldrig spillede — hvilket ogsaa var sandt, da man ved min Faders Hof holdt Spil for noget Syndigt.

Siden kom jeg ikke mere i Huset ved Ponte di Rialto. Men da jeg engang i Selskab med min spillelystne, nu forbedrede, Ven, mødte denne Mand, gav hiin mig et Vink, og sagde: at dette var Et af de allerfarligste Mennesker, der i Begyndelsen havde hildet ham i næsten usynlige Snarer, og derpaa draget ham hen mod Afgrunden. —

Mit Hjertes Hemmelighed var og blev, hvad den fra Begyndelsen af havde været mig — Punktet, hvorom alting dreiede sig. Dybt slumrede den i mit Hjerte; Ingen ahnede den. — Dit Billed, o du Himlens Indviede, havde ingen seet, og aldrig skulde det vanhelliges af fremmede Øine! Hvo havde altsaa stjaalet dig ud af mit Inderste? hvad var det da, der paa engang bragte dig for mine Øine, og misbrugte dig til Forførelsens Redskab?

Det var paa en af hine Dage, da hele Byen er en eneste Maskerade, da det jeg aldrig før havde seet uden som Billed, traadte mig for Øie. Hvor stor var min Henrykkelse! Men den længe Søgte kom, og forsvandt samme Øieblik. — Frister! hvo du end var, du som vilde bruge min Svaghed som et Middel til mit Fald: du havde til Lykke vævet dine Garn som en Daare; snart overtydede jeg mig om, at det ikke var andet end sminket Bedragerie. Men hvo — hvo kunde have lagt mig denne Snare?

Min Mistanke faldt omsider paa min ulykkelige Reisefælle, som for længe siden havde mistet min Tillid, da han paa ny overgav sig til Ryggesløshed, men som dog maaskee før havde beluret mig i mine lønligste Timer, og troede her at have fundet et Middel til at gjøre mig sig selv lig. Jeg kunde ei gjøre andet end beklage ham, og skye hans Selskab. Han blev snart efter et Offer for sine Udsvævelser: han faldt for hemmelige Fjenders snigmorderske Dolk i Nærheden af et berygtet Huus. —

Min Ubekjendtes Billed havde siden denne besynderlige Tildragelse opvakt en vis ubehagelig Følelse i min Sjæl, og jeg begyndte at tænke paa Farer, som min Phantasie udsatte mig for, og som jeg ikkun med et reent Hjerte, og med Tillid til ham, der havde ledet mig saa forunderligt her, kunde gaae imøde. — Tilfældigviis kom jeg i Bekjendtskab med en lombardisk Maler; og nu stod jeg paa engang ved Døren til min Lykke, eller troede dog at staae der.

Han eiede en udvalgt Samling af egne og fremmede Malerier, især Portraiter, og blandt disse næsten alle nu levende og udmærkede Personer. Her eller intetsteds, troede jeg at finde hvad jeg søgte. Jeg gik til ham; jeg kom hemmelig, ængstelig, som om jeg gik paa Rov; jeg søgte med urolig Ilfær-

dighed, og fandt Intet. Dybt bevæget ilede jeg bort. Jorden eier hende ikke mere! tænkte jeg.

Først vilde jeg ikke see Maleren mere: men efter nogle Dages Forløb gik jeg dog atter hen til ham — ei i den Hensigt, jeg nys havde havt, men kun for at skaffe mig en behagelig Adspredelse. Denne fandt jeg især ved Synet af to af hans qvindelige Portraiter, der vel ei vare de allerskjønneste, men dog nu talte blidt og venligt til mit Hjerte, som det nu var stemt. Det ene forestillede Prindsesse Christiane, Hertugen af Merseburgs Datter; et uskyldigt barnligt Ansigt med lyseblaa Øine og meget blonde Haar. Hun saae saa troskyldigt paa mig, som om hun sagde: Elsk mig kun! Jeg staaer jo ei for høit for dig! — Det andet Sophie, Prindsesse af Hessen-Darmstadt, endnu mindre skjøn, end hiin, og endnu nogle Aar yngre, men dog med et Blik, fuldt af dyb Alvor, som syntes at tale til mit Hjerte: Skjænk mig din Fortrolighed! Jeg mener det godt med dig! —

Jeg kjøbte begge disse huldе Qvinders Portraiter, og lovede dem, at vende tilbage til dem, hvergang min tabte Søsters Billede gjorde mig sørgmodig, og det Andet bragte mig i Strid med mig selv. Men desværre opfyldte jeg sjelden dette Løfte, og det ældre og dybere Indtryk beholdt den Ret, det havde tilegnet sig.

Omsider, da jeg følte den Fare, hvori jeg svævede, kastede jeg mig i min Hovmesters Arme, og aabenbarede ham, hvad der netop i det Øieblik vilde trænge sig over mine Læber. Men halv Tillid har gemeenlig kun halv Hjelp til Følge, dog troer jeg, han valgte den rigtige Vei. Han skrev hjem om vor Tilbagekaldelse, det forstaaer sig, uden at jeg dengang vidste af det; og da Svaret længe udeblev, skiftede han saa ofte vort Opholdssted, som min Underviisning og Uddannelse tillod. Beskjæftigelse, mente han, var det, jeg især manglede.

Vi kom til Neapel. En af de faa Dage, han maatte overlade mig til mig selv, spadserede jeg paa et Sted, jeg ofte pleiede at besøge. Jeg gik i Orangeskygger; den rødlige Aftenhimmel udgød sin Glands over mig. Maanen stod op og dens skjønne Ledsager blandt Stjernerne. Langt havde jeg fjernet mig fra de meest besøgte Partier; jeg stod ene, det var en stille Aften. Vinden susede blidt. Da overraskedes jeg ved Synet af en høi Haveport, ovenpaa hvilken en vinget Sphinx udstrakte sig. To høie Algarober beskyggede den; Døren stod paa Klem; jeg traadte ind.

I det samme kommer en Tjener i rødt, guldbroderet Livree, mig noget bestyrtset imøde. Han spørger, hvad der staaer til min Tjeneste; jeg siger, at Hændelsen har ført mig hid, og beder om Tilla-

delse til at maatte blive. Snart nærmede sig flere Skikkelser i usædvanlig Dragt af samme Farve. Man hviskede hist og her. En gammel Mand, i en lang Talar af rødt Fløiel, paa orientalsk Viis bebræmmet med kosteligt Pelsværk, træder frem, og svarer, efterat man, som det synes, har bragt ham Besked om et og andet: at jeg kan blive.

Jeg vil ei fortælle mere om denne Aften, end at den var en af de lykkeligste i mit Liv. Man tillod mig, at komme saa ofte, jeg fandt Døren aaben; men det var sjelden Tilfældet.

Engang saae jeg ved Taflet hos en af de Fornemme, vi vare indbudne til, Nogle af mine Gjæstevenner, og vilde fortrolig nærme mig til dem. De saae med ganske fremmed Mine paa mig, og erklærede mig med fornærmet Stolthed, at de ei mindtes, nogensinde at have seet mig.

En Aften, da Maanen atter stod over Hemmelighedens Sindbillede paa Porten, traadte jeg, som det var mig tilladt, ind i Haven. Den var endnu ensom, og jeg kunde rolig betragte dens Omfang og dens Herlighed, som den kun er denne sydlige Himmel særegen. Først da Maanen steg høiere, og frembragte store Skygger, viiste sig hist og her mine ubekjendte Venners ædle Gestalter, hist enkelte, her i Grupper, eller parviis. Jeg hørte Fløitetoner langt borte, som Valhorn lyde i Skoven besvarede. Her-

sperifke Sange, sjungne af velklingende Stemmer, lode i Nærheden. Det var en himmelsk Aften: jeg vidste neppe, om jeg endnu vandrede blandt jordiske Mennesker. Man smykkede mig med den purpurfarvede Talar, hvori Alle vare klædte. Jeg var, som udrevet af den Verden, der omgav mig, et Leed i en stor Kjæde, som jeg ikke kjendte. Jeg havde i Sinde at gjøre dem Bebreidelser, fordi de nylig havde fornægtet mig ved Fyrstens Gjæstebud; men hvorledes havde jeg nu kunnet gjøre dette!

Veed du ikke, sagde han, der dengang ikke vilde kjendes ved mig, ligesom om han gjættede mine Tanker; veed du ikke, at vor Tilværelse blot er bundet til dette Sted? Udenfor dette finder du os intetsteds? Vi opkalde den Orden, der forbinder os efter Dyder, der ere Hjernefostere i den øvrige Verden. Du troer maaskee hist og her at finde dem; men fremmed stirrer Gjøglebilledet paa dig, og forsvinder mellem dine Hænder.

Da Bægret silde ud paa Aftnen gik rundt, og gjorde os alle snaksomme, da løstes ogsaa min Tunge. Jeg fortalte meget om det, der var mødt mig; men Intet om mit Hjertes Hemmelighed; ogsaa fortaug jeg Navn og Stand. — Jeg kom blandt andet til at tale om, hvorledes engang — maaskee fordi min forføreriske Ven, som Døden havde revet fra min Side, havde røbet mit Hang til skjulte

Ting — Folk havde trængt sig paa mig, som kaldte sig Adepter, og vilde lære mig Renatus Sincerus's Hemmeligheder, en Bog jeg havde læst i min Barndom, uden at forstaae den. Med bitter Spot og alle de Vaaben, min Vittighed gav mig ihænde, angreb jeg denne vor Tidsalders Yndlingsdaarlighed, foragtende, hvad jeg ei kunde begribe. Da blev min Vens Blik meget alvorligt. Det anstaaer ei Ynglingen, sagde han alvorsfuld, at tale i en afgjørende Tone om Ting, som det kun tilkommer Mænd at domme om. Og kjender du da den gyldne Kilde til Det, der her omgiver dig? eller kjender du den Brønd, der alt i Aarhundreder har fornyet mangen af de her Nærværendes Blod? — Jeg taug forundret, siden gav man mig tydeligere Underviisning.

Det dagedes allerede, da vi skildtes; man skjænkede mig et Guld-Kors, som jeg kun midt i deres Kreds maatte bære aabenlyst. Men skjult! — tilføiede Ordensmesteren: skjult hvile det stedse paa dit Hjerte; og gid det engang maa fortrænge det farlige Selskab, du nu dølger paa dette Sted! Vistnok sømmer det sig for Ynglingen at holde skjønne Qvinders Billeder høit i Ære: men deres Hjerte maa være skjønt som deres Aasyn. — Forbauset, forfærdet bad jeg ham indstændig, at han skulde sige mig mere, angaaende min Skjæbne. Han afbrød mig, og sagde: Vi vide lidet meer om dig, end at du er et

godt Menneske, og har et reent Hjerte; og det Mod, hvormed du har bekæmpet mangen Fristelse, lader os haabe, at du ogsaa vil undgaae disse, en mørk Aands, Snarer, der letteligen kunde drage dig i Afgrunden.

I en forunderlig Stemning ilede jeg hjem; min Hovmester havde ikke mærket min lange Fraværelse; og ubegribeligt var det mig, at han, da mine Timer snart meget ofte tilhørte de Ubekjendte, ei syntes at blive det vaer. Var han maaskee selv et Medlem af vor Orden? Virkelig syntes hans Billede engang at svæve forbi mig i hine Orangeskygger. —

Nogen Tid efter fik vi Efterretning om den store Ildebrand, der var opkommen i min almindeligt elskede Faders Kabinet, og næsten havde fortæret alle tilgrændsende Gemakker. Paa en forunderlig Maade var han selv, mit Livs første Ven, bleven reddet. —

Da jeg engang aflagde mine hemmelige Venner Regnskab for visse Forretninger, der nu jævnlig betroedes mig, fandt jeg dem meget nedslagne. Vi maae skilles, sagde de; du seer os her sidste Gang. Snart kaldes du hjem til dit Fædreland. Modtag Dette som et Vidnesbyrd om, at vi mindes dig!

En tung Pung med Guldpenge vilde man paanøde mig. Jeg veeg stolt tilbage, og de Ord: „Jeg er en Fyrste!" svævede mig paa Læben.

Vi vide meget vel, hvo du er, var Svaret; men ogsaa Fyrster ere vore Skyldnere. Naar du engang kommer til at herske over Land og Folk og udøve det, du her har seet, stift saa et saadant Forbund, som du her har seet, og vi skulle atter være hos dig, ligesom du her havde os omkring dig. Midler til at finde os overalt, skulle gives dig; ogsaa Midler til at udrette, hvad dit forarmede Fædrelands Kræfter ei formaaede. Men vær opmærksom, at du ei skal søge os forgjæves! Vælg aldrig i vort Sted det Falske, der desværre ligner os, som ægte Guld det Ægte, og hint findes jo allevegne.

Morgenen efter overraskede min Hovmester mig med Anstalterne til Afreisen, og snart, snart var jeg i min elskede Faders Arme.

Jeg kom just tidsnok til den store Takkefest, min fromme Fader havde anordnet for sin Frelse af Faren ved Ildebranden; og hvor taknemmelig knælede jeg ved Altret, thi ogsaa jeg var i fremmede Lande bleven frelst af mangen Fare, der truede Legem og Sjæl! —

Min Fader var dybt bedrøvet over sit Tab; hvad han havde mistet ved Branden hørte ogsaa til hans kjæreste Skatte! En stor Deel af hans Skrifter, Malerier og Bøger var bleven et Rov for Luerne. Ei uden Smerte talte han til mig derom, trykkende mig til sit Bryst, sagde han: Det maa jeg

glemme, og jeg vil glemme, thi jeg har jo dog dig igjen med et skyldfrit Hjerte og en ubesmittet Vandel! Dit rene Øie og den Kjærlighed, du viser til mig, er mig Borgen derfor, ja endnu mere, end din trofaste Ledsagers Vidnesbyrd. —

Siden førte han mig hen til Ruinerne af hans Yndlingsgemakker. Alle disse, endog Billedgalleriet, laae i Gruus og Aske. Jeg spurgte om vore Forfædres Billeder vare reddede? Ja! svarede han; og det forekom mig, som om jeg allerede vidste det.

Jeg bad min Fader, at han vilde lade mig drage Omsorg for den nye Bygning. Han opfyldte min Begjæring under to Betingelser, ei at indflette noget af mine italienske Herligheder, men saavidt muligt at gjengive alt sit fordums Udseende; og at tage Hensyn paa den ringe Sum, der kunde anvises til min Raadighed.

Begge disse Betingelser kunde jeg let indgaae. Jeg hængte jo selv med Liv og Sjæl ved disse gammeldags Indretninger! og jeg havde jo mere i Eie, end min Fader vidste; meer end der behøvedes til den fuldkomneste Opbyggelse. —

I kort Tid var idetmindste saa meget lykket for mig, at min elskede Fader atter kunde boe i sine gamle Gemakker. Med særdeles Bevægelse havde jeg ladet det gamle Closet istandsætte, hvor jeg fordum havde læst Renati Sinceri Traktat om Metal-

lerne, og nu atter kunde læse den, dog med mere Forstand; og synderligt nok! netop denne Bog var En af de Faa, Luerne havde skaant, skjønt adskillige forbrændte Blade vidnede om den Fare, hvori den havde været, en Omstændighed, der gjorde mig den dobbelt kjær. —

Alt var nu istandsat, paa Galleriet nær: men her svigtede mine Kræfter. Gjerne havde jeg skuffet mig selv med en Lighed af alt Det, der før havde været mig saa dyrebart her — i dette Kammer, hvor jeg for sidste Gang havde vandret med min Søster; hvor vi saa ofte indbildte os, at Billederne bag os havde faaet Liv, hvor en lønlig Gysen saa ofte havde forøget og forbittret min barnagtige Munterhed. Men her var alt forstyrret; ogsaa de store Speile, og de skjønne gamle Lindetræer, der fordum havde kastet deres Skygger, der bevægede sig hid og did, gjennem Vinduerne, og i hvis Sted jeg vistnok atter kunde plante nye, men ei give disse nye nogle Secelers Vært! —

Min Fader saae min Flid, og gjengjeldte mig den rigelig med sin Kjærlighed. Overhovedet følte jeg nu, at jeg var ham kjærest. Min Søn, sagde han engang til mig: Du har bygget for min Glæde: lad mig nu ogsaa bygge for Din! Du er bleven en vakker ung Mand: nu skal Du have Dit eget Huus, Din egen Hofstat, som jeg alt længst har be-

stemt den for Dig. Men heller ikke bør Du være ensom i Dit eget Huus!

Disse sidste Ord forskrækkede mig. Min Fader saae min Forbauselse, og efterat vi længe havde talt og modsagt hinanden, kom han endelig saavidt med mig, at jeg ikke længer kunde lukke mit Hjerte for ham. Jeg lagde den Ubekjendtes Billede i hans Haand, og tilstod, ham, at disse Træk fængslede mig; at, hvis jeg skulde række nogen Dødelig min Haand, maatte det ei være nogen Anden, end hende.

Har jeg nogensinde seet Forfærdelsen malet i et Aasyn, saa var det nu i min Faders. Veed Du da, sagde han, idet han stirrede snart paa Billedet, snart paa mig, veed Du da, hvem det her skal være? Alt i Aarhundreder hensmuldner Gjenstanden for Din Kjærlighed i Graven!

Umuligt! raabte jeg, betagen af Rædsel. Anna, min Søster, malede dette Billed, som hun selv har skrevet herneden, efter Hukommelsen.

Min Fader var forbauset; han taug nogle Øieblikke, og qvalte sienspynligt de Ord, der vilde trænge sig over hans Læber. Omsider fattede han sig, og svarede: Du selv tvinger mig ved denne Bemærkning, til ei at sige Dig, hvad der maatte vorde altfor farligt for Dig. Lad Graven gjemme disse Hemmeligheder, og modtag paany den Forsikkring: At Du med denne Kjærlighed vilde indvie Dig til De-

den! Din Søster levede maaskee endnu, havde hun været aabenhjertet, som Du. — Gaa nu, min Søn, tilsiede han kjærligt, og lod Haanden blidt glide hen over mit nedbøiede Hoved, fat ingen Mistroe til mig! Jeg vil sende Dig din Hovmester, der kan sige Dig Et og Andet, om end ikke Alt. Beed saa paa dine Knæ Gud, at han vil lede Dig. Sandelig, Du er, frygter jeg, i en ond Magts Snarer. —

Jeg veed nok, hvad jeg gjør, i det jeg kaster et Slør over alle disse Forhandlinger! Man gav mig Forklaringer, der ei tilfredsstillede mig. Det vigtigste skjulte Graven.

Resultatet var, at jeg ei kunde undgaae den Overbeviisning: at jeg havde helliget et gyseligt Skyggebilled den skjønneste Deel af mit Liv. Hvilket dette var, og paa hvad Maade alle disse Ting indviklede sig i hverandre: det erfoer jeg ikke. Der levede intet Menneske, som kunde eller vilde opløse mig denne Gaade. —

Da jeg vidste, at jeg her var fri og maatte være fri: saa maatte jeg vel ogsaa indrømme at Kjærlighed til et jordiskt Væsen var det bedste Middel, til at helbrede mig for Kjærlighed til et overs eller overjordiskt; og omsider vandt jeg det Herredømme over mig selv, at jeg kunde spørge min Fader, hvo den Brud var, han havde bestemt mig.

Et Portrait saarede Dig, sagde han: lad et Andet lægge Dig!

Med disse Ord lagde han et lidet, rigt indfattet Portrait i min Haand. Jeg kastede et Blik derpaa, og følte mine Kinder blusse. I min Forvirring mægtede jeg ikke at sige et Ord.

Hvad fattes Dig? spurgte min Fader venligt. Kjender Du hende alt, denne Din første Veninde i Livet?

Underligen bevæget bukkede jeg mig over hans Haand, og bad om, at det maatte være mig tilladt, at gaae bort, uden at besvare dette Spørgsmaal.

Jeg ilte til mit Værelse. Aarsagen til min Urolighed, som var mig selv uforklarlig, blev mig nu tydelig. Hvad fattes Dig? spurgte jeg mig selv, og betragtede de blide Ansigtstræk nøiere. Har jeg allerede før seet Eder, I huldе blaa Øine, og Dig, barnligt smilende Mund? Og hvor? — Jeg gned min Pande, og grundede og grundede. Næsten uden ret at vide, hvorfor? aabnede jeg et lønligt Gjemme i mit Skrivebord, hvor jeg bevarede mine smaa Reliquier. Min Ubekjendtes Portrait, der nu et længer hvilede paa mit Hjerte, faldt mig rigtignok først i Haanden: men ei uden en vis Gysen lagde jeg det til Side, og søgte videre. — Nu fandt jeg hine to Portraiter, jeg havde kjøbt af den lombardi-

ske Maler. Det skjønneste forestillede Prindsessen af Merseburg. Ja, ja! raabte hun andengang til mig: „Elsk mig kun! jeg staaer ei for langt fra Dig!" — Nogle Timer forsvandt under Kamp med allehaande Tanker, og det lakkede ad Aften. Da traadte min Fader ind til mig, en Ære, der kun sjelden, næsten kun i Sygdomstilfælde, var vederfaret mig. Han satte sig hos mig, ei som en Fader hos sin Søn: nei, som en Ven hos en Ven. Mit Hjerte aabnedes, og jeg sagde ham Alt, hvad der angik denne Sag: Ogsaa viste jeg ham Prindsessens Portrait, som jeg alt længe havde havt i Eie, og hvilket jeg ligesom af en Ahnelse havde udvalgt blandt tyve Andre, der langt overgik det i Skjønhed.

Det er Guds Finger! sagde den fromme Fyrste, og pegede mod Himlen. Den sælsomme Følelse, Du nu sporer hos Dig, er ingen anden, end det første Menneskes, da Qvinden, der skabtes for ham, og som han snart erkjendte for en Deel af sit eget Væsen, stod for hans Øine. O min Søn, vedblev han; det er en ganske egen Sag med Mennesker, hvilke Gud har udvalgt til lykkelig Kjærlighedspagt. De kunne og skulle ei gaae glip af hinanden; de ahne hinanden, før de sees, og gjenkjende hinanden da strax, de maae vorde Eet, om end Have og Fjelde adskilte dem.

Mit Hjerte var meget rørt. Min Fader kaldte paa en Page, og gav ham hemmeligen en Befaling. Derefter talte han om rolig Hengivenhed i Guds Ville og ubetinget Tillid til ham i alle Ting, som Menneſket ei gjennemſkuer, og ſom dets Klogſkab aldrig udgrunder. Da klang herlige Toner udenfor i den høithvælvede Sal, og de Bedſte af hans Capel-Sangere iſtemmede den ſalige Gerhards Pſalme, ſom denne havde grundet paa hine Ord, han tilraabte mig, da jeg tiltraadte min første Reiſe. Siden begyndte de hans Bryllupspſalme.

Da havde han ganſke vundet mit Hjerte. Min Fader blev hos mig til langt efter Midnat. Han lod hente et Bæger koſtelig Viin, og fuldſtændigt aftalede vi nu, hvorledes der ſkulde anholdes om min huldе Chriſtianes, Prindſeſſen af Merſeburgs, Haand. —

Herved forefaldt intet Uſædvanligt; jeg forbigaaer det derfor ganſke, ſaavelſom det derpaa følgende ſtille, lykkelige Liv med den Elſkede, hvis Uſkyld og Roe ei heller lader ſig beſkrive. I det lærte jeg at føle, at ſand Lykke paa Jorden har et langt andet Hjem end i et lidenſkabeligt Hjerte eller et ſværmende Hoved. Den er ei grundet paa glimrende Fortrin, ei paa ſlaviſk Tilbedelſe og allehaande Kunſtværk; men den ſtaaer faſt, og varer ved indtil Døden. Ak, for mig varede den ikkun kort!

Min Gemalinde havde skjænket mig en Datter. Hun befandt sig vel den første Nat. Jeg havde endnu silde seet hende; men en hemmelig Uroe tillod mig ingen Søvn; der maatte foregaae noget derovre, og jeg ilede did. Jeg havde taget feil. Her herskede den helligste Roe; de tilslørede Lamper brændte dunkelt. Moder og Barn laae i en blid Slummer; ogsaa Vaagekonerne sov. Velan! saa vilde jeg vaage. — Sagte satte jeg mig ved Siden af den Elskede, der nu var mig dobbelt kjær: ved Siden af mit Barns Moder. Midnatstimen slog. Ogsaa jeg maatte have slumret et Øieblik: thi jeg foer forskrækket op. Gud! tæt ved min Side beiede en Skygge sig over min Christiane, og kyssede hende. Derpaa reiste Gestalten sig; og den lignede i Et og Alt min Ubekjendte, ikkun paa den Forskjel nær, som dens gammeldags Dragt gjorde. Hertuginden vaagnede, og strækkede Haanden ud efter mig. Er Du der, min Elskede, sagde hun — venlig, som altid; ak! det var et koldt Kys, Du gav mig! Kys mig endnu engang, at mine kolde Læber kunde varmes! — Jeg trykkede min Mund paa hendes blege Læber, for at bortaande hint Kys, der ikke lod mig ahne noget godt.

Hvo er det, der gaaer ud af Døren derhenne? spurgde hun, da jeg atter reiste mig. Og i samme Øieblik saae jeg Skikkelsen forsvinde gjennem Væg-

gen i Baggrunden af Værelset. Barnet blev uroligt: ogsaa Vaagekonerne bleve muntre, og jeg forlod ei Værelset, før min Gemalinde, som jeg letteligen beroligede i Henseende til hvad hun havde hørt og seet, atter var slumret ind.

Det var hendes sidste blide Slummer i dette Liv. — —

Min huldе Gemalinde døde. Som en tidlig knækket Lilie laa hun i Kisten. Hun havde endnu ei fyldt sit attende Aar. Min Fader, der begræd hende, ligesom jeg, lod hende bisætte i sit Kapel, ved Siden af Hertuginde Anna og min uforglemmelige Søster.

Med hende, med den trofaste Gemalinde, syntes Alt, hvad der bandt mig til Livet, at være død, eller at døe efter hende. Snart efter hensov ogsaa min gode Fader, og kort efter ham min forrige Hovmester Naumann, der endnu var en ung Mand. Livets hele Byrde laa nu paa mig, ene paa mig. — —

Min Fader havde deelt sine Lande mellem sine Sønner. Det var hans Ønske, at vi Alle skulde være blevne sammen, og at vor ældste Broder skulde bestyre det Hele, men dette skjønne Ønske kom for tidlig eller for silde for denne Verden; det lod sig ikke opfylde. Heller ikke var det muligt, at syv fyrstelige Hofholdninger kunde bestaae paa eet og samme Sted. Altsaa maatte vi skilles ad.

Natten før jeg tog Afsked med det faderlige Huus, steg jeg endnu engang ned i de hertugelige Begravelser, for at velsigne mine Høistelskedes Aske. Efterat jeg længe havde bedet ved min Faders og Moders Kister, henvendte jeg mig til mine Kjæreste blandt dem, der vare mig kjære, min Glæde i Livet, mit Haab hinsides — til min Søster og min Gemalinde. Paa Kisten, der gjemte hende, jeg nylig havde mistet, havde jeg med egen Haand skrevet:

Uxor dilectissima, animi dimidium mei *).

Sandelig, det var hun! Jeg følte det hver Dag mere levende, at jeg kun levede halvt, efter at hun var henslumret. — Hvor randt mine Taarer her! hvor inderlige vare mine Løfter, at blive Gud og alt det Gode tro! —

Da jeg endelig maatte bort, drev, ligesom en indvortes Magt, mig til ogsaa at udstrække min velsignende Haand over Hertuginde Annas, vor Stammemoders Kiste. Hun laa, som sagt, mellem sine to blomstrende Døttre. Og da jeg sagtelig udstrækker Haanden over Liigkisten, da rører, som et vaagnende Liv, sig derinde. Men jeg betages af Rædsel, Haaret reiser sig paa mit Hoved, og saaledes kommer

*) Min høitelskede Huustro, min Sjæls halve Deel.

jeg op til mine Brødre. De see mit blege Aasyn og min forvirrede Adfærd, og bestorme mig med Spørgsmaal, om noget Overordentligt var tilstødt mig blandt de Døde? Jeg kunde ei svare Ja hertil; thi, da jeg atter kom til mig selv, fandt jeg, at den Bevægelse, jeg havde sporet i Liigkisten, dog mueligen kunde forklares af andre Grunde. Maaskee, mente jeg, har min Haand, idet den berørte den hellige Aske, været Aarsag til at den faldt sammen; eller maaskee har jeg skræmmet en Orm mellem den Frommes Reliquier. —

Jeg drog nu til mit lille Hertugdømme. Der fandt jeg meget at gjøre, og overalt savnede jeg Huustroens ledende Haand og Vennens Raad; og maaskee endog endnu meer! Mit Lands Indkomster vare smaa, og dets Trang stor. Jeg selv behøvede kun lidet: jeg levede meget indskrænket. Vistnok havde jeg faaet en klækkelig Medgivt af tyve tusende Gylden med min Gemalinde: men dem havde jeg bestemt til Udstyr for min Datter, som jeg inderligen elskede, og lod opdrage saa godt, det var mig muligt; jeg har ogsaa siden fyrstelig og lykkeligen formælet hende med Hertugen af Holsteen.

Selv min Ven og Reisefælle, Maetsch, der nu var min Geheimeraad, foreslog mig, at forhøie Skatterne. Efter hans Mening stod og faldt et Land med dets Fyrste. Men jeg holdt netop det Mod-

satte for rigtigst; thi et Folk kan fuldt vel bestaae uden denne eller hiin Fyrstes Person; men han gaaer tilgrunde, naar hans Undersaatter forarmes. Dengang tænkte jeg ofte paa mine italienske Venner og deres Dydsforbund, og paa Det, de havde sagt mig om den uudtømmelige Rigdomskilde, hvoraf de øste, og til hvilken ogsaa Veien stod aaben for mig, hvis jeg forstod at finde den. Under et nyt Livs Sorger og Glæder havde jeg længe glemt disse Venner: alligevel lode de sig finde, og holdt meget af Det, de havde lovet mig; gave mig desuden Løfte om, fra Tid til Anden at sende mig Lærere paa Veien til Viisdommen; hvilket da ogsaa er skeet, saa jeg ofte var ganske nær ved Maalet — hvoraf jeg dog stedse, formedelst en ubetydelig Omstændighed gik glip.

Min Fader havde selv i Døden ei kunnet lade være, at give mig Fortrin, og mine Brødre misundte mig ei samme; de elskede mig alle i den Grad, at de endog gjorde mig til Fredsdommer i de Uenigheder, der nu og da opkom mellem dem, og altid lod min Kjendelse afgjøre disse. — En Hovedfordeel, min Fader havde forundt mig, var hans Bibliothek og Malerisamlig. At skaffe disse Malerier, især dem, som forestillede vore Forfædre, en Plads, der kunde minde mig levende om hint Gallerie, hvor jeg i min Barndom havde tilbragt saa salige Timer: dette var vistnok mit Ønske; men

dets Opfyldelse krævede store Bekostninger, der for Øieblikket ei kunde udredes, da jeg havde langt nødvendigere Udgifter.

Da jeg engang var i Klostret Lausitz, hvor jeg ogsaa for hine fordums Erindringers Skyld, gjerne opholdt mig: fik jeg uventede Breve fra en Unævnt med nye Anviisninger til det store Værk. Haand og Segl var paa en vis Maade anderledes, end i de foregaaende Breve, mine Venner havde sendt mig: men Indholdet des kosteligere. Paa den Plet, hvor jeg stod i Kloster-Kirken, skulde der ligge en uhyre Skat i en gylden Lügkiste, meer end tilstrækkelig til at skaffe mig de Viises Steen, eller til at lære mig at undvære den. Ogsaa var det overladt til mig selv at søge den, men mig tillige lovet, at to Clerici skulde sendes mig til bestemt Tid, for at underrette mig om Alt. Som Beviis paa min Troe og Lydighed krævede man ei andet af mig, end at jeg for Fremtiden skulde underskrive mig med et nyt Navn i alle hemmelige Breve.

Jeg kaldte mig Theophilus a St. Maria Lusatiæ, og havde besluttet, naar jeg engang havde opnaaet alle mine Ønsker, at opbygge min Helligdom, Billedgalleriet, paa det Sted, hvor jeg først havde faaet det glade Budskab; tillige af Taknemmelighed at stifte en Orden, ganske efter den Viis, jeg havde seet udenlands. Og hvilke salige

Dage saae jeg da i Aanden, som jeg skulde opleve midt iblandt alle mine Elskede, som da vilde samle sig om mig fra Østen og Vesten! Jeg fordybede mig ganske i disse Betragtninger. Og skjøndt jeg hverken over dem, eller over andre hemmelige Arbeider forsømte Statssager, skjøndt mit Land kaldte mig Fader, og under mit Regimente blomstrede skjønnere end nogensinde før: vare dog mine Geheimeraader, især min kjære Maetsch, ei ganske tilfredse med mig. De sagde mig: jeg var for enlig, for dybt indsluttet i mig selv, alt for ofte beskjæftiget med unyttige Ting. De kom efterhaanden frem med Forslag til en nye Formæling; og efterat jeg var gaaet paa Raad med Gud og min Samvittighed, og min indre Stemme tillige havde sagt: Ja, faldt min Tanke paa hende, jeg nu ei blot kjendte af et Malerie, men ogsaa af Person. Jeg havde ofte seet hende, men som en meget høi Fyrstes udkaarede Brud. En Kongekrone lagde en lille Hertug af Eisenberg alt for store Hindringer i Veien. Men da Skjebnen føiede det anderledes, hint Rige havde faaet en anden Dronning, og Hun, min Hu stod til, lidt efter lidt nærmede sig de Aar, i hvilke en Prindsesse nuomstunder i Almindelighed opgiver Haabet om at vorde Brud: saa overlod jeg mig des snarere til de Forhaabninger, mine Venner vakte hos mig.

Sophie af Hessendarmstadt var nu i det fire og tyvende Aar, ligesom jeg i det syv og tyvende. En særdeles Tilskikkelse (eller skal jeg kalde det Ahnelse?) havde allerede tidligt, som jeg ovenfor har sagt, bragt hendes Billed i mine Hænder: men hvor lidet lovede den tidlige Vaar hvad den ædle fyrstelige Jomfrue var bleven i sit Livs Sommer. Mit øde, glædeløse Hjerte begyndte at længes efter hende, og ligesom min tidligt henfarne Hustru var min Elskede: saaledes blev hun min Fyrstinde, min Veninde, min Raadgiverinde. En lang Række af Aar vandrede hun ved min Side. Vor Sommer svandt hen, vort Efteraar kom, uden at vi mærkede det.

Hvorledes skulde man beskrive Strømmens Gang, der evig i eensformigt Løb rolig fører den ene Bølge efter den anden ud i det umaalelige Hav! Saaledes var sædvanligviis vort Liv. Men ligesom Strømmen, naar den nærmer sig den dybe Afgrund, hvori den skal styrte ned, hævet af stærkere Bølger, fremskynder sit Løb, som kunde den ei oppebie Foreningen med sit Ophav; saaledes gik det ogsaa os!

Jeg vil ei prøve paa at skildre, hvorledes Pesten hærgede hele Tydskland. Heller ikke mit Land blev forskaanet. Som en frelsende Engel gik min ædle Sophie om blandt Dødens Offere; kun hun blev ei angrebet! Min Fader havde smykket

Kirken i min Bye, som han havde bygget, med mange apokalyptiske Billeder; nu lærte jeg den Ene af Nødselsenglene med den guddommelige Vredes Skaaler at kjende; ham, der har Døden og Natten i sit Følge! —

De rædselfulde Dage randt hen; ogsaa jeg helbrededes ved den tro Ægtefælles opoffrende Kjærlighed. Men mit glade Selv var gaaet tilgrunde i Stormen. Jeg martredes ofte af piinlig Tungsind, og Billeder fore forbi mig, der ei ganske tilhørte denne Verden. — Jeg fordobblede min Omhu for mit lille Lands Vel: men her fattedes meget af Det, jeg gjerne vilde have gjort for mine Børn. Jeg vendte tilbage til den uudtømmelige Rigdoms Kilde, som man engang havde lovet mig skulde sætte mig istand til Alt: men der var Intet meer, der lykkedes mig; jeg savnede desuden Veiledning og Understøttelse.

Min Hertuginde kunde ikke lide disse sidste Beskjæftigelser. Vi havde ofte smaa Trætter om det Hemmelighedsfulde. Og naar jeg nu endelig havde bragt det saa vidt med hende, at hun nu ei længer turde drage det i Tvivl, de Viseste nu anseе for muligt; indrømmede hun mig det Uimodsigelige, jeg i min tidlige Ungdom havde seet hos mine italienske Venner: saa beviiste hun dog ogsaa mig med temmelig Vished, at jeg nu ei længer stod i Forbindelse

med dem, at Hine, der i Ord og Breve pralende gave sig det høie Navn af mine gamle Venner, vel neppe vare andet end snedige Bedragere. Paa den skjulte Skat i Kloster Lausitz vilde hun nu slet ikke troe, og jeg vovede omsider ikke meer, at tale med hende om den.

Det er tungt, ved Livets Ende at overtydes om, at dette ikkun har været en langvarig Drøm, og at man ei har beskjæftiget sig med Andet end Skyggebilleder; heller ikke vil man saa let troe det: man tier, og feirer i al Stilhed Drømmens eller Sandhedens Fest. —

Uudtømmelig var min Veninde paa Midler, eller rettere sagt Forsøg til at løsrive mig fra mig selv. Jeg havde ladet oprette et lidet Theater for hendes Skyld, da jeg kjendte hendes Kjærlighed til saadanne Tidsfordriv, og forskjønnet det med Alt, hvad jeg udenlands havde seet i denne Smag; saavidt det nemlig stod i min Magt at efterligne det. En af vore gode Digtere havde skrevet et Par smukke Stykker, og indflettet meget af vor egen Historie i dem. Det Ene kaldte han: Det kjærlighedsblomstrende Liv og det Andet: Den martrede Kjærligheds Seier. *)

*) Saaledes heed de virkelig, og henhøre i Aarene 1698 til 1703.

Men fandt Hun Behag i disse Forestillinger: saa overgik Hun ofte min Stræben efter at gjøre hende Glæde, ved hendes egne Digtninger og Fremstillinger. Paa min Fødselsdag overraskede hun mig med en Skildring af min egen Tilstand, der havde den Virkning, at jeg om Aftenen i hendes Arme maatte aflægge Løftet om Anger, og om ganske at forsage Det, som hun kaldte en Drøm. Blot fremstillet af Personer ved vort Hof viste Kunsternes Gudinde sig for mig. Hun selv var elsket af Apollo og omgivet af Muserne. Men mellem disse ni Søstre blandede to sorte Gestalter sig. Med skadefroe Drillerier tilintetgjorde de Alt det Gode, de Første virkede, indtil en Lynstraale fra Himlen dræbte Troldene, og indsatte Olympens Guder i deres gamle Rettigheder. Alchymie og Anders Besværgelse — jeg forstod det nok, dem meente hun med hine dunkle Væsner. Det Ene af dem, havde efter hendes Mening tabt sin Magt over mig, men ei det Andet. — Men kan Mennesket i sin indskrænkede Stilling, kan selv en Sophia beregne Det, som kun er Eiendommeligt for Faa, maaskee ei engang stedse de Fortrinligste? —

Paa Gregoriusfesten pleiede en gammel vedtagen Lystighed at finde Sted i min Bye, som jeg, der ellers altid var fraværende paa denne Tid, ogsaa engang bivaanede. Stadens Billede, en skjøn Ma-

trone med en Stormkrone paa Hovedet, blev ført omkring paa en Triumphvogn. Pest, Hunger, Krig og Død forfulgte hende: men, omsvævet af Engle, forsvaret af Skytshelgene, især af den hellige Gregorius beholdt hun Seiren, og Almuen feirede den med triumpherende Dandse.

Disse Optoier behagede mig ikke. De nedstammede endnu fra de forlebne Aarhundreders morke Tider. Jeg havde besluttet, at de idag skulde finde Sted for sidste Gang; det har da ogsaa været Tilfældet.

Alle vare endnu ved Almuefesten. Min Gemalinde og Hoffet var paa Komoedie, og fornoiede sig over „Det kjærlighedsblomstrende Liv." Mig beskjæftigede i mit ensomme Kabinet alvorlige Tanker om, hvorledes jeg skulde afskaffe den Uskik, der fandt Sted paa denne Dag, men tillige skaffe mine Undersaatter en anden Forlystelse. Da aabnedes Døren, og to sorte Gestalter svævede ind, næsten dem lige, som jeg havde seet i Komoedien paa Helligtrekongersfesten. Jeg holdt dem i Begyndelsen for to Masker fra Almuefesten, og vilde yttre min Vrede. Men da det viste sig, at det forholdt sig anderledes, gjennemfoer mig en glad Gysen: thi jeg maatte troe, i dem omsider at faae mine ubekjendte Venners Sendebud at see, der bevogtede Skatten i mit Kloster. Men det var heller ikke dem. — Og hvo

vare I da, I mørkrende Spøgelser *), I som siden næsten aldrig forlod mig, uden naar jeg hvilede i min Beskytterindes, min Sophies Arme? — Endnu engang lykkedes det hende, at frelse mig. Blide Dage skjænkedes os indtil omsider den Sidste kom.

Flere Maaneder vare forløbne, siden hine Spøgelser vege fra mig; jeg selv troede nu næsten at de blot vare min mørke Phantasies Gjøglebilleder. Fred var vendt tilbage i min Sjæl. Ogsaa i mine udvortes Forhold herskede der Fred. Mangen mørk Skye gled bort over mit Hoved. Lykkelige Tildragelser havde gjengivet Land og Fyrstehuus Ro, Velstand, og fjernet alle Bekymringer. Da vendte ogsaa Legemets Sundhed tilbage: ja, hvad der var meer, Sjælens Sundhed.

Jeg var først 50 Aar gammel; ingen Alder for en Mand, der end til sit Livs Efteraar havde bevaret sit Hjerte reent, og sit Legems Kraft uskrækket. En nye Vaar syntes at fremspire for mig, skjøn som den, der smilte i Naturen paa Eng og i Dal. Det var Pindseaften i Aaret 1703. Vi vare nylig staaet op fra Middagstaffelet. Jeg og min

*) Han omtaler i sine hemmelige Papirer den Ene under Navnet Uroe; den Anden under Navnet Job, uden at indlade sig i nærmere Forklaring over disse Benævnelser.

Huustroe, saaledes pleiede jeg at kalde min hulde, huuslige Fyrstinde, efter de forrige Aarhundreders Viis — vi skiltes, som sædvanlig, paa en kort Tid, for atter at træffe hinanden i Haven.

Jeg gik ind i mit Kabinet. Ei syg, ei træt, kastede jeg mig paa mit Leie, ei for at slumre, men for at lytte til Sophies Sang og Strengeleeg, der lød op til mig fra Løvhytten under mit Vindue. Hendes Sang var til Ende: da forekom det mig at En sagte bankede paa Døren til mit Kabinet; dog just ikke paa Døren selv, men paa et Sted, hvor jeg aldrig havde bemærket nogen Dør. — Jeg vidste at Pagerne og den opvartende Kammerherre var i Forgemakket, vidste at Livvagten stod udenfor den yderste Fløidør, og reiste mig, noget fortrædelig over at forstyrres i mit behagelige Drømmerie. Det bankede andengang. Jeg raabte: Kom ind! Og ind traadte gjennem Væggen en Gestalt — o en Gestalt, der fordum altid havde staaet mig for Øie, og som Virkelighedens skjønne Billeder nu i flere Aar havde fortrængt! Ja, jeg saae hende, den uforklarlige Ubekjendte, hvis Minde aldrig ganske var udslettet af min Sjæl!

Skjælvende sank jeg tilbage, og skjulte mig i Puderne; jeg saae atter op, og endnu stod hun der den Hulde, ganske saaledes, som min forklarede Sø-

sters Pensel havde afbildet Hende! — Efter en kort Stund reiste jeg mig, og endnu stod hun ligeoverfor mig: de skjønne Øine nedslagne til Jorden, Hovedet hældet til Siden. Kjærligt hvilede nu hendes Blik paa mig, og en Stemme, der som det syntes mere kom fra hendes Blik, end fra hendes huldе Læber, sagde de Ord: „Du Elskede! Du bæver for mig, og Du var mig fordum saa hengiven!" Og nu fulgte en mild Bebreidelse over at jeg havde glemt Det, en høiere Haand saa tidligen havde lagt i mit Hjerte. —

Endnu taug jeg: omsider foer jeg voldsomt op, ligesom vaagnende af en Drøm, og raabte til hende, hvis Billede traadte klarere og klarere frem for mig: Hvo er Du?

„Jeg er Anna, Din Stammemoder!" svarede hun nu saa tydeligt, at jeg kunde høre det. „Frygt ikke! jeg er ingen Nattens Aand; ellers turde jeg ikke nu aabenbare mig for Dig!"

Frygt og Rædsel forsvandt ved disse Ord af min Sjæl, og blidt spurgte jeg hende; hvad hun begjærede?

Frelse! svarede hun, og lagde, med et Udtryk af Smerte, Haanden paa sit Bryst.

„Frelse? — Hvorledes? en himmelsk Aand, og Du er ei lykkelig?" Sagtelig bevægede hun Ho-

vedet, som om hun vilde sige: Ikke ganske! „Tal, tal: hvad skal jeg gjøre?"

„Vent mig her om otte Dage i denne Time!"

Synet opløste sig som en Morgentaage. Jeg ilede ud i Forgemakket, hvor jeg fandt alle mine Hoffolk, som undrede sig over mine sælsomme Spørgsmaal, og forsikkrede mig: at Ingen havde nærmet sig min Helligdom; dog havde de hørt mig tale høit og tydeligt.

Dybt rystet gik jeg ned i Haven til min Gemalinde. Hun maatte mærke, at Noget var mødt mig; men vore Læber vare tillukkede. — Hele Dagen kom ingen anden Tanke i min Sjæl end den om Anna, min Stammemoder — en gyselig skjøn Tanke, der udsonede mig, og atter bragte mig i Strid med mig selv.

Altsaa vidste jeg nu, hvo Du var, underfulde Ubekjendte, der paa en saa vidunderlig Maade drog mit Hjerte til dig! Men var det nok? — Jeg havde en gammel Kammertjener. Mine Spørgsmaal aabnede hans Læber. Jeg talte meget med ham om min forklarede Søster, og han dølgede ikke for mig, at det var en bekjendt Sag, at hun allerede i sin Barndom havde havt Omgang med Væsner fra en fremmed Verden; at især en af vor Stammes ældste Mødre ofte havde aabenbaret sig for hende i det nu ødelagte Billedgallerie, og at maaskee denne

Omgang havde fremskyndet Prindsessens tidlige Død. Den høisalige Hertug, vedblev han, lod tilsidst det hemmelige Gallerie lukke. Der har vel sagtens mødt ham Et og Andet derinde; skjønt han ikke har sagt Nogen noget derom. Spøgeriet, sagde man, stod i Forbindelse med to af Billederne: Hertug Johan Casimirs og hans Gemalinde Annas. Begge maae endnu findes i Kloster Lausitz: thi min naadige Fyrste mindes vel endnu, at, dengang han, paa sin ældre Herr Broders indstændige Bøn, overlod ham den største Deel af Familieportraiterne, nogle bleve undtagne, der ei begjæredes: og blandt dem er ogsaa hine to. Jeg selv, min naadige Herre veed det, fik Ordre at skille dem fra de Øvrige, og jeg kan endnu, hvad Øieblik det skal være, finde det vi beholdt tilbage, i Kloster Lausitz.

Jeg tilbragte denne Dag med Grublen over disse Ting, og i dybe Tanker lagde jeg mig til Hvile. Hvad var naturligere, end at min Stammemoder ogsaa foresvævede mig i Søvne? Ja, sagde hun, mit Billede er endnu i dine Hænder! Undersøg det, og Du vil faae Meer at vide.

Det forholdt sig virkelig saaledes, at min Broder i Residentsstaden, hvem det tidligere var lykket at skaffe vore Familieportraiter et blivende Sted, havde begjært denne mig saa dyrebare Deel af min Faders Efterladenskaber, og at jeg fortrøden over, ei

at kunne afslaae hans Bøn, havde overdraget til min gamle tro Tjener at affondre nogle Stykker derfra; og da jeg i min Ærgrelse ei havde sagt ham videre Beskeed, havde han ligeledes af Ærgrelse, over ei at kunne beholde Alt, ganske føiet sig efter Hertugens Villie.

Næste Dag vilde jeg ufortsvet begive mig til mit Kloster: men da min Gemalinde fik Nys om hvad der var foregaaet i Kabinettet, bad hun mig med hede Taarer, at jeg dog ikke atter skulde styrte mig i den bundløse Afgrund. Og hvad formaaede ei en Taare af hendes Øie!

„Hvor længselfuldt har jeg nu ventet paa Dig i disse hundrede samfulde Aar!" sagde Stammemoderen om Natten til mig, da jeg laa i en halvvaagen Drøm; „hvor ømt jeg har vaaget over Dig, at Du skulde opvoxe med et saa reent Hjerte, som Du maatte have, om Du skulde frelse mig! Og nu betænker Du dig paa at gjøre et eneste Skridt, for at gjøre mig det desto lettere at udrette mit Ærinde! Hvor tungt falder det os dog, at gjøre os forstaaelige for Eder! Du vil ei lade det Stumme tale, for at hjelpe mig! Hav dog mere Tillid til mig, end til hende, der vel er god, men ingen fast Charakteer har, og ei er skikket til at leve med os: ellers vilde jeg jo ogsaa tale med hende, ligesom jeg fordum talede med din Søster!" —

Men havde jeg ingen Troe fæstet til Synet, saa troede jeg endnu mindre paa Drømmen. Alt blev ved det Gamle. Dog undlod jeg ikke, min Gemalinde bad mig selv derom, paa bestemt Tid at oppebie paa mit Leie, om der atter vilde tildrage sig noget.

Hun, den Hulde, der ingen Troe vilde fæste til dette Væsen, drog imidlertid selv Omsorg for at alle Adgange bleve saa vel bevogtede, at Ingen kunde komme ind. — —

Og da nu Middagssolen atter straalede ind gjennem det høie hvælvede Vindue, som hiin Dag: da aabnede Muren sig paany, efter en sagte Banken, og Anna svævede atter hen til Fødderne af mit Leie. Er det din Agt at gjøre hvad jeg bad Dig om? sagde hun.

Hvad fordrer Du af mig?

Hun taug, som om mit Spørgsmaaal var hende ubegribeligt. Først efter en Stund fulgte denne Erklæring: Jeg skiltes i Ufred fra min Gemal: Du skal raade Bod paa hvad der uden min Brøde blev forsømt. Vægring vilde ei hjelpe Dig; blot fremskynde din Død. Men Du vil ei vægre dig. Vent os altsaa i Dag otte Dage i Midnatsstunden; jeg, der er en af Lysets Aander, tør vel i hvilkensomhelst Stund aabenbare mig for Dig, men ikke

tør han det, min usalige Gemal. Forbarm Dig, o forbarm Dig over ham!

Mig giennemfoer en Gysen, som jeg aldrig nogensinde havde følt. Alligevel gav jeg hende mit Løvte.

Hvorledes jeg nu blev tilmode, da jeg omsider maatte troe, kan jeg ei beskrive. Ogsaa min Gemalinde, der forgjæves havde ladet Dørene bevogte, faldt i dybe Tanker. Det var sælsomme Dage. Jilbud gik og kom, deels til nogle af mine lærde og gudfrygtige Venner, især til Superintendent Hofkunz i Torgau; deels til min ældste Broder, for at indhente Alles Mening om denne Sag. Man fandt den hverken umulig eller urimelig, og jeg vidste, hvad jeg havde at gjøre. Af min Broder fik jeg endnu mangehaande Oplysninger i Historien om hint Syn, der ingenlunde var ham ubekjendt. I Rammen om vor Stammemoders Portrait fandtes endog et lidet Skrift, sandsynligviis af hendes egen Haand, der gav særdeles Oplysning. Nu tager jeg slet ikke i Betænkning at afskrive det, men dog kun til Geheime-Archivet; overhovedet skal denne hele Historie med min Villie aldrig kundgjøres, men skjules i min Grav. — Ønsket at komme paa Spoer efter disse Begivenheders egentlige Sammenhæng, havde allerede tilskyndet min Broder til at gaae endnu videre, end jeg turde have vovet at anmode ham

om. I den Formodning at der maaskee kunde findes Et og Andet i Hertugindens Kiste, der kunde lede til nærmere Oplysning, havde han ladet den aabne. — Af Det man søgte, havde man intet fundet; det skjønne Liig var endnu aldeles ikke opløst; man saae det i samme Dragt, som hun bar, da hun anden Gang aabenbaredes sig for mig, og hvori hun fordum havde ladet sig male.

Denne Omstændighed har opvakt allehaande Betænkeligheder hos mig selv og nogle lærde Mænd, saa at jeg ogsaa har næret den Beslutning, engang efter min Død at give mit Legeme til Priis for en hurtig Opløsning, at ingen uudgrundelig Magt skulde være i Stand til efter Aarhundreders Forløb at skrække kommende Slægter med min afsjælede Krop. — *)

Dagen nærmede sig; ei uden Gysen oppebiede jeg den. Jeg tilbragte den ganske ene, og anvendte den sidste Time før det Besøg, som forestod mig, til at afskrive min Stammemoders Haandskrift, saaledes som den følger her i en tro Oversættelse:

Anna til Efterslægten.

„Dette er mit Billed. I al Yndes blomstrende Fylde har Maleren afbildet mig; ogsaa

*) Efter Sagnet befoel han virkelig kort før sin Død, at man skulde begrave hans Liig i ulæsket Kalk.

Blomsterkrandsen, som man havde revet fra mig, og traadt med Fødder, har han ladet mig beholde; ogsaa Uskyldighedens Slør, som man ei kunde røve mig, men som man dog plettede. Efterslægten maa troe, at Lykken har ladet mig beholde Alt, hvad den fordum havde skjænket mig, da den førte mig til Indgangen til sit Paradis. Men Cheruben med det luende Sværd formeente mig at træde ind, Paradisets Slanger lærte jeg at kjende: men dets livsalige Træer duftede mig aldrig imøde. O mine Børn, I Ædlinge af den Eneste, jeg skjænkede Livet: man vil vise Eder dette Billede; man vil sige Eder: dette er den skjønne Anna, som Konger beilede til, som var bestemt til at smykke Verdens mægtigste Throner. Uden at jeg elskede, kastede man mig i Ungdommens tidlige Vaar, da jeg næsten endnu var et Barn i en barsk Tyrans Arme, der Intet kunde føle for mig uden rasende Skinsyge. O mine Børn, jeg er meget ulykkelig, og frygter, at jeg styrter endnu dybere ned i Elendighedens Afgrunde. Mit Hjertes Angest vil vedvare hinside Graven. Hvo der vil Noget mod den Almægtiges Villie, vorder den Ondes Træl, gjør Samfund med den gamle Oprører, og kan ei frelses meer. Det var min Brøde; ei hiin, som Ondskab paadigtede mig, og som var fremmed for mit stolte, rene Hjerte.

De Qvaler, med hvilke den Mand, i hvis Vold man havde givet mig, martrede mig, kunde ei komme for mine Slægtninges Øren. Det høie Fyrstehuus, fra hvilket jeg nedstammede, troede mig lykkelig i fjerne Lande, medens jeg uden Haab vankede omkring i disse øde Gemakker, i disse uhyre Sale. De vare dengang min Bolig, og nu ere de mit Fængsel. Forgjæves knælede jeg Nat og Dag for Altret: Himlen hørte ei min Bøn. Da henvendte min Aand sig i Fortvivlelsens Stund til Underverdenens Magter. I tre rædsomme Midnatstimer bankede jeg paa Kobberportene, der kun altfor villigt aabne sig for de Dødelige. Det Onde venter blot paa at vi skulde kalde det; det er lettere at finde end det Gode. Pludselig traadte min Gemal frem; han havde opdaget Alt. Til min Veileder ved disse rædselfulde Hemmeligheder havde jeg ingen Mistanke; min Gemal desto meer. Han troede, maaskee vidste han det ogsaa, at jeg var omgivet af Snarer. Jeg kjendte dem ikke; og havde jeg end kjendt dem, jeg vilde have foragtet dem. Vrede optændtes i hans Sjæl; og han havde Føie til at vredes; men det er det Græsselige, at hans Vrede er uforsonlig. Ja, Du min Gemal, som mine Bønner, mine Taarer ei kunne formilde: endnu engang før jeg dør, vil jeg udstrække Haanden til Dig, som jeg alt saa ofte forgjæves har gjort. Nægter Du mig ogsaa da Til-

givelse, som Gud ei nægter Nogen: saa være han Dommer mellem mig og dig. Fredløs skal jeg da vanke om i disse øde Gemakker, indtil Forløsningens Time slaaer. Eder skal jeg omsvæve, mine Børnebørn. Er En af Eder veen, som jeg var det, og hans Væsen skikket til Omgang med Hensluntede: saa skal han see mig. Blid skal han see mig, med en Blomsterkrands, naar jeg elsker og haaber: med mørke og ukjendelige Ansigtstræk, naar jeg vredes eller forsager: da skal jeg lære ham, hvorledes han kan skaffe mig Adgang til Fredens Rige, mig, og maaskee ogsaa ham, som jeg døende tilgiver. Ja, Du Fredens Rige: jeg ahner Dig, medens det er en bælmørk Nat rundt om mig, tyk, sort Nat; engang skal jeg skue Dig, og gjennem dine Porte nærme mig til den Throne, for hvilken Forbarmelse og Forsoning er at finde! Amen! Amen!" — —

Det var de Ord, der vare skjulte i Rammen om Maleriet; de vare skrevne paa zirligt Latin. Jeg var netop til Ende med Afskriften, som skulde være Underretning for dem, der ere værdige til at indvies i denne Hemmelighed: da slog Slotsuhret Tolv, og det lille Uhr, der stod i mit Værelse, gjentog tolv Gange den høitidelige Lyd.

Det Arbeide, der beskjæftigede mig, havde ganske sat mig i den ophøiede Stemning, der svarede til det Besøg, jeg ventede. Jeg lukkede Skrivebor-

det, og stillede mig foran det festlig smykkede Alter, jeg i denne Hensigt havde ladet opreise i Baggrunden af Værelset. To høie Voxlys brændte paa det, og mellem dem laa den helligste af alle Bøger tillukt. Jeg tog den i mine Hænder, aabnede den, og læste med høi Røst de første Ord, mine Øine faldt paa. En hellig Gysen gjennemfoer mig — det var de Ord: „Salige ere de Døde, som døe i Herren, fra nu af!" Og i det jeg høit havde udtalt dem, gjentog en blid Stemme tæt ved min Side: „Fra nu af!"

Jeg kastede mine Øine derhen, og min Stammemoders elskede Billede, skjønnere og yndigere, end det nogensinde havde viist sig, selv for min ungdommelige Phantasie, omsvævede mig. — Du lyser Velsignelsen over os! vedblev hun. Gud skjænke os den! — Er Du bered paa ogsaa at see ham?

Jeg er bered! — svarede jeg. —

I samme Øieblik kom en mig nøie bekjendt Skikkelse ind med en kold Luftning, der bragte Lysene til at vaie. Det var hiin, hvis store, truende Øine allerede i min Barndom saa ofte havde fyldt mig med Rædsel. Men jeg stod fast, og vaklede ei.

Dog hvor skulde jeg kunde beskrive hvad nu fulgte paa, og hvad der selv foresvæver mig kun som et dunkelt Drømmebillede? Mig syntes, at Begge førte deres Sag for mig, meer med Blikke, end

med Ord, og opfordrede mig til at domme mellem dem.

Jeg forstod Alt med den indre Sands, ved hvilken Aander forstaae hverandre, og fældte den Dom: Begge have syndet; men Han grovere end Hun.

Og vil Gud være os naadig? spurgte han nu?

Gud er Kjærlighed! svarede jeg. I din Dødsstund erkjendte Du det med et angrende Hjerte.

Det syntes mig at Fyrstens Aasyn blev forklaret, og at en reen Glands, der straalede fra Fyrstinden, omsvævede Begge. Hendes bløde, varme Haand trykkede den ene, Hertugens tunge iiskolde Haand trykkede den anden af mine udstrakte Hænder; jeg sammenføiede Begges; og efterat jeg havde lyst den Velsignelse over dem, der forjætter os Alle den Altseendes Lys og Styrelse og hans Fred, istemte jeg freidig Lovsangen. Sagte svævede Begge bort, og forsvandt i Baggrunden af Værelset. Men da hiint Hellig, Hellig, Hellig, som Himlene gjentage lød fra mine Læber, straalede de atter frem, ligesom Maanen bag forbiilende Skyer. Jeg kunde høre hvorledes deres Røst forenede sig med min, og Alt hentonede som Foraarsvindens milde Susen.

Dørene havde ei været lukkede, men overalt nøiagtigen bevogtede. Min trofaste Gemalinde, der ei var langt borte, mærkede at jeg var ene. Hun

traadte ind, og fandt mig sovende ved Altrets Fod: Lysene vare slukkede. Meget mat blev jeg bragt til Sengs.

Min Sophie veeg ei fra mit Leie, og var bekymret over Følgerne af disse vidunderlige Tildragelser.

Men der foregik intet Videre i denne Nat. Jeg sov sødt, omskygget af himmelske Drømme. Jeg havde jo talt med Engle, og en Engel vaagede over mig! da vaagnede jeg sund og glad, og følte en nye Livsstrøm i mine Aarer. Med Henrykkelse blev min dyrebare Gemalinde det vaer; men det skuffede ikke mig. Jeg havde tilfulde forstaaet det, at min Stammemoder, da hun skiltes fra mig, til Belønning lovede mig, at jeg snart skulde forenes med mine Salige.

Det var just det Sidste, jeg bemærkede hiin Nat, inden al Besindelse forlod mig.

Da jeg siden talte med min Hertuginde om Det, der i hiin Nat havde tildraget sig, og fortalte hende Alt; saa kunde hun vel ingen Indvending gjøre mod det, jeg tydeligt havde erfaret; men hun forsikkrede mig, at hun udenfor Døren, som hun dog ikke havde vovet at aabne, ei havde fornummet andet, end m i n e g e n Stemme i Tale og Sang. — —

Saaledes vandre vi da i Tro og Kjærlighed ved hinandens Side; men Enhver paa sin Viis.

Og vel os; snart ere vi Alle i Lysets Rige; men jeg først!

Ja, min huldе Sophie! min Veninde! Du dvæler saa glad ved min Side: men hiin Nat vil efter et Aars Forløb vende tilbage, og da er jeg ikke længer hos dig. Min Slægts Fædres og Mødres Aander vinke mig; mig vinker Gemalinden, den Første, og min forklarede, elskede Søster!

Han døde 1704, et Aar efter dette sidste Syn, netop hundrede Aar efter den Hertuginde Anna, der døde 1604.

Saaledes var det ikke meent.

Fortælling

af

Caroline Pichler født Greiner.

Marie Forster til Therese Walling.

April 18..

Med Hovedet fuldt af Tanker og Hiertet fuldt af Sorger kommer jeg til Dig, kiære Therese, og klager Dig min Nød. — Ak til Dig! dersom jeg dog

virkelig kunde det! Men Du er langt fra mig, og saa kommer jeg kun til Papiret, som jeg fylder med min Kummer og føler mig lettere ved den Tanke: om nogle Dage holder min gode Thereſe dette i Haanden, læſer det og erfarer hvorledes det gaaer hendes ſtakkels Veninde og har Medlidenhed med hende.

Ja Thereſe, det gaaer mig ret ſlemt. Min Fader — nu, et Barn ſkal ikke klage over ſine Forældre — men jeg maatte reent fortvivle, naar der ikke var nogen paa Jorden, til hvem jeg turde ſige, hvordan jeg har det. Og kan jeg da for, at min Sorg og min Fader ſtøder ſaa nær ſammen, at han er den eneſte Aarſag til ſamme? Kan jeg endelig for, at Willbachs Udſigter ikke ville bedre ſig, at han igien ikke faaer den Poſt, hvorpaa vi — i hvor ubetydelig den end er — have ventet, ſom paa Indladelſen i Paradis? Ak, vi maatte have levet knapt, men vi havde været fornøiede! nu er det atter, og allerede tredie Gang, forbi, og ſaaledes gaaer det ene Aar bort efter det andet, og vore Forhaabninger blive altid ſvagere.

Min Fader ſkiænder, Taalmodigheden forgaaer ham over den lange Venten. Jeg gaaer nu alt i det 22 Aar, ſiger han, tærer mig fra mit attende Aar hen i denne ulykſalige Forbindelſe — vil maaſkee endnu i fire eller ſex Aar hentære mig i den

falme og blive gammel herover, ikke faae nogen anden Mand og falde ham til Byrde, som en gammel Jomfrue, der ikke nytter til andet i Verden, end til at forbittre sig selv og Andre Livet.

See, kiære Therese, saadanne haarde Ord maa jeg hver Dag høre. Hvor tungt dette bliver mig, hvad jeg lider derved, kan jeg ikke sige Nogen, ikke engang Dig — allermindst min Fader. Jeg har kun Taarer til Svar, jeg græder ogsaa næsten den hele Dag, og hvor ofte — ak Gud, hvor ofte ønsker jeg mig ikke i den kolde Grav og tænker, naar jeg laae dernede hos min salige Moder, og den sorte, tunge Jord over mig, og det grønne Græs derover, da havde jeg vel Roe, og hørte inter af al den Skielden og Jamren, forglemte Alt og blev forglemt.

Men ved disse Tanker falder Henrik mig ind og hans Sorg, dersom jeg døde. — Nei, det tør jeg ikke ønske! Han er desuden nedslaaet nok, og har allerede mere end eengang yttret den ulykkelige Tanke, at han vilde forlade mig, fraside sig mig, for at vende min Faders Uvillie fra mig og ikke afholde mig fra et andet Partie, hvorved jeg kunde giøre min Lykke. Du kiære, gode Henrik! hvor kan jeg være lykkelig uden Dig?

Der stormer nu saameget sammen over den stakkels Willbach. Hans Ungdomsven, en Baron Arthur von Ottensen, med hvem han har studeret, som han en Tidlang har ledsaget paa Reiser, og engang i Italien med Livsfare har beskiærmet imod Banditternes Dolke, der efterstræbte ham for en smuk Dames Skyld, — denne Baron Arthur er just nu farlig syg, og Henrik maae frygte, at han mister ham. Nu skulde jeg trøste ham, men hvad kan jeg sige ham med mit nedtrykte Sind? —

Nu har jeg klaget Dig alle mine Lidelser, og det forekommer mig at jeg nu bærer dem lettere. Lev vel dyrebare Veninde og skriv snart til mig! —

Til den Samme.

April 18..

Jeg takker Dig for dit hurtige Svar. Din Kiærlighed og Deeltagelse var mig en sand Trøst, foruden denne kan jo dog Ingen give mig Noget, og jeg maae fatte mig med Taalmod. Taalmodighed! Taalmodighed! var stedse mit Valgsprog, og vil vel saa temmelig blive det min hele Levetid.

Hvad Du skriver om Baronen var vel skiønt, men er paa ingen Maade mueligt. Vel er Ottensen meget riig, og han har mere end hundrede Gange tilbuden Henrik at tage til ham og dele Alt hvad han besidder med ham; men for det første

turde han ikke tænke paa at gifte sig, thi Ottensen, som er meget sygelig og nedslaaet, vilde ikke dele sin Ven med nogen Kone, og for det andet var dette i intet Tilfælde af Varighed, thi Ottensens Sundhed er ganske ødelagt. Han har i Neapel, troer jeg, først giort et Fald med en Hest, hvorved hans Bryst blev beskadiget, og derefter, da han derfra atter vendte tilbage til Rom, maatte han igiennem en Strækning, som — jeg mener hedder de pontinske Sumpe, og hvor det skal være yderst usundt, ja farligt, at reise. Her angreb den onde Luft hans svækkede Bryst endnu mere, og han kunde neppe naae Rom, hvor dueslige Lægers Kunst opholdt ham Livet, men lovede det ikke af lang Varighed. Nu tør han, dersom han dør ugift, ikke forføie over sin Formue efter sin Død; thi saaledes har hans Fader bestemt, som derved vilde tvinge ham til at overvinde sin Modbydelighed for Ægtestanden; men Ottensen afstaaer heller den frie Brug af sine Rigdomme, end han indgaaer en forhadt Pagt, og altsaa er der fra den Side ingen blivende Udsigt for Henrik.

Et besynderligt Menneske maae denne Baron Arthur i enhver Henseende være, — forstandig, godmodig, velgiørende, som Henrik siger, men underlig i sin Levemaade, menneskeskye og af denne Aarsag og formedelst hans Sygelighed altid eensom. — I Kiærlighed var han ogsaa meget ulykkelig. En Pige,

som han havde elsket høit, var paa en afskyelig Maade bleven ham utroe, og hiin Dame, for hvis Skyld han nær havde mistet Livet, døde kort Tid derefter under skrækkelige Smerter i hans Arme — man frygtede af Gift, som en skinsyg Elsker, der allerede igiennem Forældrene havde Løfte om hendes Haand, havde bibragt hende.

Jeg kan ikke fortænke Baronen, om han efter saadanne Erfaringer, skyer at knytte en tredie lignende Forbindelse, og maae ret af Hiertet beklage ham for alt dette.

Han har ladet skrive til Henrik — han frygtede dennegang ikke at overstaae Anfaldet og ønskede, endnu engang før sin Død at see sin Ven. Jeg vil og tør ikke afholde Henrik fra denne sidste hellige Venskabspligt og unddrage ham en Trøst, som hans Hierte trænger saameget til. Paa den anden Side skiælver jeg over hans Fraværelse. Ak Gud, hvor vil jeg udholde dette Liv, denne stille, eensformige Tilværelse, uden ham? og saa frygter jeg ogsaa for at Synet af alle de sørgelige Scener og en elsket Vens Dødsseng, vil gisre et ufordeelagtigt Indtryk paa hans Sindsstemning. Nu, som Gud vil! følger Henrik Baronens Opfordring, saa vil jeg tænke, at det maatte saa være, og at det vil blive godt. Ak Therese! Jeg er ret nedslaaet, og der gives Timer hvori jeg hiertelig ønsker mig i Baronens Sted,

der ung, rig, anseet, kunde leve efter alle sine Ønsker, være lykkelig og nu skal dø! Dette er det just; Mennesket skal her paa Jorden ikke være lykkelig! —

Til den Samme.

Junius 18..

To sørgelige, lange Maaneder ere forløbne for mig i dyb Eensomhed siden Henriks Bortreise; og nu først har jeg Haab om at see ham igien. Han var hele Tiden paa Ottensens Landgods, som nu til Henriks store Glæde kommer sig igien, og har bestemt sig til at følge ham hertil, fordi Lægen har raadet til Adspredelse og Forandring af Luft. Henrik vil indføre ham hos os. Jeg glæder mig ikke meget hertil, thi jeg er helst med Henrik alene; dog kan jeg ikke nægte at jeg er nysgierrig efter at lære at kiende Baronen, hvem jeg allerede har hørt saameget tale om.

Ak, hvor lykkelig jeg er over at Henrik kommer snart tilbage, kan jeg slet ikke sige Dig! mit Liv er dog ogsaa alt for stille og eensformigt; min Faders Stilling, og endnu mere hans Tænkemaade udelukker mig næsten fra alle Ungdommens Glæder, og jeg kan dog ret godt huske den Tid, da det ikke var saa, den Tid nemlig, da min gode Moder endnu levede, arbeidede og virkede, og Munterhed og bedre Erhverv ved hendes Flid kom ind i Huset.

Den Tid saae vi Venner hos os, vi gik, endskiønt sielden, ud, jeg havde mit Claveer, hun selv underviste mig i Fransk og i mange Slags skiønne Arbeider, hvorved jeg gik hende til Haande. Siden hendes Død, hengik mit Liv under mange Fornægtelser og faae Opmuntringer i dyb Stilhed, indtil jeg lærte at kiende Henrik. — Da kom atter Glæde og Liv i min Tilværelse, jeg bar alt lettere, vor Indskrænkning, min Faders Luner; min fuldkomne Eensomhed: thi Henriks Kiærlighed og Omgang erstattede mig Alt. Og nu maatte jeg undvære ham saa længe! Gudskeelov, den sørgelige Tid er snart til Ende; jeg vil ogsaa i mit Hiertes Glæde tilgive og glemme dem, som plage mig.

Til den Samme.

Junius 18..

Gud være lovet, kiære Therese! — Han er her, — og en bedre Tid synes i mange Henseender med ham at være kommen tilbage! for otte Dage siden kom han, hans første Gang var til mig. — Ak, i Giensynets Øieblik var Alt hvad jeg forhen havde udstaaet, forsvundet, forglemt og jeg ganske lykkelig! den næste Dag bragte han sin Ven med. Jeg vil ikke nægte at dette var mig ubehageligt; ethvert Vidnes Nærværelse havde trykket mig, allermeest et Menneskes, der ved sin hele Forfatning,

selv ved sine Sørheder, maatte være noget ganske forskielligt fra os.

Jeg vilde ogsaa sige dette til Henrik, men saa betænkte jeg at Baronen er hans Ven, at det maatte smerte ham naar jeg ikke gierne saae ham hos os, og endelig — at jeg skal tilstaae det reent ud — fortrød det mig, at Henrik efter saa lang en Fraværelse havde saa lidt Længsel efter at blive allene med mig, og allerede Dagen efter tilførte mig et vildtfremmedt Menneske. Men dette havde jeg nu slet ikke villet lade ham mærke.

Det gik imidlertid ganske anderledes. Baronen er en ret artig fiin Mand, hvem man, naar han ikke saae saa sygelig ud, vel kunde kalde skiøn; men nu giør de store mørke Øine med de lange Øienhaar en besynderlig Virkning i det dødblege Ansigt, og see ud af de dybe Træk saa veemodigt paa Een, og den høie smækkre Figur er bøiet for over, og synes ikke at kunne holde sig opreist. I øvrigt lader han, som mig synes godt om, intet mindre end syg, eller ængstlig, han taler — vel sagte, men meget og livligt, og det som han siger, er behageligt og underholdende. Mange Gange er han endogsaa munter, han og Henrik fortæller om deres Reiser, om alleslags deels forunderlige deels latterlige Hændelser, Ting og Mennesker, Samtalen bevæger sig levende og afbrydes ikke, som vel ellers undertiden var Til-

fældet, naar Henrik kom forstemt til mig, og jeg havde giennemgaaet og fortalt ham Alt hvad jeg kunde optænke for at opmuntre ham. Selv min Fader er paa denne Maade tilfreds, og det forekommer mig at han behandler den gode Henrik med meer Agtelse og Deeltagelse, fordi han seer at en saa riig og fornem Mand er hans gode Ven. Ak Gud give, at Alt saaledes maa vedblive og at Baronens Nærværelse maa virke gunstigt paa Hovedsagen, Henriks Befordring! en Mand som han, vil vel have mange Bekiendte og Venner iblandt de Store, og da kunde hans Anbefaling giøre meget. Jeg haaber paa nye som Du seer, og dette Haab og Henriks Nærværelse giver mig atter Munterhed. Lev vel. —

Til den Samme.

Junius 18..

Det er nu snart fiorten Dage siden jeg sidst skrev Dig til i en glad Stemning. Dengang gik det mig ret godt. Jeg kan ikke sige at jeg nu egentlig kan klage over Noget, men der lader sig allerede igien, hist og her meget tilsyne, som det var bedre — var anderledes. Jeg hører allerede at Du vil skiende paa mig og bebreide mig at jeg aldrig er fornøiet og maa altid have noget at klage over, eller at ønske. Ja kiære Therese maaskee har Du ogsaa Ret, maaskee ligger Grunden i mit alt for ængstelige øm-

sindtlige Væsen. Jeg veed nok at Henrik ofte har giort mig denne Bebreidelse; jeg vil heller ikke nægte, at Skylden jo for den største Deel kan være hos mig selv, og jeg vil bestræbe mig for at bedre mig, ikke at gruble saameget og heller tage Verden som den nu engang er; men desuagtet kan jeg — især i det første Øieblik — ikke være Mester over det modbydelige Indtryk, som saa meget gior paa mig.

Du veed bedst hvor oprigtig og troe jeg elsker min Henrik, men Du veed ogsaa at jeg i den sidste Tid ofte har klaget for Dig, at han mange Gange saa adspredt, saa ordknap — saa — at jeg kun nævner det ved sit rette Navn — saa kiedet og saa kiedelig har siddet hos mig, og tilsidst endog hvergang har bragt Bøger med, for at finde Stof til Underholdning. Dette har ofte smertet mig inderligt, jeg har ogsaa sagt ham det, men fordi der altid opstod Trætte heraf og han da for det meste suurmulede et par Dage, taug jeg tilsidst, og bar hvad der ikke var til at ændre, med Taalmodighed. Jeg vidste jo dog at han i Grunden hiertelig elskede mig, og var i Stand til at giøre Alt for mig! —

Disse Optrin komme nu igien, naar vi ere alene. Han er ikke stedse den samme, snart forstemt, snart adspredt, og jeg føler at det gaaer ganske anderledes naar Ottensen er tilstede. Da fortsættes Underholdningen meget raskere og liveligere, og saa-

ledes skulde det dog ikke være; vor Samtale skulde aldrig være inderligere, aldrig mere tilfredsstillende, end naar vi vare allene. Finder Du ikke ogsaa det? og begiærer jeg vel formeget naar jeg fordrer det? Saa er der endnu Noget som hemmelig trykker mig, og som jeg slet ikke kan forklare. — Jeg har bemærket en underlig Afstand imellem Baronens og Henriks hele Maade at være og opføre sig paa. Der er hos den Første noget saa Let og dog saa Sikkert, noget saa Indtagende og dog saa Høit, hvorved vi Alle — og Henrik just ogsaa — holdes i en Slags Fraskand. Jeg føler det nok, naar Henrik altid lader Baronen gaae først ind, bringer ham en Stol, rækker ham, hvad han forlanger; det seer ud som Underkastelse, og det gior mig ondt. Hos Baronen er heller ikke Skylden, thi han behandler Henrik som en Ven, ja som en Broder, og er langt fra at forlange saadanne Ting; ja meget mere seer jeg at han forhindrer det hvor han kan; men det falder altid som af sig selv, og i saadanne Øieblikke er det for mig, som om jeg maatte rødme over Henrik. Jeg har allerede tænkt meget efter herover og intet fundet som kunde forklare dette Særsyn uden maaskee Ottensens Sygelighed. Denne gior at han bestandig behøver deres Opmærksomhed, som omgive ham, at de maae have mangeslags Hensyn for ham, og at Henrik da gierne har disse

for sin syge Ven. Naar dette er saaledes, saa maae jeg vel endnu mere agte ham derfor, men jeg maae ofte gientage mig dette, for ikke at tage feil af Henrik. —

Til den Samme.

August 18..

Therese! hvilken uhyre Ulykke bryder der løs over mig! Tænk Dig min forfærdelige Skiebne, naar jeg siger Dig, at Baronen har friet til mig hos min Fader! Du kiender min Faders Tænkemaade, vor Trang, hans Uvillie mod Henrik — jeg behøver ikke at sige Dig mere, — jeg veed intet andet at sige, end at jeg fortvivler! —

Saa var det da en rigtig Forudfølelse, som afskrækkede mig, da Willbach forkyndte mig Baronens første Besøg! jeg vidste dengang ikke hvorfor det var mig saa ubehageligt, jeg dadlede mig da i Stilhed derfor; nu veed jeg, at mit ahnende Hierte har havt Ret. Dette ulykkelige Menneske er til min Fordærvelse kommet ind i vort Huus!

Min Fader har bestemt erklæret: jeg maae ægte ham. — Dette har voldt skrækkelige Optrin, jeg har erfaret en Behandling som jeg ved en Gienfortælling ikke endnu engang vil levende forestille mig. O Therese! det er noget frygteligt den umaadelige Kiærlighed til Penge! —

Jeg har giort min Fader alle muelige Foreſtillinger, jeg har beſvoret ham, at betænke, om da et Menneſke, der, ſom denne Baron, tænker ſlet nok til at røve ſin Ungdomsven, hvem han ſkylder Livet, ſit Eneſte og Kiæreſte, hans Brud, vel vilde være i Stand til at giøre en Kone lykkelig — om han vilde beſlutte ſig til at kaſte ſit Barn i Armene paa en erkiendt Tyv eller Røver, — og noget Bedre — er ved Gud, jo denne Baron ikke. Er det de Stores og Riges Sæder, det deres Grundſætninger? O, da være mig Ringhed og Armod dobbelt, tredobbelt priſet, hvor man finder ſand Ærekiærhed og en Dyd ſom vilde undſee ſig ved, ſaa frækt at begaae et ſaa formaſteligt Ran! —

Du vil ſige at jeg er ude af mig ſelv, og Du har Ret! I otte Dage, ſiden min Ulykke er erklæret, er jeg endnu ikke kommen til nogen ret Beſindelſe. Alt ſtormer ind paa mig, jeg kan ikke fatte nogen Tanke, jeg kan kun med Angſtſkrig anraabe Himlen, og derſom den ikke redder mig ved et Under — fortvivle; thi ellers er ingen Udvei muelig. —

Ogſaa i Willbach finder jeg ingen Støtte. Jeg har i min Smerte henvendt mig til ham, han formanede mig at giøre min Pligt; da nu engang Skiæbnen ingen Udſigt bød ham til at give mig ſin Haand, ſaa havde han høitidelig fraſagt ſig mig og

afstaaet mig til sin Ven. Jeg var halv død ved denne Scene. Han havde en ubegribelig Fatning. — Ja, de Mænd, de Mænd! de føle ganske anderledes, end vi. Vist nok skiælvede hans Stemme og hans Haand, da han lagde min i det ondskabsfulde Menneskes, og anbefalede mig til ham med faae men rørende Ord; dog hvad var denne Bevægelse imod min Bedøvelse, som bragte mig en Afmagt nær! —

Og Ottensen? Det er ubegribeligt, hvor dette Menneske, der var mig saa dyrebart, og som, ved sin ulykkelige Skiæbne ofte forekom mig saa elskværdigt, kan være saa ond, hvor der, under et saa indtagende Udvortes kan giemmes saa megen Falskhed! Han modtog min Haand med en kold Rolighed, ja med et skadefroe Smil, som om han vilde sige: Har jeg Dig endelig? Du skal ikke mere undslippe mig! hans Vens Smerte, min Fortvivlelse, som jeg ikke søgte at skiule for ham, gialdt ham lige meget.

Med Willbach har jeg havt meget heftige og høist ubehagelige Optrin. Jeg har reent ud erklæret ham, at han alene er Skyld i min Ulykke; naar han ikke havde samtykket, havde jeg vovet Alt og vilde ladet min Faders hele Vrede gaae ud over mig. Han trak paa Skuldrene, talte om hans Forpligtelse imod Baronen — han, som har reddet hans Liv — om det, som man er en Ven, tilmed en ulykke-

lig, der maaskee kun har en kort Tid at leve i, skyldig, og endelig om de Bebreidelser, som han evig maatte giøre sig, naar han ikke havde giort Alt — ja om han ikke bragte sig selv med alle sine Ønsker til Offer, for at forskiønne denne Vens sidste Dage.

Er det Dyd? er det Kulde? Jeg begriber det ikke. Naar det er Dyd, saa er jeg endnu ulyksaligere ved at være revet fra et saadant Hierte. Men er det Kulde? O Therese! nu er jeg kommet til den smerteligste Punkt i mine Lidelsers hele Række — imod hvilken min Faders Mishandlinger, Ottensens ondskabsfulde Glæde, og Alt hvad jeg endnu kan komme til at udstaae, er intet! dersom det var Kulde? —

Jeg har igaar været paa min Moders Grav og har klaget min Nød for hende, og med hede Taarer bedet Gud at han vilde bevare mig fra Fortvivlelse og fra en ulykkelig Tanke, som, siden jeg troede at ahne, at Henriks Offer var Kulde, har med et Slags Lyst ladet mig betragte enhver Kniv, ethvert høit Tagvindue, hvorfra man rask kunde nedstyrte sig, og saaledes i et Øieblik giøre Ende paa sin Qval, og dette er jo Synd. — Ak Gud, hvortil vil jeg endnu komme!

Naar jeg blot kunde blive et Spor af Ømhedvær, hos min Plager og tilkommende Tyran, som retfærdiggiorde hans Skridt! men han er ganske ro-

lig i min Nærværelse, og har uden Uvillie, ja med et Slags — Veemod og Medlidenhed optaget mit sidste fortvivlede Forsøg, reent ud at erklære ham min Afskye for dette Giftermaal, saa at jeg ikke mere seer nogen Hielp for mig. Siden den Tid er han stillere end ellers, seer ofte paa mig med mørke Blikke, taler mig kiærligt til og lover mig, at det endnu vil engang gaae mig godt. Jeg veed ikke mere, hvorledes jeg skal opføre mig imod ham; jeg maae afskye ham som min hele Lykkes Morder, og det er mig dog umueligt at vise ham dette saa aldeles som jeg føler det. O Therese, hvad vil der endnu blive af mig? —

Til den Samme.

August 18..

For tre Uger siden har jeg forandret mit Navn. I mit Hierte, i min Tilstand, i min Levemaade er der ingen Forandring foregaaet. Baronen har — det eneste, som han har giort efter mit Sind, — foranstaltet et stille, pragtløst Bryllup. Jeg blev viet til ham. Hvorledes det var paa denne Dag, paa hvilken jeg er levende nedstegen i Graven, veed jeg ikke, jeg kan altsaa ikke fortælle Dig noget derom. Baronen havde skikket mig prægtige Klæder og en Mængde Smykker; ved Taarer og Fasthed opnaaede jeg, intet at maatte bruge heraf. Jeg blev i mine sæd-

vanlige Klæder og saaledes er jeg endnu. Dagen efter Brylluppet afreiste Baronen til sit Gods; han foreslog mig at ledsage sig. Maaden hvorpaa han giorde dette, viiste mig, at jeg turde vove at afslaae det. Du vil maaskee dadle mig? Du vil sige: Konen hører engang Manden til, og Du har eengang svoret ikke at forlade ham. Dette er vel sandt, og jeg er ogsaa ofte ret urolig over denne Punkt; men han selv forlanger det jo ikke, og det er mit hellige Forsæt, saasnart han ønsker det, saasnart han kun vil yttre en sagte Hentydning, som om han behøvede mig, saa gaaer jeg paa Stedet til ham, og vil samvittighedsfuld, som en troe Hustrue, opfylde enhver af mine Pligter imod ham.

See, Therese, dette er den eneste Punkt, hvorved jeg, i den modbydelige Forvirring af Tanker, Smerter og Bekymringer, dvæler med nogen Velbehag og hvoraf jeg kan øse nogen Trøst. Jeg vil redelig giøre min Skyldighed imod ham, som nu engang for Gud er min Mand og Herre.

I denne Hensigt har jeg skrevet til Henrik, som fra vor Bryllupsdag og indtil Baronens Afreise ikke mere besøgte vort Huus, at han nu ganske maatte undvige mig, og at han ved sin Borteblivelse skulde giøre mig de svære Pligter, som han selv har hiulpet at paabyrde mig, lettere at bære. Han har ogsaa ført mit Ønske, men desuagtet seer jeg ham

dog meget oftere, end det var mig kiært, snart at snige sig omkring vort Huus, snart i Kirken. Jeg troer, at dette skulde han ikke gisre; men som allerede sagt, Mændene tænke og føle ganske anderledes end vi, og vi kunne ligesaalidet begribe dem, som de os.

Baronen har ved sin Afreise lagt mig en tung Rulle med Penge i Haanden, som han sagde, til smaa Udgifter. Efterat han var borte har jeg aabnet den; den indeholdt hundrede Souveraindorer. Han har sagt mig: saasnart jeg behøvede Noget, maatte jeg skrive til ham, eller lade skrive — læg mærke til det: lade skrive, — og han vilde sende mig Alt hvad jeg behøvede.

Hvad hedder det? Therese! at lade skrive? Enten troer han, at jeg kan slet ikke skrive, eller i det mindste ikke ret ordentligt, og hvorfor har han da ægtet en saadan Gaas? Eller han troer at jeg vil ikke skrive til ham? Saa veed han jo at jeg hader ham, og bryder sig ikke noget derom, og tager mig heller ikke til sig, og umager sig ikke at bekiempe dette Had og at indgive mig det Sindelav, der sømmer mig som en christelig Ægtefælle. Er det ret? Er det redeligt? O Fy! Fy! I hvilke Hænder er jeg geraadet, Therese? og hvem har overgivet mig

i dem? En Fader og et Menneske, for hvem jeg villig havde givet mit Liv!

Jeg har viist min Fader Rullen, han syntes ganske lykkelig derover, og saa har jeg foræret ham den. Det var jo det, hvorfor han solgte mig og min hele timelige Lykke, hvorfor jeg snart havde mistet min evige Salighed, havde min gode Moders Aand, som jeg inderligt anraabte, ikke vaaget over mig. Saa lad ham da tage den Syndelon!

Therese, jeg føler at jeg bliver meget bitter og saa er det bedre, at afbryde.

Til den Samme.

October 18..

Det tænkte jeg ikke, Therese, at det skulde komme dertil, at jeg vilde ønske og ret længselsfuldt forlange, at Baronen vilde kalde mig til sig! Og dog er det saa. O velsignet være Ulykken, naar den kommer allene, siger Ordsproget, og det maae jeg ogsaa sige. Du vil maaskee erindre at jeg engang skrev, at Baron von Ottensens Fader ikke har tilladt hans Søn at raade over sin Formue, dersom han døde ugift, og i dette Tilfælde udnævnt en Brodersøn, Ludvig von Ottensen til eneste Arving af de store Godser. Denne Brodersøn — ak Therese hvad gives der for Mennesker i Verden! skal nu, som jeg nylig erfarer, alt i længere Tid have anvendt

Alt, for at nære sin Fætters Afskye for ethvert Giftermaal, ja endog have været i Forstaaelse med hans Læge, for at denne skulde fraraade ham et saadant Skridt, som livsfarligt med hans svækkede Sundhed. Nu har Baron Arthur dog giort dette Skridt. — Gud veed! ikke til hans og ikke til min Lykke — og Fætteren er bleven ganske rasende af Vrede herover. Han har paa en uanstændig Maade giort sin Slægtning Bebreidelser, og tænk Dig den Krænkelse for mig: han udbreder de ærerørigste Rygter om mig og om mit ulykkelige Giftermaal med hans Fætter. Der er intet saa Slet, intet saa Skiændigt, som han jo siger min Fader og mig paa, og man har advaret mig ikke at gaae allene ud, fordi dette nedrige Menneske vil passe mig op og, som han allerede har truet med, giøre paa offentlige Steder sin Fætters Bolerske den Skam som hun fortiener.

O, dersom denne Ludvig vidste, hvor ulykkelig hans Fætters Indfald har giort mig, han vilde ikke rase imod mig, han vilde have Medlidenhed med mig. Men dette er dog kun den ringere Deel af mine Lidelser, den smerteligste kommer fra den kiæreste Haand, fra Henrik selv. Jeg har strax efter mit Bryllup skrevet Dig, at jeg havde bedet ham om at undvige mig, men at jeg med et tungt Hierte bemærkede, at denne Bøn ikke havde giort det behørige Indtryk paa ham. Tænk Dig, Therese, jeg

finder ham alle Øieblikke paa mine Veie; og for nogle Dage siden, da jeg just sidder sørgmodig ved mit Arbeide, træder han pludselig herind. Jeg var ganske alene hiemme. Jeg rystede som et Espeløv, og formaaede ikke at tale. Da ilede han hen til mig, slog sine Arme om mig, og overvældet af Kiærlighed og Smerte sank jeg grædende til hans Bryst, og laae ret længe og ret med Velbehag saaledes, imedens han sagde mig en Mængde kiærlige, ømme Ting. Endelig nævnede han Baronens Navn, og Gud være lovet, at han giorde det! Ved denne Lyd stode alle min Pligter, og den Uret som jeg giorde imod Baronen, for mig. Det sagde jeg Henrik, og tænk Dig min Forbauselse, da han nu begyndte, at vilde sætte Sagerne ud fra hinanden for mig og bevise mig, at jeg min Pligt og den, som jeg var Ottensen skyldig, ubeskadiget, endnu altid kunde have en Ven, som var mig, og jeg ham af Hiertet god, og hvis Selskab kunde opmuntre mig mange sørgelige, eensomme Timer. Jeg kan ikke sige Dig hvorledes jeg blev til Mode, da jeg maatte høre saadanne Grundsætninger af Henriks Mund. Jeg vendte mig virkelig med en Slags Rædsel fra ham og erklærede ham endelig, at, om ogsaa han hverken saae noget Pligtstridigt, eller Farligt i denne Omgang, maatte jeg dog tænke anderledes, og bad ham endelig med Taarer, at skaane mig og aldrig at komme.

Men han gior det ikke, han lader sig snart see hist, snart her, og naar han intet andet veed, saa har han en Efterretning, eller en Erkyndigelse om mit Velbefindende fra Baronen, at bringe. Hvad jeg lider herved, kan jeg ikke sige Dig. Ak, jeg selv seer Henrik saa gierne, jeg er inderlig glad, naar han kommer, og dog maae jeg straffe mig for denne Glæde og ønske, ja bede ham, at blive borte. Ak, jeg ønsker, at jeg engang var paa mit Bestemmelsessted og saaledes langt fra alle Forfølgelser og Farer!

Til den Samme.

Freyenberg, den 25 Oct. 18..

Af Datum vil Du see at jeg ikke mere er i * *, men paa min Gemals Slot. For omtrent fire Uger siden skrev han et meget venligt Brev til mig — det første som jeg har faaet fra ham, og bad mig, da visse Forhold og Rygter — (jeg har nok forstaaet, hvad han meente), — giorde det nødigt offentlig at erklære vor Forbindelse, og for Verden at give mig den Rang og Plads, som tilkom mig, saa maatte jeg holde mig bereedt at reise til ham, og tilgive ham at han ikke selv kom og afhentede mig, fordi han paa nye er bleven syg. Han vilde bestræbe sig for at giøre mig Eensomheden paa Landet, og Livet med en særsindet Syg saa taaleligt som muligt. Brevet var meget artigt, og da det

stemte overeens med det som min Fornuft tilraadede under de nærværende Omstændigheder, svarede jeg ham paa Stedet, at jeg var bereedt at opfylde hans Ønske.

Da Brevet var borte, faldt det mig som et Bierg paa Hiertet. Afskeden fra min Fader, den fuldkomne Losrivelse fra Henrik, Indtrædelsen i en fremmed Tilværelse, og over alt det, Samlivet med et Menneske, som havde givet mig saa liden Aarsag til at vente noget Godt af ham! Henrik traf denne Efterretning som et Tordenslag, men ogsaa han maatte billige Baronens Fremgangsmaade. Vi vare begge meget bedrøvede, selv min Fader var bevæget ved Tanken om at miste sit Barn, og saaledes gik et par Dage ret smertelige, men ret skiønne, hen. Paa den tredie opstod en stor Støi i vor snævre Gade, Alle fore til Vinduerne, da holdt Baronens Reisevogn med fire prægtige Heste for, to Betiente sadde paa Bukken, en gammel Geistlig af et meget værdigt Udseende og en smuk Kone af Middelalder stege ud og traadte ind hos os. Det var Slotskapellanen og Kammerfruen, som skulde betiene mig. De bragte en Kuffert med Klædningsstykker og meget skiønt Linned til mig. Den følgende Morgen var Alt bestemt til vor Afreise. Jeg maatte lade mig klæde paa af Kammerfruen, hvilket forekom mig meget underligt. Henrik var kommen for at see

mig endnu engang. I Skilsmissens Øieblik tabte ogsaa han sin Fatning, han skiælvede synligt og hans Taarer brøde frem. Han trykkede mig heftigt i sine Arme, og jeg følte mig, efter Alt det, som jeg allerede havde lidt en Afmagt nær. Du gaaer, raabte han i en smertelig Tone: — Du gaaer — i en Andens Arme. O Gud, hvad har jeg giort! — Han kastede sig dødbleg og hulkende paa Canapeen. — Jeg skiælvede. Min Fader understøttede mig. Kapellanen traadte ind, for at sige mig at Alt var færdigt. Nu sprang Henrik med fortvivlede Blikke op, han omslyngede mig endnu engang. — Du gaaer ikke! raabte han, — jeg slipper Dig ikke, — det er min Død, det er Din Undergang! Kappellanen begyndte nu med blide Miner at giøre ham Forestillinger, jeg hørte kun Begyndelsen, — mine Sandser svandt. Da jeg kom til mig selv igien, befandt jeg mig i Vognen og allerede paa Landeveien. Kammerfruen havde taget mig i sine Arme, den Geistlige holdt lugtende Essentser for mig. Jeg var ude af mig selv af Smerte, jeg vilde springe ud af Vognen og løbe tilfods Hiem; den Geistliges først blide, derefter alvorlige Formaninger bragte mig lidt efter lidt til Besindelse. Jeg indsaae min Uret; min Pligt, min Eed begyndte atter at staae klart og tydeligt for min Siæl. Min Sindsbevægelses Heftighed gav efter, saa at jeg formaaede at fatte mig.

og holde mig i en taalelig Stemning. Kapellanen havde forberedet mig paa at jeg nok vilde træffe Baronen i Sengen, hans Fætters Opførsel havde krænket ham meget, ogsaa for min Skyld, og enhver Krænkelse har den skadeligste Indflydelse paa hans Sundhed. Vi nærmede os nu Slottet, som paa Skrænten af et Bierg, midt i Haven, saae prægtigt ned paa os. En bred Allee førte op dertil — i en høi hvælvet Port holdt Vognen stille, flere Betiente kom strax til, man førte mig op ad en bred Marmortrappe, hvor ethvert udtalt Ord, ethvert Trin, gienlød. — Mig kom Alt saa høitideligt, saa selsomt for. Nu aabnede Fløidørene sig til en skion, rigt forgyldt Sal og her kom Baronen os meget venligt imøde, i Overkiole, men heelt paaklædt, ledsaget af flere af hans Folk. Denne forbindtlige, ved hans Sygelighed virkelig agtelsesfulde Opførsel, men endnu mere et Blik paa hans blege Ansigt, hans lidende Udseende, giorde, at Uvillien taug, som jeg bar imod ham, og at jeg uvilkaarlig maatte hilse ham venligere. Det glæder mig hierteligt, sagde han sagte, men meget kiærligt, at Du har besluttet Dig til at komme til mig. Dette Huus er herefter Dit; Alt hvad Du seer, staaer til Din Tieneste, og jeg vil bestræbe mig for at giøre Dig Livet heri saa behageligt som mueligt. Jeg kunde ikke svare, ellers havde jeg maattet græde, jeg neiede blot. Kom,

kiære Marie! sagde han, jeg vil vise Dig Din tilkommende Bolig. Han tog herved min Haand, og da den skiælvede, sagde han sagte paa Fransk: Fat Dig vi ere ikke allene. Jeg saae paa ham, — der var noget saa sorrigfuldt, saa alvorligt i hans Blik. — Hav Taalmodighed med mig, svarede jeg ligeledes i hiint Sprog, jeg vil umage mig for, ingen Sorg at giøre Dem. — Han smilede og trykkede flygtigt min Haand. Det blev mig lettere, jeg gik mindre ængstlig ved hans Side, igiennem mange, mange Værelser, hvoraf stedse det ene var skiønnere end det andet. — Endelig traadte vi ind i eet, som var tapetseret med grønt Silkestof, og rundt om behængt med optrukne Forhæng — (Drapperier kalder Baronen dem). — Paa et Par Trin som vare belagte med et prægtigt Tæppe, stod en Seng med riig Forgyldning, og fine Omhæng af det skiønneste broderede Musselin fled fra Himlen af den i smagfulde Folder ned om den. Et Skriverbord, nogle smaae og større Sophaer, et stort Speil, Væg- og Loftlysekroner, alt rigt forgyldt, fuldendte den prægtige Indretning. Dette er Dit Sovekammer, Marie! sagde han, og her — i det han aabnede Døren til et allerkiæreste Cabinet, heelt draperet med sneehvidt Cambrai, i hvilket stod et Natbord besat med Sølvtøi — Dit Paaklædningsværelse. — Jeg stod forstenet. — Saa megen Herlighed havde jeg aldrig seet, og disse Her-

ligheder skulde være mine! Nei, nei Herr Baron, sagde jeg, dette er for smukt for mig. — Giv De mig en simplere Indretning, jeg er ikke vant hertil, jeg vilde her forekomme mig selv endnu mere fremmed. Du vil vænne Dig hertil, Marie; Mennesket vænner sig til Alt, troe Du mig, gientog han blidt, men alvorligt. Jeg vil lade Dig være allene med Dine Tanker. Her er Klokken; Kammerfruen vil komme naar Du behøver hende. Han gik, alle de som vare fulgte med os, ledsagede ham. Nu styrtede mine Taarer frem, jeg kastede mig høitgrædende paa den nærmeste Canapee, og overtænkte min hele, saa høist sørgelige og sælsomme Tilstand. Det Eneste, som glædede mig, i det jeg overtænkte Alt, hvad der var mødt mig, og hvad der endnu forestod mig, var, at jeg ikke mere følte det bestemte Had til Baronen, i mit Bryst, som dog, i min Forfatning, nu engang havde været syndigt, ja at jeg spurede, jeg havde Medlidenhed med ham. Mine Taarer vedbleve at flyde, men jeg følte mit Bryst lettet, og bragte det endelig dertil, at jeg med Hengivenhed i Guds Villie, kunde anraabe ham om Bistand til mine tilkommende Pligter, om Forglemmelse af det Forgangne og om Taalmod og Kraft for det Nærværende. Kammerfruen traadte efter en Stund ind, og spurgte om jeg befalede at spise tilbords med Kapellanen og endnu et par andre Personer, eller paa

mit Værelse. Og Baronen? spurgte jeg. Han spiser allene, svarede han, eller snarere slet ikke, — den stakkels Herre lider saameget. „Jeg beder, siig De Baronen, at hvad han vil bestemme, vil jeg gjøre.“ „Ham er det, som sender mig“; — „saa vil jeg spise allene,“ sagde jeg. Jeg havde ventet at spise med min Gemal, da han ikke behøvede mig, saa var jeg glad over, ikke at maatte være iblandt fremmede Mennesker.

Efter Bordet traadte Kapellanen ind og forespurgte sig, om jeg havde Lyst til at besee Slottet og Haverne; han havde det Hverv fra Baronen at vise mig om. Baronen gaaer ikke med? — Han kan ikke, gientog Kappellanen, det er meget, at han havde formaaet at staae op i Morges og blive saalænge oppe. Jeg samtykkede, Kammerfruen bragte mig en skion Overkiole af fiint uldent Tøi, og et meget skiønt ostindisk Shawl. Vi gik. Slottet ligger meget behageligt. Fra Hovedfagadens Vinduer, som ogsaa fra de høie Partier i Haven, overseer man Sletten. Haverne ere anlagte i den nyeste Smag; men en Mængde prægtige Værelser i Slottet, de faae undtagne, som Baronen og jeg beboe, saavelsom ogsaa Haverne selv, have et Udseende af Eensomhed og Ubeboethed. Kappellanen giorde mig dette let begribeligt. Baronens Fader har for tre Aar siden ladet Alt dette gjøre istand til sin Søn, naar han

kom tilbage fra sine Reiser, og er død kort efter dennes Hiemkomst; men Sønnen har siden efter stedse været syg, har ingen Glæde af det Altsammen, og saa er det Høieste, som han gior, at han just ikke lader noget forfalde. Kapellanen fortalte mig herpaa endnu meget om Baronen, hvoraf jeg kunde see, at han — mig ganske ubegribeligt — maae være en meget god, ja en ædel Mand. — Men hvorledes har han kunnet handle saa imod Henrik og mig?

Jeg kom snildig tilbage i mine Værelser; jeg spurgte, om jeg endnu vilde faae Baronen at see? Han har allerede sluttet sig inde, det er om Aftenen altid hans Sædvane. Jeg kan sige at dette fortrød mig. Jeg afslog da ogsaa Lægens Tilbud, der paa Baronens Befaling vilde lade mig underholde med Musik, og overlod mig i den landlige Stilheds dybe Eensomhed ganske til mine tungsindige Tanker. Den følgende Morgen blev jeg spurgt, om jeg befalede at spise Frokost med Baronen, da hans Sundhed ikke tillod ham at komme herover. Jeg var strax bereedt, man førte mig igiennem flere Værelser og igiennem den store Sal, saa atter igiennem to Værelser fulde af Bogskabe; endelig i et stort Værelse, som var halvt tilhængt og kun dunkelt oplyst. Baronen stod op fra Canapeen og spurgte mig, hvorledes jeg havde sovet, han erkyndigede sig venligt om Alting, om jeg behøvede Noget, om der manglede mig Noget,

og bad mig tilsidst saa blidt, at det næsten rørte mig, om at tilgive ham, dersom hans Sygelighed afholdt mig fra saamangen en Underholdning, som var passende for min Alder, og om hans Luner undertiden vilde foraarsage mig en mørk Time. Jeg svarede saa oprigtigt og hierteligt som jeg kunde, at han ikke maatte giøre sig nogen Sorg herover. Til Underholdning var jeg paa ingen Maade vant, og dersom jeg i Fremtiden kunde bidrage noget til at adsprede ham og til at formindske hans Lidelser, saa vilde dette ret glæde mig. Han var meget venlig, man bragte Frokosten. Den Ærbødighed, hvormed alle hans Folk adlød ham, og paa hans Befaling ogsaa mig, den — næsten maatte jeg sige, høitidelige Stilhed, som herskede i hans Sygeværelse, sammes Indretning, Malerierne deri, hvilke han sildigere har forklaret mig, og som intet forstille uden sørgelige Tildragelser fra længstforbigangne Tider, hans Opførsel imod mig og imod Alt hvad som omgiver ham, giør et ganske besynderligt Indtryk paa mig. Mig forekom det stedse, som jeg var i Kirken og ikke turde tale høit og see mig meget om.

Efter en Stund kom Kammerfruen og spurgte, om jeg befalede at klæde mig paa. Jeg saae paa Baronen, det var mig, som om jeg skulde spørge ham om Tilladelse. Gaae, kiære Marie, sagde han, og lad Dig pynte af hende, sidenefter vil jeg fore-

stille Dig for mine Undergivne. Jeg gik. Kammerfruen havde beredet Alting, mit Haar blev klippet, krøllet og ordnet, saaledes som jeg endnu aldrig havde baaret det, derefter bragte man mig en Silke Klædning, med langt Slæb og riig Garnering, og tilsidst et meget skiønt Smykke. Jeg vilde slet ikke modtage dette, men Kammerfruen betydede mig at det var Baronens Villie, og saa lod jeg det da skee, thi hvorfor skulde jeg handle ham imod i saadanne Smaating? Min Gud, lykkelig kan jeg desuden ikke giøre ham! Da jeg var færdig, førte Kammerfruen mig for et stort Speil, og jeg tilstaaer Dig, at jeg i det første Øieblik ikke kiendte den Skikkelse igien, som her traadte mig imøde; men dette saae jeg dog, at denne saae bedre ud, end den stakkels Marie Forster i hendes Kattuns Kiole med hendes lille Hue. Man førte mig herpaa igien over til Baronen. Allerede i Bibliotheket fandt jeg Huuskapellanen, Doctoren og nogle Huusofficianter. I sit Værelse stod han, fuldkommen paaklædt, i en sort Frakke med Fiærhat og en Orden paa Brystet; (jeg har forglemt at sige Dig, at han har tient et Par Aar og meget udmærket sig). — Jeg var overrasket. Saaledes havde jeg aldrig seet ham, aldrig forestillet mig ham. Jeg følte at jeg rødmede. Han kom ogsaa hen til mig, og jeg mærkede at han mynstrede min Paaklædning; dog maatte Alt behage

ham, thi han tog mig kiærligt ved Haanden, og sagde: Du seer ret godt ud, Marie, og førte mig i Salen. Her vare Godsernes Embedsmænd, Præsterne, de Ældste i Menighederne o. s. v. forsamlede. Alle bukkede sig ærefrygtsfulde, da vi traadte ind, og Een af Forsamlingen traadte frem og holdt en Tale til Ottensen og mig. Baronen havde underrettet mig, hvorledes jeg skulde svare; jeg gjorde det ikke uden med den største Beklemmelse, og nu kom Alle hen til os for at kysse vore Hænder, hvilket jeg, efter et Vink af Ottensen, lod skee, men han rystede enhver venligt Haanden. Min venstre Haand, som han under Ceremonien bestandig holdt, skiælvede, og jeg saae nok at han smilede over denne Forlegenhed, og denne Skiælven. Endelig var Alt forbi, til min og Ottensens store Glæde; thi jeg mærkede nok at Ceremonien havde angrebet ham. Han blev kiendelig blegere; alligevel førte han mig til mit Værelse og bad mig saa at spise med sig. Jeg stod en Tid alene og som bedøvet, jeg vidste ikke mere, da jeg i det store Speil igien blev mit Billede vaer, om jeg endnu var den samme som jeg havde været for tre Dage siden.

Da jeg havde klædet mig om, kaldte man mig tilbords. Jeg fandt Baronen ganske alene; dette gjorde mig noget forlegen, thi jeg frygtede i en lang Samtale maaskee at sige meget Upassende. Det gik

bedre end jeg havde tænkt. Han vidste at indvikle mig i en ret levende Fortælling om min Barndom, min Opdragelse, min salig Moder. Jeg var aabenhiertig, min Frygt forsvandt, og jeg havde i lang Tid ikke tilbragt to Timer saa fornøiet. Efter Bordet blev der spændt for, jeg skulde kiøre en Tour, alene med Kappellanen og Lægen. Ottensen gaaer ikke ud af Værelserne, han fører i det Hele en besynderlig og meget eensom Levemaade. Hver Aften, naar det begynder at blive mørkt, lukker han sig inde, da tør ingen komme ind i hans Værelse, selv om han er nok saa syg, og Lægen, saavelsom alle hans Folk, klage meget over denne, som over mange andre Særheder, hvilke endnu meer undergrave hans Sundhed, og maa befordre hans visse Død. Jeg veed ikke, hvor det kom sig, at denne Vished, som jeg allerede saa ofte havde hørt udtale, paakaldt mig saa fremmed i dette Øieblik. Og skulde der da slet intet Haab, ingen Mulighed være, at redde ham? Han er jo endnu saa ung — spurgte jeg Lægen. Han trak paa Skuldrene, Lungen er angreben; netop hans Ungdom og hans irritable Heftighed er det som giør det Onde ulægeligt. Kappellanen saae mørk og taus ned for sig, mig undslap et Suk, jeg kunde ikke lade være at beklage Baronens sørgelige Skiæbne, og ved enhver Landsbye, enhver Skov som tilhørte ham, at tænke — Ak, hvor længe vil han

endnu besidde alle disse skionne Ting, og hvor lidt Fornøielse kan han have heraf! —

See, kiære Therese! her har Du en udførlig Skildring af de to første Dage, som jeg tilbragte hos Baronen, og saa temmelig et Billede paa min hele Levemaade. Den er meget stille og regelmæssig, men dette er mig ikke ubehageligt, og Baronen sørger for, at det ikke mangler mig paa Tidsfordriv og Afvexling. Han har hørt af mig, at jeg i min salig Moders Levetid har spilt noget paa Claveer, strax har han ladet sætte et skiønt Fortepiano ind i mit Selskabsværelse, Organisten maae give mig Undervisning herpaa, og med Doctoren, som synger og spiller smukt Violin, øver jeg mig. Det gaaer allerede temmelig godt, og vi lære noget til Baronens Fødselsdag, som indtræffer om nogle Uger. Saa giver Secretairen mig Undervisning i Tegning, og for at øve mig i den franske og tydske Stiil, maae jeg læse, oversætte og skrive Alleslags, som Baronen derefter selv giver sig den Umage at rette. Ogsaa har han ladet mig bringe Silke, Perler, Bomuld og alle Redskaber til de Kunst-Arbeider, som han veed, jeg forstaaer. Min Tid var behageligt besat, mit Liv stille og sorgfrit, dersom jeg med mit nedtrykte Hierte var istand til at føle nogen Lykke. Ak, Henriks Billede forfølger mig overalt, og det

er dog syndigt at give disse Tanker Rum! Jeg gior hvad jeg formaaer, for at beskiæftige mig, og at forjage dem — men det lykkes mig ikke, og nu vil jeg endnu forsøge Eet, jeg vil aabenhiertigt betroe mig til Kappellanen, som er den, af alle Folkene i Huset, der indgyder mig den meeste Tillid, og bede ham om Raad og Bistand imod mig selv.

Til den Samme.

Nov. 18..

Det er dog forunderligt, ja jeg kan vel sige, det er haardt, som man her handler med mig, og hvad jeg endnu maae opleve. Du veed, at jeg sagde Dig, at jeg vilde betroe mig til Kappellanen. Det er en værdig og fornuftig gammel Mand, som kiender Menneskene, og til hvem jeg strax i det første Øieblik følte Fortroelighed. Jeg har giort dette og ikke angret det. Han hørte kiærligt paa mig, undskyldte mine Svagheder, roste mit alvorlige Forsæt, gav mig nogle gode Raad, og kommer nu oftere, især om Aftenen, naar Baronen har indelukket sig, paa mit Værelse, hvor vi enten læse gode Bøger, eller tale med hinanden. Min Forfatning er naturligviis Hovedgienstanden for disse Samtaler, og saa dreie de sig for det meste om Baronen. Jeg lærer, saavel af Kappellanens Fortællinger, der kiender ham fra Barndommen af, som ogsaa af egen

Erfaring, stedse mere at skatte ham. Det er til Forbauselse, saamegen Taalmodigheed han har med mig, hvor han sørger for at danne min Forstand, og at berigtige min Dom om Verden og om Menneskene. Dette vil jeg evig takke ham for. Saa erfarer jeg ogsaa meget af hans Levnetshistorie. Han har udstaaet megen Ulykke, og meget, som synes os underligt, er ham vel at tilgive. Hans Venskab for Willbach er noget meget skiønt i hans Gemyt. Forestil Dig min Forundring, da jeg hørte, at deres Fædre ikke, som jeg af Henriks Tale maatte troe, har været Venner, men at den gamle Willbach var Huushovmester hos Ottensens Fader, og deraf kommer altsaa denne Slags Undergivelse, som jeg altid iagttog med nogen Misfornøielse, og ikke har vidst at forklare mig. Hvorfor har Henrik — nægtet kan jeg just ikke sige — men hvorfor har han talt saa, at jeg maatte formode et lige Forhold imellem dem? det er mig ikke kiært.

Imidlertid bleve begge de unge Mennesker opdragne med hinanden, studerede sammen, og skiltes først ad da Ottensen blev Officier, hvortil han gierne havde overtalt Henrik, men han har ikke havt nogen Lyst til Krigsstanden. Ogsaa heri ligger noget, hvori Ottensen behager mig bedre end Henrik. Efter Freden giorde Baronen Reisen til Italien, paa hvilken Henrik ledsagede ham, og her var det, hvor hiin

reddede ham Livet. Siden den Tid hænger Baronen sværmerisk ved ham, og finder en Slags Lykfalighed i at giøre Alt for den Ven, som er ham, den Eensomme, Forladte det eneste kiære Væsen paa Jorden. Og desuagtet har han frataget ham hans Elskede? Dette forklare, hvem der kan!

Alt dette vandt mig meget for Baronen, og jeg kan sige, at jeg altid glædede mig, naar han lod mig bede til sig til Frokost, eller til Middagsbordet, eller naar jeg turde komme til ham med mine Skriverier; thi vi føre et ganske besynderligt Liv og Ingen vilde troe at vi vare gifte. Jeg betræder aldrig hans Værelser uanmodet, han kommer slet ikke i mine. Dette er ogsaa Noget, som er mig ubehageligt, thi det viser den Kulde og Ligegyldighed, hvormed min Gemal, som dog har svoret mig Kiærlighed og Troskab, betragter mig. Og hvorfor har han da ægtet mig? Hvorfor har han sønderrevet et Baand, som — ja! Henrik havde giort mig lykkelig, lykkeligere end jeg nu er, endskiøndt jeg ogsaa nu med Hensyn til ham tænker anderledes i mangt et Punkt.

Imidlertid, saameget Sørgeligt, der endog er i mit Liv, jeg vilde med Taalmodighed bære det, jeg vilde altid kunne tænke, at jeg lever med et Menneske, som er endnu meget ulykkeligere end jeg, som, med Ungdom, Skiønhed og Rigdom, og saamange

gode Egenskaber altid lider, og synlig og med Vished derom nærmer sig Graven. Men det er ikke ret af ham, at han driver Spot med min Tilbøielighed for Henrik. Forestil Dig kun hvad han idag sagde. Jeg har længe mærket at de skrive til hinanden, og ikke uden Hiertebanken kiendt Henriks Haand igien paa mangen en Udskrift, naar Budet bragte Brevpakken. Idag Morges sidde vi just tilsammen, som Kammertieneren bringer Brevene; eet falder ham ud af Haanden, jeg tager det op, kiender Henriks Haand, giver det til Baronen og bliver ildrød derved. Han tier, og da Kammertieneren er gaaet ud, rækker han mig venligt Haanden og siger: Det er nødvendigt, kiære Marie, at vi tale oprigtigt og venskabeligt med hinanden over een Punkt. Jeg forskrækkedes, og min Haand skiælvede i hans, thi jeg frygtede for Bebreidelser. Jeg kunde ikke svare. „Det er naturligt og maae ikke forundre mig, dersom Dit Hierte ikke saa hastigt har kunnet losrive sig fra sine gamle Forbindelser og Forhold, ja, Du vilde fortiene Daddel, naar disse allerede vare Dig ligegyldige. Jeg, kiære Marie, har ingen anden Hensigt med Dig i Verden, end Din Lykke. Jeg seer, at Du er ofte nedslaaet, og Livet i mit Huus er just ikke indrettet til at opmuntre Dig, derfor — han holdt inde, — derfor — naar det beroliger Dig, naar det kan giøre Dig meget lykkelig, saa skriv til

Henrik — jeg har intet derimod, og forlanger ikke at see Dine Breve."

Jeg kan ikke sige Dig, Therese, hvorledes det var mig i det Øieblik; Skam, Uvillie, Smerte og Forbauselse bragte mit hele Væsen i Oprør. Jeg sprang op, og begyndte heftigt at græde. Dette lagde Baronen ganske falskt ud. See, Marie, sagde han med stor Alvor: hvorledes det angriber Dig! Jeg seer heraf tydeligt, at Dit Hierte endnu hænger fast ved sine gamle Baand, just derfor — han stod ligeledes op — paalæg Dig ingen Tvang! Det vil ikke smerte mig, — skriv til Henrik! Du skal være saa lykkelig, som jeg kan gjøre Dig. Jeg saae paa ham, hans Træk vare ualmindelig alvorlige, hans Blik saa mørkt og sørgeligt, som jeg længe ikke havde seet det. Nej, Hr. Baron! raabte jeg, det vil jeg aldrig gjøre! om De endogsaa ikke bryder Dem om min Troskab, om jeg end er Dem ganske ligegyldig, saa maae jeg beholde min Samvittighed reen. Med disse Ord forlod jeg Værelset og var saaledes ude af mig selv, at jeg indtil nu ikke er bleven rolig nok til at kunne fortælle Kappellanen, som jeg venter i Aften, Alting ordenligt.

Til den Samme.

December 18..

Hvilken kostelig Skat en velmenende og erfaren Ven er, lærer jeg daglig mere at indsee i Omgang

med den gode Fader Theophilus, saa hedder Kappellanen. Hvor mange Sorger har han allerede taget fra mit Hierte, hvormangen Uroe har han stillet i mit Bryst, og hvormange skiønne Veie til nyttig Virksomhed har han ikke viist mig! Han veed strax at stille Enhver paa det rette Punkt, hvorfra en tvivlsom Sag kan blive bedst betragtet, og med uendelig Sagtmodighed og Taalmod at opløse alle Hiertets Forviklinger og forvirrede Folder.

Ganske stormende og i mit Inderste bevæget af den sidste Scene i Anledning af Brevet, ilede jeg ham om Aftenen, da han traadte ind, imøde og klagede, ikke uden Heftighed, den Uret for ham, som jeg troede at have liidt. Han hørte roligt paa mig, lod sig fortælle enhver Omstændighed, og da han havde hørt Alt, og en Stund tænkt efter, sagde han: „Men hvoraf veed De da, naadige Frue, at det var Deres Herr Gemals Alvor, med denne Tilladelse? Var det ikke mueligt, at han har villet sætte Dem paa Prøve?" Jeg studsede — derpaa havde jeg slet ikke tænkt. „De har roesværdig bestaaet den, og ganske viist giort Deres Gemal megen Fornøielse med Deres billige Uvillie." Han satte mig nu Alt ud fra hinanden, jeg begyndte at troe det, og en ubeskrivelig velgiørende Følelse giennemtrængte mit Inderste. Men Baronen var saa mørk, næsten vred, sagde jeg. „Han har mistydet Deres Taarer, som

De rigtig har sluttet af hans Ord. Kan det vel være en Mand ligegyldigt, naar han troer at en ældre Elskers blotte Omtale foraarsager hans Kone en saadan Bevægelse? „Jeg taug, det blev mig meget lettere, den Tanke, at jeg ikke var Baronen ganske ubetydelig, havde noget behageligt for mig. Han skal ikke have taget feil af mig, han skal aldrig have at beklage sig over mig, sagde jeg endelig, og jeg vil bede Dem, Pater Theophilus, at staae mig bi paa min vistnok ikke lette Vei.

Siden den Tid var jeg mindre ængstlig, naar jeg var hos Ottensen, og jeg mærkede nok, at han ogsaa behandlede mig med noget mere Agtelse. Forhen blev jeg kun betragtet som et opvoxent Barn, og jeg kunde aldrig rigtig føle mig som Kone i Huset. Meget maae dette vel ogsaa komme af den mægtige Forskiæl imellem min forrige og en Dames Maade at leve paa. Fruentimmer af denne Stand behøve ikke at bekymre og umage sig for en Mængde Ting, som i mere indskrænkede Huusholdninger falder Huusmoderen til Byrde, hine bevæge sig friere, og derfor ogsaa let med mere Behagelighed og Ynde i Deres Kreds; dog indsaae jeg nok, at ogsaa her gaves Pligter at opfylde, og da Ottensen siden hiin Prøve behandlede mig meget venskabeligere, og meget oftere lod mig bede om at komme til sig, saa tog jeg nylig Mod til mig, for at

tale med ham om denne Sag. Jeg kom nemlig ind i hans Værelse, som han just sad med en temmelig fortrædelig Mine ved sine Regnskabsbøger og havde skiændt paa Huushovmesteren. Han klagede over Hovedpine og Ildebefindende, som dette Optrin og den lange Regnen havde foraarsaget ham. Herr Baron! sagde jeg, — jeg veed vel, at der er en stor Forskiel imellem Deres og min Faders Huusholdning, men jeg kan skrive ordentligt, som De veed, og jeg regner meget godt; vil De have Taalmodighed med mig, og undervise mig i Maaden hvorpaa De vil have Deres Regninger førte, saa vilde det være mig en Glæde, at skille Dem af med denne Forretning. Hans mørke Mine opklaredes — „Ville Du det, Marie? Det er ikke let.“ — Jeg forstaaer, hvad De vil sige; men en god Villie formaaer meget, og den har jeg visselig. Jeg lagde Haanden paa Brystet. — Han smilede ret venligt. „Du er en god Kone!“ „Jeg er Deres Kone“, sagde jeg, og rødmede til op under Haarene; thi endnu aldrig havde jeg udtalt dette Forhold for ham, ja jeg havde endnu aldrig formaaet at giengielde hans Du, —“ saa er det jo billigt at jeg fører Deres Huusvæsen, det vilde blive mig en behagelig Følelse, den, at gavne, dersom De vilde betroe mig hertil.

„Naar det er Dit Alvor — Hiertens gierne! Du vil betage mig en stor Plage." Og jeg vil være stolt af, at kunne hielpe Dem med Noget. Han bad mig sidde ved Siden af sig i Sophaen, tog derpaa Bøgerne og forklarede mig Alt. Jeg begreb det temmelig, thi jeg havde ført min salig Moders Regninger. Han syntes tilfreds. Men dette er kun en Deel af Huusvæsenet, blev jeg ved, tillader De, at jeg lidt efter lidt overtager det Hele: Jeg ønskede gierne at jeg turde sørge for Deres Kiøkken, for Deres Opvartning. Jeg vil nok lære det, og De vil tilsidst finde, at en Kone endnu besørger Alt dette troligere og opmærksommere, end Tienestefolk og Fremmede.

Marie! sagde han, med uendelig Godhed, men ogsaa meget alvorligt: Jeg er en Syg, og endnu ovenikiøbet et særsindet, sørgmodigt Menneske. Jeg er ikke altid saa stille og blid, som naar Du seer mig, thi Dig seer jeg kun i mine gode Timer. Saadanne hyppige, saadanne nære Berøringer, som Besørgelsen af alle mine utallige, sande og indbildte Fornødenheder, vilde frembringe, kunde forstyrre det rene Forhold, som nu herskер imellem os. Lad mig nyde den Tanke, at jeg blot har Dig i mit Huus til min Glæde, og til Din tilkommende Lykke! Jeg erkiender Din gode Villie, men trænge ikke i mig, og troe, at, dersom Du vedbliver som Du har begyndt,

Du da engang kan sige til Dig selv, at Du har væsentlig bidraget, til at forskiønne en Ulykkeligs sidste Dage.

Jeg kan ikke sige Dig, hvor smertelige disse Ord vare mig, og han sagde dem med saamegen rolig Fatning! Mit Øie blev vaadt, men jeg skiulte det, thi jeg frygtede for at saare ham dermed; dog kunde jeg ikke afholde mig fra, sagte at tage hans Haand, som han havde lagt paa min Arm, og at trykke den til mine Læber. Han var vørt, han trykkede min Haand til sit Bryst, derpaa sagde han: „Gaae, kiære Kone, lad mig nu være allene! i Morgen sees vi ved Frokosten, og naar Du synes om det, og jeg ikke er alt for syg, hver Dag. Jeg bevidnede ham min Glæde over dette Forsæt, og gik, thi jeg saae at han behøvede Roe.

Om Aftenen fortalte jeg Kapellanen en Deel af Samtalen med Baronen. Han var meget fornøiet herover og hævede, da jeg var færdig, Øinene og Hænderne til Himlen, i det han sagde: Gud give, at De maae have talt i en lykkelig Stund, naadige Frue, og at det maae lykkes Dem, lidt efter lidt at bevæge Baronen til at overlade Dem Hunsvæsenets hele Bestyrelse og i Særdeleshed hans Pleie. Ak, jeg troer at Meget kunde være og blive anderledes og bedre, hvorved saamange Menneskers Lykke hænger.

Mig foer en Tanke gjennem Sielen, jeg vovede ikke at udtale den. — „Forklar Dem, Fader Theophilus."

Naadige Frue! Tausheden er engang brudt over et af de vigtigste Punkter. Jeg anseer Dem, som et af Gud sendt Redskab til at giøre os alle lykkelige, i det De opholder Baronen for os. Han satte mig nu Alt ud fra hinanden og beviiste mig temmelig tydeligt, at Ottensens Sygdom er intet mindre end ulægelig. Et mørkt Sind, frembragt ved mange Uheld, hiint Fald med Hesten i Neapel, og endelig lavttænkende Menneskers Bestræbelser, hvis egennyttige Forhaabninger ved Faderens Testamente ere blevne henvendte paa Ottensens Død; Alt dette virker nu tilsammen, for at lade Baronen fæste Troe paa sit nære Endeligt, og dette vil det vist ogsaa føre til, føiede Kappellanen til, til hine Elendiges Glæde og til alle Godes Fortvivlelse, dersom han ikke med Magt bliver fraravet deres Indflydelse, og sin Melancholies Indgivelser. Nu anseer han sig for fortabt, og derfor, da han er meget religiøs, den ham endnu forundte Tid, for en Forberedelse til Evigheden, som intet Skrækkende har for ham, men kun viser ham Forløsningen fra Lidelser og trøstende Forhaabninger. Men jeg veed med Vished, at Adspredelse, og et naturligt, hensigtsmæssigt ind-

rettet Forhold vilde redde ham, og sikkre ham, om ikke en vedvarende saa dog en taalelig Sundhed.

Jeg hørte med stigende Glæde til. Ak, der drog saamange skiønne Forhaabninger og Udsigter ind i min aabne Siæl! Kapellanen gav mig nu nogle gode Raad. Jeg fulgte disse i Stilhed, for hverken at indgive de onde Mennesker, som omgive Baronen, Mistanke, eller, at fortørne ham ved saa paafaldende Skridt, og jeg forsikkrer Dig at jeg paa denne Maade, allerede har opnaaet Meget og oplevet mangen god Virkning heraf. Snart som et Forsøg, snart som for Spøg, har jeg antaget mig Tilberedelsen af hans Frokost og Middagsmad. Han føler Forskiellen, og jeg seer kiendeligt, hvormeget dette bidrager til hans Bedring. Pater Theophilus's Bemærkninger have skiærpet mit Blik, jeg seer tydeligt Modvirkningen af det onde Partie i vort Huus, som staaer i hiin ugudelige Fætters Sold, men jeg lader som om jeg intet bliver vaer, og saaledes lykkes det mig bedst at afvæbne dem. Ottensen nærmer sig stedse meer og meer til mig, jeg er meget ofte den hele Dag hos ham, læser for ham, oversætter under hans Veiledning af fremmede Sprog, som han har lært mig; ogsaa Pater Theophilus giør os oftere Selskab. Arthur bliver derved adspredt, forglemmer at gruble over sin Sygdom, og er derfor mindre syg. Himlen give kun, at det saaledes maae ved-

blive! Hvor lykkelig vilde jeg ikke skatte mig, dersom jeg kunde bidrage Noget til hans Helbredelse, og giøre ham saamegen Glæde, som mit Hierte formaaer at give ham! Kiærlighed kan jeg jo desuden ikke give ham; man elsker kun eengang, har jeg ofte hørt, og dette er og maae være forbi for mig. Men jeg agter min Gemal, jeg vil ham af Hiertet vel, og føler mig lykkelig, naar jeg kan giøre noget for ham. Dette er Pligtfølelse, og dens Løn er indre Tilfredshed.

Til den Samme.

Februari 18..

Jeg har længe ikke skrevet Dig til, kiæreste Veninde! Mit Liv er saa eensformigt og dog saa beskiæftiget, saa fuldt af indre tilfredsstillende Virksomhed, saa fuldt af stille Glæder, og atter fuldt af kiære Sorger, at jeg sielden eller uophørlig maatte skrive Dig til. Af Begivenheder tildrage sig saa faae, og mit Indres Historie er dog saa riig!

Ikkun et Optrin skal Du vide, som vistnok for enhver Anden er ubetydeligt, men som for mig har afgiort det for mit hele Liv.

Du veed at jeg til Arthurs Fødselsdag, som indtræffer i Januar, havde indstuderet et Musikstykke. Foruden dette, havde jeg endnu broderet ham en Brevtaske, hvorpaa var en Krands af buntede Blom-

ster, som omgav en gylden Soel, med den Omskrift: „De dufte for den, som bragte dem til at blomstre frem.“ Dette skulde vise ham hvor dybt jeg erkiendte hans Bestræbelser for at give min Aand en bedre, høiere Retning. Men da jeg intet vil foretage uden Pater Theophilus's Raad, saa betroede jeg ham min Plan et Par Dage iforveien. Han forskrækkedes næsten, og spurgte, hvem der havde indgivet mig den ulykkelige Tanke om Musikken. Jeg nævnede Doctoren. Det havde jeg kunnet tænke, raabte den Geistlige, at et saadant Raad kom fra en saadan Haand. Veed De da ikke, naadige Frue, at Baronen ikke kan høre nogen Musik uden at falde i den dybeste Tungsindighed? Han har engang lidenskabeligt elsket den, og ofte drevet den med sin anden Elskede i Italien, som forstod den fortræffeligt; siden hendes skrækkelige Død flyer han enhver saadan Erindring, og hvem som elsker ham, undgaaer gierne at qvæle ham dermed.

Jeg forskrækkedes. Saamegen Falskhed havde jeg ikke tiltroet noget Menneske; men jeg gjennemskuede sammes Hiemed fuldkomment. Forslaget om Brevtasken billigede Kappellanen, kun, sagde han mig, turde jeg ikke vente at overgive Arthur den paa hans Fødselsdag. Denne Dag, som for alle hans Venner og Undergivne er en Glædesdag, blev altid af ham tilbragt i en sørgelig Eensomhed, og i mørke Be-

tragtninger. Siden saamange ulykkelige Tilfælde og vedvarende Lidelser ikke lode ham anfee Livet som nogen ønskeværdig Gave, er denne Dag ulykfalig for ham, han lukker fig inde for alle Menneſker, taler med ingen, og fordyber fig i alle de ſørgelige Erindringer, ſom hans Skiæbne frembyder.

Mig bedrøvede dette meget, og blev mig en nye Drivefjær til, ſaameget ſom det afhænger af mig, at opmuntre ham dette formørkede Liv. Dagen før den forventede Dag lod jeg mig allerede om Morgenen paaklæde, ſaaledes ſom jeg vidſte at Arthur helſt ſeer mig, hvid, ſimpel, dog ſmagfuldt, og gik over til Frokoſt. Da jeg traadte ind, med Brevtaſken i Haanden, feſtlig paaklædt, giettede han min Hensigt, kom mig haſtig imøde og lagde med et ſmertefigt Smiil Haanden paa min Mund: „Jeg gietter, hvad Du vil ſige, gode Marie! Jeg takker Dig af min hele Siæl, men derſom Du vil giøre mig Glæde, ſaa tal ikke et Ord derom. Hvad Magt kan der ligge paa en Ulykkeligs Tilværelſe?“ Mig traadte en Taare i Øiet, jeg trykkede hans Haand til mit Hierte, og adlød ved at tie. Nu havde jeg neppe Mod til at give ham Brevtaſken, han tog den venlig af min Haand, læſte hvad derpaa var broderet og jeg troede at ſee en flygtig Rødme fare over hans ſkiønne, blege Anſigt. Du er ſaa god kiære Marie! ſagde han og ſlog Armen om mig. Du tilſkriver

mig saameget som jeg ikke fortiener. Det er mit indholdsløse Livs eneste Glæde, at see Din rene Siæl udvikle sig. Den nedgaaende Sols Straaler, vækker ingen Blomster.

Han drog mig til sig paa Canapeen, han talte saa venligt, saa kiærligt med mig, og lagde slet ikke Brevtasken fra sig, som om han vilde giennemstudere Broderiet. Ak, saalidet han selv er lykkelig, saameget forstaaer hans omfølende Sind at giøre Andre Glæde! —

Han havde — for første Gang, siden vi bleve gifte, indbuden Kappellanen tilbords. Vi vare tre. Jeg havde tillavet ham et par Yndlingsretter. Han var saa taknemmelig, saa munter, han spøgede endog og var uendelig elskværdig i dette sieldne Udbrud af hans rige Gemyt.

Ogsaa efter Bordet bleve vi, efter hans Ønske, hos ham. Han sad imellem os begge, var opvakt, og Samtalen levende, indtil det gik imod Aften. Som det begyndte at mørknes, blev han alvorligere og hans Tanker toge en høitidelig Retning. Hans aftagende Sundhed, Visheden om hans Død, som han forventer med det kommende Foraar, blev Indholdet af hans Tale. Fader Theophilus søgte at giøre ham Muligheden af en Helbredelse sandsynlig, han forkastede denne Tanke med Heftighed, ja jeg

maatte sige med Afskye; det synes, at han længes efter sin Opløsning, og da den Geistlige ikke blev træt af at forelægge ham sine Grunde, brød han endelig ud i en Heftighed, som jeg endnu aldrig havde seet hos ham. Nej, Fader Theophilus! umag Dem ikke med at forstyrre den Rolighed og Fatning hvormed jeg seer min Død imøde! De vilde berøve mig et stort Gode og slet intet give mig derfor, ikke engang et Haab — thi jeg maae døe, og jeg vil døe, for mig er ingen Lykke mere paa denne Jord! Ved disse Ord tog han hurtigt sin Haand ud af min, hvori den hidtil havde lagt, og tildækkede sit Ansigt. Nu kunde jeg ikke udholde det længere. Dette heftige Ønske efter at døe — Visheden om hans Tab, sønderrev mit Hierte, jeg følte, at jeg vilde bryde ud i Graad, og ilede ud af Værelset. Udenfor Døren hørte jeg ham sige: Hvad er det? hvad feiler min Kone? og strax derpaa fulgte Pater Theophilus mig. Han fandt mig i Taarer, søgte at trøste mig og overtalede mig til at gaae tilbage i Værelset. Paa eengang kom Arthur selv herud. Hvad feiler Dig da Marie? sag' han, er Du ikke vel? — Jeg saae paa ham — den Tanke, at denne ædle Skikkelse skulde inden kort Tid være kold og stiv, disse Træk fængslede af Døden, dette kiærlighedsfulde Øie udslukt — angreb mig smerteligt, min Følelse overvældede mig, jeg fløi hen til ham, slyngede mine

Arme tæt om hans Hals, og raabte under en lydelig Hulken; Nej, Arthur! Du maae ikke dse, Du maae ikke forlade mig! Han trykkede mig taus og fast til sit Hierte, derpaa lagde han sin Haand under min Kind, hævede mit Hoved i Veiret, og sagde uendelig rørt: „Elsker Du mig da Marie?" — O, af mit hele Hierte! — „Gode, troe Siæl!" svarede han, og bøiede sig ned til mig, mine Læber nærmede sig hans — de fløde sammen i et langt Kys. Det, som i dette Øieblik foregik i mig, havde jeg aldrig følt. En ubekiendt Ild giennemfoer alt mit Blod og løb lige ned til de yderste Fingerspidser, jeg vidste ikke hvad der foregik med mig, jeg hang ligesom opløst af Smerte og Salighed om hans Hals, og det var som om tusinde Stemmer i mig raabte: Du er evig, evig hans!"

Jeg kom først igien til mig selv, da jeg atter befandt mig ved Siden af ham i hans Værelse. Pater Theophilus stod ved Vinduet og betragtede os taus. Arthur holdt mig endnu omslynget, og ud af hans store, mørke Øine talte noget saa ubeskrivelig sødt og huldt! Jeg følte mig saa vel, som endnu aldrig i mit Liv, og saaledes er det fra den Tid stedse; en nye Verden er opgaaet for mig, hvorom jeg forhen intet Begreb havde. „Elsker Du mig da Marie?" spurgte han mig med sin bløde, sagte rørende Stemme. Ak, naar dette er Kiærlighed, da

har jeg forhen aldrig elsket, da har jeg heller ingen Forestilling havt om denne alttilfredsstillende, altgiennemtrængende, altoplivende Følelse, da var min Tilbøielighed for Henrik Blændværk, Skyggespil; da vare alle disse matte Rørelser af Velvillie, Vane, Indskrænkning intet imod den Strøm af Smerte og Salighed, som nu giennemtrænge min Siæl! —

Paa hans Fødselsdag lukkede han sig virkelig inde og i mere end fire og tyve Timer saae jeg ham ikke. Dette Savn i min nærværende Sindsstemning, Længselen efter ham, maaskee ogsaa den forrige Dags Rystelse, og en Nat, som jeg giennemgræd over den truende Fare at miste ham, virkede tilsammen, jeg følte mig syg, og lagde mig til Sengs med Hovedpine og en let Feber. Den følgende Morgen fik jeg af Huuslægen neppe Lov til at maatte staae op, dog skulde jeg blive i mit Værelse. Dette var mig meget smerteligt, thi nu vidste jeg, at jeg endnu i længere Tid ikke vilde faae Arthur at see, som det samme strænge, og vistnok tossede Forbud i hele Maaneder holder fangen. Forestil Dig derfor min Glæde, da han henimod Middag traadte ind i mit Værelse, og tilbragte den hele Dag hos mig! Han syntes saa fornøiet, han giennemsaae alle mine Arbeider, mine Tegninger, han nød den frie Udsigt i Omegnen, da hans Vinduer kun vende ud til Haven, vi talede og spøgede som glade Børn, og det som

tidenefter meest fornøiede mig, er at dette Vovestykke, som Lægen kalder det, har havt den bedste Følge for hans Sundhed. Livet synes igien at faae Interesse for ham, hans Virksomhed vaagner, han besørger selv igien Meget, som i hans forrige Levemaades mørke Affondring enten syntes ham hans Omhue uværd eller ogsaa altfor anstrængende. Paa smukke Dage kiører han ud og besøger sine Undergivne, sine Arbeidere, og Alle modtage ham med Glæde og ledsage ham med Velsignelser. Ak, saamange gode Hjerters Ønsker og varme Bønner vil dog Himlen bønhøre, og han maaskee blive reddet for os!

Til den Samme.

April 18..

Jeg fører et selsomt — et smerteligt — men dog et skiønt Liv. Vugget paa Haabets og Frygtens Bølge, nu uendelig salig, nu fuld af mørke Bekymringer, er mit Indre i en bestandig Bevægelse, og jeg lærer selv i denne Bevægelse at finde en Lykke, hvorom jeg forhen intet Begreb havde. Den ængsteligste Bekymring, som var for dyb og smerteelig, til at den havde kunnet tillade nogen sand Glæde Indgang i mit Hjerte, taber sig efterhaanden; Arthurs Sundhed bedrer sig mærkeligt, saa at Talen ei allene ikke er om nogen Fare for Øieblikket, men at alle de, som mene ham det godt — og

det er med faae Undtagelser, alle de som kiende ham, med Grund haabe, at han for Fremtiden vil blive opholdt for dem. Og, kiære Therese, der er endnu noget som i Stilhed hæver og glæder mig! Jeg troer, at jeg tør tilskrive min trolige Pleie, og den Adspredelse, som Beskiæftigelsen og Omgangen med mig forskaffede ham, dog en lille Deel af Fortienesten af hans Helbredelse. O, denne Tanke giør mig stolt og lykkelig! Hvilket Hierte har jeg opholdt, hvilken skiøn Virken bevaret for Verden!

At jeg er meget for ham, dette, kiære Therese, føler jeg ogsaa. Han behøver mig — jeg vover ikke at sige til sin Lykke, men — til sin Glæde. Jeg har siden hans Fødselsdag opnaaet meget af ham. Han har overgivet mig Nøglerne til det hele Huus, jeg fører Opsigten over Kiøkkenet og Tienestefolkene, over Alt, hvad der omgiver ham nærmest, hvad han behøver, hvad der kan forskiønne hans Liv. Alle smaae huuslige Sorger har jeg frataget ham. Alt hvad han ellers befalede og gientagende maatte forlange, og endelig erholdt slet eller forkeert, skeer nu som af sig selv, ved min Kiærlighed og bestandige Opmærksomhed for ham. O, Du skulde see, hvor lykkelig jeg er i denne stille Syslen og Virken, hvor salig ved den Tanke, at Alt dette er for ham! Og naar han erkiender dette, naar han takker mig herfor med denne Ømhed og Inderlighed, med denne

Fiinhed og Anstand, som i Alt, hvad han gior og siger, udtrykker Præget af en høiere Natur! Therese, jeg er ofte forbauset over mig selv, naar jeg bliver disse Følelser var hos mig og tænker, for hvem og hvorledes jeg endnu for omtrent otte Maaneder siden følede! Ak, hvad var det for et mørkt, en Drøm lignende Liv, imod denne Virkelighed!

Du har nu seet min Skiæbnes lyse Side — den har ogsaa en mørk, en meget sørgelig, som ligger i det, der nu engang for mig er Kilden til alle mine Smerter og Glæder. Jeg føler at Arthur, uagtet alt det, som jeg hidtil har fortalt Dig om ham, dog ikke er lykkelig, at en hemmelig Kummer, et svært Anliggende trykker hans Bryst, og forgifter al den Munterhed og Kiærlighed, som han mange Gange yttrer. Fremfor Alting har jeg længe bemærket, at hans Helbredelse ikke gior ham nogen Glæde, og at kun Følelsen af den tilbagevendende Sundhed og Kraft, henriver ham undertiden til en Munterhed, som hans Forstand strax synes at misbillige. Ak Gud, hvad kan det da være som gior ham Livet saalidet ønskeværdigt? Har han ikke Alt hvad Menneskene forlange af Himlen? Fødsel, Rigdom, et behageligt Udvortes, Ungdom; nu ogsaa Sundhed, og — lad mig kun udtale det, det er ikke forfængelig Indbildning, jeg føler det nok i mange Timer ogsaa i hans Opførsel, — en Kone, som han

elsker, og som hænger ved ham med sin hele Siæl? Og alligevel er han ikke lykkelig?

Naar han ofte, som henreven af sin Følelse, trykker mig tæt til sit Bryst, siger mig saameget Sødt og Inderligt, og hans Blik aabner mig en Himmel af Kiærlighed, da bersrer undertiden et eller andet Ord, som jeg ikke kan ahne, paa eengang hans Siæl; han river sig ud af mine Arme; han bliver stille, mørk, yttrer det heftigste Ønske efter ikke længere at leve, hensynker i sin gamle Tungsind og undgaaer i nogen Tid at befinde sig allene med mig. Een eller anden Smaating, en lille Uleilighed for ham, en Spadseregang paa en smuk Foraarsdag, en Bouquet, som jeg bringer ham, løser pludselig den halstarrige Troldom, og han er atter saa kiærlig og saa elskværdig, som nogensinde. Hvorledes skal jeg forklare mig dette, hvorledes forholde mig derved? Ak Therese, mange Gange griber mig dog den mørke Tanke, — at han ikke elsker mig, i det mindste ikke saa inderligt, saa aldeles, som jeg elsker ham. Det synes, at nu og da en flygtig Tilbøielighed, en Følelse af Taknemlighed for al min Omhue for ham, trækker ham til mig, og jeg Daare tager maaskee dette for Kiærlighed. O, denne Bekymring qvæler mig dybere og oftere, end jeg tør tilstaae det; jeg siger ogsaa ingen uden Dig noget derom, ikke engang Fa-

der Theophilus, thi det forekommer mig alt for delicat at tale om med en Tredie.

Mange Gange — det er mig den allerværste Pine, og det siensynligste Bevis paa hans Ligegyldighed, — begynder han at tale med mig om Willbach. Ved at tænke tilbage paa hiin Samtale med Fader Theophilus, holdt jeg det i Begyndelsen for smaa Prøver; jeg svarede saa besindigt som mueligt, jeg søgte at ende Samtalen, — min Gud, Willbach turde jo, saasnart jeg havde tilsvoret Ottensen Troskab, ikke mere være noget for mig. Jeg havde, efter mangen en tung Kamp fortrængt hans Billede ud af min Siæl. Nu tænker jeg vistnok paa ham med den største Nolighed, og kan ikke regne min Troskab til nogen Fortieneste, men skulde Arthur derfor forsmaae den, eller ringeagte den? Var det ikke i Begyndelsen retmæssig Pligtfølelse, og endelig hans Værd, hans Personlighed, som lod hiin Tilbøielighed forsvinde? Hvorfor trækker han nu det Forglemte, som et Spøgelse frem af Graven, hvorfor taler han saa ofte til mig om Willbach? Hvad skulle disse Erindringer mig, og hvad skulle de Arthur, dersom han elsker mig? Og elsker han mig ikke? Ak! da, Therese, da var det bedre, han havde ladet mig blive i min Faders dunkle Hytte, i hine indskrænkede Forhold, ubekiendt med noget Bedre, noget Høiere!

Til den Samme.

Mai 18..

Alt er opdaget, alle Gaader ere løste, og jeg er den ulykkeligste af alle Koner! Arthur er borte, ingen veed hvor; i tre Uger intet Spor, ingen Ahnelse om hans Opholdsted, ja, ikke engang om hans Tilværelse! — Hidindtil var jeg ikke istand til at skrive Dig til, thi jeg var ikke istand til at begribe min Ulykke, ogsaa endnu vil min Haands rystende Træk, den forvirrede Sammenhæng vise Dig, hvormeget enhver Anstrængelse koster mig.

Det er flere Uger siden jeg sidstegang skrev Dig til. Arthurs Tungsindighed tiltog Dag for Dag. Han trak sig ganske tilbage fra mig, vi saaes kun ved Bordet, for Vidner. Naar vi tilfældigviis mødtes allene, bortvendte han sig, saasnart han kunde; desuagtet undgik den Bevægelse, hvori hans hele Væsen befandt sig ikke mit Blik. Aftenen forend den ulyksalige Dag sad jeg i Haven i sørgelige Tanker, da kom han hen til mig og satte sig venligt ved Siden af mig, hvilket han længe ikke mere havde giort. Han talte om ligegyldige Ting, men hans Stemme var dybt bevæget, og endskiønt jeg havde foresat mig at giengielde hans Kulde og Tilbageholdenhed med Lige, saa vækkede dog Klangen af denne Stemme en gienvarende Tone i mit Bryst, og jeg følte mig blødere stemt, end jeg havde villet.

Hans store, skiønne Øine hævede sig vexelviis og hvilede saa igien vemodigt paa mig. I Skinnet af den synkende Soel syntes de ædle Træk, den hele Skikkelse som forklaret, og paa eengang greb den bange Tanke mig: saaledes vil han engang, maaskee snart see ud, naar han svæver Dig imøde i en bedre Verden. Ogsaa han syntes bevæget af sørgelige Tanker, Samtalen blev alvorligere, han talede om Døden, som han endnu for kort siden havde troet sig saa nær, om Smerterne ved Adskillelsen, om bortfiernede Venners sikkre Gienfyn, om ikke her, saa dog efter Døden, om en græsk Philosophs skiønne Forestilling, at elskende Siæle vare adskilte Halvdele, som i denne, eller dog i det tilkommende Liv finde hinanden igien. — Han havde under denne Samtale holdt min Haand i sin og sagte trykket den. Jeg kan ikke sige Dig, hvor beklemt jeg var, thi hiin ulykkelige Idee om hans Forklaring forlod mig ikke, og mine Øine vare fulde af Taarer. Ogsaa han blev fra Minut til Minut mere rørt. Dersom jeg døde, Marie, sagde han endelig, — eller dersom vi bleve adskilte — vilde Du da ikke snart glemme mig? Jeg kastede mig grædende til hans Bryst. — Jeg døde med Dig, raabte jeg — adskilte kunne vi ikke blive!

Ak! Elskte! svarede han med en halvqvalt Stemme; Der lader sig Muligheder tænke, som nu maa-

skee vilde klinge eventyrlige, og der er allerede skeet Meget, som ingen troede, som giorde al Forudseenhed til Skamme, al Klogskab til Daarlighed! Det var muligt, Marie! Lad da min Erindring blive Dig kiær, et Menneskes Erindring, som skylder Dig den eneste rene Lykke i sit Liv! Han omfavnede mig ved disse Ord, lænede sit Hoved paa min Skulder og græd blidt. Mit Hierte var saa fuldt, at det truede at springe, jeg hulkede høit, og besvoer ham at sige mig, hvad Alt dette skulde betyde? Han erklærede Alt for ubestemte Ahnelser og Forestillinger af et nedslaaet Sind, og overtalte mig til at gaae ind i Huset, fordi han ikke var vel. Jeg fulgte ham meget bekymret og grædende. Græd ikke saameget, Marie, sagde han, da vi vare i Salen: alt vil blive bedre end vi tænke. Sov vel, kiære Marie, ret vel! Han trykkede mig i Haanden og gik hen til sit Værelse, — jeg traadte hulkende til Vinduet. Ved Døren vendte han endnu engang om, omfavnede mig med stormende Heftighed og raabte: „Marie! Marie! At skilles fra Dig er bittrere end Døden!" „Hvad har Du fore? For Guds Skyld, raabte jeg, hvem tvinger os da, til at skilles ad? Bliv her, Arthur! Lad os sidde her! Du er saa heftig, bevæget, bliv først roligere, Du kan jo ikke sove saaledes!" Jeg saae at han under denne Tale søgte at fatte sig. Jeg er en Daare, sagde han, forglem hvad jeg har talt; Du veed min

Phantasie er ofte saa selsom oprørt. En Skilsmisse fra Dig, syntes mig først som mulig, siden som vis. Det er intet uden en Drøm. I Morgen sees vi muntre igien.

Han gik; jeg sneg mig tankefuld paa mit Værelse. Denne Aftens Optrin holdt mig i bange Bekymring længe vaagen og først henimod Morgenen indsov jeg, træt af Kummer og Graad. Da jeg vaagnede, var det temmelig høit op paa Dagen. Ottensen havde endnu ikke oplukket, dog da han oftere pleiede sildigt at aabne sine Værelser, beroligede jeg mig igien. Efterhaanden blev det sildigere og sildigere, Gaarsdagens Tale faldt mig ind, jeg fløi til hans Dør — den var ilaas, jeg bankede — ingen Svar, jeg rykkede ved Laasen, Alt blev stille. Nu blev min Angst ubeskrivelig, jeg raabte paa Folk, lod Dørene aabne med Magt, men jeg havde ikke Mod til at gaae først ind i Værelset. Secretairen giorde det — det var tomt — Tæppet laae endnu paa Sengen, dog saae man, at han, maaskee i Klæderne, havde kastet sig derpaa og hvilet en Stund.

Paa Skriverbordet laae endeel Nogler under Forsegling, og tre Breve, til Pater Theophilus, til mig og til Willbach.

Lad mig fortælle Dig Indholdet af dette Brev saa godt jeg kan, det indeholder Aabenbarelsen af min hele Ulykke.

Willbachs Sorg over vor haabelose Kiærlighed havde i forrige Sommer vært hans Hierte. Han besluttede at giøre for Vennen hvad han formaaede, og da der intet andet Middel var til at kunne give denne endeel af sin Formue end igiennem hans Enke, saa fattede Arthur, uden at kiende mig, den Tanke, at lade sig vie til mig førend sit Endeligt, hvilket han, ligesom Alle der omgave ham, holdt for meget nær. Efter hans Død skulde jeg række Willbach min Haand og være lykkelig. Willbach stod længe imod, og gav kun efter for hans Vens indstændige Bønner, som paa denne Maade troede at kunne giengielde sit Livs Frelser.

„Jeg vilde" — saa ender hans Brev, „førend vor Forbindelse have giort Dig bekiendt med mine sande Hensigter; men det flygtigste Kiendskab til Din Tænkemaade, viiste mig, at Du med dit Vidende aldrig havde samtykket i vor Plan, aldrig vilde have rækket en Mand Haanden, i Haab om hans snare Død. Saa maatte jeg skuffe Dig, og har selv paa det grusomste bedraget mig. Jeg kunde ikke leve om Dig, Dit Gemyt kunde ikke udvikle sig for mig, jeg kunde ikke see den ømme Tilbøielighed, som, Dig selv ubevidst, fremspirede i Dit Bryst, uden at føle mig fængslet til Dig med tusinde Baand. Det formastelige Haab snart at døe, gav mig Tillid til at vise Dig en Deel af min Lidenskab. Jeg

tænkte slet ikke andet, end at Dine Taarer skulde flyde paa min Grav. Den Salighed at være elsket hævede mit nedtrykte Sind, Livet fik igien Tillokkelse for mig, og Din trolige Omsorg understøttede Ungdommens Kræfter og en ufordærvet Natur. Jeg helbrededes ved Dig, i Dine Arme, og det, som for Alle der elskede mig var en Spire til de skiønneste Forhaabninger, viiste mig den Afgrund, hvori jeg havde styrtet Dig, mig og min Ven. Det er mig, som snedig har taget Dig fra ham, som har bedraget den Arme for hans sidste Klenodie, jeg svælger i hans Rov, han maa forbande mig, han vil det, og dette udholder jeg ikke!"

„Løste kunne vore Baand, saalænge jeg lever, ikke mere blive, og Selvmord forbyder mig — ingen heed Kiærlighed til Livet, hvis Gave kun skaffer mig Qvaler — men min Troe; men leve kan og tør jeg ikke ved Din Side i Bevidstheden om fremmed Ulykke, som jeg har forskyldt! Jeg flygter, — Du vil aldrig mere høre fra mig — saa bøder jeg i det mindste for min dumdristige Forseelse; og langt fra min Lykke, fra Dig og Din troe Omhue vil i et langt bortliggende Land Døden finde et Offer, som den her saa grusomt har skaanet. Da er Du fri, da ræk Willbach Din Haand, væk igien Kiærligheden til ham, som først Pligt og siden Vane undertrykkede hos Dig! Han er god, han er elskværdig, det

vil kun koste Dig liden Overvindelse, at ombytte Erindringen om et ulykkeligt, i sig selv sønderrevet Væsen, for en ædel Mands levende Nærværelse. Vær lykkelig — tænk undertiden paa mig! Her var Brevet tilende — Styrken havde forladt ham, — min mangler til at sige Dig mere. Hvorledes jeg har det, hvad jeg har lidt og endnu lider, kan Du formode, skildre det kan jeg ikke. Lev vel.

Pater Theophilus til den Samme.

Junii 18..

Det er Frue Baronesse Ottensens Ønske, at jeg saasnart som muligt skal giøre Dem bekiendt med de sidste Dages Begivenheder, da hun kiender den levende Andeel, som De tager i hendes Skiæbne, og de mangeslags heftige Rystelser, der i denne Tid ere fulgte saa hastig ovenpaa hverandre, langtfra ikke endnu unde hende den Rolighed og Fatning, som en ordentlig Fremstilling udfordrer.

Da Baronens Flugt havde sat os alle i den største Bestyrtelse, men hans Gemalinde i en Tilstand som afverlede med Bevidstløshed og Aandsforvirring, fandt jeg det nødvendigt at underrette mig nøie om Alting, og saa overvandt jeg enhver Betænkelighed, og giennemsøgte min ulykkelige Vens Skriverbord. Alt, hvad jeg fandt, vidnede om hans Gemyts sørgelige Tilstand i den sidste Tid, og om

hans Kierlighed til Marie. Men en Pakke Breve fra Hr. von Willbach giorde alt det hidtil Gaadefulde klart, og Baronens sidste grusomme Beslutning fuldkommen begribelig. Den indeholdt intet uden forelskede Klager over hans Marie, intet uden Ønsker at see hende igien, Tvivl om hendes Troskab, iblandt ogsaa en Yttring af Skinsyge, saa at jeg i Følelsen af min Uvillie ikke vidste, om jeg skulde ærgre mig meer over denne Mangel paa Fiinfølelse, eller over den ulykkelige Arthurs ubegribelige Taalmodighed, hvormed han ei blot taalte denne forkeerte Opførsel, men endog, som det lod af disse Breve, retfærdiggiorde den, og trøstende henviste Vennen til den Tidspunkt, hvori han vilde tilbagegive ham hans Elskede elskværdigere og mere forædlet. Om hans egen Lidenskab til hende, syntes han aldrig at have forraadt endog det allerringeste i hans Svar, meget mere — og dette er den eneste Undskyldning, som lader sig udfinde for Hr. von Willbach, — maae han altid have holdt denne i den Troe, at hans Kone var ham ligesaa ligegyldig, som dengang, da han i et — jeg kan ikke nævne det anderledes — halvgalt Anfald af Høimodighed — rækkede hende Haanden.

Herr von Willbach, hvem jeg med den største Iil havde tilsendt Efterretningen, kom paa Øieblikket, og nu maa jeg sige forsonede den uhyre Smer-

le, hvoraf jeg saae ham sønderrevet; hans Fortvivlelse; de Bebreidelser, som han giorde sig, og det Forsæt ikke at hvile, førend han havde fundet den Ulykkelige og igien tilbageført ham i hans retmæssige Elskedes Arme, tildeels min Uvillie imod ham. En stor Andeel i hans Beslutning at opgive ethvert Haab paa Maries Kiærlighed, maae vel ogsaa hendes Opførsel have havt, som uvilkaarlig forraadte hendes Siels Stemning imod ham. Han styrtede nemlig, førend jeg var underrettet om hans Ankomst i Slottet og kunde forhindre denne Scene, ind i hendes Værelse, hvor hun laae i stum Bedøvelse, og ved Synet af ham, med et høit Forskrækkelsesskrig, henfaldt i et Slags Raserie.

Vi aftalte nu alle nødvendige Forholdsregler. Jeg maatte blive hos den Syge, som behøvede min Opsigt og Trøst, men Willbach, Secretairen, som er sin Herre barnlig hengiven, og endnu nogle tilforladelige Personer, bleve udsendte i alle Retninger; hos Øvrigheden blev det Nødvendige meldt, og alle Efterretninger indhentede. Herved erfarede vi, at Ottensen havde forskaffet sig Passe til Udlandet paa to Aar og denne Efterretning tiente just ikke til at opfriske vore Forhaabninger. Saaledes vare sex bange Uger bortgangne. Baronessen var kommen sig af Skrækkens og Smertens første heftige Anfald, men Besindelsens Tilbagekomst tiente kun til at lade hende

føle sin Ulykke dybere, idet hun indsaae sammes hele Omfang. En snigende Feber, som tærede paa de fineste Livskræfter, syntes at ville lade hende følge efter hendes Elskede, hvem jeg — oprigtigt tilstaaet — allerede troede i en bedre Verden. De Efterretninger som vi flittig fik fra vore Udsendte, bragte ingen Beroligelse. Ingen havde kunnet finde noget Spor, eller ogsaa kun en Sandsynlighed, da paa engang den Rideknegt, som Ottensen havde taget med sig, lod sig see i Slottet. Hans Aasyn vakte Haab og Forfærdelse, — jeg var lykkeligviis en af de første, som blev ham vaer. Han ilede hen til mig og overgav mig et Brev fra sin Herre. Jeg ville forgiæves forsøge paa at beskrive den Følelse, hvormed jeg et Par Sekunder holdt det i Haanden uden at aabne det. Lever Din Herre? var Alt hvad jeg kunde sige. — Han lever. — Og hvor er han? — Paa Havet, langt, langt herfra. Jeg forstenedes og aabnede nu Brevet. Ottensen var paa Omveie, for at unddrage os ethvert Spor, gaaet til Triest, og havde der, paa et amerikansk Skib, indskibet sig til denne Verdensdeel. Brevet indeholdt Ordrer for mig med Hensyn til hans Formue, hans Kone og Willbach, et Slags Testament, som opfyldte mig med Gysen, idet jeg saae Fasthed den af hans Beslutning og af Brevets Tone erkiendte hans Gemyts Stemning. Da han havde afskediget Rideknægten, havde Afreisen været bestemt til den

følgende Dag. Saa var han sandsynligviis allerede langt ude i Søen. Jeg overlagde længe, hvad, og hvorledes jeg skulde sige den arme Forladte dette, men jeg fandt hende mere fattet end jeg havde troet. Visheden om at Arthur levede, hvilket hun altid havde paastaaet imod mig og understøttet med selsomme Grunde, gav hende en Følelse af Glæde og Triumph, og nu var hun strax besluttet at følge ham, hvor han saa maatte have begivet sig hen, og var ligesaa vis paa at finde ham, i det hun heri, ligesom ved hiin Vished beraabte sig paa en Sammenhæng af Aander og ubedragelige Ahnelser. Jeg forskrækkedes over Dristigheden af hendes Beslutning, men det var umuligt at faae hende til at opgive den, og da jeg saae hende saa fast i sit Forsæt, da jeg med saamegen Vished hørte hende tale om Gienfynet, indgiod hendes Sikkerhed mig Mod, og jeg lovede ikke at forlade hende, at følge med hende, hvorhen hun vilde, om det saa var i den nye Verden. Mit Hierte hænger paa denne Jord kun ved disse to Venner, hvilke jeg betragter som kiære Børn, og saa er, overalt hvor de ere, mit Fædreneland og min Tilfredshed.

Vi begave os efter faae Forberedelser paa Veien. Marie var fuld af skionne Forhaabninger, og overbeviist om at finde hendes Elskede igien, indtil paa Toppen af Biergene det umaalelige Hav lod sig tilsyne. Da greb for førstegang Tanken om den uendelige Bortfier-

nelse og de utallige Muligheder, som kunde imodsætte sig Gienfindelsen, hendes Bryst med bange Angest og nedslaaet og næsten syg ankom hun til Triest. Vi toge ind i den Giestgivergaard, hvor Arthur havde boet. Marie paastod at ville beboe det samme Værelse; man tilstod hende det. Hvad hun hørte tiente ikke til at oplive hendes Haab. Vel var det americanske Skib bleven opholdt for Modvind, og et Par Dage sildigere afseilet, men om den Reisende vidste man Intet, uden at han havde ladet sit Reisetøi bringe bort fra Giestgivergaarden og var ikke igien vendt tilbage dertil.

Jeg saae af den dybe Sorg, hvori disse overeensstemmende Efterretninger hensatte Marie, at hun altid endnu havde næret det hemmelige Haab at finde sin Gemal i Triest, ja hun tilstod mig ogsaa endelig, at ikke alene et almindeligt heftigt Ønske, men en bestemt Forventning og en uforklarlig Længsel efter Triest, havde ført hende hertil, og, som en Ahnelse, i Aanden viist hende dette Sted som Maalet for al hendes Stræben. Imidlertid hengik to, tre Dage, jeg anstillede overalt Efterfogninger, og saae med Beklagelse, men uden Overraskelse, at de bleve frugtesløse. Marie hensank Time for Time i dybere Smerte og hendes Udseende vidnede om hendes Siels Tilstand. Da blev, paa den fierde Dag, under Oprydningen i Værelset, Pigen, som tiente i Giæstgivergaarden, pludselig staaende foran hende, saae længe paa hende og sagde endelig: nei, det kan ikke være Uret, om jeg her bryder mit Ord. Marie saae forundret paa Pigen. — Jeg har maatte sværge Herren høit og dyrt, ikke at forraade, at han endnu er her. Marie sprang ved disse Ord op — Han er her? raabte hun, og greb med skiælvende Hænder fat paa Pigen: O hvor? hvor? Hun skiælvede saameget at jeg befrygtede en Afmagt, jeg traadte hen til hende og bad hende at berolige sig, jeg troede ikke meget paa saadanne Menneskers Snak, og spurgte derfor Pigen bestemt ud. Hun kiendte virkelig Ottensen og beskrev ham for os, Træk for Træk. Saaledes erfarede vi da, at han vel havde be-

givet sig ombord paa det americanske Skib, men, imedens dette i et Par Dage maatte vente paa gunstig Vind, var han, der altid havde seet bleeg og nedslaaet ud, bleven saa syg, at Capitainen og Skibslægen raadede ham, at gaae i Land igien og oppebie en anden Leilighed. Nu havde han leiet sig ind i et privat Huus, som ligger eenligt og fiærnt fra Havnen, havde for nogle Dage siden, da han kom fra et Besøg hos en vidtløftig Beslægtet og spadserede ved Strandbredden, mødt Pigen og indstændig bedet hende, ikke at sige til Nogen, at han endnu var i Triest. Han tænker om faae Dage at afgaae med et andet Skib. Hun havde hidindtil troe holdt sit Løfte, men fordi hun saae at den naadige Frue var saa bedrøvet over den fremmede Herres Afreise, havde hun ikke kunnet bringe det over sit Hierte at tie længere.

Det vilde være umueligt at skildre Baronessens Tilstand. Den mest levende Henrykkelse over Arthurs Nærværelse, afvexlede med Angesten over, at han maaskee dog kunde være afreist, og i denne feberagtige Heftighed lod hun spænde for, og jeg maatte paa Stedet ledsage hende hen til det Huus, som Pigen havde beskrevet os. Vognen holdt. — Hvad vil jeg erfare! raabte hun og en dødelig Bleghed overfoer hendes Ansigt. Vi maatte løfte hende ud af Vognen, hendes Fødder bar hende ikke. Jeg førte hende i en rummelig Gaard, som et Baghuus skilte fra en lille Have. Jeg spurgte efter den Fremmede — han var her endnu — han var i Haven. Marie faldt med et Glædesskrig afmægtig i Huusvertindens Arme, jeg selv skiælvede saaledes at jeg maatte sætte mig, man ilede til for at staae os bie, der opstod en Alarm, en Frem- og Tilbageløben — paa eengang fløi Hoveddøren op, og Ottensen, som Støien havde trukken hertil, stod for os. En Sekund stod han forstenet, da styrtede han hen til Marie, greb hende i sine Arme og kaldte hende med Kiærlighedstoner tilbage til Livet. Hun slog Øinene op, men hun talte ikke. Kun under en Strøm af Taarer klyngede hun sig fast til ham, og hendes Legemes feberagtige Rystelse kunde noksom

vise ham, i hvilken Tilstand Smerten for ham havde sat hende. Han bar hende paa sit Værelse og kastede sig ned for hende. — Ak Gud! Gud! raabte han: Jeg tør jo ikke besidde Dig! Nu saa maae jeg døe, udbrød hun med en hiertesønderrivende Stemme og rev sig løs fra ham. Han omfavnede hende paa nye, den heftigste Kiærligheds Kamp og den formeente Pligtfølelse imod hans Ven opstod i hans Bryst, og jeg tilstaaer, at jeg, saa urigtige endogsaa hans Anskuelser forekom mig, dog maatte beundre den Selvfornægtelse, hvormed han stræbte at bestride en saa retmæssig og saa heelt giengieldt Lidenskab, for at følge sin Overbeviisning. Da gav jeg ham Brevet fra Willbach, hvori denne høitideligt fraseiger sig alle Fordringer paa Marie, fordi ikke allene de hellige og retmæssige Baand, som binde hende til sin Gemal, men ogsaa hendes Modvillie imod hendes første Ven, hvorpaa han har havt de upaatvivleligste Prøver, forbyde ham ethvert Haab.

Han læste Brevet i den heftigste Bevægelse. Dets Indhold, Maries Nærværelse, Alt forenede sig til at sænke en Straale af Haab og Glæde i dette sønderrevne Hierte; dog saae jeg nok, at hiin sørgelige Forestilling, at han maatte skille sig fra sin Gemalinde, endnu ikke ganske var forsvunden. Imidlertid erholdt vi saameget at han vendte tilbage med os til Giærstgivergaarden. Ogsaa var dette vel nødvendigt for Maries Skyld, hvis Befindelse og Liv kun var afhængig af Arthurs Nærværelse, hvis Væsen kun syntes at være besiælet af hans Aande. Paa dette Hensyn giorde jeg ham opmærksom, jeg viste ham, hvormeget hans egen Sundhed ved Bortfiernelsen fra den vante, kiærlighedsfulde Pleie havde lidt, jeg skildrede ham, hvad der siden hans Flugt var foregaaet med Marie, og jeg sagde ham ligefrem, at han ingen Pligt, ja ingen Ret havde, til at sætte to Liv paa Spil for maaskee at giøre et Menneske lykkeligt, at hans hele Adfærd imod Marie, fra hans Giftermaal af og indtil nu, havde været forvoven og dumdristig, og at det kortsynede Menneske ikke turde fordriste sig til at

gribe ind i Skiæbnens Traadevæv, og som en høiere styrende Aand spille med Andres Lykke. Disse Forestillinger, som meest virkede paa hans endnu syge Gemyt, endelig Maries Kiærlighed, hendes Nærværelse, hans Lidenskab for hende, og den Længsel efter Lykksalighed, som ogsaa lever i den Tungsindigstes Bryst, bragte ham lidt efter lidt til en rigtigere Erkiendelse af hans Tilstand.

Han fandt, efter nogle Dages haarde Kamp med det, som hun troede at være sin Ven skyldig, dog endelig, at han havde fyldestgiort Ømfølelsens og Venskabets Fordringer ved hans frivillige og alvorlige Offer, og at den vidunderlige Tilskikkelse, hvorved vi havde fundet ham, og havde forhindret ham i videre at udføre sit Forehavende, var et Fingertegn fra Himlen, som igien viiste ham tilbage paa den rette Vei.

Siden den Tid er atter Glæde og Enighed i hans Hierte og derved den skionneste Lykke opgaaet for os Alle. Marie lever op ved hans Side, han selv opblomstrer igien til al Ungdomskraft og Munterhed, som i hans første Ynglingsaar. Vi ere vendte tilbage til Freienberg. Alle syge og hypochondriske Forestillinger og Vaner ere forsvundne. Arthur lever og handler som en lykkelig Hunsfader; under hans Styrelse udspringer et Paradis rundt om de Lykkelige. Willbach har skrevet; han synes paa sin Reise, hvor han med skion Iver søgte sin Ven, at have fundet Noget, som kan erstatte ham Maries Tab. Saaledes er ogsaa den sidste Torn borttaget af Arthurs Bryst, og han har besvoret sin Ven, naar hans Hiertes Rolighed tillader det, at komme til Freienberg med sin Nyudvalgte, at dele Alt med ham, og i Fremtiden kun at udgiøre een Familie med ham.

Verdens Dom.

En herrnhuthisk Fortælling.

I Brødremenigheden i *berg lever en rig og anseet Mand med sin Kone, der engang har været hans Huusholderske. Hos Verdens Børn staaer dette Par i et lidet ærefuldt og temmelig tvetydigt Rygte: Hr. von Schöneich — saaledes dømmer Publicum — har nydt Livet, indtil en klog Tjenestepige har vidst til sin Fordeel at benytte det Tidspunkt, da Evnen til at nyde tog Afskeed fra ham, og han nødtvungen tog Afskeed fra Synden. Til at udfylde Hullerne i en saadan Historie behøves der ingen Documenter, og kun en ringe Grad af Verdens- og Menneskekundskab.

Men hvad, om det nu forholdt sig ganske anderledes med denne Historie? Om dens indre Sam-

menhæng skiulte ret agtværdige Ting? Hvad, om det efter Anseende ubetydelige Resultat af disse Menneskers Skjæbne var udsprunget af mange ubekjendte stille Kampe, i hvilke eenfoldig qvindelig Dyd og sand Hellighed blev prøvet og øvet; saaledes som derimod mangen glimrende Begivenhed, der anbefaler sine Helte til Publicum, om den behørig blev udgrundet, vilde vise sig at være sammensat af lutter Plathed og Usselhed?

Paa den østlige Side af Thyringer Skoven ligger ved Foden af samme den næringsdrivtige lille Stad Z*, hvor for flere Aar siden en Væver ved Navn Peter Stein, en duelig Mand fra Schlesien, der hørte til Herrnhutherne, havde bosat sig. Han var gift, og havde et Barn ved Navn Deborah. Som fremmed Haandværker, der endnu ovenikjøbet udmærkede sig ved sin Religion, var hans Stilling ham ikke let. Han arbeidede flittig, blev ikke seet i noget Værtshuus, var tjenstfærdig imod enhver, og talde aldrig ondt om Nogen. Hans Kone saae man næsten aldrig uden for sit Huus, naar det ikke var for at gaae paa Torvet eller i Kirken, og da var hun venlig og beskeden. Paa Søn- og Helligdage pleiede den hele Familie, efter Gudstjenesten, at gaae ud at spadsere, Faderen med glatte allerede blegnende Haar, Moer Stein i simpel Dragt af hiemmegiort Tøi; og Deborah, i sort Livstykke, med stri-

bet Forklæde, var allerede en stor Pige paa ti Aar, da hendes Fader endnu førte hende ved Haanden, og hjalp hende over Rendestenen. Man skulde have troet, at de gode Folk med deres stille Haandtering, som ikke lagde Nogen noget i Veien, maatte erhvervet sig Kjerlighed. Men, naar man skal tillade Mennesker, i den lavere Stand saavelsom i den høiere, at udmærke sig, maae de paa en eller anden Maade imponere. Finder man dem anderledes, end man selv er, og blot latterlige i eet Stykke, man troer at kunne bedømme, saa foragter man dem, og af Foragt bliver, naar man daglig har dem for Øine, uden at komme i nærmere Berøring med dem, endelig vel endog et fjendsket Sindelag.

Peter Steins huuslige Dyder bleve ubekjendte for de Z*ske Borgere, som ikke havde nogen Samqvem med ham. Kun lagde de Mærke til, at han bestandig arbeidede, og dog altid havde Udseende af at være fattig. Sad Haandværkerne om Helligdagene paa Bænkene uden for Værtshuset, og Peter Stein drog forbi med Kone og Datter hen til Skoven uden at nyde noget, saa vakte dette allerede Misfornøielse iblandt Borgerne. Mere end eengang var man da gaaet efter disse Folk for at belure dem: da leirede de dem paa eensomme smaae Pletter i Skoven; Moderen udtømmede en lille Kurv, som Deborah havde baaret med paa Armen, der blev

fortæret et lille Maaltid af Frugt og Brød; for den Gamle var der taget en Pæl Viin med, hvoraf Kone og Datter aldrig nød noget. I stille Munterhed fortærede de deres Vesperkost og sang derpaa med dæmpet Stemme aandelige Sange, hvorved de undertiden paa en saadan Maade indvuggede dem i andægtig Vemod, at man saae den ærlige Peter Stein at snige sig hjem med vaklende Skridt, medens Moder og Datter ledsagede ham med røde Øine. Men hvad kunde det nu vel være andet end Stolthed, naar Peter Stein heller gik i den eensomme Skov end til de ordentlige Borgerfolk i Værtshuuset? Og paa hiint Sted blev spiist og drukket Viin; altsaa var Øllet ham for slet. Naar nu ovenikjøbet en eller anden havde lyttet til den velmente Sang i Skoven, og havde opsnappet Udtryk, over hvilke hans fra Vandringerne medbragte Oplysning forargede sig, saa kunde den arrigste Spot ingen Ende faae, og den gode Mand, som i Forbigaaende hilste med den Fred, af hvilken hans Hjerte var fuldt, kaldtes nu en Drukkenboldt, en hovmodig Nar.

Der gik sjelden nogen Uge hen, hvori ikke trængende Vandrere, hvis Klædning ofte var af saa slet Udseende, at Vagten i Porten ikkun lod dem ind efter nøie Gjennemsyn af deres Pas, droge ind til Peter Stein. Moer Stein smuttede da strax hen til Slagteren, eller med Øltrukken til Kroen, og

Deborah trippede sædelig med en blank Tintallerken til Bageren for at hente Kaffebrød. Ofte saae man den Fremmede først at drage bort igjen efter flere Dage, og den, der var kommet pialtet ind, vandrede vel igjen udaf Byen med en ny stribet Kittel eller Brystdug, hvis Mynster man kjendte igjen fra Peter Steins Væverstoel. Naar nu den lille Familie ledsagede den bortgaaende Gjæst til Gadedøren og tog Afskeed fra ham med Haandtryk og mange fromme Velsignelser, saa traadte vel i al Fald en ondskabsfuld Naboe til og spurgde spotteviis: det var vel en Nærpaarørende, som Naboe der har beværet?— Det var en Broder fra Gnadenthal, svarede ydmyg Peter Stein uden at opholde sig, og lukkede Døren i efter sig. Der seer man det, hedte det nu, for at brase op med fremmede Landstrygere og at opklæde Vagabonder, giver den hellige Broder saa sparsomt i Fattigbøssen, og betaler kun netop, hvad han maae, ved alle velgjørende Sammenskud.

Peter Stein havde forhen i en herrnhuthisk Menighed blot levet efter den indførte Orden, uden større Spænding eller Sværmerie, end de fleste af hans Brødre behøvede for at opfylde deres Religionspligter. Men hvad der hist var almindelig Sædvane blev til Særhed i Z*, og naar nu selv udmærkede Charakterer ved Stillinger i Livet, som adskille dem fra den Verden, der er om dem, let er-

holde en Tilsætning af Overmod og Egensindighed, saa maae der hos sædvanlige Mennesker, fornemmelig hvor Religiositet er med i Spillet, i saadanne Stillinger endnu fremkomme forunderligere Blandinger. Vi ville altsaa ikke afgjøre, hvor megen ydmyg og frygtsom Stolthed der kan være opkommet i vores ærlige VæverS indskrænkede Gemyt ved den Følelse, for en bedre Troes Skyld at være foragtet, og hvor megen Næring han paa denne Maade monne have givet sine Z*ske Medborgeres ufortjente Had.

Da Deborah havde tilbagelagt det tiende Aar, besluttede hendes Fader, som dog just ei var vel tilmode ved at see hende omgivet af lutter Verdensbørn i den barnlige Alder, hvor Hjertet staaer aabent for ethvert Indtryk, at skikke hende til Ebersberg for der at lade hende opdrage i Døttrehuset. Det gode Barn ængstedes i Begyndelsen meget ved at skulle skilles fra sine Forældre, sin lille Boelig, og den Granskov, hvor Familien holdt sine Kjerlighedsmaaltider. Skjelvende hørte hun den Time slaae, der var bestemt til, i Overværelse af en fremmed til Ebersberg reisende Broder, at trække Lod, om hun ogsaa virkelig nu skulde tiltræde Reisen. Hendes Kinder blussede, idet hun foldede sine Hænder til Bøn, og store Taarer trængte sig frem igjennem hendes lange brune Øienhaar, da hendes Forældre, efterat have bedet, og engang endnu med modent Over-

læg eftertænkt Sagen, stillede sig i en Kreds om et Bord med den Fremmede og Faderen efter herrnhuthisk Skik trak Loddet. Det faldt ud til Ja, og nu var Forældrenes Villie bleven Forløserens; fra dette Øieblik af vare hendes Taarer tørrede — hendes unge Hjerte følte from og blid Glæde ved at bringe Gud sit kjæreste Ønske: ikke at skulle forlade sine Forældre, til Offer.

I Ebersberg forvandlede denne Hengivenhed sig snart til roelig Lydighed ved Opfyldelsen af alle de Pligter, som hendes nye Maade at leve paa førte med sig. Hun havde aldrig tilforn levet sammen med et Væsen af hendes Alder; som hendes Forældres Forhold vare, havde hun overalt baaret en vis, hende selv ubekjendt, frygtsom Følelse omkring med sig, og maatte altid halvt i Hemmelighed udrette Handlinger, der bleve hende paalagte som Pligt. Her fandt hun sig paa eengang i den fuldkomneste Harmonie med alt, hvad der stod i Berøring med hende. I en lige uendelig Kjerlighed oplod hendes Hjerte sig for hendes Medsøstre og hendes Lærere, og svømmede i salig Henrykkelse i den fromme Fred, der trindt omgav hende. Med en Inderlighed, der ofte fyldte hendes skjønne Øine med Taarer, lod hun sin rene Stemme tone i Søstrenes Chor, naar dette svarede Præsten med Sang i Børnetimerne. Til sin særdeles Lykke havde hun en fortræffelig Skolemesterinde, en Kone,

hvis Overgang fra Verden til Menigheden mere var bleven bestemt ved et saaret Hjerte, end ved en angstfuld Samvittighed. Denne vidste at oplive de udvortes strænge Forskrifter med den Aand, der besjeler den reneste Kjerlighed til det høieste Væsen, og med den Bestræbelse paa denne Maade at nærme sig ham. Hun bemærkede Deborahs fremspirende Skjønhed, og det var hende bekjendt, at hun ikke skulde blive i Menigheden, men skulde vende tilbage iblandt andre Troesbekjendere som Separatistinde. Langt fra at advare hende med blind Iver imod Forførelse, stemte hun blot hendes Hjerte til en blid Taalmod, der vilde gjøre hende hendes tilkommende isolerede Stilling mindre følelig. Saaledes som den, sagde hun ofte til den lærvillige Pige, der er velsignet med jordiske Goder, skal af sin Formue meddele sine fattigere Brødre, saaledes vil det være din Pligt, mod dem, der ere fattigere paa Guds Aand, at vise Dig velgjørende med denne Aand, der er en Kjerlighedens Aand.

I lykkelig Eensformighed randt Deborahs Børneaar hen. Enhver af hendes Følelser, enhver af hendes Tanker laae klar for Dagen i hendes Ansigt, som i et reent Speil. Om Aftenen foldede hun sine Hænder i den salige Bevidsthed, at være forenet med sin Forløser, som var hendes Mynster paa det Bedste og Skjønneste, efterat hun utvungen havde opfyldt en-

hver smaalig Betingelse, for hvilken denne Løn var hende forjættet; og saaledes laae hun der, det huldeste Billede af en god Samvittighed, og syntes i Drømme at smile ad den Uskyldighedens Engel, hvem hun lignede.

Saaledes vare fem Aar, det ene efter det andet, hensvundne, da hendes Fader meldte hende, at han til næste Paaskefest igjen vilde afhente hende. Hendes Forældres Omstændigheder havde imidlertid forværret sig. Ved de hyppige Besøg af fremmede nødlidende Brødre var der lidt efter lidt opstaaet et Misforhold imellem Indtægt og Udgivt. Moderen var ulykkeligviis faldet saaledes, at hun deraf efter lange Smerter beholdt et lamt Been. En god Deel af Huusvæsenet maatte betroes en Tjenestepige, der ikke holdt sig forpligtet til en synderlig øm Samvittighed imod et fremmed Herskab af en fremmed Troe. I Paaskefesten begav Peter Stein sig paa Veien til sin Deborah, der nu maatte være stærk nok til at erstatte den sygelige Moders Plads i Huset, og ferm nok til at kunne bidrage til at erhverve.

Han havde ikke seet hende i de fem Aar. Neppe kunde han troe sine Øine, da, istedetfor den lille rundhovedede Pige i Barnehuen, nu en rank Jomfrue traadte ham imøde, sædelig blomstrende i den ellers saa lidet klædelige Søstredragt, og, halv knælende, med sagte sød hvidskende Stemme og med

Glædestaarer bad ham om hans Velsignelse. Den tykke lille hvide Hue skjulte hendes blonde Haar, og sluttede sig tæt til de fyldige Kinder og den blænden-de Hals. Men skinnende reen stod den ædle Pande over den fine græske Næse, det dunkle blaae Øie skuede op, som den hellige Cecilies Øie, da hun lærer at synge af Englene; og et konstelskende Verdens-barn, som saaledes havde seet hende, med Udtrykket af barnlig Kjerlighed i de vaade Øine, de hvide Ar-me slynget om hendes Faders Hals, vilde bleven utaalmodig for at befrie det skjønne Hoved fra sin smagløse Bedækning.

Meget bekymret over de slemme Efterretninger, som Faderen bragte om Moderen, ilede Deborah for at gjøre sig færdig til Afreisen den følgende Mor-gen. Adskillelsen fra hendes Medsøstre og Lærerinder var hende uudsigelig smertelig; ogsaa havde hun Frygt for Z*, hvor hun foruden sine Forældre ikke kjendte noget Menneske og aldrig havde omgaaedes med Pi-ger af sin Alder, og naar hun nu tilmed tænkte sig at finde sin stakkels Moder lidende, ja ude af Stand til at følge hende endog kun i Kirken, saa gyste hun for Fremtiden. Stille gik Fader og Dat-ter ved Siden af hinanden. I Middagsstunden satte de sig ved et Vand og spiiste noget af det Forraad, hvilket Søstrene havde forsynet dem med til Reisen. Ak Fader, sagde Deborah, som længe havde seet ned

i den klare Strøm, gid dog nu en Fisk sprang op, som det gik med den unge Tobias, og jeg kunde helbrede min Moder, ligesom hiin skaffede sin Fader Synet igjen! Hvorfor mon vel Gud ikke mere sender os sine Engle til at ledsage os, da Verden dog er meget værre?

Faderen glædede sig inderlig over Deborahs fromme Bemærkning; imidlertid sagde han irettesættende: Jh, klag dog ikke! Han sender os Moses og Propheterne! Maatte vi kun forstaae disse! Gjensynet af dig vil styrke din Moders Fødder, at hun modigt kan fortsætte sit Løb, indtil hun indtræder i hiin Glædessal, hvor vore Sjæle vaskede med Lammets Blod, ikke mere bære Pletter.

Deborah bad en stille Bøn, og klare Taarer vædede hendes Rosenkinder.

Virkelig styrkede hendes Tilbagekomst den gode Moder, hun bar sine Lidelser med mere Sindsmunterhed, og Huusvæsenet vandt noget ved Deborahs Opsyn; dog vilde det ikke ret trives igjen i de dyre Tider under Krigsuroelighederne. Fabrikkerne havde ingen Afsætning og behøvede ingen Tilførsel mere. Peter Stein sad bedrøvet for sin Væverstoel, der ofte stod tom hele Uger, han besad ingen Capital til at sætte i Materialier, for at arbeide i Forraad. Istedet derfor læste han flittig i sine fromme Bøger, og holdt sig opret dermed, at han sjeldent tænk-

te paa Mangel, førend han følte den. Efterat han halvt i Drømme havde tilbragt Morgenen med Læsning, faldt det ham først ind om Middagen, naar Deborah, istedetfor god Suppe og Kjød, med nedslagne Øine satte Kartøfler og Salt frem, at det begyndte at forandres meget med ham.

De stakkels Folk blev stedse mere satte tilbage. En Middag var der heller ingen Kartøfler mere. Timen var allerede længe forløbet, og Deborah kom ikke. Den Gamle stod op for at see efter i Kjøkkenet. Da traadte just Deborah ind i Huset med blussende røde Kinder; hun bragte Brød og en Pølse, som hun tillige med en Pæl Viin satte paa Bordet. Moderen saae paa Maden med en Glæde, som forklarede de til Smerte vante Træk, og derpaa paa sit Barn og raabte: O Du, som lod Dine Tjenere bespises af Ravne, hvormed fortjene vi syndige Mennesker saadan Hufvalelse?

Peter Stein lyttede til; han spurgte, hvad deres Tale betydede, og hvorfor man i Dag spiiste saa høitidelig. Da fortalte Moderen, at Deborah ikke var gaaet til Sengs i de tre sidste Nætter, for at gjøre et Broderie i Kammerdug færdigt, hvilket en Kjøbmand havde bestilt. Det var det første Arbeide af den Slags, som lod sig see i denne Egn; det var en Nathabit, der var bestemt til Datteren af en af de fornemste Indvaanere der i Byen. De-

borah haabede derved at aabne sig en god Indtægtskilde, men uagtet al sin Flid kunde hun ikke blive færdig, førend hun fandt sit lille Pengeforraad reent fortæret. Nu havde hun enten ingen Middagsmad at sætte frem til sine Forældre, eller ogsaa maatte hun borge. Borge! For første Gang borge! — Dog kunde hun ikke vinde det over sig at gaae til Mennesker, som saa ofte behandlede hende med Spot, aldrig med Fortroelighed; mindre skrækkeligt var det hende, at gaae til Fabrikantens Huus, og der at laane fire Groschen paa sit inden fire og tyve Timer sikkert fuldendte Arbeide.

Fire Groschen for et Arbeide, man kunde anslaae til ni Rigsdaler? Commerceraadinde Hermann, for hvem hendes Anliggende blev foredraget, kunde ikke rime dette sammen; hun lod Pigen komme ind, og forespurgte hos hende om hendes Arbeides Fremskridt, om hvilket hun formodede, at det ikke maatte være kommet langt. Af en uraisoneret Følelse af Stolthed og Uafhængighed, som ved det Forsæt at borge, blandede sig i Deborahs Gemyt med Frygten for at gaae nogen for nær, havde hun besluttet kun at fordre saa lidt og tillige at forevise sit Arbeide. Madam Hermann forundrede sig saavel over Arbeidets Pænhed, som over den korte Tid, hvori hun var kommet saavidt dermed. Hun kaldte paa en ung Mand, der sad i Vinduet uden at bryde sig om

dette Optrin: see dog, August, sagde hun, hvilken net Forøring Din Søster der skal have.

Han stod op, og nærmede sig med et venligt Ansigt, som i Begyndelsen udtrykte Spot, men derefter Bestyrtelse og Beundring: hiint gjeldte Pigens Dragt, som hun endnu bar fra Søstrehuset; det sidste Indtryk frembragtes hos den unge Mand ved hendes Skjønhed. Han søgte at skjule sin Bevægelse, der opstod ved det Uventede i et saadant Syn, idet han syntes noie at betragte Arbeidet. Madame Hermann afbrød hans Roes og sagde til Pigen: men hvad vil hun gjøre med de fire Groschen? hun er jo færdig om et Par Dage, og saa faaer hun jo strax sine Penge.

Deborah skjalv; hun troede at have bedet forgjæves; piinlig Skam farvede hendes Ansigt, hendes Øine fyldtes med Taarer. I Morgen bliver jeg færdig, sagde hun sagte; men dersom Fruen i Dag gav mig fire Groschen, saa — det er for mine Forældres Skyld.

Madame Hermann var først for et Aar siden flyttet fra L** herhen, hvor hendes Mand havde kjøbt Fabriken; som en riig Fremmed kjendte hun kun de særdeles rige Indvaanere i den lille Stad, og havde just ingen Drift til at bryde sig om de andre. Hun anmærkede ganske ligegyldig til Deborah, at hun dog vel umulig vilde kunne blive færdig, men

gav hende, paa Afdrag, som hun kaldte det, en halv Conventionsdaler. Deborahs Hjerte hoppede af Glæde, med from Inderlighed takkede hun, og fløi til Bager og Viinhandler, for at forskaffe sin Fader en Festdag.

Bedende med foldede Hænder hørte Peter Stein, paa det, Moderen fortalte om Deborahs Arbeidsiver, og paa Datterens usminkede Tilstaaelse, hvor meget hendes Bøn i Dag om de fire Groschen havde været hende surere end de fire søvnløse Nætter, og hvor meget mere ondt hendes Øine havde havt af de tilbageholdte Taarer, indtil hun fik udrettet hiint Ærinde, end af de fine Sting ved Lampeskinnet. Nu saa spiis i Guds Navn! sagde høitidelig den Gamle, og tog Huen af den skallede Isse, som kronede en sværmerisk furet Pande; allerede havde han aabnet Læberne til den sædvanlige Bordbøn, da han pludselig holdt inde — ja, raabte han da og løftede de foldede Hænder i Veiret, ja kom, Herre Jesu, og vær vor Gjæst! — O du medlidelsesfulde Velgjører, her er mere end Enkens lille Skjærv — velsign, hvad du har beskjæret, og hvad mit Barns, Din Tjenestepiges, Taarer allerede helligede. — — Her qvalte hans egne Taarer hans Stemme. Deborah stod ved Siden, frydefuld som en Engel, og takkede Gud for denne Glæde. De spiiste stille, som Hungrige og Fromme.

Madam Hermann tænkte ikke mere paa Deborah, saasnart denne havde forladt Værelset; men vel tænkte August, hendes Søn, paa Pigen. Den unge Mand havde en anseelig Formue at vente, han havde studeret, havde reist, og havde allerede nydt nok for undertiden at komme paa den Tanke, om der ikke gaves en høiere Livslyst, end den, hans Penge og ungdommelige Sandser hidtil havde forskaffet ham. Deborahs rene jomfruelige Træk havde henrykket ham; Synet af hende gjorde ham det paa eengang begribeligt, hvorledes de gamle Mestere af den tydske Skole havde været sig bevidst, at fremstille virkelige Idealer i deres tilhyllede stive Figurer. En saadan Natur svævede for Dürers Sjæl, og tænkte han sig denne eller hiin Dürerske Skikkelse med Taarer i Øiet, med skjelvende Læber, halv smilende, halv bedende saaledes som Deborah havde staaet for ham, saa beundrede han den dybt følende og koldt skildrende Konstner. Han satte de ubetydelige Oplysninger, som hans Moder kunde give ham om Pigen, saa godt han kunde, sammen i sit Hoved, og søgte at indhente nogle videre Underretninger. Den hele følgende Morgen tilbragte han i Dagligstuen i det Haab, at hun vilde bringe sit færdige Arbeide. Virkelig kom Deborah endnu, førend det blev Middag, med klosterlige Skridt, opad Gaden hen imod Huset med sin sneehvideste lille Kappe om den glatte

Pande. August saae ud af Vinduet; hun blev ham vaer, og slog, overfaret af en levende Rødme, de store Øine ned, som, angrebne af Nattevaagen, havde noget tilsløret og ængsteligt ved sig. Hendes Rødmen, Øiets Udtryk, misforstaaet af den letsindige Rige, gav Augusts Fornemmelser et nyt Liv, men og en Blanding, der ikke var Deborah værdig. Arbeidet blev beundret, den betingede Løn udbetalt; man bestilte nyt, og lovede at anbefale Jomfruen til Bekiendtere. Madame Hermann havde endog den Godhed at formane hende til, at hun ikke maatte svække sine Øine ved for meget Nattearbeide. Beskeden gav hun til Svar: hun vilde ikke have det nødigt, naar hun turde smigre sig med, stedse at blive beskjæftiget. Hun gik uden at kaste et Blik paa August.

Det forstaaer sig, at August meget snart gik til Peter Stein og bestilte et Broderie hos Datteren. Saavidt gjorde hans Plan sig selv, uden at han brugte Overlæg dertil. Nu indlod han sig i Samtale med den Gamle over hans Trosforvandtes Historie. Men dette vilde ikke føre vidt. Peter Stein havde sin Sects ængstelige Frygt for at udlade sig for Fremmede, og den Afstumpelse, som Alderdom og langvarige trange Kaar medføre; imidlertid sad Deborah taus ved Vinduet og syede. Ved et

gjentaget Besøg geraadede August endelig i Forlegenhed over Faderens Karrighed paa Ord, og Fruentimmernes Taushed. Var det endnu engang gaaet saaledes, var han vel endog blevet borte. Men da han kom igjen, fandt han Deborah grædende ved sin Moders Seng, hvis Onde forvandlede sig til Tæring ved den sig nærmende Vinter. Hun talede om sin Død, og satte en seirende Christens stille Jubel imod sin Datters egennyttige Smerte. August var født med gode Anlæg; paa hans jevne Livsvei, beskyttet for virkelig Fordærvelse, feilede det ham kun paa Anledning til at danne sig Grundsætninger for sit gode Hjerte. Naar han i Begyndelsen i Stilhed smilede over den eventyrlige Indklædning, som den Syge gav den meest heltemodige Hengivelse i Viisdommens tungeste Lærdomme, saa paakom der ham snart en ærbødig Gysen over Sandhedens høie Betydning.

Den, der engang har seet os græde, bliver ikke mere en Fremmed. I Dag for første Gang aabnede Deborah sin Mund til ham og takkede ham ved Afskeden for hans Deeltagelse ved hendes Moders Tilstand. August skikkede i de følgende Dage flere Gange Viin og andre styrkende Midler, hvorfor Deborahs vaade Øine takkede ham bedre, end Ord kunde have gjort det. Ethvert følende Hjerte gjennemtrænger uvilkaarlig Ærefrygt hos et til Døden indviet Væsen.

I Begreb med at falde sammen til Støv, tilhører denne jordiske Dragt en frygtelig ubekjendt Magt; Livet vil flye bort — og hvor flyer det hen? hvorledes tilhører det endnu dette stivnende Legeme og dem, som græde trindt omkring det? August vovede en Tid lang ikke mere saa ukaldet at gaae ind i dette Huus. Dog endelig drev en sand Følelse ham igjen til at see til, hvorledes det gik Familien. Det var i December, ved Frembruddet af den tidligt kommende Nat. Hele det lille Huus var mørkt og stille, kun i det Kammer, hvor de gode Folk pleiede at være sammen, saae August en Lampe flamme. Da han gik op ad Trappen, tonede ham en sød Sang imøde. Deborah knælede ved den Døendes Seng; hun sang netop de sidste Ord af Pope's bekjendte Sang:

Laan, o laan mig Eders Vinge,
Brødre, Aander, hjelp mig synge,
O Grav, hvor er din Seir? hvor er din Braad, o Død?

Hun havde lært denne Sang, fuld af gyselig Salvelse i Søstrehuset, hvor man opførte alt, hvad der var bekjendt af skjøn aandelig Musik. — O Grav hvor er din Seir? Hvor er din Braad, o Død? raabte den Syge mat, lod de med Magt opløftede Arme synke og faldt hen. Deborah skjulte sit Ansigt i Dynen, indtil en Stønnen af Moderen rev hende i Veiret. Hun undertrykkede et Smertens Skrig,

og sagde til den Gamle, der taus og i en bedende Stilling stod ved Fodderne af Sengen: Fader jeg tør vel forrette de Ældstes Embede, da jeg er her allene. — Han knælede. Hun lagde begge Hænder paa Moderens Pande, vendte hendes Ansigt, i hvilket Smerte kjæmpede med hellig Værdighed, op imod Himlen, og fremsagde høit og med fast Stemme Indvielsens Ord. Hendes Moder var ikke mere. Hun bad endnu et Øieblik sagte, idet hun knælede for Sengen; derpaa traadte Fader og Datter sammen og gave hinanden Hænderne. Lovet være Frelseren, sagde de begge paa eengang, og velsignet være hans Tjenerinde, som indgik til Salighed!

Nu saae hun hen til August, som traadte frem og bød den Gamle Haanden, men med ærbødig Taushed blev staaende for Deborah. En Følelse af Sømmelighed, saavelsom hans rørte Hjerte, havde bøiet hans Knæe, i det den skjønne Hellige lyste Velsignelse over den Døende, og i det den graae Gamle sank til Jorden. Deborah var blevet det vaer, og den, der havde bedet med hende ved den gode Moders Dødsseng var ikke et Verdensbarn mere, ikke noget farligt Menneske for hende.

Peter Stein blev efter sin Kones Død ganske tungsindig. Datteren ernærede ham, og hendes Flid underholdt Huusvæsenet, fordi August sørgede for Betalingen. Imidlertid maatte han gaae vaersom til

Værks; han vilde vel egentlig ikke forføre Pigen, men besidde hende, danne hende, være elsket af hende; det var altsaa nødvendigt, at han opnaaede hendes Fortroelighed og i Særdeleshed ikke lod den Tanke komme op i hende, som om hun ikke turde tage imod Penge af ham. I denne Hensigt betalte han hendes Arbeide kun saa meget bedre, som det kunde skee, uden at en Sammenligning med den Priis, som hans Moder havde tilstaaet hende, skulde opvække Mistanke.

I Faderens Nærværelse pleiede han ikke at see hende, men for det meeste stod han i Morgentimerne, naar hun arbeidede i Kjøkkenet, ved Siden af hende. Det var en egen Art af forelskede Sammenkomster; havde Deborahs Fromhed blot været udvortes, og ikke været en inderlig Troe, saa kunde Augusts Bestræbelser have skadet hende, da hendes Hoved ikke var indrettet til at fatte hans Philosophie. Men saaledes ombyttede de snart paa en vis Maade deres Roller. Han stødtes stedse mindre over hendes stive Dragt, hendes foldede Hænder, hendes fromme Former, og hendes Fromhed blev stedse mere forskjønnet ved Blødhed og Sværmerie. Der feilede endelig ikke meget i, at Oplyseren blev til Lærling. Ved Vaskeballien, ved det tilrøgede, iisbelagte Vindue stod August, vel ikke omvendt, men dog ude

af Stand til at ønske denne Pige en anden, end den hende eiendommelige Dyd.

Paa denne Maade bortgik Vinteren. Deborah elskede af Hjertet, men uden at blive sig det bevidst i sit flittige Livs eensformige Gang. Naar hun ved et liveligt Glimt af Solen iilfærdigt stod op fra sin lille Arbeidsplads ved Vinduet for at stille sine Blomsterpotter hen bag Ruderne, ræsonnerede hun ikke over, at hun saae sine Sneeklokkers, sine Hyacinters Opblomstren imøde med det Forsæt at give August dem. Naar hun, trods det haarde Arbeide med at gjøre Ild, stedse, siden August pleiede at staae ved Skorstenen, bandt et hvidt Forklæde om sig, faldt det hende ikke ind, at det var Kjerlighed og Synd: hun kjendte ingen Forfører, uden Satan, og August havde bedet ved hendes Moders Dødsseng.

I Begyndelsen af Foraaret bad August hende ofte ret indstændig, for sin Sundheds Skyld at gjøre sig en Spadseretour i det Frie. Han vilde ikke føre hende igjennem Byen, fordi det vilde være paafaldende for Naboerne, men paa den lille Plæt i Skoven, som endnu fra hendes fordums Søndags-Spadseretoure var hende kjær og hellig, og om hvilken hun undertiden havde fortalt ham, tilbød han hende, at vente hende. Hun havde nu i et heelt Aar levet som indesluttet i sit Hjem, og hun længtes efter at komme ud, da hun saae Naboens Tulipaner og Hy-

acinter alt at skyde Knupper, imedens hendes egne visnede i den qvalme Stue. Hendes Fader, lige syg paa Legeme og Sjæl, var ikke at bevæge til at gaae ud. Imidlertid bekjæmpede hun sin Længsel og modstod sin Vens Bøn, indtil Christi Himmelfartsdag, da hun efter Aftensmaden, med et forsonet Barns Glæde i sit uskyldige Hjerte, eensom paa en Omvei, for ikke at komme forbi Vertshuset, gik hen til Skoven.

Hendes Angest var stor, thi hun havde aldrig været allene uden for Porten. Hun saae sig ofte om efter August, og dog forskrækkedes hun, da han imod Aftalen allerede mødte hende ved den lille Skov. Men hvor meget mere heftigt følte hun sig grebet, da han sagde hende, at han var kommet saa hurtig, fordi han for en lang Tid maatte tage Afsked med hende. Et Handelshuus i Wien, som stod i megen Forbindelse med hans, havde lidt et betydeligt Stød, og han maatte ile for at forebygge den Skade, der kunde opkomme deraf.

Nu følte Deborah, hvor uundværlig han var hende, og hans Fremfærd i Dag lærte hende, at han havde kunnet blive hende farlig. August var i Fortvivlelse over at skulle forlade hende. Tanken om Afsked, forbunden med en høflig, dunkel egennyttig Følelse, hurtig endnu at nyde, hvad der kunde nydes, gjorde ham uforsigtig. Han havde hidindtil af

Frygt for at skræmme hende neppe vovet at berøre hendes Haand; nu tog han hende om det smekre Liv, som hun sad ved Siden af ham i Græsset. Der opstod en Bevægelse i Deborah, som var hende fremmed: pludselig vaagnede hundrede, hende hidindtil uforstaaelige, Sprog af Bibelen op i hendes Hukommelse — det er Synd! raabte det hende frygteligt ind i Øret; hun sprang skjelvende op.

August bestræbde sig forgjæves for at beroelige hende, han kunde det kun ved mere levende Udtryk af sin Kjerlighed, og ethvert af hans Ord var en nye Lysstraale for hende. Dog blev hun ikke mere forskrækket, ikke engang bedrøvet; hun blev kun alvorlig, eftertænksom og tilbageholden. Hun bad ham at bryde op, og græd blidelig, da hun erindrede sig, at han skulde tage Afsked med hende. Han forærede hende et Selv-Etui efter den Tids Mode med Fingerbøl og Sax; takkende tog hun imod det. Da han nu bad hende om at tage mod en Pung med tyve Pistoler, syntes hun igjen at forskrækkes. Men Deborahs Adfærd havde ogsaa forandret ham: Sandsernes Ruus var bortfløien, han glædede sig ved, under sin Fraværelse at tænke sig hende dydig, og ønskede imidlertid at kunne beskytte hende for Armodens Tryk. Da han saae hende ubestemt, forestillede han hende hendes Stilling, og gav hende at forstaae, at hans Moder maaskee nu vilde betale hendes

Arbeide mindre godt; det foregaaende Øieblik havde giort Deborah meget klogere, hun gjennemskuede den hele Sammenhæng, og taug grædende. Han talede om hendes gamle Fader, hvis Pleie snart vilde forhindre hende i at arbeide, og fordobble Udgifterne; hun tog Pungen, og vred Hænderne.

Nu vilde han stikke hende en Ring paa Fingeren. Hvor megen ungdommelig Ubetænksomhed, der ikke beregnede, hvad denne Gave drog i Følge med sig, eller formastelig Letsindighed, der ikke lod det koste sig nogen Eftertanke, om engang et qvindeligt Hjerte skulde knækkes, var med i Spillet herved, maatte være vanskeligt at bestemme. Men Deborah viiste Ringen koldt og modigt tilbage: denne erklærede hun, kunde hun efter sin Troe kun modtage af sin Fader. Da han bad hende om en Admindelse, gav hun ham en lille Pengedaase af Træe, paa hvilken det Sprog: „Elsker hverandre, som jeg elsker Eder" var skrevet rundt om en flet malet Christus, der stod foran nogle smaae Lam. August smilede, da han læste disse Ord. Deborah rødmede og vilde tage Daasen igjen — hendes Skolemesterinde i Søstrehuset havde givet hende den og den var hendes eneste Eiendom af denne Slags. Men August kysse de Daasen, og hurtig ogsaa den udstrakte Haand, og stak Gaven i Barmen.

Deborah var nu allene og havde ingen anden Glæde, end den, at bede for August, dette gjorde hun ofte og inderligt ved sit Arbeide og ved sin Faders Sygeseng, hvem først efter tre Maaneders Lidelser Dødens Velgjerning blev til Deel. Hans sidste Timer vare mørke og eensomme. Han følte ikke Deborahs Taarer paa sine Kinder, hørte ikke hendes Bøn, der anraabte Gud om en blid Hengivenhed.

I Z* er det Skik at vaage over de Døde. De nærmeste Paarørende, Venner, Naboer, komme sammen ved Liget, naar der intet andet Værelse er, og spise og drikke hele Natten igjennem. Paarørende og Venner havde Peter Stein ikke havt; Graveren indfandt sig, Liigkonen, og en Naboerske, for hvilken Deborah ofte havde strikket, skikkede sin gamle Pige. Med sønderrevet Hjerte satte den stakkels Deborah Caffe, Øl og Brændeviin frem, og trak sig derpaa tilbage i en Krog ved Sengen, hvor hendes Fader laae paa Straae.

Selskabet havde drukket og snakket sig mæt; det var endnu Midnat, alt blev stille. Nu lyttede først den gamle Pige, derpaa Liigkonen efter, og Deborah selv blev opmærksom: udaf et lille Kammer, hvor Deborahs Seng stod, og hvortil en lille Trappe fra Dagligstuen førte, lød noget som Skriget af et spædt Barn. Pigen stod endelig op, lyste hen-

imod Krogen, hvor Lyden kom fra, og raabte til det forventningsfulde Selskab: En smuk Skat! Jomfrue Deborah, det har hun vel forglemt at sige Præsten, at han foruden Liigtalen ogsaa skulde forrette Barnedaab. — Men — Gud bevare mig! — Til at døbes er det næsten allerede for gammelt, tilføiede hun, idet hun steeg ned af Trappen og kom frem med et smukt Pigebarn, paa fire til sex Uger.

Alle stode stumme af Forundring, indtil et ondskabsfuldt Smiil paa de fleste Ansigter, lod den ganske tilintetgiorte Deborah ane, hvad der forestod hende. Paa nye ligesom giennemstivnet, holdt hun nu uvilkaarlig Øinene heftede paa den lille Skabning, som beroeliget ved Synet af Lyset, smilede og fremstødte Glædestoner. — Det er dog Skade, sagde den gamle Pige, og traadte grinende hen til Liget med Barnet, at Bedstefaderen ikke skulde see et saa skjønt lille Noer at blive voxen. —

Jh! Hellere skulde han udstrække de kolde Arme derefter, og endnu trække det med sig ned i Graven, for at Byen ikke skulde erfare hans skammelige Hyklerie — sagde Liigkonen, med en Bevægelse, som om hun vilde føre den Dødes Hænder til Barnet.

Grebet af en uimodstaaelig Afskye styrtede Deborah henimod den Døde, trykkede med den ene Haand hans foldede Hænder fast, og rev med den anden Barnet af Pigens Arm. Hun følte, hvad

hun giorde, hun følte alle Følgerne, hun saae sig forladt af den hele Menneskehed — med dødelig Smerte trykkede hun Barnet til sit Bryst, til sit Ansigt, og fra dette Øieblik af var det hende dyrebarere end hendes Liv, dyrebarere end August, som havde bedet med hende ved hendes Moders Dødsseng — saa dyrebart, som om hun havde baaret det under sit Hjerte og med dødelig Smerte seet det vinde sig frem af hendes Skjød. — Liigvogterne satte sig igjen til Ølkruset, og under Forhaanelser, som ikke traf Deborahs Øre, der sandseløs sad med Barnet i Armen, oppebiede de Morgenens Komme, for at gjøre de fornødne Anmældelser ved Retten angaaende det opdagede Barn. Imidlertid begyndte Barnet igjen at skrige af Hunger, Deborah vuggede det ængstelig paa sine Arme, uden at tænke paa, hvad der feilte det. — Naa, Ravnemoder, raabte Pigen, vil hun lade det sulte ihjel?

Det nedrige Skjældsord levendegjorde i Deborahs Sjæl en Tanke, der ofte havde givet hende Trøst, og nu igjen opvakte hendes Følelse og hendes Fatning. Den, der bespiser de unge Ravne, vil og ernære os! havde hun ofte med stille Hengivenhed foresagt sig selv, og foresagt sin syge Moder, naar en smertelig gjennemvaaget Nat havde svækket deres Troe. Nu knyttede hun igjen til det barnlige Sprog en Række af vante fromme, i Lidelser øvede, og for Lidelser

takkende Følelser og Tanker; hun hentede, uden at agte paa de ved Ølkruset siddende Mennesker, Brød og Sukker, som hun opblødt i Vand gav Barnet.

Angivelsen blev gjort og Deborah herpaa forelsbig bragt hen i Byearresten, bort fra hendes Faders Liig, som hun lod tilbage i Spotteres og Foragteres Hænder. I den Forudsætning, at han havde vidst af sin Datters Feiltrin, og havde villet gaae Daaben forbi, grov man ham uden Sang og Klang ned ved Siden af en Selvmorder i den øde Krog af Kirkegaarden, hvor Stene gjorde Graveren Arbeidet tungt, og intet Grønsvær voxede paa de fordømte Gravhøie.

Deborah bad til Gud og opfødte Barnet: hendes gudhengivne Sind udfyldte de langt udtrukne Timer indtil hun blev ført til Raadstuen. Hun maatte modtage Barnet, den forsamlede Pøbels Forhaanelser ledsagede hende; paa den hele Vei hørte hun hundrede Gange sige, at Ungen var sin Moders udtrykte Billede. Nu stod hun for Retten. Hun var i sit attende Aar, ganske fremmed i Verden som et Barn, men opdragen til from Agtelse for de borgerlige Love, der beskytte Brødremenighedernes Forfatning, og roelig i sin Uskyldighed under Overvægten af sin Ulykke. Hendes Forsvarer svævede for hende, han, der ogsaa engang havde staaet for Retten.

De Folk, som havde vaaget over den Døde, aflagde deres Vidnesbyrd. Hun blev spurgt, om hun

erkjendte Vidnesbyrdet. Hun klappede Barnet, som just vilde til at græde, paa Kinden, og svarede: Ja! — Hun blev spurgt, om hun bekjendte sig for at være Barnets Moder, hun svarede: Nei! — Spørgsmaalene bleve mere indviklede, Svarene bleve ved at være lige simple. — Jeg veed intet mere, end disse Folk vide, sagde hun; Barnet er blevet lagt hen i mit Kammer; hvem der har lagt det der, veed jeg ikke.

Man gik ved denne beskjæmmende Undersøgelse til Værks efter en forudfattet Dom. Pøbelens onde Villie udstrakte sig ogsaa til vedkommende Øvrighed. Deborahs eensomme Maade at leve paa, hendes Bekjendtskab med August, ja selv hendes af Nattevaagen ved hendes Faders Sygeseng svækkede Sundhed, vare lutter Omstændigheder, der bleve udtydede imod hende. Hun bekjendte intet, og man kunde ikke overbevise hende om noget; men man troede ikke at gjøre for meget imod hende, da man efter fire Ugers Fængsel stødte hende, huusvild og blottet for alt, ud i den vide Verden.

De tyve Pistoler, som August havde givet hende ved Afskeden, vare allerede under hendes Faders sidste Sygdom meget formindskede. Ved Retsomkostningerne og Fortæringen i Fangenskabet var nu ikke allene den lille Rest af denne Sum medgaaet, men og det for hendes Huusgeraad indkomne Be-

løb. Med faae Groschen i Forraad, og Hannah paa Armen, tiltraadte hun Vandringen. Navnet Hannah havde hun givet Barnet i Daaben: thi i Uvished om, om denne Naade allerede skulde være vederfaret Barnet, vilde hun hellere endnu gjøre sig mere mistænkt, idet hun ansøgte Øvrigheden om at foranstalte dets Daab, end forsømme en saa hellig Pligt ved en Skabning, som en Himlens Sendelse havde sat under hendes Varetægt. Uden al Plan for Fremtiden, uden Begreb om, hvorledes hun vel skulde hjelpe sig frem, var Hannah, for hvis Skyld hun havde tabt Ære og alt, hende det eneste Tilhold, som hun endnu besad paa Jorden. I fire Uger havde hun jo traadt den lille Forladte i Moders Sted, havde pleiet den, født den, klædt den — maatte ogsaa den fromme Sjæl vel ane, at dette Barn paa hendes Arme herefter vilde gjøre hende ethvert Krav paa jomfrueligt Rygte umuligt, saa opsteeg dog ikke den sagteste Tanke hos hende om, at skille sig ved denne Byrde.

Hun benyttede i de første Dage sin lille Pengesum, for at bortfjærne sig, saa langt som muligt, fra den Egn, hvori hun boede, og ak! ogsaa fra Egnen ved Ebersberg, hvor hun var bleven opdraget. Meget bittert var det for hende, ikke at kunne vende sig derhen, men, uagtet sin Uerfarenhed, følte hun dog, hvor utroelig hendes Uskyldighed maatte forekomme

Menneskene, og om ogsaa nu Sandhedens Magt seirede der, hvad kunde man vel endelig der gjøre for hende? Hvad turde hun haabe for sin Hannah? Forsørgelse i et Vaisenhuus? Kost og Pleje for Guds Skyld? Og hun selv fattig og uden Venner, dog stedse beskjæmmet i Verdens Øine, kunde ikke mere leve i Pigehuset iblandt Søstrene, og foruden Sovesalen og Bedesalen, var alt i Ebersberg hende ligesaa fremmed, som i den hele øvrige Verden.

I disse mørke Tanker blandede sig mangen bitter sød Erindring om Omgangen med August, som havde bidraget saa meget til det mislige i hendes Stilling.

Hun var vandret gjennem et Hjørne af Sachsen til Franken. En Aften kom hun igjennem en Skov, og vilde endnu naae hen til næste Landsbye. Hannah var uroelig, det syntes, at der feilte hende noget; Deborah ilede hastig fremad paa en behagelig Fodstie. Men den Lille skreg snart saa heftig, at hun maatte sætte sig ned med den; imedens hun undersøgte Barnets Klædning, om noget ved denne foraarsagede det nogen Smerte, og tiltalte det kjerlighedsfuldt, men gjennemtrængt af dets og sin egen Hjelpeløshed, kom en meget ung Pige forbi, velklædt og af behagelig Skabning, med et ungt Menneske omtrent af samme Alder. De saae et

Øieblik paa hende; Barnet er sulten, sagde Pigen ganske ligefrem, giv hende Bryst.

Deborah rødmede og sagde: Hun faaer ikke Bryst.

Hvad? Og hun seer dog saa sund ud? — Tillige holdt Pigen et glimrende Etui hen til Barnet; det blev stille og smilede. — Hvor gammel er hun? spurgde den unge Pige.

Deborah stammede: Sandsynligviis snart et Fjerdingaar. —

Er det da ikke Deres Barn?

Deborah havde hidindtil vidst at undvige ved slige Spørsmaal. Da hun i disse Dage havde havt smukt Veir, saa havde hun altid først sildigt om Aftenen søgt Herberge, og var med den tidlige Morgen igjen vandret videre. De to unge Folk — næsten endnu Børn — vare de første Væsener, som vare traadte hende imøde med barnlig Deeltagelse; deres Klædning, deres Anstand adskilte dem fra den Classe af Mennesker, for hvis Raahed Deborah hidtil ængstelig havde vogtet sig, og indgjød hende, om ikke Tiltroe, dog mindre Frygtsomhed. Det er ikke Deres Barn? spurgte ogsaa Drengen, og lod den Lille lege med en Green, som han rev af.

Nei sagde Deborah frygtsom; det er . . . . . undseelig saae Pigen paa hende, nysgjerrig det unge Menneske — det er et Hittebarn.

Med dette Ord udtalte Deborah for første Gang sin Skjæbne: det gjennemtrængte hendes Hjerte som en nye Ulykke; med udbrydende Taarer sluttede hun Hannah til sit Bryst. De unge Mennesker trængte nu ind paa hende med Spørsmaal, og hun fortalte dem sin Historie. Opdragelse havde indplantet disse Gemyter den ærværdige Troe paa Dyd, og Verden havde endnu ikke forstyrret den. Med blussende Kinder greb Pigen Ynglingens Haand: Ak Broder! dersom vor Moder levede endnu! dersom min gode Moder endnu levede, foiede hun til, vendt hen imod Deborah, og Taarer fyldte hendes Øine. De maatte blive hos hende, og De fik Arbeide og Underholdning, De og den lille Engel, for Livstid. Men nu — vi have en Stedmoder, — Fader er ikke hjemme — dog noget giver Mama Dem vist — Barnet er saa smukt! Kom Carl! vi føre hende op paa Slottet — Ja, sagde Carl, men jeg vil ikke raade Dem at fortælle Deres Historie — Mama vilde vist troe, at den var opdigtet. Nylig vilde hun ikke troe, at jeg havde slaaet Speilet i Stykker, blot fordi jeg var gaaet selv til hende for at sige hende det. Den stakkels Claus vil siden den Tid ikke mere op paa Slottet; thi hun bliver derved, at han har slaaet det i Stykker, og at jeg vil lyve ham frie.

Deborah havde nu gjærne ladet være at følge med Børnene. Lyve og dølge kan jeg ikke, sagde hun; jeg vil jo vel finde medlidende Mennesker, som forskaffe mig Arbeide. Naar jeg kun kan fortjene til min Hannah, hvad hun behøver — for mig bruger jeg kun lidet — Gud velsigne Dem for Deres gode Villie — og trøst Dem, unge Herre! Deres Mama vil dog omsider tro Dem i det, der er Sandhed. — Ak kjære unge Herre, jeg vil jo for intet Brød have, selv intet Brød til mit lille Noer, end lade være at sige Sandhed. — Siig De den ogsaa altid!

Hun havde reist sig og gik. Børnene ledsagede hende og bad, at hun vilde overvinde sin Frygt. Endnu stridende, kom de til en Havemuur; paa et Hjørne sad Frue von B. i en Pavillon; da hun hørte sine Stedbørn, spurgte hun, med hvem de talede. Nu maatte Deborah da virkelig komme frem. Carl havde anet meget rigtig; efter den hjertelsesløse Udfritten vendte Damen sig spottende til sin Stedatter: det Eventyr har De ladet dem binde paa Ærmet, Frøken Emilie? Skam dem dog! Femten Aar, og endnu saa eenfoldig — Men I see til, I pakker Jer ud af denne Egn, her maae intet løst Pak streife omkring.

Ak Mama, raabte Emilie, naadige Mama! Jeg lovede hende, at de vilde give hende noget. —

Gjør mig den Glæde! See kun det deilige Barn! ak, og Pigen seer saa god ud!

Deborah stod skjelvende; hun stammede: Vær De roelig, Frøken! Gud forlader ikke os Uskyldige, han vil nok sende os paa vor Vei Mennesker, som engang kunne sige: vi fandt dem hungrige, og have bespiist dem.

Hun vilde gaae, da Carl, der allerede ved Begyndelsen af Forhøret var sprunget bort, og nu var vendt tilbage med en Pakke i Haanden, holdt hende fast ved Armen. — De vil altsaa ikke give hende noget, naadige Frue? spurgte han koldt og bestemt.

Nei! Herr Junker, ikke en Skilling. Meget mere skal hun — Godt, vedblev han, uden at lade hende tale ud — saa er det altsaa ingen Næsviished af mig, naar jeg giver hende noget. Her gode Pige! det ere mine Lommepenge — var kun min Fader her, saa var jeg rigere, og levede vor Moder endnu, saa havde De havt det bedre hos os.

Frue von B. stammede af Raserie; Emilie græd; Deborah var bestyrtset og vidste — rigtig nok, hvad hun skulde gjøre, men ikke saa strax, hvad hun skulde tale. Gud velsigne, udraabte hun endelig, idet hun viiste Pengene fra sig, Gud velsigne Deres gode Moder i Graven, som opdrog Dem til Medlidenhed og Mildhed! Men kjære unge Herre, naar hun seer ned paa os, troer De, at det vilde

være hende velbehageligt, om De gav mig noget imod den naadige Frues Villie, og om jeg vilde modtage, hvad De gav? behold De det, føiede hun til, da han søgde at paanøde hende Pakken, gjem det til den næste Fattige, over hvem deres Mama ikke er fortørnet.

Hun ilede bort, og var glad, da hun ikke mere hørte den haarde Frues vrede Stemme. Men hvad skulde hun begynde paa? Hun havde ikke en Skilling mere til Fortæring og Natteleie, og Himmelen var bedækket med sorte Skyer, som syntes at forkynde et Uveir. Hun gik dybt bekymret forbi Landsbyen, og bad til Gud i sit Hjertes Inderste. Hannah sov ind paa hendes Arm: hun sang for hende, uden selv at vide det, indtil hendes egen Stemme overraskede hende ved disse Ord: „Hvo vil Himlen fra mig rive, Som Guds Søn Alt i Løn Monne mig i Troen give?"

Guds Fred, unge Kone! Hun synger der en from Sang — hvor gaaer hendes Vei hen? — Saaledes tiltalede en aldrende, men stærk og rørig Kone hende, som, med en Kurv med Frugter paa Hovedet og en mindre paa Armen, var traadt frem bag et Giærde, og gik ved Siden af hende. Bange svarede Deborah — thi hendes Troe paa Mennesker havde nylig lidt et stærkt Stød — jeg veed ikke hvorhen; jeg søger et Nattelye.

Naa, dersom I ikke vil tilbage til Bondebyen, saa kom med i Guds Navn til vor Mølle. Der forestaaer et Uveir: den lille Orm kunde jo faae et Knæk. Deborah antog Tilbudet med ængstlig Glæde. Der var en halv Fjerdingvei til Møllen; underveis spurgte Konen hende om alleslags: hvorfra hun var, hvad Arbeide hun forstod; ellers intet som kunde sætte hende i Forlegenhed. Det var sildigt, da de kom til Stedet; den Gamle gik i sit Kjøkken, for at besørge Aftensmad, en Pige malkede Koerne; andre Huusfolk vare endnu ikke at see.

I et lidet Kammer ved Siden af Høeloftet, som den Gamle havde anviist hende, sad Deborah, og bragte sin Lille i Søvn, efter at hun havde givet hende noget varmt at nyde. Hun følede levende, hvor tungt det vilde blive hende at komme igjennem Verden med en ligefrem Fortælling om sin Ulykke. Ikke i Stand til, at beslutte sig til en Falskhed, bønfaldt hun den, der har lovet de smaae Børn Himmeriget, at forskaffe den uskyldige Skabning, hvis Skjæbne ved en saa ubegribelig Tilskikkelse var bleven indviklet i hendes, en Plads paa Jorden, hvor den maatte voxe op til Fromhed. Men forgjæves eftertænkte hun, hvordan hun skulde bære sig ad ved sin Vertindes Spørsmaal, som dog omsider maatte paafølge. Endelig gjorde Mollerkonens Stemme for denne Gang en Ende paa hendes piinlige Overlæg-

Hun kaldte hende med de Ord: unge Kone, kom og spiis en Skeefuld Suppe — ind i Borgerstuen. Her fandt Deborah, foruden Pigen, og et par Karle, som imidlertid vare komne hjem fra Arbeidet, en ung Mand nær ved de tredive, som hun snart lærte at kjende som Sønnen af Huset: det var et raskt og stærkt, smukt Menneske, men hvis Blik havde noget mørkt og heftigt.

Det var første Gang, at Deborah spiiste Almissebrød: der faldt vel undertiden en Taare ned i Skeen, som hun førte til Munden. Jacob, Møllerkonens Søn, havde neppe seet op ved hendes sagte Indtrædelse; men lidt efter lidt trak hun hans Øiekast stedse mere hen paa sig, dog uden at mærke det, thi hendes Øine havde ved det første Sammentræf hurtig nedsænket sig for den dunkle Flamme, som brændte i hans.

Efter Maaltidet bad Møllerkonen høit en Aftenbøn, og indsluttede „den Fremmede i hendes Hytte" med deri. Saa bad hun den rørte Deborah at synge en Psalme: Eders Sang, sagde den gode Gamle, har allerførst, førend jeg endnu blev Eders Barn og Eders Ansigt vaer, indgivet mig Godhed for Eder.

Deborah sang med reen sagte Stemme den gamle vakre Sang: „Befal Du Dine Veie." Udaf hendes nedslagne Øine stjal sig enkelte Draaber

ned over de blege Kinder, og rullede ned i Skjødet; thi hun undsaae sig ved at tørre dem. Imod Enden blev hendes Stemme fastere, ligesom styrket ved Sangens Indhold; det forblev stille i den lille Kreds af hendes Tilhørere, da hun allerede havde tiet en Stund, og de syntes endnu at blive ved at bede i den fremme Sangerindes Aand.

Gud lønne Eder, gode Kone, og give Eder en god Nat! sagde Deborah til Møllerkonen, idet hun vilde gaae.

Venlig svarede denne: Jh bliv endnu her i Morgen, unge Kone; jeg mener, det vil regne stærkt i Nat. — Deborah bøiede sig takkende, og vendte igjen tilbage til Hannahs Leie. Længe flyede Søvnen hende; den samme Række af Tanker, i hvilken hun forhen var bleven afbrudt, knyttedes igjen i hendes Hoved. Møllerkonen havde to Gange kaldet hende: Unge Kone! Altsaa forbandt man med den Forudsætning, at hun var Moder til Barnet, ogsaa den, at hun var det uden Skjændsel? Saa behøvede hun jo ikke at ængste sig; hun kunde søge at faae Arbeide i Egnen, Folk vilde i al Fald tænke, hun var Enke, hendes Mand bortløbet eller i Krig. — Men om man spurgte hende? Sandhed maatte hun sige, og saa havde det en Ende, saa blev hun skikket bort; thi at hun ingen Tiltroe vilde finde, lærte jo Erfaringen hende. Uden at have fundet et Sted til Ophold,

maatte hun saa see Vinteren bryde frem, og i fuld Maade have at lære al den Elendighed, som den bringer den Fattige.

Endelig beroeligede hun sig, overvældet af Trætthed, ved det Forsæt, saa længe som muligt at undgaae en Tilstaaelse: ud over dette maatte Forsynet raade. Den følgende Dag regnede det uophørligt. Hannah var igjen vel, og munter, saa at Deborah kunde tilbyde Møllerkonen, der syselsatte sig med at gjøre Linned i Stand, sin Hjelp. — Hendes Arbeide erholdt en Kjenders Berømmelse af den gode Huusmoder, der, imedens hun syede, pyntede Værelset til den følgende Dag — i Dag var det Løverdag — og alt imellem talede dette og hiint med sin Gjæst. Hvor er Barnets Fader? spurgte hun engang.

Han forlod det, endnu førend det var født, svarede hun, med rødmende Kinder og bankende Hjerte, thi, hvad hun sagde var vel ingen Løgn, men heller ingen Sandhed.

Og hvor vil I da egentlig vandre hen?

Jeg tilhører Ingen — jeg vilde gjærne søge Arbeide, jeg veed at gjøre alleslags. — Hun viiste hen paa et fiint udsyet Halstørklæde, som Møllerkonen havde strøget til den følgende Dags Pynt, saadant Arbeide forstaaer jeg ogsaa, og alleslags Brodering.

Ja flink er hun, det seer man. — Nu vel, bliv kun ved at være from, og haab paa Gud — det maae have været et gudsforgaaent Menneske; thi at hun ellers er brav, det ville jeg vel sværge paa. — Naar kun Gud vilde tage den lille Orm til sig! det er alt for stor en Byrde — men Barnet er dog saa smukt. —

Ak nei, han opholde mig det! raabte Deborah meget smertelig. Der foregik noget besynderligt i hendes Hjerte; hvad hun havde sagt om Barnets Fader, forbandt sig med Tanken om August; det var hende næsten, som om alt var gaaet saaledes til, som Folk i Z* havde meent, og at man kaldte ham et gudsforgaaent Menneske, gjorde hende bitterlig ondt.

Vær hun kun roelig, sagde Møllerkonen, som med et godt Hjertes Overbærenhed forudsatte den naturligste Sammenhæng. — Hun gjør Ret i at have det kjært. Gud bevare mig fra at frasnakke hende hendes Moderhjerte til sit Barn: dermed gjør hun jo sit Feiltrin allerførst godt igjen. —

Heftigt trængte det ind paa den gode Pige at betage Møllerkonen sin Vildfarelse; men Jacob traadte just ind, og i hans Nærværelse kunde hun ikke fortsætte Samtalen.

Om Aftenen, førend man gik til Roe, blev til Ugens Slutning læst et Capitel af Bibelen af Møllerkonen. Raden traf det attende Capitel i Johannes's

Evangelium. Deborah vant til fra sin tidlige Tid af at see Exempler og Forbilleder i denne Historie, hørte til med inderlig Deeltagelse, og hendes fromme Gemyt kunde ikke lade det gjelde for et Tilfælde, da der i Dag forekom saa meget, som virkelig passede paa hendes Stilling. Af det, der kom for, syntes hende i Begyndelsen noget som et Bud, at lade Menneskene omkring sig blive i deres Vildfarelse. Men ved de Ord: „Jeg er dertil fød og dertil kommen til Verden, at jeg skal sige Sandhed. Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst" sluttede sig hendes Hjerte troende til det store Forbillede, og hun skammede sig ved, for saa ringe en Lidelses Skyld, som den, der forestod hende, at være gaaet paa Raad med sin Samvittighed, om hun ikke egenraadig skulde unddrage sig fra den Haand, der tugtede hende. Med reen og klar Beslutning blev hun ved det Forsæt at besvare sandfærdigt ethvert Spørsmaal; den, som er af Sandheden, raabte det trøsterigt i hendes Indre, den hører min Røst.

Da Møllerkonen den følgende Morgen kom tilbage fra Kirken, fattede Deborah Mod, og spurgte hende, om hun ikke kunde anvise hende, hvorledes hun vel kunde finde Arbeide i en af de omliggende Byer; hun vilde da give sig i Kost med Barnet, og haabede indtil den haarde Aarstid at faae vundet

Folks Fortroelighed nok til, foruden Kosten ogsaa at fortjene Brændsel og Lys.

Men hvorfor tager hun ikke heller en Tjeneste? spurgde Konen — Deborah saae veemodig paa Hannah, uden strax at svare. — Barnet tingede hun saa i Kost, vedblev Møllerkonen.

Ak, kjære Madam, jeg kunde kun betale maadelige Kostpenge — og saa uskyldig den stakkels Engel er, vilde den dog foragtes og forsømmes.

Ja vist! der seer hun . . . Men jeg vil ikke gjøre hende ondt. Har hun da Ingen, som kommer hende ved, som kunde tage hende til sig.

Ingen. — Mine Forældre kom fremmede fra Schlesien til Z*; jeg var dengang tre Aar gammel. Begge ere bortdøde. Jeg er allene paa Jorden, undtagen at min Forløser hjelper mig og er min Deel. — — Hun græd blidt; gjærne havde hun fortalt mere, men, Evangeliet fra i Gaar troe, vilde hun kun besvare Spørsmaal.

Naa — begyndte Møllerkonen igjen efter nogen Taushed — saa bliv hos mig, unge Kone! Her gives meget at tage vare; min Jacob vil ikke gifte sig; da jeg ingen Sønnekone faaer i Huset, som kunde hjelpe mig, saa maatte jeg dog antage en Tjenestepige endnu. Hun maae da besørge Syening og Strikning for mig. —

Gud velsigne Dem . . . . Ak Gud velsigne Dem! — Men . . . . kjære, gode Madam . . . . jeg er ingen Kone. —

Godt nok! Angre kun Eders Feil; her skal ingen forkaste Eder den, jeg skal desuagtet holde af den lille Glut. —

Deborah vilde tale; men den Gamle, som under Samtalen havde pudslet om i Stuen, gik nu, uden at agte videre paa hende, ud i Kjøkkenet, hvor hun fortalte hendes Søn, at Deborah var taget i Tjeneste. Denne kunde gjennem den paa Klem staaende Dør høre, hvad der blev talt.

Pigen er det vel ret med, sagde Jacob; men vil I ogsaa tage Ungen i Huset?

Hvorfor ikke? Barnet maae dog være et Sted. — Ved Dig bliver jeg ikke Bedstemoder: naar jeg selv giver mig af med det lille Noer, kan du jo ikke være misundelig. — Herre Gud! Saadanne stakkels Børn have det meest behov at være hos gode Folk, at det syndige i deres Fødsel ikke skal forfølge dem uskyldig. —

For mig gjærne! I veed vel, at mig er det ligemeget, om en Præst var med ved Brylluppet, eller ikke. — Knægten var ingen Nar! Paa Pigen vilde der intet være at udsætte, naar hun ikke saaledes saae ud til at hænge med Hovedet. Det har hun vist faaet af for megen Læsen og Beden.

Rask lagde Møllerkonen Kniven hen, som Deborah hele Tiden havde hørt at klappre imod Tinfadet, i hvilket hun imidlertid skar Brød smaat til Suppen. — Tie, Jacob — jeg beder Dig for Himlens Skyld, tie! Gid Gud dog havde bevaret mig fra at lade Dig vandre ud saa langt! Ja Mølle-bygning og Kornhandel, det har Du rigtig nok lært i Hamburg, og i Amsterdam og alle de Steder, hvor Du ellers var — men Din Christendom, Din Troe, og Dit jevne, glade Sind, det har Du ikke bragt med Dig igjen! Hvad hjelper mig al Din Haandteren, og at Du er en Knos, som veed at føre Dig op? Jeg maae jo dog bede for Din Sjæl! — Med disse Ord ilede hun, levende bevæget, ind i Stuen og bar Suppefadet ind!

Deborah var nu Medlem af Familien. Alle Husfolkene begyndte at holde af hende. Hun kom ikke et Skridt udenfor Døren, undtagen naar hun med sit Herskab gik i Kirke. Hun pleiede, saalænge Aarstiden tillod det, i godt Veir at sidde i en lille Frugthave, og lod Hannah krybe om i Græsset. Denne blev stor og stærk; Karlene gave sig gjærne af med Barnet, bragte hende om Aftenen et Æble, eller naar de havde været henne i næste Kjøbsted, en Kringle. Men Jacob brød sig aldrig om Barnet, og ogsaa med Deborah talede han sjelden. Endelig kom Vinteren, hvor Familien meest maatte

være sammen i den varme Borgerstue. Om Aftenen beskjæftigede Deborah sig med at spinde. Jacob havde altid Bøger, Reisebeskrivelser og Krigshistorier, som han hentede sig fra den nærmeste lille Kjøbsted. Der sad nu Hannah, der nu saae ud som et halvaars Barn, paa en lille Stoel i et Hjørne nede ved Bordenden, hvor hendes Moder spandt; Jacob havde Bogen for sig, og saae ofte hen over den paa Deborah, som behændig lod Traaden glide igjennem de nette Fingre, og med huld Venlighed saae paa den Lille, der jublede op til hende.

Tag Jer i Agt Deborah, raabte Jacob engang med heftig Røst, Barnet kommer med Haanden i Tenen. — Det var allerede skeet, den Lille blødte, og græd bitterlig. Forskrækket tog Deborah hende paa Armen, og ilede ud, som hun altid gjorde, saasnart Barnet gjorde Støi. Jacob fulgte hende ud i Kjøkkenet; han tændte en Lampe, og besaae Barnets Haand. Dette streed imod, og klyngede sig fast til Deborah, saaledes at Jacob maatte komme hende nærmere, end han nogensinde havde været; thi indtil nu havde begge syntes at skye hinanden, og i Sætdeleshed følte Deborah sig, siden hiin Samtale imellem ham og hans Moder, meget fjærnet fra ham. Krogen paa Tenen havde sønderrevet Hannahs Haand; han overstrøg den med Olie, og bandt et Stykke Linned om den. Deborah var meget rørt over den-

ne Kjerlighedstjeneste af dette stivsindede Menneske. Hun takkede ham paa sin sædelige Viis, han klappede hendes Kinder; hans Blik bragte hende endnu mere til at rødme end hans Kjertegn.

Siden dette Optrin var Jacob sienfynlig venligere. Engang bragte han hende et broget uldent Baand med fra Byen, til at pynte hendes Rokkehoved, og en Dukke til Barnet. Møllerkonen saae betænkelig ud, Deborah blev uroelig: hun frygtede for at fortørne Manden og skjelvede for at behage ham.

Henimod Julen ventede Møllerkonen et Besøg fra Byen af en riig Paarørende. Gjæstekammeret blev pyntet op, alt Tinnet skuret, der blev bagt Kager, og ellers sørget for allehaande Proviant. Ved saa meget Arbeide var Deborahs Hjelp fornøden. Jacob saae paa hende, hvorledes hun med opkiltret Kjole pudsede de store Tintallerkener blanke. Paa hendes mildt rundede Kinder, der siden hendes Forviisning fra Z* ikke mere vare bedækkede med den herrnhuthiske lille Hue, skinnede de skjønneste Farver. Jacob søgte med omhyggelig List, at spare hende mangen Møie; saaledes bragte han Spanden, som hun havde baaret til Brønden, fuld af Vand ind i Kjøkkenet, idet han lod, som han ikke vidste, hvem der skulde bruge Vandet. Da hun stod høit paa Retterbænken med de tunge Tallerkener under Armen og

rakte dem i Veiret, for at stille dem pænt op, lyste hans Øine, ved Synet af en yndig Fod, som hendes Stilling gjorde mere synlig, end det ellers nogensinde havde været Tilfældet ved hendes yderst sædelige Paaklædning. Han var ret ivrig for at række hende de øvrige Tallerkener og Fade, og forsikkrede, saa skjønt . . . . havde endnu aldrig Tinnet glimret.

Tidlig om Morgenen den første Julehelligdag satte en Postcalesche det ventede Selskab, nogle anseelige Borgermænd, med den ærbare Fætter samt Kone og Datter i Spidsen, af ved Mollen. Jomfrue Cathrine var en snæver snørt og omhyggeligt oppudset Mamselle paa nogle og tyve Aar, hun havde i Omgang med nogle Kammerjomfruer fra de nærliggende Slotte lært at kjende nogle smagløse Ridderromaner og forskjellige smaae Skjønhedsmidler. Derved var hun geraadet i en stor Misfornøielse over den gammeldags borgerlige Levemaade i hendes Forældres Huus, var kommet til en forkeert, uforstandig Maade at udtrykke sig paa, til blege Kinder og temmelig hvide Hænder.

Den ærlige Fader, en Lærredshandler, havde en dyb Respect for sin Datter, og Moderen, hvem Cathrines Dagtyverie og affecteerte Væsen ofte forbittrede Livet, var desuagtet stedse beflittet paa at gjøre

sig til af hende iblandt sine Naboer, ved sine Kaffe-selskaber.

Mærker hun vel, hvor det sigter hen? hvi-skede Jacob, strax efter Gjæsternes Ankomst, til De-borah, som han traf allene ved Skorstenen. — Han lagde sin Arm om hende: da maatte jeg være en Daare, sagde han trykkende hende til sig, hvis jeg vilde see efter den Pyntedukke, saa længe jeg har Dig for Øine.

Deborah forskrækkedes heftigt. Hun følte, at denne Adfærd vilde med det første gjøre en Erklæ-ring nødvendig imellem hende og hendes Herskab; hun følte et saadant Forholds tvetydige Sammen-hæng med det, der var hændtes hende, hvis sande Beskaffenhed dog ikke gjorde hende uværdig til at blive Jacobs Kone. Hun havde snoet sig løs af Jacobs Arme, der ikke heller havde holdt hende fast, og han forlod hende, uden at sætte hende i den For-legenhed, at give ham noget Svar. Den hele Dag undgik hun, saa meget som muligt, at komme ind i Værelset, hvor Selskabet var samlet. Jomfrue Ca-thrine saae hovmodig ned paa hende, og Moderen søgte hende, efterat hun behørig havde udfrittet Møl-lerkonen hende angaaende, op derude, for at anbrin-ge adskillige vel eller ilde meente, men i ethvert Til-fælde for hendes Følelse ubehagelige, Sententser over den Lykke, i visse Stillinger at træffe paa gode Folk;

over den Pligt, at angre Feiltrin, og at vogte sig for Tilbagefald, og deslige mere. Hun lod disse Taler ubesvarede, og skjulte Smertens og den fornærmede Stoltheds Taarer. Engang hørte hun den fremmede Kone sige: der seer man dog, at Ukrudt fordærves ikke! Hvad det er for et sundt Barn! — — Hun talede om Hannah, som krøb omkring i et tilstødende lille Kammer. Deborah havde sat sin Uskyld imod den Beskjæmmelse, der traf hende; men da hendes Ulykke blev forekastet den hjelpelose Hannah, brast hendes Hjerte: hun sneeg sig hen til Barnet og overøste det med Kys og Taarer. Den Lille havde været næsten forladt den hele Morgen i det kolde lille Kammer. Hun klyngede sig til sin Pleiemoder, der lagde hendes stive Smaahænder sammen til Bøn, og sagde de Ord af Psalmerne: Jeg er vel elendig og fattig, Gud iil til mig, thi Du er min Hjelper, og Fader; min Gud! — Da smilede Barnet saa huldt og sorgfrit, at blid Hengivenhed vendte tilbage i hendes Hjerte og heller ikke mere forlod hende, indtil Gjæsternes Afreise.

Da Deborah den anden Morgen hjalp Møllerkonen i det Kammer ovenpaa med at lægge det brugte Linned bort, sagde denne: hvorfor var I igaar bedrøvet? Har Nogen lagt noget i Veien for Eder? jeg hentede Sukker i Skabet i Væggen, da hørte jeg Eder hos Eders Barn, og I bad en Bøn.

Det har gjort mig ondt; jeg troede det gik Eder vel hos mig.

Deborah takkede rørt den Gamle for hendes Godhed; men paa hendes Spørsmaal, vidste hun ikke at svare noget. Møllerkonen taug eftertænksom. Efter at hun havde talt sin Vask, lukkede hun Kisten, satte sig derpaa, og sagde, holdende sit Knippe Nøgler paa Skjødet: Nu Deborah, lad mig dog ogsaa engang vide, hvem der var det onde Menneske, der saaledes har bragt Eder i Ulykke? Han kunde jo være kommet til Eftertanke, og, naar man søgte ham op, igjen bringe Eder til Ære.

Af en ubevidst Delicatesse havde Møllerkonen endnu aldrig saa bestemt berørt denne Side: Deborah tænkte paa sit hellige Forbillede og sin Beslutning at besvare ethvert Spørsmaal; ogsaa var hun sikker paa, nu ikke mere at blive afbrudt. Kjære Madam, sagde hun, naar de ganske vil høre paa mig, saa vil jeg opdage Dem alt — Gud give, i en god Time! De læste engang: den, der er af Sandheden, den hører min Røst. — Nu, saa troe mig derfor ikke mindre, fordi jeg ingen anden har end Gud og min Samvittighed, der kan vidne for mig.

Med spændt Opmærksomhed hørte Møllerkonen Deborahs Fortælling; derpaa taug hun en Stund, endelig sagde hun: Mit kjære Barn, nu troer jeg

Dig. Havde Du fortalt mig alt det, da jeg tog Dig i mit Huus, jeg havde, trods Dit redelige Ansigt, dog vel neppe troet Dig. — Du stakkels Barn! blev hun ved efter nogen Eftertanke, og hendes Øie, hvilede moderlig paa Pigen, hvis rene, klare, af Taknemmelighedstaarer glindsende Øje høitideligholdt Sandhedens Seier. — Du stakkels Barn! Vidste jeg kun, hvad der skal blive af Dig — Verden vil ikke troe Dig; med Falskhed vil og skal Du ikke hjelpe Dig. — Men den Tilskikkelse er saa underfuld, at den mere, end nogen anden, maae komme fra Gud, og saa maae Du bære den i Taalmod, og jeg skal aldrig forlade Dig, og ei heller Dit Barn.

Det blev for Fremtiden ved det venlige moderlige Du, som Møllerkonen i denne Samtale for første Gang havde sagt til Deborah, og Deborah vilde have priset sit Forhold meget lykkeligt, naar Jacobs tiltagende Opmærksomheder ikke havde piint hende med den Bekymring, at hun snart vilde blive nødt til at forlade dette Huus. Ved hans Grundsætninger gruede hun for Tanken paa en Forbindelse med ham, som for en Synd. Længselsfuld sørgede hun over den stille Fred, som vilde blevet hendes Lod, dersom det havde behaget Gud, at lade hende blive i Søstrehuset. Der vilde hun have været forskaanet for den flygtige bange Glæde, som Augusts Omgang gav hende, for de Sorger, som Jacobs

Paatrængenhed opvakte hos hende. Ledet ved sine Foresattes Villie og sin himmelske Faders Tilskikkelse, „i Lydighed paa den skjønneste Maade frie," havde hun der faaet en Ægtefælle af sin Troe, eller hvis hun ei havde været kaldet til Koneværdighed, saa vilde hendes Dage været henrundne i from Roelighed, uden verdslig Anger eller Klage, imellem hendes Søstre. Ubekjendt med Mænd, som med sin egen Følelse, flyede hun for Jacob, som for den Frister hun havde at skye. Den Modbydelighed, han indgjød hende, forvexlede sig i hendes Gemyt med hendes Begreb om Synd — hos August, som hun elskede, havde hun ikke tænkt paa denne, undtagen den sidste Time, da hun saae ham, og i denne Time var ogsaa han bleven en Gjenstand for Rædsel for hende.

I de første Dage efter Besøget af Fætteren fra Byen hørte Deborah flere Gange, medens hun sad ved sit Syetøi, heftige Samtaler i det tilstødende Kammer imellem Jacob og Moderen, angaaende det Giftermaal, som hiint Besøg skulde have indledet. Han vilde ikke vide noget af den oppyntede Cousine; med redelig Fornuft og Upartiskhed satte Moderen sit Ønske, at han vilde gifte sig, ud fra hinanden; prøvede hans Indvendinger imod Pigen, og ærede, uden just at give ham Ret, dog hans Villies Frihed.

Den næste Søndagaften sad de, Mollerkonen, hendes Søn, og Deborah, efter spiist Aftensmad, sammen ved Ovnen; Karlene vare i Kroen, Jacob var kommet fornoiet tilbage fra Byen, og den Gamle var engang i det Lune at være snaksom.

„I Grunden, kjære Jacob, begyndte Mollerkonen, kan jeg ikke fortænke Dig i, at Du ikke har villet have Cathrine, om end vor Fætter nok vil bære Nag til os for det. Men en urimelig Aarsag er det dog, Du angiver. Hun er Dig for smal, siger Du? — Mener I ogsaa, Deborah, at Jomfrue Fætterfken snører sig for fast? Men om ogsaa, naar hun ellers var brav, saa vilde hun vel og lade det være. Hør Jacob! Da jeg var en Pige paa atten Aar, — jeg var endnu kommet meget lidt ud af Huset, om Hverdagen nu aldrig, — da kom et Par Gange, naar det var Hvileaften, en ærbar Bager, en stærk ung Mand, til Fader. Der faldt mig intet ind derved. Men en Søndagmorgen sagde Fader til mig; Christine Du er stor og brav og forstaaer Huusholdningen. Mester Troll har friet til Dig. Vil Du staae til, mig staaer Svigersønnen vel an.

„Jeg var bleven dødbleeg, og Struben var som sammensnøret paa mig. Fader talede videre om, hvor godt jeg vilde have det hos Mester Troll. Jeg græd endelig overlydt, og Fader spurgte: hvor-

for vil Du da ikke have ham? — — Ak han er jo saa tyk, udbrød jeg hulkende — — Fader skoggerloe. Gaae kun, sagde han, det er barnagtigt talt, og fordi Du endnu er saa barnagtig, saa behøver Du just en fornuftig Mand, som Mester Troll.

„Det gjorde mig ret ondt. Nei! sagde jeg, dersom jeg skulde tage ham til Mand, saa blev jeg ikke fornuftigere, men gik reent ud af mig selv — — Da gjorde Fader et ret alvorligt Ansigt, og sagde: det er ugudeligt talt! — Naar Du vil kjøbe Dig et Livsstykke, saa betænker Du Dig først, og regner ordentlig sammen, for at Du ingen Skade skal have; og hvor det er at gjøre om Din hele Lykke paa Jorden, vil Du gjøre det af i en saadan Hast, og det med saa naragtige Ord, som i en Comediebog. Der staaer skrevet: begynd Din Gjerning med Gud, naar den skal trives. Gaae! — Allerede for Din hæslige Hastigheds Skyld, vil jeg slet ikke mere høre noget om den hele Ting. Naar Du stod for Alteret, vilde Dit vilde Ansigt falde mig ind, og der vilde komme en Gysen over mig!

„Jeg skammede mig ind i mit inderste Hjerte; jeg trøstede mig ikke til at drage mit Veir, — ved Bordet maatte Moder to Gange sige til mig, jeg skulde sætte mig ned: det forekom mig, som om jeg ikke fortjente, at agtes lige med den ringeste Tjenestepige.

Mester Troll, havde jeg saa aldrig taget til Mand, men den hæslige Jilsindethed gjorde mig saa ondt!

„Giærne var jeg bleven hjemme, da Lise Meyer hentede mig af om Eftermiddagen, for at spadsere udenfor Porten. Hun spurgte mig ud, hvorfor jeg var bedrøvet, og først ikke vilde have gaaet med. Da fortalte jeg, hvorledes det var gaaet til, og blev ret vred, da hun sagde: Gud skee Lov, Christine, at Du har gjort det saaledes! — — Men hun tænkte paa sin Broder. Det havde kostet hans Liv, sagde hun; indtil han faaer indrettet sig, skal jeg ikke lade Dig mærke noget: det har jeg maattet love ham; men nu maae jeg jo tale, ellers kunde han komme for sildig. Siden Du første Gang gik til Guds Bord, holder han af Dig. Men da Du endnu var saa ung, og han først havde Gjeld fra vore fattige Forældre at betale, saa vilde han endnu vente — indtil Efteraaret meente han.

„Naa, som det nu gaaer til — jeg holdt saa meget af Lise, og Lises Broder havde ogsaa allerede længe behaget mig bedst iblant alle de Ungkarle, som jeg saae i Kirken. Talt havde jeg aldrig med Nogen af dem, og heller ikke med ham. Thi saaledes var det dengang Brug: ofte havde en Ungkarl endnu ikke talt et Ord med en Pige, som stod ham an, og til hvem han friede. —

„Svare kunde jeg rigtig nok ikke meget, da Lise sagde mig det; men hun mærkede vel, hvorledes jeg havde det om Hjertet. Dog hjemme, da Fader ikke talede med mig, blev jeg igjen saa bange og sørgmodig, at jeg ikke fordristede mig til at tænke paa Jacob Meier. Tre hele Dage gik det saaledes hen. Jeg havde ikke Hjerte til at tale til min Fader; jeg maatte være tilfreds med, at jeg kunde see ham ud af Øinene, hvad han vilde. Den fjerde Dag var det Bartholomæi Dag. Lise afhentede mig igjen, hun førte mig henad Veien her til Møllen; men om sin Broder talte hun ikke et Ord. Nu tænk Eder, hvorledes jeg blev tilmode, da vi havde gaaet en halv Time — det var ret en heed Dag — og Jacob Meier kom henad Veien. Han bar Hatten under Armen, og havde noget i Hatten, som var bedækket med Kaalblade. Han saae saa heed ud, at Lise var bekymret for, at han var bleven syg. Nu hilste han os og gik, som det sømmede sig, uden at tale, ved Siden af os. Endelig trak han et par smukke Nelliker udaf Knaphullet og rakte mig dem. De vare fra Herskabsmøllen, sagde han; det var en sand Pragt med Blomsterne der i Haven, og overalt en bedre Indretning end paa Byens Mølle. Den havde han dengang endnu i Forpagtning. Disse Cathrineblommer her, sagde han videre, og viiste paa sin Hat, vilde jeg gjærne

forære Mester Glokke; han skal være en Ven deraf — — det havde Lise sagt ham, at min Fader gjærne spiiste Blommer. Jeg blev rød, og vidste ikke, hvorhen jeg skulde, af bare Angst; men Lise loe.

„Som han saaledes blev ved at gaae ved Siden af os, og lod Solen brænde sig paa Hovedet, for at bringe min Fader de friske Frugter, kom Vandet mig i Øinene. Derfor, tænkte jeg, maatte jeg ogsaa holde hans Nelliker i Ære, og da Solen ogsaa brændte paa Blomsterne paa mit Livstykke, saa holdt jeg min Psalmebog — thi Lise og jeg havde først været i Kirke — mere over Blomsterne, end for mit Ansigt. Lise begyndte igjen at lee. See Jacob, sagde hun, Christine tager Dine Nelliker mere i Agt end sin Hud; i Morgen er hun ganske solbrændt — — Han har siden sagt mig, at han allerede havde mærket det, og hemmelig glædet sig derover. Nu blev han endnu engang saa rød, og sagde: det er mig en stor Ære, naar Jomfruen gjør noget af mine Blomster; men det vilde være mig kjærere, om De kastede dem bort, end at De skulde blive solbrændt.

„Ved Porten skiltes han fra os. Jeg ledsagede først Lise hjem; da jeg kom til mit Hjem, saae jeg igjennem Dørvinduet, at han talede med Fader, og lagde Blommerne paa Bordet ved Siden af ham. Jeg løb op paa mit Kammer; indtil den

Tid, vi spiiste til Aften, driſtede jeg mig ikke til at komme min Fader for Øinene. Efter Maaltidet, da Karlene vare ude, begyndte Fader at tale til mig, og hans Stemme var saa haard, at jeg troede, jeg sank i Jorden: den unge Meier har talt med mig angaaende Dig. Du maae vide noget derom? — — Om det havde gjeldt mit Liv, havde jeg ikke kunnet svare; lyve vilde jeg ikke; jeg boiede kun Hovedet — — Vidste Du allerede i Søndags, spurgte han videre, at han vilde frie til Dig? — — Da faldt den hæslige Jilsindethed mig igjen ind, og jeg forskrækkedes over den slemme Mening, min Fader kunde have om mig. Jeg holdt mig, at jeg ikke græd høit, og sagde: Nei Fader! Jeg veed det først siden i Søndags Aftes — — Men Fader spurgte: Vil Du da have den unge Meier til Mand? — Da svarede jeg: Ak Fader, om jeg end allerhelst vilde have ham, saa mener jeg reent ud, det var bedre, at I ikke gav os til hinanden, for at I sikkert kunde troe mig, at jeg vil adlyde Eder, om og mit Hjerte skulde briste derved. — Og jeg havde taget ham om Halsen med begge Hænder, og nu græd jeg af min ganske Sjæl. —"

Møllerkonen taug, hun syntes at tænke sig tilbage i sin Faders Arme, Deborah havde hørt efter denne Fortælling med al den Spænding som en Pige kun kan føle ved Læsningen af den første Ro-

man. Efter et Øieblik vedblev den Gamle: „Hvad Du gjør, begynd det med Gud! sagde min Fader, i det han venlig snoede sig løs fra mig; at Du holder mere af Meier end Troll, tager jeg Dig ikke ilde op. Sandt er det, der havde Du fundet fulde Kister; her maae I først fylde dem. Men han vil forpagte Herskabsmøllen, og han forekommer mig at være en flittig ung Mand.

„Og det var han ogsaa! Gud lønne ham det i den evige Glæde — han har i de sexten Aar, som vi have levet med hinanden, ikke gjort mig andet, end hvad kjerligt og godt er. Min Moder døde, min Fader blev rørt af et Slag og gik i Barndom; da tog han ham til sig paa Møllen. Du var just et par Uger gammel, Jacob. Christine, sagde han til mig, vi ville tage Fader til os. Du maae nu give Dig af med vor Dreng og kan derfor mindre give Dig af med det derude. Saa pleier Du med det samme den stakkels Gamle, thi han behøver just nu samme Pleie, som den lille Jacob.

„Han havde vel Ret! Saaledes levede den gode Fader hen i to Aar, og Du, Jacob, blev endelig mindre barnagtig end han. Men Din Fader blev aldrig utaalmodig. Da Du siden efter blev saadan en egensindig Dreng, saa tænkte jeg mangen Gang, at det hængte ved Dig, fra hin Tid, hvor man maatte gjøre Dig Din Villie i alt, for ikke at æng-

ste Bedstefader — Ak det var rørende at see paa, naar den gamle Mand klamredes med Dig om en Pibe eller en Kringle! Din Fader hentede saa hastig et andet Legetøi til en af Eder, for at der skulde blive Fred. Naar jeg nu græd, saa trøstede han mig, og sagde: lad det dog være godt, Christine! See, han spiser, drikker, sover, gaaer sikkert omkring; naar han nu var syg og leed Smerter — paa een Maade maae jo Mennesket blive gammelt, paa Legemet eller Sjælen. Og Du pleier ham, og han har det godt ved Din Pleie, som han og har fortjent det af Dig, da han endnu var ved Forstanden.

„Saaledes var han altid — saa god og stille og altid flittig, altid huusholderisk! Efter Faders Død kjøbte han Møllen, et Par Aar senere den store Eng — og Skoven. . .

Den Gamle græd, og taug. Deborah var meget bedrøvet. Enden af Fortællingen havde erindret hende om hendes Faders sidste Dage, hvis Sjæl havde været indhyllet i mindre lette Drømme, hvem hun mindre havde kunnet gjøre Vel imod. Efter lang Stilhed begyndte Møllerkonen igjen: lad Dig raade Jacob: vil Du leve saa godt, som Din Fader og engang dø saa blidt som han, saa gjør det, som han — søg Dig en brav Kone! lad hende kun længe nok være fattig, lad ingen kjende hende — naar jeg kun ved, hun er brav!

Deborah formaaede ikke længere at høre til; disse Ord kunde have en Hentydning, for hvilken hendes Inderste skjalv — hun ilede paa sit lille Kammer.

Den følgende Morgen var Møllerkonen meget bedrøvet, hendes Søn saae ophidset og trodsig ud. Deborah troede at mærke, at han søgte en Leilighed til at træffe hende allene, og just derfor holdt hun sig saa meget som muligt op i Borgerstuen. Da han endelig var taget til Byen, kaldte Møllerkonen Deborah ind paa Loftkammeret, lukkede Døren af og sagde til hende: Jeg meente det godt med Dig, Deborah. Jeg tænkte Du skulde gjort os alle lykkelige — men det vil ikke lade sig gjøre: Du har vel Ret: kun de, der ere af Sandheden, kunne høre Sandheden. Jeg havde merket, at Jacob holdt af Dig. Da tænkte jeg i mit Sind: Folk vil vel skjelde mig ud for en Daare, at jeg lader min Søn . . . thi Du veed jo hvorledes det gaaer til i Verden — — Men tænkte jeg, hvad skal jeg bryde mig derom? Deborah vil forbedre ham, han vil af Kjerlighed til hende —, Gud, han vil blive et fromt Menneske, vil skaane sin Sundhed. — Ak Du veed ikke mit Barn, hvor megen Kummer han gjør mig! Jeg havde beholdt Hannah, var flyttet i Gartnerens Boelig, og Du havde ikke havt noget imod, om jeg havde taget to stakkels Unger,

som tilhøre ham . . . kort, jeg havde opdraget dem alle tre, og derfor havde Gud velsignet Eder og mig. — Men det onde Menneske troer slet ikke paa, at Du er en uskyldig Pige. — Tag Dig i Agt for ham! Ak hvormed har jeg stakkels Moder fortjent den Skjændsel, at jeg maae advare en Fremmed for min egen Søn? — Men vær forsigtig Deborah! han er et listigt Menneske, og Du er ung og skjøn. Gid Himlen bevare mig fra den Jammer? Du er mig kjær, som mit eget Barn, jeg har troet Dig — hvor kunde jeg nogensinde forsvare det, om Du i mit Huus paadrog Dig den Skyld, som Du nu ufortjent bærer?

Gjærne havde Deborah i den smertelige Uroe, hun følte, strax forladt Møllen; men hvorledes kunde den gode Kone bringe det over sit Hjerte i den haarde Vinter at lade hende drage bort med Barnet? det blev altsaa ved det Gamle, kun at de troe, fromme Sjæle knyttede sig fastere til hinanden.

Jacob var et Menneske med heftige Lidenskaber. Han havde i et Par store Stæder, hvor han havde været i Lære, saa godt lært at foragte Qvinderne paa sin Maade, som saa mangen fornem Vellystning. Tillige var hans Stillings Indskrænkning blevet ham til Byrde, uden at hans Aand havde naaet den Modenhed, at skaffe sig en Virkekreds.

Pigerne af hans Stand vare ham for eenfoldige og for hverdags; iblandt de lystige Kammerater udenlands havde han tabt sin Arnes naturlige Dyd, og hans letsindige Maade at leve paa smertede hans Moder saa meget mere, som hun tilregnede sig det som en Hovmod, at hun havde ladet ham lære mere og reise videre, end det var Brug blant unge Mennesker af hans Stand. Nu havde Deborah, som han maatte holde for en forført Pige og for Hannahs Moder, tiltrukket sig ham ved sin Ynde og Skjønhed; hendes sædelige Væsen, hendes barnlige Forhold til hans Moder, som han i Grunden elskede og ærede, havde indgivet ham en Respect, der virkelig nærede en levende Tilbøielighed hos ham. Havde hun været det, hvorfor han holdt hende, saa vilde hun maaskee gjort ham til en god Mand, uagtet hun neppe vilde have blevet en lykkelig Kone; — thi naar i de høiere Stænder Mændenes tidlige Omgang med den fordærvede Deel af det qvindelige Kjøn, idet den dræber Følelsen for Qvindelighed, forgifter mange Ægteskaber, saa er den samme Følge endnu snarere uundgaaelig der, hvor enhver huuslig Misforstaaelse umiddelbar virker ind paa Haandteringen og hvor Lidenskaberne ved deres raae Udtryk gjøre Sindet endnu mere vildt.

Saaledes saae det ud i Jacobs Hjerte, da hans rige Paarørende i Staden vilde stifte Ægteskabet med den pæne Fætterske. Deres Plan var, at han skulde bortforpagte Mollen, og begynde en Kornhandel i Staden. Men det stolte, stive Menneske hadede Beboerne af Staden, og hængte ved den ligefremme jevne Følelse, paa sin frie Ejendom, saa længe Jorden bar Frugter og Solen varmede ham, ikke at trænge til noget Menneske, noget, for hvilket han i Staden ikke kunde tilbytte sig andet, end en idelig Vexel af Afhængighed, Hensyn og Tryk. Han viiste Forslaget spottende og tvært fra sig, og for sin Moder gjentog han, hvad han allerede ofte havde sagt, at han enten slet ikke, eller kun efter sit eget Hoved, vilde gifte sig. Hans Tilbøielighed for Deborah, var ikke undgaaet den gode Gamle; efter lang Bestænkning tog hun sig fore, at lade ham mærke med, at hun intet vilde have at indvende imod en Svigerdatter som denne. Da det Vink, med hvilket hun hiin Aften sluttede sine snaksomme Mindelser fra sine Ungdomsaar, havde fordrevet Deborah, kom det strax til en bestemtere Erklæring imellem hende og hendes Søn. Det Sindelag, hun yttrede, stemmede vel overeens med et dunkelt Ønske i hans Indre; men i det hun formelig udtalte Tanken om en Forbindelse imellem ham og Deborah oprørte sig hans Stolt-

hed. — Var hun, sagde han, kun ikke trukket hers hen med . . . Barnet!

Jacob! sagde Moderen, Barnet beholder jeg da, og jeg opdrager det med Gretes lille Frantz og Martes lille Lise; saa bliver den førstes tidlige Død, og den andens liderlige Levnet dog gjort godt igjen ved noget. Du skulde ikke være streng Jacob!

Hvorledes Moder? Pigen lod sig forføre — vil I staae mig inde for, at ikke Konen ogsaa kunde lade sig forføre?

Men om Deborah nu ikke var forført!

Haha! Vil det pure unge Barn vel allerede endog være Enke? Eller — han kom med en frøk Spøg, som sønderrev hans Moders Hjerte. Ved hendes smertelige Udraab sagde han mildere: Naa, lad det være godt, Moder! Hvad mener I da vel angaaende Deborah?

Nu fortalte den Gamle ham, saaledes af Hjertet, som det var gaaet hende til Hjertet, Deborahs Historie. Paa hans Ansigt afvexlede imidlertid Spot, mørkt Udseende, og en Art af Glæde, som hans Moder ikke ret forstod, men hvorved hun ikke var vel tilmode. Jeg har været en sædelig Pige, vedblev hun, og en ærbar Kone, og holdt stedse — som Gud er mit Vidne! — paa Tugt og Ære. Ogsaa veed jeg vel, hvad Verden vilde sige, naar

Du tog Pigen, og jeg vilde ikke raade nogen anden dertil, men vel Dig — Dig, min Søn, som jeg har født med Smerte, og for hvem jeg har grædt bittrere Taarer, end ved Fødselssmerterne! — Deborah har man uskyldig mistænkt; men Du . . . Ak Jacob, fordi Du har en skjøn Ejendom og Penge i Kassen, vilde vor Fætter hænge den fine Fætterske paa Dig; men en retskaffen Fader gav Dig ikke sit uskyldige Barn til Kone. — Troe mig, Jacob, det gjør mit Moderhjerte mere ondt, at sige Dig det, end Dig at høre det — See nu selv til! For Deborahs Uskyldighed giver jeg min Sjæl i Pant.

Jacob loe høit.

Hun vedblev efter et Suk: En fermere, flittigere, smukkere Kone faaer Du aldrig, ingen, som holder mere af mig, ingen, som gjør mig mere Glæde. —

Ja Moder, faldt han hende i Ordet, og derfor behold I hende i Huset. I siger ikke for meget godt om hende, men Historien er et Eventyr og Pigen er en Hex. Min Kone maae jeg kunne troe; men hende, da hun har vidst at opdigte en saadan Legende, troer jeg nu engang for alle ikke mere. Jeg vilde ønske det var anderledes; jeg havde, troer jeg, taget hende. —

Nu saa er det godt, afbrød Moderen ham, idet hun med synlig Vold, hun gjorde sig selv, holdt

sin smertelige Fortørnelse tilbage. Gjør, hvad Du vil; Gud vil paa en anden Maade tage sig af Pigen!

Ja det vil han, det vil han! raabte Jacob med vild, ondskabsfuld Lystighed og gned Hænderne. — Møllerkonen forskrækkedes, og advarede Deborah den anden Morgen.

Jacob gik i de følgende Dage lidet ud, kun, naar hans Forretninger udfordrede det. Han havde Opsyn med Møllen, besøgte intet Vertshuus, ingen Bekjendtere. Om Aftenen, naar han ikke vilde læse, vandt han Garn, strikkede Fiskernæt eller skar Træskeer. Saa huuslig havde han aldrig været, endnu aldrig saa venlig og omgjængelig. Men tillige blev han lidt efter lidt mere paatrængende imod Deborah. Han forfulgte hende med sin Tjenstfærdighed, hvilken hun undveeg; med Foræringer, hvilke hun ikke modtog, med Kjærtegn, hvilke hendes sædelige Tilbageholdenhed holdt inden deres Skranker. Men hendes Stilling blev hende stedse mere piinlig. Vinteren var usædvanlig haard; hun kunde ikke tænke paa nogen Reise med Hannah; de Gaver og den ringe Løn, som hun fik af sit gode Herskab, maatte hun anvende til uundværlige Klædningsstykker og besad ikke en Skilling i Formue. For ikke at gjøre Hjertet tungt paa den stakkels Moder, hvis fromme Sind begyndte at fryde sig over hendes Søns tilsyneladende Sindsforandring, fortaug hun de Optrin,

hun havde med ham. Med stigende Angest, saae hun Sneen paa nye at falde, Vandene igjen at træde over deres Bredde og at fryse!

Jacob, i hvis Samvittighed, siden han havde hørt hendes Fortælling og ikke troet den, intet mere talte til Beskyttelse for hende, hvis Dyder forekom ham som blotte Hyklerier, havde i Sandhed med al sit stive Sinds Kraft, med al en opflammet Begjærligheds vilde Ild, med al en imellem Had og Kjerlighed vaklende Lidenskabs Heftighed, sat sig i Hovedet, at besidde hende for enhver Priis, og et saadant Forhold trak vistnok nye Storme sammen over hendes fromme Hoved, da der uventet indtraf noget, som afvendte disse.

Fra en tre Mile fraliggende Kjøbsted kom ofte en Snedker hid, for at kjøbe Bræder i den til Kornmøllen stødende Saugmølle. Mester Ehrhard var en alvorlig, aldrende Mand, hvem et redeligt, gjennem haarde Prøver gaaet Sind stod skrevet paa Panden. Hans Forældre havde under mangeslags Skrøbeligheder opnaaet en høi Alder, for hvis Nødvendigheder hans Indkomster neppe havde været tilstrækkelige. Da han var kommet tilbage fra sine Vandringer, som en rask ung Mand, havde han havt Øie paa en Pige; men hun var fattig, og ved hans Faders svagelige Helbred, laae strax alt Arbeide allene paa ham. Efterat han havde ventet nogle Aar, døde

Pigen af en hidsig Feber. Saaledes hjalp ingen ham at bære Byrden, og han blev atten Aar ved, med utrættet Taalmodighed og Fornægtelse at være sine Forældres Støtte, indtil de efter mange Lidelser fandt Roe i Graven.

Naar Manden kom paa Møllen blev der efter god gammel Sædvane, medens man sluttede Handelen, i Borgerstuen sat et Glas Viin for ham, og det hændtes vel ogsaa, at han satte sig med til Bords om Middagen. Han havde oftere betragtet Deborah opmærksom, undertiden ogsaa venlig stille leget et Øieblik med Barnet. Da han engang havde spurgt Møllerkonen, om Pigen var en Paarørende af hende, fortalte denne med om skaanende Korthed, hvad hun dengang — thi det var førend Erklæringen paa det lille Loftkammer — formodede om Deborahs Skjæbne, og holdt sig med Velbehag op ved Berømmelsen af hendes gode Egenskaber.

Nu indfandt Mester Ehrhard sig en Morgen paa Møllen, for at slutte en nye Handel. Efter afgjort Forretning — Deborah var ikke nærværende — begyndte han at sætte sin huuslige Forfatning ud fra hinanden for Møllerkonen, og erklærede endelig, at han nu vel ønskede at forsøde Resten af sit moisommelige Liv ved et lykkeligt Egteskab; en riig, skjøn Kone kunde han ikke frie til; han var selv ikke riig, ikke mere ung, ikke fuld af Lystighed;

han maatte heller søge at gjøre en fattig Pige lykkelig, som vilde takke ham derfor, — og en saadan Pige troede han at kunne finde i Deborah, hvis hun ellers, som han vel paa hendes ærlige Ansigt vilde sværge paa, ikke havde andet at bebreide sig, end sit Barns uærlige Fødsel, hvilket han iøvrigt i det Tilfælde ogsaa vilde sørge for.

Jacob havde i heftig Bevægelse hørt paa alt dette, og ilede pludselig, til stor Glæde for Moderen, ud af Værelset. Møllerkonen saae i denne Begivenhed en umiddelbar Forsynets Førelse; dog stod hun et Øieblik i Betænkning med, om hun ikke skulde raade Deborah, at fortie sin Historie, da denne Mand holdt hende det formeente Feiltrin tilgode, og han dog maaskee ikke vilde være nokſom af Sandheden, for at tillægge hendes Uskyld Troeværdighed. Men skulde hun raade Pigen til en Løgn? Lede hendes Fromhed i Fristelse? Forlede hende til at bygge sin tilkommende huuslige Lykke paa Usandhedens løse Grund?

Disse Tvivl greb og forvirrede den gode Kone saaledes, at hun ikke formaaede at svare strax, men foldede ængsteligt sine Hænder. Tydeligst blev hende endelig den Forestilling, at hendes kjære Deborah vilde blive forsørget og udrevet af Elendighed, og at Fristelsen til nye Udaad blev ryddet af Veien for hendes Søn; hun udbrød i Taarer og raabte, nær-

sten uden at man kunde forstaae det: derfor vilde Gud lønne Eder!

Mester Ehrhard bad hende, da han havde Hast og hans Forehavende syntes at behage hende, nu at kalde Pigen. — Ak nei, nei! sagde hun; først maae jeg endnu fortælle Eder meget — Ja jeg maae! give Gud, det maae være i en god Stund. — I har handlet saa redeligt imod Eders Forældre, I maae være en retskaffen Mand.

I dette Øieblik traadte Deborah ind med Hannah paa Armen. Barnet havde i Leeg trukket Huen af hende; hendes lange blonde Haar hang ned over den sædeligt tildækkede Hals; da hun saae den fremmede Mand, strøg hun skamfuld Haaret fra den hvide Pande, og slog sine store blaae Øine ned. Det var et eget Vidnesbyrd for Sandheden, paa den blonde fine Piges Arme at see det store, stærke Barn med paafaldende sorte Haar og Øine, og et Ansigt, hvis hele Anstrøg syntes at forkynde, at Barnet kom ikke Pigen ved. Møllerkonen studsede ved dette Syn; efter en kort Betænkning sagde hun, som ifølge en pludselig Indskydelse, vendende sig hen imod Mesteren: der, see engang. — Ligner dette Barn hende? Kan man ansee hende for Moderen? Og saaledes er det ogsaa, kjære Mester Deborah er en uskyldig Pige; I skal erfare alt.

Deborah stod som forstenet. Den ærlige Beiler, som ikke forstod Møllerkonens forblommede Tale, men heller ikke saae noget ondt deri, tilbød venlig Pigen sin Haand, og kom med faae Ord frem med sit Andragende. — Sit Barn føiede han til, kunde hun beholde hos sig og opdrage det ærbart; han tragtede efter en Kone, som vilde finde sig i ham med Kjerlighed, og derfor var det ham ogsaa tilpas, at kunne gjøre noget for hende.

Afvexlende snart rød, snart bleeg, hørte Deborah paa dette. Hun havde hørt denne Mand berømme som en god Søn og flittig Haandværker; hun kunde ikke forbølge for sig selv, at en saadan Forbindelse vilde være en større Lykke for hende, end hun nogensinde havde turdet haabe. Vel opvakte det jevne tørre Andragende Billeder og Følelser hos hende, som, hende selv ubevidst, slumrede i hendes inderste Hjerte, og en hemmelig Gysen greb hende; dog kom hendes tidlige Begreber fra hendes Opdragelse hende saa hastig til Hjelp, at hun ikke engang strøbte at udgrunde dens Betydning; overbeviist om det høie Ophav til en Tildragelse, som i den yderste Hjelpeløshed saa uventet tilbød hende Rædning, gjennemtrængt af det Baands Hellighed, hvilket denne Mand tænkte at knytte med hende, var Nødvendigheden af at sætte hans Sindelag paa

den farlige Prøve, Aabenbarelsen af hendes Skjæbne vilde sætte ham i, snart hendes eneste Tanke.

Denne Forretning havde imidlertid Møllerkonen alt paataget sig. Da Deborah vaagnede op af sin Eftertanke, gjenkjendte hun i den gode Gamles halvsagte, ivrige Snakken den moderlige Troeskab, der forekom hendes Beslutning, som den eneste rette, og sparede hendes beskedne Frygtsomhed den tunge Udførelse. Hun stod der, saa skjelvende og dog saa fattet, som paa hiin Dag for Øvrigheden i Z*, da man forkyndte hende Forviisning og Elendighed.

Det er sælsomt! sagde Mester Ehrhard, efter at have hørt Møllerkonens Fortælling; men jeg mener, det er umueligt, at man kan udøve alt godt, og alligevel være skyldig i en saa ugudelig Synd, som Løgn og Bedragerie. — Troer Jomfruen, at kunne føre et Gud behageligt og lykkeligt Liv med mig, saa ville vi stedse ansee det stakkels Barn, som ikke tilhører nogen, for en Gave fra Gud, og underholde det som en saadan. Thi han maatte værdige det en besynderlig Kjerlighed, da han paa saa underfuld en Vei overgav det i hendes Hænder.

Han kyssede med venlig Alvorlighed Hannahs Pande. Tilfredsstillet over al Forventning, trængte den Gamle med velmeent Utaalmodighed ind paa Deborah. Denne græd mildt, og gik i Raad med

Gud og sig selv. I det hun hævede det klare Øie bedende imod Himlen, rakte hun endelig Barnet hen til Manden. Vil I, sagde hun med sagte Stemme, tilligemed mig tage imod den stakkels Skabning, er I overbeviist om, at jeg er saa uskyldig, som det, reen fri for Synd og Bedragerie i alt, hvad der angaaer hende — vel, saa takker jeg Eder for Eders Tilbud, og jeg vil med Guds Hjelp af mine ringe Kræfter tragte efter, at være Eder en god Kone; men hav Taalmodighed med mig, thi jeg har været meget længe ulykkelig — ak! jeg behøvede mere en Fader, en god Fader, som meente det vel og redeligt med mig, end en Ægtefælle. —

Mester Ehrhardt havde som eneste Søn arvet sine Forældres hele lille Husholdning; han kunde altsaa meget snart føre sin skjønne, sørgmodige Brud hjem, og Møllerkonen havde fuldt op at gjøre, for at blive hurtig nok færdig med det lille Udstyr, som hun i sit Hjertes Glæde tiltænkte sin kjære Datter. — Hans sørgmodige Brud, det var Deborah virkelig! Hun bragte sin Stilling og sine hellige Pligter mod Hannah et stort Offer. Fremmede vare hende de sædvanlige Forhold i Haandværkstanden, i hvilken hun nu skulde træde ind som Husmoder; thi i hendes Forældres afsondrede fromme Vandel fandt disse Forhold ikke Sted. Hendes Opdragelse i Ebersberg havde vel ikke givet hende Kundskaber,

men en Blidhed i Sæder, en Vane til Orden og Pænhed, hvormed meget i hendes tilkommende Maade at leve paa lidet lovede at harmonere. Hendes Omgang med August — ak! ængsteligt undflyede hun Erindringen om hiint Tidspunkt! — havde dannet hendes Hjerte, og Forstanden bliver i saadanne Tilfælde ikke tilbage. Hendes Ulykke havde, ved hendes Kraft til at taale og udholde, øvet hendes Eftertanke, og endog lært hende Menneskekundskab. Ogsaa hendes religiøse Begreber havde Nødvendigheden lutret og mildnet, idet den bortrykkede de ydre Former, til hvilke hendes Troesbeslægtede indskrænke sig saa meget, og selv Jacobs Bekjendtskab, hans Fortællinger om hans Reiser, af hans Bøger, havde ikke været hende uden Nytte. I sig selv fuldendte sig saaledes det stille Gemyt, ligesom Himmel og Jord yder den skjulte Fiol sine Skatte til sød Vellugt og fordringsfri Ynde.

Jacob optog Efterretningen om den Handel, Mester Ehrhard for denne Gang havde sluttet, med mørk Taushed. Han blev siden den Tid daglig mere raae og utilfreds. Endnu førend Deborah havde forladt Huset, erklærede han sin Moder, at han ønskede at gjøre op med hende, overlade hende Møllen, og begynde en Kornhandel i Byen. Moderen samtykkede, tog begge hans Børn til sig, opdrog dem troeligen, og efterlod dem længere hen i Tiden

sin hele Formue. Jacob, som ikke fattedes de fornødne Kundskaber til sin Handel, drev den med et Menneskes Drivtighed, der vil forglemme sig selv i Arbeidets Trængsel. Han reiste, erhvervede, dyngede Penge sammen, uden Glæde, uden Kjærlighed, og da man antog ham for en Mand paa flere Tusinde, fandt man ham en Morgen død paa hans Værelse. Det hedte, at en Besse, der uden hans Vidende havde været ladt, var gaaet af i hans Haand, da han vilde pudse den.

I Hof, i det gammeldags lille Huus, som Mester Ehrhard havde arvet, forsynet med alle en lille borgerlig Huusholdnings Fornødenheder, levede nu Deborah med sin Mand. Hendes gode Forstand vidste at skatte de Fordele, som hendes nye Stilling forskaffede hende; der fattedes hende ikke paa Kraft til at neddysse sit Hjerte, og at tage fat paa sit Dagværk med troe og klog Nidkjærhed. Hun havde Vanskeligheder at bekjæmpe. Mester Ehrhard vilde vel lade Hannah gjelde for sit antagne Barn, men den onde Omtale kunde ikke blive hæmmet derved, og som Naboerne af den uforandrede Huusholdning sluttede sig til, at Deborah ikke kunde have bragt sin Mand noget med, tog de ikke i Betænkning at erklære Mester Ehrhard for en Gjæk, der havde forgabet sig i et smukt lille Ansigt, og nok vilde blive straffet derfor. Naboerne toge Feil: det

var naturligt; men de kom ogsaa tilbage fra deres Vildfarelse, og det gjøre Naboer kun i yderste Nødsfald. Mesteren syntes det daglig at gaae bedre. Deborah var Blidheden, Ordenen og Vindskibeligheden selv. Med den strengeste Simpelhed forbandt hun en bestandig Reenlighed, som man neppe pleier at see den hos Koner i hendes Stand i det Øieblik, de gaae til Kirken. Der blev intet nyt Huusgeraad anskaffet; men ved daglig Opmærksomhed og hensigtsmæssig Brug, syntes de gamle Kister og Skabe efter et Aars Forløb at være blevne nye. Madam Ehrhard stod op før Dag, og feiede Gulvet i Værkstædet. Venlig skinnede Solen igjennem de rene vaskede Vinduer og paa Sengens pæne Omhæng, og selv i Deborahs Kjøkken havde et æsthetisk-oeconomiskt Kjendergie ustraffet turdet udspeide enhver Krog. Stedse huuslig, sædelig, høflig, stedse ivrig i at iagttage alle Stædets Skikke, i det mindste ikke mærkeligt at støde an mod nogen — en saadan Handlemaade overvandt i Længden de forudfattede Fordomme. Der var neppe forløbet et Aar, saa begyndte man venligt at hilse Deborah i Kirken; saa kom, snart denne snart hiin, Naboerske, bad snart om denne snart om hiin Tieneste, og fandt stedse den samme blide beskedne Beredvilligbed; var der nogensteds en Ulykke, et sygt Tienestetyende, et bedrøveligt Dødsfald, hvorved Trøst og Hjelp gjor-

des nødig, saa hjalp og trøstede Deborah: der, men og kun der, monne hun vel ogsaa ukaldet lade sig see, naar hendes Følelse tilsagde hende, at hendes Komme vilde være velgjørende.

Saaledes forplantede Deborah, sine Ungdomsaars søsterlige Aand, paa en Jordbund, hvor ellers kun Misundelse, Sladder, og alle de sædvanlige Svagheder hos den lavere Menneskehed pleiede at trives, og den bar her flere og ædlere Frugter, end den vilde have baaret i en af hendes Menighedsers tomme Ensformighed. Af sin Mand nød hun den roelige, dybe Erkjendelse af sine Fortjenester, og denne maatte i disse Forhold meest gjøre hende lykkelig, og idet hun stedse fandt mere Aarsag til at agte ham, ydede den Overbeviisning, at han ved hende følte sin Hensigt, at forsøde den halve Deel af et møiefuldt Liv, opnaaet, hende rigelig Løn for alt, hvad hun gjorde.

Deres Ægteskab blev fem Aar uden Børn. Hannah voxte imidlertid op i den Troe at være hos Fader og Moder, og den gode Ehrhard elskede hende virkelig saa faderligt, at han ofte sagde til sin Kone: dersom Himlen vilde opfylde hans inderlige Ønske og skjænke dem Børn, saa skulde Hannah alligevel altid nyde lige Ret med dem. Saa var der da, hendes Fødsel maatte nu være, som den vilde, til Erstatning for denne Fødsels Usikkerhed, der stedse

skulde blive hendes Lod, beskjæret hende den Lykke, at være et Kiærlighedsbarn i en skjønnere, sædeligere Betydning af Ordet. Hun kunde være fulde ser Aar gammel, da Deborah selv blev Moder, og nu lærte, at Moderkjerlighed dog endnu var en anden Følelse, end den inderlige Medlidenhed og det Ulykkens og Hjelpeløshedens Baand, der havde knyttet hende til Hannah. Men hendes Følelse for denne, blev derved kun mere øm og besindig: hun maatte jo holde hende skadesløs for den usigelige Kjerlighed, som kun hendes eget Barn indgjød hende, og som aldrig havde skullet blive den stakkels Hannah til Deel. Ogsaa i hendes Mands Hjerte talede, uden at han følte saa fiint som Deborah, den gode Menneskefølelses Stemme for tydeligt til, at han ikke skulde været betænkt paa, ei at krænke sin første Yndling ved nogen Tilsidesættelse.

Iøvrigt drev den gode Mand det med sin lille Christine — Mollerkonen havde holdt Barnet til Daaben — næsten til Afguderie. Naar hun vaagnede, maatte Vuggen staae i Værkstedet, eller hendes Moder ophøide sig der med hende; sov hun i Sidekamret, saa indsmurte han flittig Saugene, at de ikke skulde støie, og lærte Svendene at føre Høvlen lettere og sagtere. Han tænkte ikke, at det var „et jordiskt Kar", som han tilvendte saa megen Kjer-

lighed. Den Lille trivedes og voxte frem, da en epidemisk Sygdom angreb hende og efterlod en Tæring, af hvilken hun døde i den attende Maaned.

Deborah var svet i Tab og Lidelser; men havde hendes Mands Fortvivlelse ikke opfordret hendes hele Kraft, til at foregaae ham med et Exempel paa from Hengivenhed, hun vilde ikke have modstaaet denne Smerte. Den ulykkelige Fader saae i sin Christines Død alle sine Forhaabningers og Glæders Død imøde, han gik i Rette med Gud, han fordrede Lægens Hjelp, som om en alvorlig Villie maatte finde Midler til at opholde det bortflyende Liv. Med Barnets sidste sagte Aandepust faldt hans Heftighed. Blød som en Qvinde, stille, ubeskjæftiget, sneeg han sig ligesom mecaniskt omkring Liget. Det var sildigt, han overtalede den af Nattevaagen og Smerte afkræftede Deborah til at lægge sig, imedens han vilde vaage hos den lille Døde. Efterat hun havde hvilet et Par Timer, gik hun igjen ind i Stuen, hvor hun havde ladet den Lille, afklædt indtil Særken, i Vuggen, de smaae Hænder foldede paa det kolde Bryst. Da hun aabner Døren, hører hun, at hendes Mand hurtig bortfjærner sig fra Vuggen, og sætter sig i en Krog. Hun finder ikke Barnet mere i den roelige fromme Stilling: Hovedet hænger til Siden, de smaae Hænder ligge ufoldede. Forskrækket seer hun paa Faderen, paa den

Døde, og raaber: Gud! hvad er skeet? — Faderen hulker fra sin Krog, og vrider Hænderne; endelig siger han: ak, jeg kunde ikke see hende ligge saaledes, jeg har baaret hende omkring i mine Arme — hun kan . . hun kan ikke være død.

Istedetfor at aftage med Tiden, blev hans Smerte Sygdom, der nagede paa hans Liv. En ulægelig Tæring førte ham langsomt til Graven. Hans Kone pleiede ham med utrættet, kjerlig Omhue; Hannah, som nu begyndte at blive fornuftig, kom næsten ikke fra hans Side. Han bebreidede sig, at han bukkede under for en forgjæves Kummer, der fravev dette Barn, denne gode Kone, deres Støtte; men han formaaede ikke at overvinde denne Fjende.

Efter aatte Aars, lykkelige fromme Ægteskab blev Deborah Enke i sit 28de Aar. Den Døende sørgede ofte i de sidste Dage over, hvad der skulde blive af hende; han havde indsat hende ved et Testamente til sin Arving: nu raadede han hende, at opsøge sig en flittig Svend til anden Mand, som Haandværkernes Enker pleie at gjøre, for at fortsætte Haandteringen. — „Hører Du da Høvlen at klappre, sagde han, saa tænker Du paa mig. — Ak, der vil dog ingen elske Dig, som jeg, og ingen er Dig værd! Jeg var det heller ikke. Jeg veed vel, at Du ikke hørte hjemme i mit fattige

Værksted. Hvor høit end Gud maatte hæve Dig, overalt vilde Du være en af de Bedste. Gud lønne Dig det, at Du ikke foragtede mig, fordi jeg ikke havde andet end mit troe Hjerte!"

Og dette troe Hjerte fortjente de oprigtige Taarer, som Deborah græd over hans Tab! Hun solgte Huset og Haandværkstøiet, flyttede ind i en leiet Boelig og søgte, da hun for Hannahs Skyld ønskede at forøge sine ringe Indkomster, at erhverve sig noget ved Syening. Hun lod Barnet underviise under sit Opsyn, og sparede ingen Omkostning derved. Hændelsen førte en indsigtsfuld Lærer til hende, saa at hun selv, ved Siden af den lærelystne Pige, blev rigere paa mangt et nyt Begreb, og lærte at forbedre mangen af sine tidligere Dages Forestillinger.

Oberstinde von Danners Huus var et af dem, som oftere gav hende Arbeide. Oberstinden, en blid, dannet Kone og en god Moder, havde vidst at skjelne Deborah fra andre; hun talede gjærne med hende, hun interesserede sig for hende og for hendes Hannah, hvis sædelige, anstændige Væsen, hvis tidlige Færdigheder hun pleiede at fremstille til et Exempel for sine egne Børn.

En Dag sagde Oberstinden til hende: en nye Ven af hendes Mand, hvis Sundhed og Sindsroe havde lidt ved huuslig Kummer, vilde tilbringe Sommeren i denne Egn, og havde leiet et Lyststed

i Nærheden af Byen; han ønskede en anstændig Person til Huusholderske for de faae Maaneder; han vilde betale meget godt, og hun kunde til de lavere Forretninger fæste en Pige. Efter hendes Mening var dette en fordeelagtig Leilighed, som Deborah vel kunde tage med, saaledes som hun paa sin Side ikke vidste at besørge den hende givne Commission bedre, end naar hun gav sin Mands Ven Anviisning paa en Person, som hun var. Deborah havde nogle Betænkeligheder: hun kunde imidlertid tabe sine Kunder, hun frygtede for at maatte forsømme Hannah. Men Frue Danner indestod hende for tilstrækkelig Skadesløsholdelse, og lovede hende, at hun skulde turde tage Hannah til sig; en eneste Mands, en syg Mands Huusholdning vilde levne hende Tid nok til ikke at forsømme noget i dette Stykke.

Man kom overeens om Betingelserne; men den Fremmedes Ankomst trak nogle Uger hen. Oberstinden sagde til Deborah, at hendes Mand var uroelig derover: han frygtede for, at hans Vens Sundhedsomstændigheder havde forværret sig. Endelig en Aften lod hun Deborah kalde: den Fremmede var ankommet uden foreløbig Efterretning og meget syg. Deborah ilede ud. Hun fandt Tjenere, hvilke bragte Bagage ind; Obersten raabte hende imøde strax at rede den Fremmedes Seng. I Værelset,

hvor Sengen var sat op, sad en Mand paa Sophaen, indhyllet i en Overkjole, med et meget ophidset Ansigt. Oberſten talte til ham om at holde ſig roelig. En Læge ſtod ved Siden af ham og ſyntes at betragte ham noget bekymret. Saaſnart alt var i Orden, bragte man ham, uagtet han ivrig ſatte ſig derimod, i Sengen. Deborah, beſtyrtſet og undſeelig, vilde forlade Værelſet, da Oberſten forlangte en Tjeneſte af hende. Da den Syge ſaae hende, raabte han vildt: bort! Kun ingen Qvinde! Jeg vil ingen Qvinde ſee.

Deborah foer forſkrækket tilbage, dog mærkede hun, at den Syge phantaſerede. Da han hæftede ſine Øine paa hendes Anſigt, gav hans Modſtand efter; han ſaae nok engang hen, ſyntes at blive eftertænkſom, og lod ſig bringe til Sengs. Hans feberagtige Uroe vedvarede den hele Nat; Deborah forlod ham ikke: han ſyntes beredvilligere at modtage enhver Tjenſtbeviisning af hende, end ſelv af ſine Venner. Et Par Gange betragtede han hende opmærkſom; derpaa fulgte en nye Paroxysmus. Hans Phantaſier dreiede ſig om fornærmet Ære, en troeløs Kone, en af ham dræbt Elſker af denne Kone.

Imod Morgenen ſagtnedes Feberen; der fulgte en dyb Udmattelſe: den Syge begyndte endelig at ſlumre. Oberſten forlod ham nu paa nogle Timer; den Fremmedes Tjener, træt af Reiſen, ſov ind

paa en Stol: nu først havde Deborah Tid til at samle sig; det havde hidindtil i denne Tummel, under den Syges Vildhed og den hele uvante Scene været for hende som i en Drøm. Hun sad stille ved Vinduet, og saae Morgenen at bryde frem. Den første Solstraale faldt paa Sygeleiet, som stod dybt inde i det store Værelse. Idet hun lukkede Vindueskuddet, saae hun for at beregne Lyset, skarpere hen paa den Syge. Hendes Hjerte begyndte at banke, hun traadte nærmere. De i Gaar i Feberanfaldet fortrukne og spændte Træk dannede nu et ganske andet — et bekjendt Ansigt. — Hun troede — det var — ja det var ham — August!

Hun havde Møje med at overbevise sig om, at hun var vaagen. Hun vendte skjelvende tilbage til sin Plads. Hvad hun i sin første Ungdom havde følt for ham, traadte lidt efter lidt frem for hendes Sjæl. Hun havde siden den Tid lært at kjende sig og Verden bedre, men hun havde aldrig elsket mere; hendes Hjerte havde efter ham ingen Mand besiddet. Hundrede Erindringer, hundrede Bekymringer og Tvivl bestormede hende vexelvis. Undseelig vilde hun undflye, inden han maaskee gjenkjendte hende, og da var der ingen Tid at give bort, thi allerede maatte en Anelse været opsteget hos ham dengang, da ved Synet af hende hans Raserie saa hastig lagde sig. Men han var ulykkelig, han var syg, behøvede

Pleie, og hvem kunde pleie ham bedre end hun? Tilmed, hvad kunde hun retfærdiggjøre sig med hos Oberstinden, naar hun brød sit Løfte? Mange andre Forestillinger, rørende sig i Baggrunden af hendes Hjerte, blandede sig med i Kampen: hendes lavere Stand, de Aar, som vare henrundne siden hine hendes blomstrende Ungdoms Dage, hendes Enkestand. Imidlertid bevægede den Syge sig. Han vaagnede igjen op med Feber. Den Dag tilbragde han uden synderlig Hede, men næsten sandseløs; imod Aften indfandt sig igjen den vilde Phantasering. Deborah forlod ikke hans Seng. Med hver Time tog hendes Angest, hendes Ubestemthed — hendes Ømhed til. Det nærværende Øieblik flød sammen med det længst forsvundne: hun fandt i de forstyrrede Træk stedse mere det Ansigt igjen, det eneste, paa hvilket hendes Øje nogensinde havde hvilet med Kjerlighed.

En Aften var hun gaaet et Øieblik ud af Kammeret. Obersten vilde række den Syge Medicamenter, han modsatte sig, og var i Begreb med at springe ud af Sengen. Hans Ven raabte om Hjelp; Tjeneren og Deborah ilede til. Overvældet af Skræk, da hun saae ham rasende stride imod, slyngede hun sine Arme om ham, og da han heftigt rev sig løs fra hende, styrtede hun sig paa Knæe, og anraabte med foldede Hænder Gud om Hjelp. Pludselig blev den Syge stille, saae forbauset paa hende. Debo-

rah! raabte han endelig Deborah! — saae bedøvet omkring i Værelset, og sank udmattet tilbage.

De Omkringstaaende forstode lige saa lidt dette Optrin, som de Phantasier, der nu beskjeftigede den Syge. Det var Erindringer fra hine Dage i Z, som fyldte Deborahs Hjerte med unævnelig Vemod; det var ogsaa senere Erindringer, af hvilke hun uddrog, at hendes Skjæbne efter hans Afreise ikke var bleven ham ubekjendt. Men hende selv gjenkjendte han ikke mere, og saaledes kunde hendes Følelser, der vel ikke vare ublandet smertelige, skjules for dem, der ikke anede nogen Sammenhæng imellem hans forvirrede Tale og den medlidende bekymrede Sygevogterske.

Efter nogle angstfulde Dage indfandt sig en Crisis, der reddede ham, men tillige satte hendes Trivl i Bevægelse igjen. Hendes Ungdoms barnlig strenge Begreber var hendes Forstand voxet fra, men ak! den havde uddannet sig nok, for at erkjende, at hendes Følelser i hendes Stilling vare Daarskab, og selv i de Grunde, hvormed hun gjendrev en Deel af sine Bekymringer, fandt hun noget smerteligt ydmygende. Var det ikke en latterlig, ja maaskee enforagtelig Forblindelse, at hun indbildte sig, at den ne Mand, som ikke engang havde beholdt sit Navn tilbage fra fordums Tider — hun hørte ham kaldes Schøneich — vilde efter elleve Aar i den afblom-

strede Borgerenke gjenkjende den desuden dog for længe siden glemte Deborah? Hans Phantasier? — Ak, de vare jo kun Phantasier! — Og for saa tom en Indbildnings Skyld skulde hun forlade ham, og, medens hans Helbredelse endnu bestandig var forbunden med Fare, overlade ham til en følelsesløs Tjener, en lejet Pige?

Saaledes kjæmpede og tvivlede hun, dog uden at fatte en Beslutning. Imidlertid var hun ilet ud af Værelset, saasnart det var afgjort, at hans Bevidsthed var vendt tilbage. Hendes glade Sindsbevægelse, hendes inderlige Taksigelse til Gud taalte desuden ingen Vidner. Men man kaldte hende snart tilbage; Obersten, hvem hendes Opførsel ved hans Vens Sygeseng havde indgydt Agtelse for hende, søgte hende selv op, og formaaede hende til at fortsætte sin roesværdige Omhue, da hans Ven nu mere, og mere uafbrudt, end nogensinde før, vilde behøve den. Nu var der ingen Tvivl, intet Valg mere; Deborah ilede ind — dog ikke uden i Forbigaaende at kaste et Øje i Speilet: om hun vel ogsaa var ukjendelig — om hun var *forandret*?

Svaret, som Speilet gav hende tilbage, var ikke saa beroeligende, som — hun troede at ønske det. Vel var det ikke mere den attenaarige Pige, som i en lang, rødtærnet Kofte med et hvidt Forklæde for, med stor Smække, i rund herrnhuthisk Hue med

mørkerøde Baand, stod ved Vaskerballien, imedens August, lænende sig op til Kjøkkenskabet og legende med sin Ridepidsk, beundrede hendes lange, lysebrune Øienhaar, der, medens de tilslørede de mørkeblaae Øine, forhøjede den fine Rødme paa hendes Kinder. Deborah var noget større, end dengang; hendes noget mørkere Haar blev mindre skjult af en peen borgerlig Hue; hendes Paaklædning var mørkere, men snævrere og mere verdslig; hendes Vext var mindre fiin, men hendes Physionomie mere livelig; med de lange lysebrune Øjenhaar, med de mørkeblaae Øjne var der ikke foregaaet nogen mærkelig Forandring — kort, den skjønne Pige var bleven en ikke mindre skjøn Kone, og den skjønne Kone var ikke bleven ubemærket af Obersten, og just nu havde han sagt hende nogle venlige Smigrerier, hvorved hendes Undseelighed ved, igjen at lade sig see for August, ikke formindskedes.

Det var mørkt i Sygeværelset; en stor Lysskjærm skjulte Lyset, ingen talede et høit Ord. Denne første Aften og den hele følgende Dag, gik saa roelig forbi, at der gaves Øieblikke, hvori Deborah næsten sukkede derover. Men Omhænget var jo og trukket saa tæt sammen, den Syge var jo endnu saa svag, hun selv lod sig det jo stedse være saa magtpaaliggende at staae bag ved ham ved Sengen.

Engang begyndte han at underholde sig med sin Ven. Han talte om det Syn, han havde havt i sin Feber, om den skjønne Ungdomstid, i hvilken han havde følt sig hensat. Han fortalte om Deborah, om hendes Uskyld, om den Ulykke, som var vederfaret hende i Z*. Oberstén loe. August raabte, med saa heftig Uvillie, at hans Ven ved Haandtryk og Gebærder søgte at beroelige ham: Nei, Danner! Hun var uskyldig, uskyldig som en Engel, men min ungdommelige Uforsigtighed gav de ondskabsfulde Spidsborgere Anledning til at forfølge hende, at undertrykke hende, — ak jeg Taabe, jeg foer jo sammen af Skræk, som om jeg havde begaaet en Forbrydelse, over det eneste Kys, som jeg — ikke engang fik af hende!

Deborah havde et lille Bord med Glas, Medicamenter og deslige at gjøre ryddeligt; i den piinligste Forlegenhed kastede hun Ting om, brød itu og vilde, ude af Stand til længere at udholde det, ile ud, da Oberstén forskrækket kaldte hende til Hjelp. Den usædvanlige Anstrængelse i at tale, havde saaledes angrebet den Syge, at han var bleven afmægtig. Man bragte ham igjen til sig selv; Oberstén forbød ham med venskabelig Alvor, igjen at fortælle om sine Ungdomshændelser og sine Feberdrømme.

Forretninger kaldte nu Oberstén bort paa nogen Tid; han mældte sin Ven, at hans Kone, der var

utaalmodig for at lære at kjende ham, vilde besøge ham. Hun kom virkelig endnu den samme Dag; Deborah maatte føre hende til hans Seng. Efter den første Hilsen, fik Deborah, til sin store Skræk, den Befaling af Schöneich, at slaae et Forhæng til Side og aabne et Vindue. Da hun havde adlydt, vilde hun trække sig tilbage til den mørke Deel af Værelset; men Oberstinden kaldte hende til sig, og spurgte den Syge, om han ikke sagde hende Tak for at have skaffet ham en saa god Pleie. I den Belysning hun nu stod i, saae han hende for første Gang; han vilde tale; men idet han fæstede sit Øje paa hende, foer han sammen, og saae med et spørgende vildt Udtryk snart paa Oberstinden, snart paa Deborah, som skjelvede det frygtede Øieblik imøde.

Han bliver afmægtig! raabte Frue von Danner, og understøttede hans synkende Hoved. Hulkende, neppe istand til at holde sig opret, rakte Deborah ham Hjortetak-Spiritus. Han reiste sig overende, greb hendes Haand, som han heftigt trak til sig.

Saa er det dog Dem! De er Deborah — det var ingen Drøm, ingen Phantasie — det var ingen Rest af en Feberdrøm, som jeg følte ved denne Skikkelses skyggeagtige Fremsvæven.

Hun bøiede sig stille grædende hen over hans Hænder, og bad ham at være roelig, at skaane sig — hun glædede sig, sagde hun med neppe hørlig,

brudt Stemme, over hans Helbredelse; hun glædede sig over den Godhed, med hvilken han tænkte paa hende.

Men den forundrede Oberstinde maatte have Forklaring paa dette besynderlige Optrin. Deborah gjorde det saa godt, hun kunde: hun havde kjendt Hr. von Schöneich i Z*, hun havde dengang arbeidet for hans Moder, han havde beviist hendes fattige Forældre Velgjerninger. Frue von Danner hørte paa disse noget mangelfulde Oplysninger med et umærkeligt Smiil, men uden at tillade sig en eneste Anmærkning, og da hun bortfjærnede sig, viiste hendes fordobblede Hjerteligheд imod Deborah, hvilken reen Interesse hendes skjønne Sjæl havde taget i dette Optrin.

Hvor bankede Deborahs Hjerte, da hun nu saae sig allene med August! Han bad hende, at komme hen til Sengen: han følede, sagde han mat, at han ikke turde tale; hun maatte fortælle ham sin Skjæbne siden hans Afreise til Wien. Hun frygtede for at røre ham for meget, men hun undsaae sig igjen ved at røbe, at hun forudsatte en saa levende Deeltagelse hos ham. Efter nogen Dvælen sagde hun beskeden: De maae nu være roelig, naadige Herre! — jeg har lidet at fortælle; det gik mig en lang Tid slemt, nu gaaer det mig godt: jeg arbeider, jeg har Fred og Brød.

Fred og Brød! O Deborah, saa meget har jeg ikke! Jeg har ingen Fred — i Sandhed jeg havde ingen, siden jeg tog Afskeed med Dem i den lille Skov — Jeg skal jo ikke tale, fortæl De mig altsaa — fortæl De mig, hvorhen De vandrede, efterat de usle Mennesker havde forviist Dem fra Deres Bye.

Hjerteskjærende vare for Deborahs barnlige Gemyt hans Ord: jeg har ingen Fred — Og hun forstod den Fred, der er høiere end al Fornuft; hun havde intet Begreb om den tomme Uroe, den Overmættelse, som Schöneich forstod under disse Ord! Da han nu nævnte hendes sørgelige, vanærende Skjæbne, hulkede hun høit: De har vidst det? O det er skrækkeligt! — Men Gud tugtede mig, fordi han elskede mig, og min Kummer er bleven mig til Glæde.

Den Syge saae smilende paa hende; han tog begge hendes Hænder: Endnu den Gamle, Deborah? Virkelig vilde det nu blive dem lettere at omvende mig.

Hun trak rødmende sine Hænder tilbage; i det samme gik Døren sagte op — det var Hannah, der frygtsom stak Hovedet ind ad Døren og raabte Mama, Mama! — Hun havde allerede et Par Gange forhen været i Værelset, men det var, da Schöneich endnu var for syg til at lægge Mærke til hende. —

Dette Barn? sagde han med levende spørgende Øjekast — kald hende herind, Deborah — er det.....?

Med nogen Hast svarede hun: det er den stakkels, forladte Skabning, som Forsynet gav i mine Arme — jeg har ingen Børn.

Og Deres Mand? Man kaldte Dem, synes jeg.....

Jeg er Enke; har været det i to Aar.

Schöneich tav. Efter nogle Øieblikke, i hvilke han syntes at søge Ord til nye Spørsmaal, sagde han: Elskede De Deres Mand?

Deborah sendte Barnet ud i et Ærinde for at bortfjærne det. Spørsmaalet havde truffet hendes ømme Samvittighed; thi først for nogle faae Dage siden var hun bleven sig bevidst, at hun ikke havde elsket sin gode Mand. Da hun ikke svarede, spurgte Schöneich igjen: Deborah, elskede De Deres Mand? —

Jeg skylder ham min Lykke, han var en brav, troe Mand — han var stedse tilfreds med mig.

Det troer jeg, Deborah, det troer jeg.

Vil De ikke i Dag heller lade den Samtale fare, naadige Herre? De maae jo ikke tale.

Nu vel — men i Morgen, ikke sandt kjære Deborah, i Morgen, siger De mig mere? — I Sandhed, det er for mig, som om jeg igjen var traadt de elleve Aar tilbage i Tiden. Lad os være Venner? De har jo glædet Dem over min Helbre-

delse, og der kunde ikke have mødt mig noget mere velgjørende, end dette Tilfælde.

Det blev Morgen, og mange Morgener fulgte derpaa, og den gode, uerfarne Deborah blev ikke vaer, hvilken Labyrint hun hildede sig ind i. Hun fortalte ham, og alt, hvad hun fortalte, maatte gjøre, at hun viiste sig mere interessant, mere agtværdig. — Han fortalte hende igjen — hun maatte ofte bæve for den Mands Liv, den Mands Sjæl, hun elskede og dog ikke var bange for, fordi han aldrig talede om Kjerlighed, fordi hun ikke betænkte, at det ikke var mere den samme Mand, der for elleve Aar siden knælede ved hendes Moders Dødsleje.

De Indtryk, som dengang havde virket paa ham, havde et af Naturen slet Gemyt ikke kunnet aabne sig for, men han havde overladt sig til dem med den Letsindighed, der hos svage Charakterer, lige saavel som hos slette, kan blive til Selvisked, og de forsvandt snart nok i Forretningernes og Adspredelsernes Hvirvel i den store Stad. I Begyndelsen kunde der vel hos de glimrende Modeskjønheder, eller hos de snævertsnørte Grisetter, paakomme ham en Længsel efter Deborahs høie, rene Pande, efter hendes fromme kjerlighedsfulde Blik. Men hvad Omgangen med Verden ikke saa strax filede af hos ham, det tilintetgjorde Ærgjerrigheden ganske. I

Wien indgik han betydelige Connexioner, som hastigt forøgede hans Huus's Rigdom og Credit, og et Giftermaal med den eneste Datter af et af de første derværende Handelshuse, skulde aabne ham en glimrende Bane. Den unge Dame, som man foreslog ham, havde blændet ham ved alle de Fordele, hvilke Pragt, Mode, Koketterie, kunne forskaffe en kjøn Pige. Hun hørte til de qvindelige Skabninger, som man aldrig kan beskylde for Bedragerie, fordi alle deres Konster kun tragte efter at besnære Øjne og Sandser, men ikke Hjertet. Vil altsaa engang i Tiden en Ægtemand raabe Vee over en saadan Kone, saa kan hun, uden at formørke sit glimrende Ansigt ved Angers og Deeltagelses triste Slør, kaste et koldt: tu l'as voulu hen, og overlade sig uforstyrret til sine tomme Glæder. August forglemte at beregne et saadant Øiebliks Mueligheed. Et fornemt Huus, et kjøbt Adelsbrev, et nyt Navn: alt det skyldte ham sin Kone, og han førte hende i Triumph til sin Familie i Leipzig. Ogsaa til Z* kom han paa disse Reiser; hans Moder var vel ikke mere der, men en Broder, som havde giftet sig for et Par Aar siden.

Han fik Forretninger i Z*, der ikke saa hastig lode sig afgjøre. For hans Kone var Afstanden imellem det lille Z*, og det berusende Wien til at dø over af Kjedsommelighed, og at hun kjedede sig,

gjorde hende ikke elskværdig. Her viiste sig ham ogsaa en Contrast, der ikke havde noget glædeligt for ham. Hans Broder havde truffet et meget lykkeligt Valg, hans Svigerinde var en dannet og god Kone, hendes Huus en lille Verden af stille Familielykke og jevne selskabelige Glæder. Den stakkels August saae nu sit Ægteskab i det Lys, hvori vel et Theater vilde vise sig, naar pludselig den konstige Oplysning forsvandt, og det klare Soelskin faldt paa Decorationerne.

I Begyndelsen var han kun ilde til Mode, men han rugede saalænge paa den mismodige Stemning, indtil han følte sig ulykkelig. En Omstændighed kom til, som forøgede hans ubehagelige Fornemmelser. Hvem Verden har revet hen, gribes let af en besynderlig Længsel efter, igjen at opvække tidligere bedre Følelsers Minde hos sig og dermed ligesom at udsone sig. August havde spurgt sin Broder om Deborah Stein; denne havde dengang endnu ikke været i Z*, og vidste intet om hende. Alle Tjenestefolk i Huset vare nye, ingen havde kjendt Deborah Stein. Saasnart han havde et Øieblik frit, gik han selv hen i den Gade, hvor hun havde boet, — men Peter Steins lille Huus, som og den gamle Nabokones, dens, som havde sendt sin Pige til at vaage over Liget, vare nedrevne, og et nyt stod i disses Sted. Efter sex Aars Forløb alt forsvun-

det, indtil Skuepladsen for hans Forelskelse. Uvilkaarlig rørt vandrede han over Kirkegaarden hen til Porten, som førte ud til den lille Skov, hvor han for sidste Gang havde seet Deborah. Han hørte sig venlig hilse ved sit Navn. Det var Graveren, der just nu her forrettede sit Embede — den selvsamme, som i hiin Nat havde vaaget ved den gamle Peter Steins Liig.

August blev staaende hos den gamle Mand, som havde gjenkjendt ham fra hans forrige Ophold, og med Lune og godhjertet Væsen begyndte en Samtale med ham. Det faldt ham snart ind at spørge dette Menneske efter Peter Stein. — Han! — han sover allerede længe! see d e r! — han stødte med Spaden et Dødningebeen til Siden — det har maaskee tilhørt ham, thi her har jeg gravet ham ned, det kan vel snart være en sex Aar siden. Kirkegaarden er saa liden! Man kan ikke lade de stakkels Djævle have Roe i Døden — Men sandt er det, Kirkegaarden er den sande Stald, hvor mange taalmodige Faar gaae ind.

Ved Mandens Ord og den Bevægelse, han gjorde, gyste August uvilkaarligt tilbage — Og hvad er der bleven af Datteren? spurgte han nu med tvungen Kulde.

Veed De ikke det? — Den Gamles Tone og Hjekast havde noget misbilligende ved sig, hvilket August dog ikke forstod.

Jeg har ikke været her i sex Aar, svarede han.

Nu — hun er forviist af Landet med sit Barn. Den stakkels Tøs! det var haardt. — Jeg troer ikke, hun længe har overlevet det.

Han blev en Stund alvorligt ved at grave, uden at see sig om efter August, som stod der høist forbauset. Endelig raabte denne: Siig engang, Gamle! Hvad er det med Pigen? Hvad er der skeet? Hun var jo from og uskyldig som en Engel.

Var hun det? — Naa Herre. Han stødte Spaden ned i den halvt færdige Grav, skjød sin Peltshue fra Panden, slog Armene over hinanden, og fortalte den hele Tildragelse i hiin Nat, og hvad derpaa var fulgt, lige til Deborahs Forviisning. Om den Mistanke, der var faldet paa August, taug han; dog følte denne, hvad hendes Omgang med ham, saa uskyldig den og havde været, maatte have bidraget til hendes Skjæbnes skrækkelige Vending. At hun havde liidt ufortjent, faldt det ham intet Øieblik ind at tvivle om. Fuld af Forfærdelse raabte han: Og *jeg* skulde være dette Barns Fader? Ikke sandt? — Jeg skulde have forført Deborah?

Hans Øine lynede, hans Ansigt blussede. Den Gamle troede at have fortørnet ham, hvilket dog kun lidet anfægtede ham: i dette Haandverk kan man vel blive ligegyldig imod alle Scener i Livets

Comedie, hvis altid sig selv lige Udvikling man daglig har for Øje. Naa! sagde han roelig, hvis der havde været noget om den Ting, saa kunde De ikke undre Dem saa i Dag, at hun derfor er bleven skilt ved Ære og Lykke. August bestræbte sig nu ivrig, for at opdage Spor af den ulykkelige Deborah. Alt var forgjæves, men i Stedet derfor kom kun flere Vidnesbyrd om hendes Dyd ham for Øre, thi den smaalige Lidenskab, for hvilken hun var blevet et Offer, havde gjort Plads for Overbeviisningen om, at man havde gjort hende Uret. Den stakkels August var iøvrigt ligesaa lidt hjulpet dermed, som hun; det bidrog kun til at give ham en sentimental Stemning, hvori han endelig endog gjorde Forsøg paa at attachere sig til sin Kone, og at bringe Følelse ind i sit ægteskabelige Forhold. Det stymperagtige Indfald blev ligesaa stymperagtigt udført. Som Ægtemand meente han, der, hvor han bejlede, i Grunden vel ogsaa at turde kræve, men Frue von Schöneich tog kun liden Notits af hans Bejlen, og hans Fordringer forekom hende latterlige og tyranniske.

Før hans Reise havde Forholdet imellem dem kun været ligegyldigt; efter deres Hjemkomst til Wien blev det høist modbydeligt. Schöneichs Krav paa huuslig Lykke blev tilbageviist med Ringeagt, han hævnede sig med, bittert at misbillige sin Kones støiende Van-

del, og faldt paa Udsvævelser, for at adsprede sig. Hans uordentlige Levemaade angreb hans Sundhed, imedens hans Kone troede sig derved fritaget for alle Pligter imod hans Ære. Han fattede endelig den Beslutning for det første at skille sig fra hende, og derpaa at skride til en formelig Skilsmisse. Dengang var det, at han vilde begive sig til sin Ven Oberst von Danner; men førend han kunde begynde sin Reise, paatvang en ulykkelig Hændelse ham endnu engang den Nødvendighed at vedkjendes sin Værdighed som Ægtemand: han maatte slaaes med sin Fornærmer, lod ham ligge i sit Blod paa Kamppladsen, og kom til Hof, som Flygtning, i en hidsig Feber.

For hans blødagtige Hjerte, der blot var vant til at tage Dyden som en behagelig Fornemmelse, og Angeren som et Kryderie paa Lede og Mismod, kunde intet mere glædeligt indtræffe end den uformodentlige Sammenkomst med Deborah. Allerede i hans Sygdoms første farligste Epoke, var der indtruffen den Efterretning fra Wien, at hans Modstander ikke var død, at sammes Familie, overbeviist om hans Uret, selv ikke var betænkt paa andet end at holde Duellen hemmelig. Han havde altsaa ingen Aarsag til at skjule sig; men trods alle sine Venners Spotterier, afslog han haardnakket at gjøre Bekjendtskaber. Obersten, hvem hans Kone havde fortalt Gjenkjendelses Scenen imellem Schön-

eich og Deborah, tvivlede intet Øieblik om, at den skjønne Snedkerenke havde bibragt hans Ven Smag paa et saadant idylliskt Liv. Han drillede ham dermed, Schöneich svarede ham smilende: dersom det i al Fald forholdt sig saaledes, saa var det i det mindste indtil nu virkelig et idylliskt Liv, og destoværre en Scene udaf Uskyldsverdenen; men han vilde bede ham som Ven, ikke at forstyrre den ved utidig Spot.

Obersten lod Schöneich gjøre, som han vilde, og kom, da denne Tête-a-Tête med hans Husholderske syntes at være ham saa behagelig, sjeldnere til ham. Frue von Danner fandt sig heller ikke kaldet til at blande sig ind i dette Forhold; men hun følte en Slags Kummer over, at hendes kjære sødelige Madam Ehrhard saa hastig kunde sætte sit gode Rygte og sin prøvede Klogskab i Vove. Saa nød da Schöneich sin Gjenhelbredelsestid paa det behageligste i Selskab med den elskende, frygtsomme Deborah. Det var sjeldent hans Sag, at gaae i Raad med sin Fornuft angaaende sine Følelser; derimod var han meget tilbøielig til at regne sig alt negativt Godt til Fortjeneste, og han tog den roelige Stemning, i hvilken hans legemlige Svaghed, hans eensformige Liv, hans gjenfundne Venindes beskedne Stilhed indvuggede ham, for en fuldkommen Sindsforandring. Han smigrede sig nu endelig med

at have fundet den Stilling, som vilde være overeensstemmende med det, han trængte til; han foresatte sig, naar hans Skilsmisseproces var til Ende, at opgive sin Virkekreds og tilbringe sine Dage paa Landet. — Med Deborah? — derover lod han det ikke hos sig selv egentlig komme til Klarhed, for ikke at forstyrre sine Følelsers Behagelighed — og saaledes handlede Schöneich, næsten i de samme Forhold, i hvilke August havde befundet sig med Deborah for elleve Aar siden, temmelig paa den selvsamme Maade, uagtet Schöneich nu fremfor da havde Kundskaben om den Skjæbne, der dengang var udsprungen af Augusts Uforsigtighed.

Deborah havde tilbagelagt sit otte og tyvende Aar og hendes Fornemmelser vare den første Kjærligheds Følelser. Alle ydre Omstændigheder gjorde disse Følelser til Daarskab, og hendes personlige Forhold gjorde hende det til Pligt, hvad den inderligste Ømhed indgav hende. August var syg, og hun hans Opvarterske; han var hendes Herre, og, hvad han ønskede, Befaling for hende. Af hendes Haand modtog han enhver Spise, ethvert Medicament; hun bragte ham hver Morgen friske Blomster for at pynte hans Værelse; hende havde han at takke for, naar hans Leie gav ham Hvile; paa hende støttede han sig, for at gaae en Tour gjennem Haven, han

prisede med vemodig Glæde hendes Omhue, da han saae Solen og Naturen igjen.

Da han begyndte at faae flere Kræfter, forsøgte hun paa om Morgenen at holde sig borte fra hans Værelse nogle Timer. Efter et Par Dage sagde han venlig til hende: De forglemmer Deres Syge, Madam Ehrhard; Deres Selskab er nu mere nødvendig for ham end al Medicin.

Hun stod undseelig for ham, og saae ti Aar yngre ud. — Naadige Herre, sagde hun, Huusvæsenet . . . mit Barn . . . .

Huusvæsenet, Deborah? De skal kun uddele Befalinger, og det fordrer liden Tid. — Men Hannah — Hannah er i Dag min Gjæst; Thomas, kald paa den Lille; hun spiser med os. Og af min Ungdomsvenindes Godhed haaber jeg, at De vil tillade Hannah, undertiden at sidde med sit Arbeide i mit Værelse.

Skulde hun nu adlyde sin Herre eller lade sin Elskede kaste et Blik ind i hendes Hjerte, for hvilket denne Stilling var saa farlig? — Hun satte sig taus til Vinduet med sit Syetøi. Schöneich legede lidt med Hannah; han lod hende læse, og beundrede hendes Udtales Rigtighed, hendes Foredrags Tydelighed. Hvem lærte Dig at læse? spurgte han.

Moder; jeg forelæser hende ofte.

Og hvad forelæser Du hende?

Robinson, og andre Bøger om Folk, som vare i fremmede Lande, og ogsaa Historier, hvorledes det for mange Aar er gaaet til i Rom og med Alexander — og saa ogsaa den hellige Skrivt, hvad jeg kan forstaae deraf, siger Moder. —

Der opstod en Pause, som Hannah benyttede for at springe ud af Døren. Schöneich var nogle Øieblikke eftertænksom gaaet omkring i Værelset. Han satte sig træt ved Siden af Deborah — Men hvad gjøre vi engang med den stakkels søde Unge?

Jeg har gjort, hvad jeg kunde, for hendes Opdragelse, naadige Herre; jeg haaber ikke at have forsømt noget, hvad der stod i mine Kræfter — i de sidste Aar var hun bestandig allene med mig, hun læste gjærne —

De misforstaaer mig — jeg laster Dem ikke, jeg beundrer Dem — men naar Hannah engang bliver gift, — vil hun med en saadan Dannelse være skabt for en Borgermand.

Hvorfor skal hun just giftes? Jeg tillod mig at danne hende mere end det var nødvendigt for hendes Stand, fordi hun ikke skulde have nødigt at gifte sig.

Deborah havde paa Tungen: fordi hun ikke skulde have nødigt at gifte sig med en Haand-

værksmand — men hun følte, at Øieblikket havde noget tvetydigt, og afbrød sig selv i nogen Forvirring.

Schöneich havde en lignende Følelse og taug. En anden Gang gjorde han Forsøg paa at læse. Det syntes at angribe ham; han lagde Bogen flere Gange bort, foer med Haanden over Øinene — endelig spurgte han bedende: vilde De ikke heller læse mig for?

Han havde derved den hemmelige Hensigt, at give Agt paa, hvorvidt hun var gaaet frem i sin Dannelse. Hun læste uden Konst, tydelig, med sin naturlige, behagelige Stemme. Det var en velskreven Reise igjennem Schweits. Gjenstanden begyndte snart at interessere hende, Schöneich, som blev det vaer, og selv havde været der, afbrød Læsningen, og talte udførligere om flere Ting, som forekom i Bogen. Deborah lyttede til med den ganske nye Følelse af lærelysten Kjerlighed.

Det var ikke sidste Gang, at hun forelæste ham; han fandt en aldrig tilforn kjendt Glæde i, at fortælle hende, at undervise hende, thi snart fik hun Mod til, at spørge om meget. Med Tiden følte han sig stedse stærkere; nu begyndte han at forelæse hende: hun arbeidede, Hannah sad med sit Strikketøi ved hendes Side. Flere Uger randt paa denne Maade hen i stille Salighed, og naar Deborah un-

dertiden erindrede sig, at denne Salighed — dog vel ikke var Skik og Brug — thi noget værre tænkte sig hendes uskyldige Hjerte ikke derved — saa vare disse Øieblikke neppe forstyrrende.

Obersten havde hun hidindtil for det meste undveget, naar han kom, og der havde for ham ikke været nogen Leilighed til at tilsidesætte den Art af diseret Skaansel, som en Ven vel iagttager imod den anden, naar denne ved et galant Eventyr vil beholde et vist Incognito. En Dag sad Schöneich med Bogen i Haanden hos den gode Deborah og den lille Hannah, da uforvarende Obersten traadte ind. Idet han med Breve, som han holdt i Haanden, iilfærdig gik hen mod Schöneich, faldt den huuslige Gruppe ham pludselig i Øinene, og han raabte, høit leende: Bravo August! det synes, Du sørger for, at Tiden ikke skal blive Dig lang, medens Du venter paa Skilsmissebrevet, — her bringer jeg det.

Schöneich greb med glad Hast efter Brevene, Oberstens Ord havde han neppe hørt. Men Deborah, som ved hans Indtrædelse høit rødmende var staaet op, blev dødbleeg, og havde neppe Kraft til at tage Hannah fat ved Haanden, og at vakle ud af Stuen.

Schöneich læste, overlod sig til en udsvævende Glæde over sin Befrielse, aftalte med sin Ven allehags, der stod i Forbindelse med denne for ham saa

vigtige Sags Tilendebringelse, havde, efterat Oberſten var gaaet bort, adſkilligt at ſkrive, og ſavnede Deborah først ſildig om Aftenen. Han spurgte efter hende: hun havde, som han med Forundring hørte, været fraværende i flere Timer. Han lod Hannah komme, som kom med vaade Øine. — Hvor er Din Moder, Hannah? spurgte han — hvad feiler Dig?

Ak hun har grædt saa meget, bedet saa meget til Gud! Paa sine Knæe har hun bedet, og hun lod mig knæle ved Siden af sig — Det kunde ikke hjelpe, sagde hun da, Gud vilde gjøre det paa det bedste. — Og saa er hun gaaet ud.

Deborah havde grædt og bedet. Et skrækkeligt Lys var gaaet op for hende ved Oberstens Ord. Hendes Uskyld kunde Menneskene ikke bedømme. Hendes Uvidenhed — ak hun bebreidede sig, at denne Uvidenhed kun havde været fremkonstlet — skjulte ikke mere den tydelige, ueftergivelig strenge Pligt for hende, den Pligt at forlade Schöneich, nu just at forlade ham, da det blev hende tusinde Gange tungere, da tusinde Baand flere knyttede hende til ham, da Muligheden af altid at leve saaledes om ham havde begyndt at foresvæve hendes forblindede Aand. Smertelig kæmpede Skam og Kjerlighed, inden hun fandt den sømmeligste Vei til at udføre den Beslutning, hvortil Samvittighed og Ære tvang hende. Frue Danner havde fæstet hende. Hos hende vilde

Hun forlange sin Afsked: paa denne Maade haabede hun, at bryde pludselig nok, for ikke fra Augusts Side at blive standset ved Efterspørgsel, ved Undersøgelse af hendes Grunde.

Hun fandt Oberstinden allene. Denne Dame havde flere Gange hørt tale om, paa hvilken Fod Schöneich levede med Deborah, og de Omstændigheder, hun hørte, havde vel forandret hendes Interesse for denne Kone, men ikke egentlig formindsket den. Hun var vant til, at tænke sig den smukke Enke i det Forhold, hun ikke kunde andet end forudsætte; hun maatte give sin Mand Ret i, at en saadan Forbindelse var velgjørende for Schöneichs Sindsforfatning; hvorvidt Deborah derved monne være, eller endnu vorde Offer: det vare Tvivl, som vel kunde paatrænge sig et fiintfølende qvindeligt Hjerte ved denne Leilighed, men i hvis Udvikling det ikke vovede ukaldet at trænge ind.

Deborahs Erklæring om, at ville forlade sin Herre og igjen tage fat paa sin Syening, var hende yderst paafaldende. Hun spurgte noget tørt: Har Hun da nogen Aarsag til at være misfornøiet med Hr. von Schöneich?

Jeg har ingen — svarede den frygtsomme Deborah.

Men hvorfor forlader Hun en Stilling, der er langt bequemmere, langt fordeelagtigere, end Hendes forrige?

Naadige Frue, denne gjør mig mere uafhængig — den er sikkrere.

Sikkrere, Madame Ehrhard? . . . . Hr. von Schöneich er en Mand af Ære, han vilde nok sørge for Hende.

Deborah forstod Oberstindens Mening. Overvældet af Smerte, skjulte hun sit Ansigt i sit Tørklæde. Frue Danner taug et Øieblik, forundret og ubestemt. Nu fulgte hun sit blode, skjønne Hjertes pludselige Bevægelse, og nærmede sig venlig til den grædende — Madame Ehrhard, sagde hun — Hun elsker!

Deborah hulkede: O mit gode Rygte! min Hannahs Arvedeel!

Stakkels Kone! — Jeg tænkte, Hun havde beregnet det . . .

Altsaa er det for sildigt! raabte Deborah med den smerteligste Tone.

Men kjære Kone — kunde Hun da tænke — —?

Ak jeg tænkte jo intet, — jeg var uskyldig og tænkte intet.

Gode Barn! — Schöneich maae vide at skatte en saadan Kjerlighed — han skiller sig ikke fra Hende.

Jo dog! han gjør! Jeg gaaer ikke til ham igjen — jeg henter min Hannah, og skjuler

mig i mit lille Kammer for ham — for den hele Verden.

Fat Dem! — da De er uskyldig, saa kan De jo desto roeligere bruge Overlæg. — De er from: kunde De ikke beslutte Dem til, om De end udsatte dem for, at Verden dømte falskt om Dem, dog at bidrage til denne Mands Lykke, betragte Deres Omsorg for ham, som en nu eengang paataget Pligt . . . .?

Nei, nei, naadige Frue! Til en saadan indviklet Dyd er mit Hjerte ikke skabt. Jeg kan opofre, ... hun afbrød sig, undseelig over den Tilstaaelse, som i disse Ord undslap hende — men, vedblev hun endelig med ædel Stolthed, men jeg kan ikke affinde mig med min Samvittighed; denne byder mig at vige Faren, hvor kun frivilligt Selvbedrag kunde overtale mig til at troe, at jeg havde Pligter at opfylde.

Oberstinden kunde ikke give hende Uret heri. Dog gjorde hun hende begribeligt, at hun maatte gaae langsommere til Værks, for at undgaae Opsigt. Hun forestillede hende, at Schöneichs Forretninger alligevel snart vilde nøde ham til en Reise til Wien; maaskee vilde da dette Forhold opløses af sig selv. Denne Udsigt var fra mere end een Side smertelig for den elskende Sjæl: det havde kostet hende min-

dre, nu frivillig at rive sig løs, end at vente paa sin Afsked; men med from Ydmyghed gav hun Oberstindens Grunde Magt.

Neppe var hun kommen tilbage, da man allerede i Haven kom hende imøde med den Efterretning, at den naadige Herre ventede hende med Utaalmodighed. Hun anede ingen særdeles Hensigt, og traadte ind i Schöneichs Værelse.

Deborah! sagde han, idet han i levende Bevægelse ilede hende imøde og førte hende til Lyset, for at see hende skarpt ind i Ansigtet. — Hvad har fejlet Dem? Hvad fortalte Hannah? Fik jeg ved alle de Velgjerninger, som jeg nød af Dem, ikke Ret til at være Deres Kummers Fortroelige?

Denne Vending overraskede den stakkels Kone. Hun undveeg forlegen og ængstelig; hun tilstod endelig, at hun havde havt Forretninger hos Frue von Danner. Nu rimede han flere Ting sammen, og begyndte at formode, at hun var bleven uroelig over sit Forhold med ham. Allerede forhen havde den Udsigt, at hans Skilsmissesag vilde gjøre en Reise til Wien nødvendig for ham, bragt ham til, paa en Maade at overlægge, hvorledes han vel kunde binde Deborah fastere til sig. Nu traadte det paa eengang frem for hans Sjæl, at just det Forhold, hvorfor man havde ham mistænkt, i Grunden ogsaa vilde være det naturligste — ja at det modsatte vilde væ-

re saa latterligt som utroeligt. Blufærdighedens henrivende Rodme paa Deborahs Kinder opvakte Følelser hos ham, som et stille Tryllerie hidindtil havde søvndysset. Han tog begge hendes Hænder fat, og med et Blik, som ganske nedslog hendes Fatning, saae han hende ind i de frygtsomt opad hævede Øine. — Hvad har De for, Deborah? spurgte han heftig.

Naadige Herre, Deres nærforestaaende Reise . . . mit lille Huusvæsen . . . . min Hannah, som min Omhue . . . . .

Deborah, lad De mig dele alt, hvad der angaaer Dem; deel enhver Interesse med mig, lad mig af Dem modtage min Lykke.

Uden at trække Haanden fra ham, traadte hun tilbage, forskrækket, bedøvet over den dobbelte Mening, der kunde ligge i hans Ord. Hans ventende, bedende Blik krævede et Svar. Uden at forstaae sig selv, med Kjerlighedens og Blufærdighedens Følelser, med den trykkende Fornemmelse af sin underordnede Stilling, der frembragte denne Tvetydighed sagde hun: De behøver ikke mere min Tjeneste . . . .

Men Din Kjerlighed, Deborah! raabte han, og sluttede hende i sine Arme. — See, Verden er mig til Byrde, den misbrugte mig, og jeg — misbrugte den, fordi ingen Deborah lærte mig, hvad sand reen Nydelse er! Nu har jeg lært det. — De-

borah! skal jeg kun derfor have lært det, for paa nye smerteligere at undvære det?

Ved disse Ord trykkede han hende fastere til sig. Hun modstod blidt, hun græd — hun sank nedpe aandende til hans Bryst.

Den attenaarige Pige havde revet sig ud af Augusts Arme: for hende laae Ungdoms og Kjærligheds gyldne Fremtid, som vel var Opofringen af et lykfaliggjørende Øieblik værd. Hvad Deborah havde „afslaaet at modtage af Minutet;" havde en lang forsvunden Tid nægtet hende, og nu smilede ingen gylden Fremtid hende imøde dermed.

Men det var hendes Hjerte, som glødede, ikke hendes Sandser. Hun rev sig med Fasthed los fra Schöneich; hun heftede et uudsigeligt smertefuldt Øje paa ham, derpaa oploftede hun Øinene og de fastfoldede Hænder til Himmelen og ilede ud.

Paa hendes Kjærlighed kunde Schöneich ikke tvivle, hendes Hjerte forstod han ikkun halvt: han troede, at hun, om ogsaa ikke i Dag, dog i Morgen vilde samtykke i et Forhold, hvis Skin hun saa længe havde fundet sig i, og hendes Modstand var ham kun en Nydelse mere, hvilken han ikke vilde fordærve sig ved en utidig Heftighed, som kunde skræmme den frygtsomme Skabning. Da han efter en Time erkyndigede sig om hende og man svarede ham, at hun havde lagt sig, at hun ikke var vel, lod han

det være godt. Den følgende Morgen, tog han sig for, at forelægge hende en Plan, som sikkrede ham hans Ønsker, og hende en Forsørgelse for Fremtiden.

Deborah tilbragte en bedrøvelig Nat. Hiint saligt skrækkelige Øieblik havde ikke lært hende noget, hvad hun ikke allerede kunde vidst tidligere; men høit og tydeligt havde det udtalt det værste, hvorfor hendes fromme Sind nogensinde var gyst tilbage. Hvad hun rædedes for, laae ikke mere indsluttet i hendes Hjerte: hun maatte flye, hurtig flye, og opofre selv sit Rygte for Dyden. Forinden Dagen brød frem, havde hun med Hannah begivet sig paa Veien til Herskabsmøllen: der, hos den gamle, troe Veninde, vilde hun oppebie den Tid, da Schöneich vilde være reist til Wien.

Schöneichs Tjener leverede ham, da han vaagnede, et Hefte, som indeholdt Deborahs Huusholdningsregnskab, et lille Skrin med Hunsholdningspengene, og til Heftet fand han fæstet en Sædel med de Ord:

„Deres nærforestaaende Reise tillader mig, nogle Dage tidligere at udbede mig min Afsked. Deborah Ehrhard."

Hun havde sagt, at hun skulde til en Veninde og havde affundet sig med den naadige Herre; hendes Tøi var allerede afhentet. Schöneich søgte at skjule sin Forbauselse for Tjeneren. Han havde

ingen Lyst til, som en fortvivlet Romanhelt, at forfølge sin skjønne Bortflygtede; for hendes Omgang, som var bleven ham uundværlig, kunde og vilde han tilbyde hende enhver Fordeel, som en Forbindelse af denne Slags kun kan forunde, og han regnede sikkert paa, endnu at finde paa Forholdsregler, for at bevæge hende til med Overlæg at tage mod hans Forslag.

Med disse Tanker var han sysselsat, da Obersten traadte ind i fuld Latter, og spurgte ham, hvad i al Verden hans Husholderskes Flugt havde at betyde. Schöneich bad ham at sætte al Spøg til Side, og meget mere hjelpe ham paa Spor efter hende, for at han kunde træde i Underhandling med hende. Frue Danner havde ikke sagt noget til sin Mand, hvis Tænkemaade hun kjendte, om sin Samtale med Deborah, og det var intet let Arbeide for Schöneich, at faae ham til at troe, at der i denne Sag først endnu gaves noget at underhandle om. Obersten kunde ikke blive færdig med at spotte over denne platoniske Kjerlighed, og at beundre den Skinhellighed, med hvilken denne Qvinde gik til Værks, for at opnaae større Opofrelser.

Schöneich betragtede vel ikke Deborahs Handlemaade fra en saadan Synspunkt, dog nedværdigede hans Synspunct hende neppe mindre. Han skrev, imedens hans Ven, snart smilende snart bandende, gik

op og ned i Værelset, et Brev til hende, til hvis Besørgelse Obersten lovede at finde Udvei. Han tilbød hende alt, tilstod hende alt, Ægteskab undtagen, og dette blot af den Grund ikke, fordi deres Hjerter ikke behøvede dette Baand, fordi han havde erfaret, hvor lidt det bidrog til at befæste et saadant Forhold, og giøre det ærværdigt, fordi en saa bitter Erfaring, gjorde ham det umueligt, nogensinde igjen at underkaste sig dette conventionelle Aag. I øvrigt vidnede hans Sprog om Kjerlighed og Agtelse.

Obersten havde ingen Møie med, at opspørge Deborah, for at sende hende Brevet. Med aabne Arme var hun bleven modtaget af den gode Gamle paa Herskabsmøllen. Deborah havde siden hendes Søns Død allerede engang besøgt hende, saa at Møllerkonen ikke undrede sig over hendes Komme, og hun til et beleiligt Øieblik, hvori hun vilde føle sig roeligere, kunde opsætte det, at opdage hende Aarsagen til sin Reise. Stilheden i den første Nat, som hun tilbragte under dette gjæstmilde Tag, de Erindringer, som hvert Skridt i det velbekjendte Huus havde opvakt hos hende, virkede velgjørende paa hendes barnlige Hjerte. Undsluppen fra Broden, bøiede hun sig under den ledende, frelsende Haand, og takkede med Glædestaarer, der vare en Balsom for hendes saarede Sjæl, den, som havde beskyttet hende for hendes egen Svaghed. Til ham

bad hun, at han vilde lade sit Ansigt ogsaa lyse over den Mand, som hun alligevel elskede allene, udelukkende og evig, ogsaa frelse ham for sig selv, paa hvilken Vei det saa maatte behage hans Viisdom. Da hun tidligt om Morgenen vaagnede op, var hendes Kummer som Smerten ved en Elskedes Grav: han var ikke mere til for hende; hun havde givet ham hen til Gud, ret som om Døden havde udrevet ham af hendes Arme. Brevet, som et Bud bragte hende fra Hof, kom hende ikke ganske uventet; hun havde ikke smigret sig med, at hun ikke videre skulde have noget Angreb at frygte. Men hun havde fattet sig; Udtrykket af Kjerlighed i Schöneichs Linier var en sød Næring for hendes Kummer, uden noget Øieblik at vække nogen Kamp i hendes Indre. Hun svarede:

„Jeg veed, naadige Herre, at De mener det „godt. Kunde jeg ogsaa regne paa, ved at antage „Deres Forslag, at gjøre Dem lykkelig, saa maatte „jeg dog bede Gud at bevare mig for den Fristel„se, for Deres Lykke at offre min Sjels Frelse. „Men det vilde ikke være saa; thi hvormed jeg skul„de lykksaliggjøre Dem, det skulde være den Fred, „for hvilken De engang misundte mig, og den vilde „jeg da aldrig have. Afstaae De altsaa, jeg bøn„falder Dem herom, fra hver Tanke, som om De „kunde rokke min Vægring. Vi vilde bedrage hin-

„anden begge; De vilde ikke være mindre at beklage
„end jeg, thi De vilde altid ende med at røve mig
„min Salighed. Fordi jeg føler dette, vil jeg al-
„drig vakle i min Beslutning."

Schöneich misforstod dette Brevs blide Tone, og hans Forhaabninger bleve bestyrket derved. Hans næste Skridt var, selv at gaae til Herskabsmollen. Ved hans Tjener, der ingen Begynder var, vidste han at indrette det saaledes, at han overraskede den sørgende Deborah, paa et eensomt Sted i Frugthaven. Hun forskrækkedes, men uden at blive heftig: hendes Følelse var beredt paa, stille at bære enhver nye Prøvelse, som blev hende paalagt. Kort og blidt besvarede hun hans heftige Forestillinger, idet hun henviiste ham til sit Brev. Da han, mere henreven, end det hørte til Aanden af den Rolle, som han havde foreskrevet sig, stormende vilde slutte hende i sine Arme, bønfaldt hun med veemodig Inderlighed: jeg er fattig, naadige Herre; man giver mig intet Arbeide mere, naar De vanærer mig; De er for ædel, til at ville det.

Nu fortvivlede han næsten om Udfaldet, han slap hende og hun var fløiet ind i Huset, inden han fik pønset paa nye Overtalelsesgrunde. Endnu gik han, ubestemt, men heftigere opsat paa sit Formaal, end nogensinde før, omkring i den tilstødende Skov, da hans Tjener bragte ham et Brev, som Da-

havde skikket efter ham. Brevet indeholdt den Efterretning, at hans Fader laae farlig syg i D*, og ønskede endnu engang at tale med ham. For denne Gang maatte han altsaa lade ethvert videre Angreb paa Deborahs Standhaftighed fare, han ilede til Huset, og tiltraadte strax Reisen til D*.

Da Deborah erfoer denne Efterretning, følte hun sit Hjerte meget lettere, og vendte tilbage til Hof, med det Forsæt at leve mere indskrænket end nogensinde før, og især at opdrage sin Hannah endnu mere simpelt end forhen. Hun var neppe igjen flyttet ind i sin Boelig i Hof, da Frue Danner lod hende kalde, og med en Adfærd, som viiste hendes hjertelige Agtelse, tilstillede hende en anseelig Summa, som Schöneich havde efterladt til Belønning for hendes Tjeneste. Deborah havde gjærne afslaaet denne Gave, men Frue von Danner beviiste hende, at hun ikke kunde tage i Betænkning at tage imod, hvad hun havde paataget sig at tilstille hende. Hun følte smerteligt, at hun var en Undergiven, og adlød.

Arbeide og Hengivelse i hendes Skjæbne gav hende igjen den Fred, hvilken Kjerligheden havde røvet hende; men denne forblev fast i hendes Hjerte, hvor den, ren, som den nu var, bestod ved Siden af hendes Gud. Efterat nogle Maaneder vare forløbne, i hvilke hun intet hørte fra Schöneich, traf hun endog Oberstinden, hvem hun, som forhen,

undertiden havde bestilt Arbeide at bringe, i sienssynlig Forlegenhed og Bekymring. — Hvor kommer det sig, Madam Ehrhard, tog hun Ordet, at De aldrig spørger efter vor Ven Schöneich?

Deborah rødmede: Jeg beder daglig til Gud for ham, — at spørge efter ham, sommer sig ikke for mig.

Han er sygelig, kjære Deborah, meget sygelig. — Han reiste maaskee for hastig efter sin haarde Sygdom, han havde og mange Fortrædeligheder med sin Kones Paarørende — man er bekymret for ham.

Deborah dristede sig ikke til at tale: hendes Stemme vilde have sagt for meget; hun var ogsaa bange ved at tie, da Oberstinden kom hendes Forlegenhed til Hjelp, idet hun vedblev: Vi Fruentimmer ere at beklage, gode Deborah! det er os sjelden forundt at være lykkelige og gjøre lykkelige — eensom vandrer nu den stakkels Schöneich, der sandsynligviis vilde være bleven bevaret for Verden ved Deres Side, hen til Graven.

Det forbyde Gud! — De veed det, naadige Frue, det kunde ikke være. — Havde det kun gjeldt mit Vel — ak, jeg havde gjærne givet det hen for ham. Men hvad vilde jeg have været ham, forfulgt af Syndens, af Skammens Følelse?

De har handlet ret — virkelig, Deborah! det har De! — Men alligevel gjør det mig ondt, at

min gode Deborah ikke kunde handle anderledes. — De var hans første, hans eneste Kjerlighed: det har han ofte gjentaget for mig, førend han forlod os. De allene kunde give ham den Roelighed, hvis Savn nu fortærer ham.

Deborah gik med et meget tungt Hjerte fra Oberstinden. Hun forstod Fruen ikke rigtig, om der var hende en Dyd bekjendt, som havde givet hende Tilladelse til at blive ved at være Schöneichs — Husholderske? Men han var syg, og hun pleiede ham ikke, og fordi hun ikke havde pleiet ham, var han bleven syg!

Der hengik flere smertelige Dage, hvori hun, fuld af Længsel efter at høre fra Schöneich, ikke dristede sig til at gaae til Oberstinden for at spørge til ham. — En Eftermiddag blev hun kaldet til hende. — Kjære Deborah, raabte Frue Danner hende imøde og trak hende ind i sit Kabinet, som hun lukkede i Laas efter sig — jeg har atter at tale med Dem angaaende Schöneich — Desværre kan jeg ikke sige Dem, at det har forbedret sig med ham. Men i Dag tør jeg opfordre Dem til at opfylde Deres Kald — at leve for den Mand, der elsker Dem, hvem De er uundværlig til Livet. — Jeg beder om Deres Haand, min Deborah, i vor stakkels Vens Navn. — Han ønsker at forskjønne Resten af et maaskee kun kort Liv ved huuslig Lykke — han ønsker hellige Ret-

tigheder for at forskaffe en elskværdig, fortræffelig Kone Uafhængighed, for at sætte hende ind i en Virkekreds, som er overeensstemmende med hendes Aand og Hjerte. — Her, min Veninde, ere hans egne Ord!

Hun gav den forundrede Deborah et Brev, og gik, medens denne læste det, ind i det tilstødende Værelse.

„Da jeg besvoer Dem, min elskede Veninde, „at høre mig til paa mine Vilkaar, var det ikke min „Hensigt at fornærme Dem. Jeg handlede efter „egenkjerlige slet beregnede Grundsætninger, efter „falske Forudsætninger — men idet De viiste mig, „hvor meget jeg tog feil, efterlod De mig den dybe, „sørgelige Følelse, at jeg havde tabt i Deres Øine. „Havde denne Frygt ikke holdt mig tilbage, saa vilde „jeg tidligere have vovet en nye Bøn, der ikke er „mindre egennyttig, men ved hvilken jeg ikke har „den Fjende, der dengang stod mig imod, Deres „Samvittighed, at frygte for.

„Deborah — jeg er syg; man siger mig, at „jeg uden gunstige Omstændigheder kun kan leve i „kort Tid. Tilværelsen stiger i Prisen, naar Maa„let synes nær. — Kun eet er der, jeg ønsker paa „Jorden: at leve med det qvindelige Væsen, som „var min første og sidste Kjerligheds Gjenstand, væ„re det og kun i faae Dage, og at døe i hendes „Arme.

„Vilde De nægte mig dette Ønske? —

„Vilde De nægte mig den Ret, at antage Des„res Hannah i Barns Sted, at forskaffe dette dy„rebare Væsens skjønne Anlæg en gunstigere Jord„bund?

„Jeg er Dem nær, for at erfare et Svar, af „hvilket min hele Roe er afhængig.

Hendes Overraskelse, hendes frembrydende Taarer, tillode hende kun at læse langsomt. Ved det sidste Ord saae hun forskrækket op, da Oberstinden igjen traadte ind til hende — Nu, sagde hun og greb Deborahs Hænder — Deres Beslutning?

Naadige Frue — jeg er ikke født til denne Stand. —

Schöneichs Fader var Fabrikherre — havde Deres havt Lykke, han vilde let være bleven, hvad hiin var —

Jeg levede indtil nu — næsten i Armod —

Derfor tør han vove, at tilbyde Dem sin Haand.

Hans Familie vil foragte mig.

De har intet at gjøre med hans Familie.

Og han selv, om han nogensinde . . . . . O Gud om han nogensinde bebreidede mig det!

Da maatte han være en Elendig — Men De havde Bevistheden om Deres Dyd, den Bevidsthed, for Kjerlighed at have opoffret Resten af en skjøn Ungdom, Deres Frihed, Deres Roe. — Jeg vil ik-

ke foremale Dem et Blændværk, Deborah. De vil blive Sygevogterske: Schöneich er overmæt af Verden — han vil være uvelig, fuld af Luner, fuld af Fordringer. Men uden Dem vilde han ganske hensmægte i et bedrøveligt Liv, en mørk Eensomhed, mistvivlende om sig selv og alt Godt. De vil lære ham — thi hans Hjerte er blødt og ædelt — at være huusholderisk med de Kræfter, som endnu blive ham levnede. Ved Deres Side vil der endnu være ham beskjæret mangen Nydelse, som han aldrig kjendte, som han stedse anede, og over hvis uopfyldte Anelse han vilde forgaae. — Finder De nu ikke dette Kald skjønt, saa elsker De ikke — saa ere disse Roser paa disse skjønne Kinder ikke en streng Dyds Løn og Vidne.

Skjelvende afbrød Deborah hende: hvor er Schöneich? hvor er han? Og Oberstinden trak hende ind i det tilstødende Værelse, hvor han modtog hende i sine Arme.

Deborahs Ægteskab passede Træk for Træk til hiin Skildring, som Frue von Danner havde udkastet med prophetisk Leveviisdom. Deborah havde ikke tragtet efter verdslig Lykke, hun havde villet vælge det bedste, og takkede daglig Gud for Glæde og Sorg, som blev hende til Deel, idet hun levede for den Mand, hun elskede. Schöneich miskjendte ikke, hvad han var hende skyldig; han ærede hende som en

Helgen, og, villig strebende at være hende lig i det Gode, troede han at blive hende mere lig, naar han greb de Troesformer, i hvilke hun var bleven opdraget. Hvem der kjender tidlige Indtryks uudslettelige Tillokkelse, kan forestille sig Deborahs salige Henrykkelse, da hun med sin Gemal efter faae Aar boesatte sig i Borgermenigheden i Ebersberg, hvor hun havde henlevet sin første Ungdom. Hannah blev ogsaa her hos hende, og voxte nu ganske op til en ligesaa stor, men for Prøvelser mere forskaanet, Hellighed.

Herr von Bretschneiders Reise til London og Paris.

Første Kapitel.

Forsøg med Valmuesaft.

Jeg var i en ikke ganske liden Rigsfyrstes Tjeneste; et Amphibium, halv Militair og halv Civilist, havde Kone og Børn, og en ringe Gage. — En sikker Udsigt til bedre Udkomme bevægede mig

til at kræve min Afskeed, som jeg fik. Jeg gjorde en Reise paa hundrede Miil til det Sted, hvor min nye Lykke forestod mig; og skulde have opnaaet Alt, hvad jeg haabede, hvis jeg havde holdt det ud et Par Maaneder der paa Stedet. Men Kjærlighed til min Kone, der tilskrev mig hver Postdag, at Beslægtede, Venner, Naboer og deslige, ja selv durchlaugtige og høivelbaarne Vrovlere, allerede ofte snakkede om mig og paastode „at jeg vilde lade Kone og Børn sidde, og aldrig komme tilbage igjen," bragte mit Hoved i en saadan Forvirring: at jeg, uden at tage Afsked med de Mænd, der arbeidede paa min Ansættelse, begav mig paa Hjemreisen, i al Skynding tilbagelagde de hundrede Mile, uden ringeste Ophold, og hjemme fandt — Alt i samme Orden, som jeg havde forladt det, uden at min Afreise, eller hiint Snikksnak havde foraarsaget den ringeste Forandring i Tingenes sædvanlige Løb. —

Istedetfor at gjøre min Overilelse god igjen, paa Stedet vende om igjen, være standhaftig, og ei meer bryde mig om den Sladder, der første Gang havde bragt mig i Forvirring: blev jeg nu hjemme, og fortærede min Smule Skilling, der endnu akkurat vilde have sat mig i Stand til, at gjøre Reisen engang endnu.

I den Egn, jeg befandt mig, syntes alle Døre til en ny Ansættelse lukkede for mig; af Aarsager, der ei gjøre mig Skam, men som dog ogsaa for største Delen hidrøre fra mig selv.

Jeg elskede min Familie; min Kone var en retskaffen, huuslig Qvinde, men som saae Alt fra den mørke Side, og efter sin Philosophie var af den Mening, at kun Den, der var i Besiddelse af en Formue, der sikkrede ham og Hans mod hvert Tilfælde, med aaben Pande kunde trodse — Narre og Skurker, men at Ingen turde spotte dem, hvilket jeg heller ikke altid, naar hun ved mange Leiligheder mindede mig derom, kunde gjendrive hende. Min Svigermoder, der boede i en liden Bye ikke langt fra os, havde lignende Grundsætninger, og var ei sindet til at understøtte mig med Andet end gode Ønsker; og det havde hun tilfælleds med en klækkelig Slump af mine Kreditorer, der for deres eget Bedstes Skyld undte mig mange Penge, men, skjøndt de vidste, at jeg ingen havde, ikke destomindre skriftlig og mundtlig ganske artig plagede mig om dem, jeg havde.

Jeg havde allerede oplevet mangen Ulykke, kunde fra Barnsbeen ei rose mig af nogen Lykksalighed, havde Tilfældet Lidet, og min Families Understøttelse slet Intet at takke, jeg var altsaa allerede bekjendt med forskjellige Slags haarde Skjebner, og

forstod at bære dem, saalænge de kun virkede paa min Person alene: men denne Gang, da Kone og Børn ogsaa maatte lide med, knækkedes min Standhaftighed; og Patriarken Jobs Exempel, hvis Skind var ham mere værd, end Sønner og Døttre, havde ingen Betydning for mig. Jeg frygtede for Synet af min, ved mig ulykkelige, Familie, endnu før den virkelige Epoke, og tabte al Virkekraft. —

Hvad var der altsaa at gjøre? — Efter min Mening dengang intet Andet, end: at dø! og derpaa arbeidede jeg i Vinteren 1771 af af alle Kræfter. Efter modent Overlæg, paa hvad Maade jeg, uden at gjøre stor Opsigt, kunde udføre dette priselige Forehavende, foretrak jeg Hungersdøden for alle andre: thi jeg havde virkelig alt i nogen Tid tabt min Appetit, og hørte og saae Intet om mig, der kunde vække Lyst til at spise eller fatte Mod hos mig; og dog var jeg dengang først tre og tredive Aar gammel, sund og stærk. — Jeg begyndte saaledes paa Værket: Jeg lagde mig til Sengs, og anstillede mig syg. Men det blev mig uudholdeligt, med sundt Legeme at ligge tilsengs; og naar jeg stod op, saae jeg ogsaa kun Gjenstande, som pinede mig. Jeg gjorde altsaa for Øieblikket en Pause i min Plan, jeg gik atter ud, og kjøbte mig paa alle Apotheker i fem Miles Omkreds saameget Laudanum liquidum og tørt Opium, jeg kun kunde faae, og

samlede saaledes et betydeligt Qvantum deraf. Nu lagde jeg mig atter tilsengs, og det gik bedre end første Gang; jeg tog flittig mit Laudanum, sov sødt hele Dagen, eller laa i en Slags Bedøvelse; bildte Lægen, man hentede til mig, noget ind, spiste Intet, drak Intet, uden en Smule Thee uden Mælk, og levede saaledes sex udslagne Dage, uden at det ringeste Tegn paa en nær forestaaende Opløsning vilde vise sig. Svagere blev jeg, men dog ikke meer, end et Menneske, der f. Ex. har mistet en god Portion Blod. Saalænge Opiummet virkede i mig, befandt jeg mig altid vel, og der blandede sig end ei den mindste Erindring om mig eller min Tilstand i mine Drømmerier. I den sjette Nat havde jeg sovet rolig til Kl. 5 om Morgenen; følgelig havde jeg udsvedt Portionen fra Aftenen før, og studsede ei lidet, da jeg ved Opvaagnelsen følte noget Spidst i min Mund. Det var en af den største Slags Knappenaale, næsten to Tommer lang. Nu samlede min Tænkekraft sig atter. Jeg har altid troet paa et guddommeligt Forsyn, troer ogsaa endnu derpaa: men jeg holder det for en grov pharisæisk Egoisme, naar et enkelt Menneske indbilder sig, at Skaberen værdiger det en særdeles Opmærksomhed fremfor Andre; da det dog daglig seer, at langt bedre Mennesker end det selv er, bukke under for deres Skjæbne; og nu faldt mig den Tanke ind: „Af denne Naal,

som Du uden Tvivl i Søvne har trukket ud af Sengeforhænget, kan Du see, at der ogsaa uden din Medvirkning er Veie nok, til at skaffe Dig ud af Verden, maaskee skal Du endnu leve" — Jeg tog altsaa ingen Laudanum meer, lod mig give Mad, og kom mig snart igjen; men jeg ventede paa Hjelp fra Forsynet, som Daarerne vente. Ingen Coureer bragte mig Penge eller en Bestalling. Altsaa kom jeg atter paa min første Tanke.

Jeg havde endnu flydende og tørt Opium, deri hældte jeg Spiritus Vini, rørte Alt vel sammen, og kom det i en lille Phiole. Dermed gik jeg til min Svigermoder, om hvem jeg vidste, at hun ei kunde sættes i Forlegenhed ved Begravelsesomkostningerne, og var endnu ret munter ved Aftensmaaltidet. Klokken ti gik jeg paa mit Sovekammer, tog min Mixtur, drak den ud, kastede Flasken saa langt, jeg kunde ud af Vinduet, og lagde mig nu i sikker Forventning om min Opløsning tilsengs; sov ogsaa strax ind, og vaagnede omtrent en halv Time efter med heftig Brækning, hvilken befriede min Mave fra Alt, hvad den havde i sig, og tillige mit Sind fra alle Tanker om at døe. Jeg lagde mig atter tilsengs, sov rolig til den lyse Morgen, og følte, da jeg stod op, kun en ringe Mathed, men ogsaa en Lækkelhed for alle Opiater, der endnu vedvarer,

og gaaer saa vidt, at blot Lugten af dem kan bringe mig til at kaste op.

Nu gik jeg atter hjem, og fattede Mod til, at henvende mig til en Mand, der alt ofte havde været mig nyttig med Raad og Daad, til den hollandske Gesandt i Mainz, Grev Wartensleben. — Jeg aabenbarede ham min Tilstand, uden at berøre mine Forsøg med Valmuesaften, og blev deeltagende og venskabelig modtaget af ham. Han raadede mig til, ufortovet at begive mig paa Reisen til England. Hertuginden af Northumberland var betænkt paa, denne Sommer at gjøre en Reise gjennem Tydskland, og ønskede at have en tydsk Gentleman i sit Følge. Det havde hun skrevet til Grevinde Wartensleben, og nu foreslog Greven, hendes Gemal, mig til denne Post. Han gav mig en Anbefalingsskrivelse til Hertuginden, endnu tre andre til de russiske, franske og hollandske Gesandter, og saa mange Reisepenge, som jeg ved godt at holde tilraade, behøvede for at reise til London. — Dermed gik jeg først atter til min Kone, deelte mine Reisepenge med hende, aftalte vor Brevveksling, og forlod hende høifrugtsommelig. Nu begynder altsaa først min Reisebeskrivelse.

Andet Kapitel.

Reise til Rotterdam.

Den sjette April 1772 om Eftermiddagen Klokken tre, vandrede jeg til Fods ud til den første Station, hvor jeg kunde vente den kölnske Postvogn. Min Kone fulgte mig en Fjerdingvei, og et Tordenveir os Begge, hvilket min Kone (som noget Usædvanligt paa denne Aars-Tid) ei holdt for noget godt Tegn. Jeg skjulte mine Følelser, saa godt jeg kunde; Afskeden var om, og vi tvivlede sikkert Begge, om nogensinde at see hinanden igjen; hun var desuden tilbøielig til snarere at formode det Onde, end det Gode, og mig selv syntes Udsigterne endnu meget fjerne og uvisse; Veien var lang, og stod ei i Forhold til mit Pengebehold. Men derpaa tænkte jeg ved min Afsked mindre, end paa den hjelpeløse Tilstand, hvori jeg forlod min Familie.

Sørgmodig kom jeg til Stationen, og havde her endnu en Afskedsscene at overstaae; thi den gamle Rideknegt, der havde baaret min Vadsæk dertil, vilde ikke skilles fra mig. Jeg maatte gjøre Vold paa mig, for at drive ham tilbage, og gjennemvaagede her en sorgfuld Nat: indtil Postvognen, hvori der ingen Passageer var, ankom. Først i Limburg an der Lahn kom endnu en Anden i Selskab med mig, en Grev Seiboldsdorf, Ka-

pitain i Churpfalzisk Tjeneste, som vendte tilbage til Düsseldorf i sin Garnison. Den ringe Opmærksomhed, jeg skjænkede hans Høflighedsbevisninger, noget han tilskrev min Kummer, og en Taare, han saae trille fra mit Øie, stemte ham til Medlidenhed. — Jeg har aldrig seet ham siden, men mit Hjerte er endnu taknemligt for den Møie, han gjorde sig, med at trøste mig, uden at trænge ind i mine Hemmeligheder; han opmuntrede mig, saagodt han kunde, nødte mig paa Stationen Montbaur at drikke Punsch med sig, som han selv lavede; og skiltes i Koblenz meget deeltagende fra mig.

I denne Bye traf jeg en lille Pakke fra Grev Wartensleben, hvori han skikkede mig mit Uhr, som jeg i mine forrige forlegne Omstændigheder havde sat ud i Mainz, og som han havde indløst for mig.

Den 9de April tog en Baad mig tilligemed flere Passagerer fra Koblenz med til Köln, hvor jeg den 10de maatte ligge stille og oppebie en anden Leilighed til Sees til Holland.

I den samme Baad, der bragte mig til Köln, var der tre unge Mennesker, som nu, da de hørte, at jeg agtede mig til London, gav sig i Følge med mig, for selskabeligt at reise videre. Det var Handelsbetjente, der havde conditioneret i Wien, og ved et af deres Fastelavnsgilder ved en Flaske Viin

havde aftalt, ja med Eder forbundet sig til, naar Fasten var tilende, at reise ud paa Eventyr, og, uden at spørge deres Herrer og Forældre tilraads, at prøve deres Lykke hinside Havet. Ophavsmanden til denne Plan var den mindste af Personerne, Søn af en Fløitemager fra Basel, Schlegel ved Navn; den Anden, et fiint stille ungt Menneske fra et Handelshuus i München, ved Navn Nocker, og den Tredie, hvis Navn jeg har glemt, var en Bondeson fra Nedresterrig, hvem de Andre ofte og haardt lode føle, at han havde bidraget Lidet eller Intet til de fælleds Reiseomkostninger, hvilket han fandt sig i med megen Phlegma. Jeg vilde slet ikke omtale disse tre Lykkeriddere her, om jeg ikke gjorde det for at vise, hvor mange Mennesker i Verden foretage sig store Reiser og Værker, uden at regne paa andet end Tilfældet i Udførelsen. Af disse unge Menneskers Discurser opdagede jeg snart, at jeg var den Rigeste af Selskabet, og at vort hele Kassebehold, om vi havde slaaet det sammen, neppe vilde have udgjort halvtredsindstyve Gylden. Min hele Kapital bestod i tredive Gylden; dermed kunde jeg umulig naae til London; Vadsk og Klædning var mig helligere end Templets Skuebrød for Kong David; ved Noget deraf skulde jeg af gode Grunde aldrig have skildt mig; altsaa tænkte jeg endnu i Köln i fuld Alvor paa en Maade til at

stille mig ved mit Uhr, uden at tabe al for meget af dets sande Værd; og Tanken, jeg fattede, var ikke ilde.

Dengang havde jeg alt skrevet et Par Bøger; maaskee invitis Gratiis, men dog ei uden al Kjendskab til den ældre og nyere tydske Literatur. — Jeg vidste altsaa at Digteren Jacobi var fra Düsseldorf, og at han der havde en Broder endnu, der selv var videnskabelig og elskede Videnskaberne. Da vi nu fra Köln maatte seile forbi Düsseldorf paa Rhinen, saa havde jeg meget godt kunnet tage ind paa Haandværkets Vegne, og gjort Herr Hofkammeraaden et Besøg, og aabenbaret ham min Forlegenhed med Uhret. Men dertil manglede jeg Dristighed. Man vil lære mig at kjende i dette Punkt; jeg er i saadanne Tilfælde aldeles ikke istand til at anmode Nogen om noget. Jeg besluttede derfor, ei uden indvortes Kamp, skriftlig at forsøge min Lykke, og har endnu det Brev i Hovedet, som jeg i Köln satte sammen, for i Düsseldorf, hvor vi maatte lande, at sende til Vedkommende; det lød omtrent saaledes:

„De er en Ven af de skjønne Videnskaber, og en Broder til en Digter, der er et Originalgenie, og i sine Skrifter forraader megen fiin og ædel Følelse. Dette gjør mig saa dristig at sende Dem denne Billet. Jeg har ogsaa skrevet Et og Andet, men tør

dog nu ikke nævne mit Navn. Et uundgaaeligt Uheld tvinger mig til at reise til England. Jeg er med megen Indskrænkning kommen herhid, gaaer strax videre, og har ei saameget som jeg behøver til London. Rabelais blev ved en lignende Leilighed Giftblander, og Sterne havde besluttet, hvis han kom i dette Tilfælde, at foretage sig Noget, som kunde bringe ham i Bastillen. Begge disse Midler er for lystige for min nærværende Stilling. Jeg henvender mig til Dem, fordi jeg troer, De tænker og føler menneskeligt, og beder Dem kjøbe et Gulduhr af mig til dets sande Værdie, thi Ingen, som jeg vilde tilbyde det, vilde give mig mere end den halve Priis for det. Hvis De er tilbøielig hertil, saa skik En til mig, der forstaaer sig paa Uhre; Skibet, jeg befinder mig paa, gaaer strax videre, og det var for ydmygende for mig, naar jeg i et saadant Anliggende selv skulde gjøre min Opvartning hos Dem, hvilket jeg i andre Tilfælde vilde gjøre med megen Fornøielse."

Den 11te seilede vi fra Köln, i en Lootses lille Skib, der vendte tilbage til Rotterdam, og kom meget snart til Düsseldorf. Jeg skikkede fra det første Værtshuus ved Stranden et Bud med min Billet til Herr Hofkammeraad Jacobi; men Budet bragte mig det uaabnet tilbage, med den Efterretning, at Fru Kammeraadinden havde først udfrittet ham om

Alt, derpaa forsikkret, at hendes Mand ikke var hjemme, og tilsidst selv stadfæstet det med det Udsagn, at hun ingen Breve modtog. Dette Misgreb fortrød mig næsten haardt, og dog gav alt Overlæg, jeg brugte mellem Düsseldorf og Kaisersheim, mig ingen bedre Idee, end at begynde Sagen endnu engang paa en anden Maade. Jeg skrev fra Kaisersheim, hvor vi atter maatte lægge til, hurtigen et Par Linier til Herr Jacobi, og sendte dem med Posten til Düsseldorf. I denne anden Skrivelse, hvori jeg fortalte ham mit Uheld i Düsseldorf, indsluttede jeg den første, endnu forseglede, Billet, og meldte ham at jeg i Rotterdam vilde være at finde i Stadt Danzig, om han var sindet til, at lade Sagen med Uhret afgjøre ved En af sine derværende Correspondenter. Og saaledes reiste vi videre, og kom, efterat vi havde tilbagelagt Veien gjennem Orsey, Emmerich, Nimwegen, Birik, Pommel, Worcum og Dortrecht, den 14de April om Aftenen Kl. 7 lykkelig til Rotterdam.

Tredie Kapitel.

Opholdet i Rotterdam.

Man havde alt i Köln anbefalet mig Stadt Danzig som et godt Værtshuus; jeg havde ogsaa

angivet Herr Jacobi dette Huus som mit Herberg, og vilde altsaa tage ind der, men det var for silde og allerede mørkt, da jeg erfoer, at det laa for langt fra den Plads, hvor vi vare stegne i Land, og Værten i F'vosje (den lille Næv) paa den gelderske Ladeplads, hvor vor Skipper havde bragt os hen, vandt mig ved sit aabne Væsen, saa jeg besluttede, denne første Nat at blive hos ham. Manden heed Hendrick Wensink, var endnu ung, og behagelig at omgaaes. Han førte mig først ind i et Kammer, hvor jeg fandt en gammel ærværdig Mand, der kun havde indqvarteret sig her paa et Par Timer, fordi Herberget laa nær ved den Plads, hvor han om Natten skulde indskibe sig. Vi spiste sammen, og talte om allehaande til efter Midnat, da hans Skipper hentede ham. Jeg fik ikke Leilighed til at spørge om hans Navn; Værten vidste det heller ikke; men naar jeg betænker, at hans Accent svævede mellem Tydsk, Dansk eller Svensk, at han spurgte mig: om jeg ikke kjendte Provsten Oettinger i det Würtembergske? og om andre Ting; saa troer jeg bestemt, at jeg har spist og tilbragt denne Nat med den bekjendte Swedenborg.

Værtshuset Stadt Danzig fandt jeg, da jeg tidlig begav mig derhen, rigtignok slet ikke passende for mig. Her dreves priviligeret Menneskehandel, det vil sige: der laa i Huset en offentlig Matros-

og Marinehværving, med Alt hvad dertil hører, Musik, Spil og Skjøger. Jeg besluttede derfor at blive i mit første Qvarteer i den lille Ræv, og lovede i Stadt Danzig en god Drikkeskilling, for at man strax skulde underrette mig om, naar Nogen skulde spørge efter mig. Imidlertid erfoer jeg af min Vært, at om Søndagen den 19de April skulde en engelsk Slup reise tilbage fra Rotterdam til London, og at jeg mod Betaling kunde seile med; men jeg vovede ikke at spørge om, hvad det vel kunde koste, og tilbragte saaledes et Par Dage, fordi jeg endnu stedse haabede paa Efterretning fra Düsseldorf. Herr Hendrick Wensink blev imidlertid min Ven, og dertil hjalp mig min Smule Bogkundskab. Hans egen Samling bestod af lutter Theosopher, Mystikere og Adepter, blandt hvilke han skattede Jacob Bøhme særdeles høit. Da jeg kunde foresladdre ham mangehaande om denne hans Helts Værker, om Leade, Gujon, om Labadie og flere Andre, saa holdt han mig, om ikke selv for en Sværmer, saa dog for en Ynder af deres Skrifter. Han var katholsk, og iagttog i den stille Uge en streng Faste med sin Familie. Det maatte vel forekomme ham, at det vel ikke stod saa stort til med mine Finanzer; thi han gjorde mig strax den anden Dag det Tilbud, at give mig Kost og Logie

tilligemed Thee og Kaffe, saalænge jeg vilde boe hos ham, for halvanden hollandske Gylden daglig, hvis jeg vilde tage til Takke med Fastespiser i den stille Uge, hvori vi dengang vare; og disse Spiser vare visselig ikke slette. Han gav mig daglig Aalesuppe og de bedste Saltvandsfisk, man har i Holland. Jeg vilde den første Dag betale min Fortæring om Aftenen, og gav Værten en Kremnitzer Dobbeltdukat, hvorpaa Maria Theresia var afpræget staaende. Han betragtede Guldstykket, holdt det for en Skuepenge, og meente, naar jeg endelig vilde give den smukke Medaille ud, saa maatte jeg opsøge en Liebhaber, thi, paa Guldsmeden nær, vilde Ingen udveksle mig den. Hollænderne lode virkelig dengang ingen andre Dukater gjelde, end deres egne, og havde jeg ikke truffet en bøhmisk Glashandler i Rotterdam, der havde givet mig Hollændere for mine faa Keiserlige, havde jeg maattet tabe.

Imidlertid foranledigede denne Omstændighed Herr Wensink, hvem det var paafaldende, at jeg vilde give mine Skuepenge ud, til ganske fortrolig at spørge om min Forfatning, og jeg sagde ham ligesaa aabenhjertig, at jeg ventede et Brev; men hvis det ei skulde komme før Søndag, vilde jeg see mig nødsaget til at sælge mit Uhr, for at kunne seile af med det engelske Skib. Hans Svar var

„Det skal min Herre ikke gjøre, men heller lade Skibet seile paa Søndag og afvente Brevet. Derpaa svarede jeg, at jeg i dette Tilfælde maatte fortære Penge og Uhr, og hvis Brevet ganske skulde udeblive, vilde jeg være sat ud af Stand, til at reise videre.

„Hvis det skulde være Tilfældet, sagde den ærlige Mand, saa giver jeg Dem mit Ord paa, at jeg vil creditere Dem Alt, hvad De fortærer hos mig, saalænge til De kommer tilbage, eller til De kan skikke Beløbet fra London. Behold De imidlertid Deres Uhr, til De reiser, saa skal jeg nok sørge for, at De faaer det godt solgt." Jeg var tvivlraadig om hvad jeg skulde gjøre.

Om mine Reisefæller, de tre Herrer Handelsbetjente, maa jeg endnu melde, at de strax efter vor Ankomst til Rotterdam skiltes fra mig, for at opsøge et Værtshuus, hvor de kunde have et billigere Ophold; men jeg traf dem endnu engang før min Afreise, og vil fortælle Optrinnet, skjøndt det var lystigere at see, end det vil blive at fortælle. Jeg spadserede om i Byen, og hørte i underste Etage af et anseeligt Huus et forvirret Trætterie, hollandsk og tydsk mellem hinanden, gjenkjendte derhos disse unge Menneskers Stemmer, og kom endnu netop til rette Tid, for at

bilægge Tvisten, hvori de ganske uskyldige vare indviklede.

For at leve knapt, efterat de iforveien havde levet for flot, vilde de med Ost og Smør tækkes til dette Maaltid. Der havde de læst over en Dør med gyldne Bogstaver, at i dette Huus var der Ost og Smør til Salg, men de havde overseet, eller ikke forstaaet, hvad der stod endnu: Kaas ende Boter in't Groot; (i det Store) og vare gangne derind, for at kræve for et Par Styver Ost, hvilket den gamle, mistroiske Hollænder tog meget ilde op, og paastod, at disse Fremmede vare bestilte af hans Naboer til denne Spas. Skjøndt jeg ogsaa kun forstod lidet Hollandsk, saa var jeg dog mere nem end de unge Mennesker, til at formilde Kjøbmanden, der handlede med Smør og Ost i det Store: thi han talte lidt fransk. Ellers forstod jeg, hvad Sproget angaaer, ganske godt at hjelpe mig i Holland, thi jeg forstod noget plattydsk; kun en eneste Gang kunde jeg ikke gjøre mig forstaaelig, førend jeg fandt Tingen selv, og kunde pege paa den med Fingeren. Jeg vilde kjøbe mig en almindelig Trææske, og i tyve Kramboder vidste Ingen hvad det var: ja selv det Ord: Æske faldt det Hollændernes Taleorganer vanskeligt at sige efter mig: indtil man, da jeg saae saadan en Ting staaende i en Hvælving,

venskabeligt underrettede mig om, at det kaldtes en Doosje.

Hvad de tre Lykkeriddere angaaer, saa har jeg endnu engang mødt Herr S. fra Basel i London. Han sagde mig han var engageret til Indien; og at hans Kammerader alt i Holland havde taget en anden Beslutning, og ved et Handelshuses Understøttelse, der stod i Forbindelse med det Nockerske i München, havde tiltraadt deres Hjemreise.

Af Staden Rotterdams Mærkværdigheder har jeg forresten ingen seet, paa Erasmus's Billedstøtte nær, som fremstillede sig selv for mig; thi jeg plagedes ei af anden Nysgjerrighed end den, om der ei vilde indtræffe Breve fra Düsseldorf.

Den 11te April kom en Pige fra Stadt Danzig til mit Herberg og bragte mig den Efterretning, at Mynheer Spies, en riig Kjøbmand, havde ladet spørge efter mig, hvorfor hun fik de belovede Drikkepenge. Jeg begav mig nu til denne Mand, der talte Tydsk med mig, og forkyndte mig: at Herr Jacobi i Düsseldorf havde skrevet ham til angaaende et Guldur, som han skulde kjøbe af mig og give mig tolv Dukater for. Jeg havde ei betalt det meget dyrere, og baaret det længere end et Aar. Vor Handel var snart afgjort; jeg overrakte ham Uhret, og han mig Pengene; men da jeg løste Kjeden derfra, som just ikke var af syn-

derlig Værdi, yttrede Herr Isaac Spies: Om den ikke skulde blive ved Uhret? jeg spurgte: Om Herr Jacobi havde yttret noget derom? — hvorpaa han tog sine Briller, og gjennemlæste Brevet, men da han ei kunde finde noget desangaaende, gjorde han altsaa ingen videre Paastand. Men nu, da Handelen var sluttet, slap Mynheer mig endnu ikke, men begyndte en vidtloftig Discurs, beklagede mig, at jeg maatte sælge Uhret, og spurgte: Hvad Stand eller Værdighed jeg var af? For nu at slippe for al videre Examen, kaldte jeg mig, ganske uforskammet, en Lærd, og maatte for denne Løgn døie en skjøn lang Afhandling over den hollandske Literatur- Kirke- og Kjætter-Historie, hvoraf jeg ei mindes Andet, end Følgende:

„O min Herre! her i Rotterdam har vi altid havt store Lærde. Erasmus! — nu ja, paa hans Tid har han gjort Opsigt, og den hollandske Inscription under hans Billedstøtte er endnu ikke at foragte; men hvad er han mod Mændene fra Slutningen af det forrige og Begyndelsen af det nærværende Aarhundrede!" Nu vilde jeg ogsaa anbringe nogle af mine Kundskaber, og nævnede Bayle. — „Ja! sagde han, og rympede Næse" — men han er dog langtfra ikke den Mand, Mynheer Clericus var. Herpaa udviklede han mig, at Herr Clericus havde været en Remonstrant, og at han selv, Herr

Isaac Spies ogsaa var en; følgelig, at Herr Clericus maatte have været meget lærdere, end Herr Bayle, der slet ingen Religion havde havt. Derimod havde jeg nu et og andet at indvende, og maatte indlade mig i en Strid, i hvilken Herr Isaac Spies blev vaer, at jeg virkelig alt vidste Det, han med megen Iver vilde forklare: nemlig: Hvad en sand Remonstrant var og troede. Efter denne Opdagelse viste han meer Agtelse og Høflighed. Han tillod mig paa sit Comptoir at skrive et Takkebrev til Herr Jacobi, hvilket han paatog sig at besørge, og som han ganske alvorlig forsikkrede mig, kostede tolv Styver Postpenge, hvilken Udgift han vilde tage paa sig. Hans gode Villie gik endnu videre. Han skikkede sin Comptoirbetjent med mig til den engelske Skibscapitain, med hvem vi kom overeens at jeg for min Overfart til London skulde betale sex og tredive Schilling for Plads og Leie i Kahytten, og tre Schilling daglig i Kostpenge. Ogsaa gav Herr Spies mig engelske Penge for de tolv Dukater, og vi skiltes som gode Venner, skjøndt det endnu stedse ærgrede ham, at min Herr Bayle skulde gjelde meer, end hans Herr le Clerc.

Jeg erkjender for Resten taknemmeligen denne ærlige gamle Remonstrants Venskabelighed, og skal aldrig i mit Liv glemme den Tjeneste, Herr Jacobi dengang saa heimodig viste mig. Endnu har jeg

ikke havt Leilighed til, i Gjerning at kunne vise ham min Taknemmelighed. Vi er for langt adskilte, og i hans Omstændigheder vilde jeg ikke med Smaating kunne vise ham saa megen Fornøielse, som han dengang ydede mig Hjelp.

Fjerde Kapitel.

Reise fra Rotterdam til London.

Den 19de April, Paaskesøndag 1772, lettede vor Slup Anker tidlig om Morgenen Kl. halv sex; den heed Queen Charlotte; Kapitain Berwick. Denne Mand havde intet anbefalende Physiognomie, men et sandfærdigt hogarthsk Karrikatur-Ansigt; han skeelede frygteligt, og syntes at retfærdiggiøre sit Ansigt: thi han behandlede sine Folk og os Passagerer, hine som disse, grovt og despotisk. Saa troede jeg i Begyndelsen af vor Reise; siden fandt jeg i ham en retskaffen, billigttænkende og godmodig Mand. Søefarende og overhovedet alle Mennesker, der forestaae alvorlige Forretninger, maa man ei bedømme i det Øieblik, de rygte deres Dont, og give deres Ordrer. Det er ganske naturligt, at deres Hovedøiemeed da ei tillader dem, at gjengjelde Complimenter, eller ofte at be-

svare hvert ubetydeligt Spørgsmaal saa langtrukkent, som Spørgeren ønsker; og hvo der ved slige Leiligheder maa putte en drei Eed i Lommen, han kan tænke, at det vil sige saa meget som: „Herren kan vente, til jeg har Tid!"

Da Kapitain Berwick efter et Par Timers Forløb var færdig paa Dækket, kom han ned til os Passagerer i Kahytten, og viste os en Kurv med Viin i Bouteiller. Derpaa aabnede han et Skab, hvori der var Sukker, Kaffe, Thee, Citron, Rum og Arrak. „Her, mine Herrer! naar De udenfor Maaltidet har Lyst til Noget af alt Dette, saa betjen Dem af det efter Godtbefindende; her er ogsaa endnu et Aflukke, hvor De altid vil finde noget Brød, Skinke og andet koldt Kjøkken." Jeg var den Eneste, der fra Begyndelsen til Enden kunde benytte dette høimodige Tilbud, thi de Andre bleve alle strax søesyge, og saa syg min Sjæl ogsaa var, da jeg uophørlig grømmede mig for min Families Skyld, saa spiste jeg dog Middag og Aften med den største Appetit, lod mig, ogsaa udenfor den Tid, Kaffen, Vinen og Punschen smage vel, og veed tilvisse, at den gode Kapitain Berwick har vundet lidet paa mine Kostpenge.

Vi vare fire Passagerer i Kahytten; et engelsk Fruentimmer, Miß Nancy Bennet, der strax

paatog sig det Embede, at lave Thee, Kaffe og Punsch til os, og at skjænke for os, saa ofte vi ønskede det; hun havde været Gouvernante i Holland, og gik tilbage til sit Fædreland. Den anden Passageer, en forulykket Skibskapitain, der var strandet, tog Kapitain Berwick tilligemed en lille Neger og hans Hund gratis med; og den tredie Mand, der endnu var med i Kahytten, har fra nu af saamegen Andeel i mine Tilskikkelser, at jeg ei kan omtale ham saa hurtigt som de Andre.

En ung Mand, omtrent 28 til 30 Aar gammel, lod bringe to Kufferter og ligesaamange Vadsække i Kahytten, og bad mig at verle sig en Guinee, til at betale Bærerne med. Da jeg vidste, han reiste med til London, saa laante jeg ham saameget Sølvmønt, som han behøvede; og nu satte han sig ved Siden af mig, og sagde mig paa Hollandsk, at han kom fra Amsterdam, og reiste til London, for derfra med det første Skib at gaae til Surinam, hvor han var etableret o. s. v. Da jeg kun svarede ham lidet, begyndte han omsider at tale Tydsk, og fortalte endnu meget om Surinam, om sine Plantager, sine Slaver og Slavinder, og en Mængde andre Ting, der alle maatte bringe mig paa den Formodning, at han var en, om just ikke rig, dog ganske velhavende Kolonist fra Surinam. Vi

bleve liggende for Anker ved Helvoet den 20de, 21de og 22de for Modvind, og havde altsaa Tid nok til at sladdre sammen. En Fortrolighed vækkede den anden; jeg fortalte Surinameren ogsaa en Deel af mine Hændelser; jeg gjorde ham slet ingen Hemmelighed af min Kasses Tilstand, og af mine Udsigters Usikkerhed, der ene grundede sig paa de Anbefalingsskrivelser, jeg ved Leilighed viste ham. Derimod erfoer jeg af ham, at han var fød i Schwaben, at han først for faa Aar siden havde etableret sig i Surinam, og blot havde foretaget sig denne Reise til Amsterdam, for at anskaffe sig allehaande Redskaber til sin Plantage; hans Ophold i London vilde ikke vare længer, indtil der fandtes et Skib, han kunde seile hjem paa o. s. v. Med disse og andre Samtaler fordreve vi Tiden, og jeg forstod at tæmme min Nysgjerrighed, saasnart jeg mærkede, at min Mand blev tilbageholden; og det var altid Tilfældet, naar han kom til det Punkt, hvorledes han var kommen fra Schwaben til Surinam, og i saa kort en Tid alt havde erhvervet sig Formue. Jeg formodede, at han havde arvet en Oncle eller Fætter, og nøiedes med hvad han selv uspurgt fortalte mig; ogsaa erfoer jeg først hans Navn efter vor Ankomst til London, og tænkte paa Skibet saa lidet paa, at vente noget af ham, at jeg paa ingen Maade

gjorde mange Omstændigheder med ham, men tvertimod drillede ham over hans Forvandling fra en Schwaber til en Hollænder, og bebreidede ham hans Gjerrighed, at han reiste uden Tjener. Derpaa gav han mig et Svar, som lod sig høre: nemlig, at der i Surinam ei var andre Tjenere end Negere, og at han ei havde villet modtage nogen af disse, fordi de bleve fri i Europa. —

Da vi endnu laae ved Helvoet, kom han, jeg veed ei meer hvorover, i en Strid med Kapitain Berwick, der blev saa heftig, at Kapitainen alt gav Ordre til, at lade hans Tøi bringe i Land. Omsider valgte begge Parter mig til Voldgiftsmand, og jeg maatte, efter mine Indsigter og den strængeste Upartiskhed give Surinameren Uret; og begge Parter vare tilfredse med mit Udsagn og forsonede sig: dog saaledes, at Kapitainen efter den Tid slet ikke værdigede Surinameren nogen Opmærksomhed, og kun sjelden et Svar, naar han blandede sig i vore Samtaler.

Jeg forstod alt i Tydskland saameget Engelsk, at jeg kunde læse en Bog, men det er aldrig villet lykkes mig, at tale dette Sprog godt; Kapitain Berwick gjorde sig megen Umage med mig; jeg kunde gjøre mig saa temmelig forstaaelig, og naar han sagde noget til mig, som jeg ikke forstod, saa lod jeg ham skrive det op, og fandt strax Meningen.

Den 23de om Morgenen forandrede Vinden sig; vi lettede Anker, og saae den 24de de engelske Kyster ganske hvide, seilede om Eftermiddagen tæt forbi Harwich, laae om Natten for Anker, passerede den 25de om Morgenen tidlig Gravesand, og kastede om Aftenen Anker ved Greenwich.

Saasnart vi nærmede os Themsen, kom en Sværm af Toldbetjenter, eller saakaldte Customs House Officiers, der indqvarterede sig i Skibet, og seilede med til London, for at hindre Contrebande. Men jeg har ei bemærket, at Kapitain Berwick for deres Skyld viste nogen Forlegenhed. Han gav dem kold Punsch med simpelt Brændeviin, og overlod dem Dækket til Natteleie. Den 26de, da vi endnu laae ved Greenwich, trak Kapitainen mig ganske tidlig til Side, og erklærede mig: at vi vel i Dag vilde lande i London, men at vi maatte blive i Skibet, da det var Søndag, og følgelig Intet blev expederet fra Custom House (Toldboden); hvis jeg vilde anvende en halv Guinee derpaa, vilde han see at udvirke hos Toldbetjenterne paa Skibet, at de lode mig forlade Skibet, før det endnu var høi lys Dag. Jeg betakkede mig høfligt derfor. En halv Guinee var i mine daværende Omstændigheder mange Penge, og jeg havde Intet, der skulde fortoldes hos mig. Min Reisefælle, Surinameren, var

af en anden Mening, og bad mig indstændigt at gjøre Brug af Kapitainens Tilbud; han havde nye Silkestrømper og flere forbudne Varer hos sig, og vilde gjerne betale en Guinee, og mere til, om vi kunde forlade Skibet. Hans Ønske blev opfyldt; han betalte en Guinee; vi bleve efter en ganske lø-selig Visitation affærdigede, og stege efter Klokken fem i en Greenwicher Fiskerbaad, der meget hurtigt bragte os til London, og satte os af ved Tower.

(Fortsættes).

Kirken Santa Maria Maggiore.

Til dette Tempels Opbyggelse fortælles følgende Tildragelse, at have givet Anledning.

En romersk Patricier, ved Navn Johannes, havde ingen Arvinger til sin store Formue, og be-sluttede derfor ganske at offre den til Jomfru Ma-ria. Han meddeler sin Kone sin Beslutning, og den vinder hendes Bifald. De anraabe nu begge dagli-gen den hellige Jomfru om, ved et Tegn at til-kjendegive dem, paa hvad Maade de skulle anvende deres Formue til hendes Forherligelse. Hun bønhø-rer dem, i det der Natten før den femte August, den hedeste Tid i Rom, forunderligviis falder en Snee, der bedækker en Deel af det esqvilinske Bjerg. I samme Nat mindes Patricieren og hans Kone i

en Drøm om, at bygge en Kirke paa det Sted, de fandt bedækket med Snee. Ved Dagens Anbrud berette de Pave Liberius*) dette, og erfare, at han har havt selvsamme Drøm. Da der nu ingen Tvivl kunde være om, at dette maatte være en guddommelig Aabenbaring, holdt Paven en stor Processión med hele Geistligheden til Bjerget; han bivaanede den selv, under et uhyre Tilløb af Mennesker. Han lod derpaa den endnu usmeltede Snee bringe bort fra det Sted, der var bedækket med den, og lagde Grunden til den prægtige Kirke, der fuldendtes paa Patricierens Bekostning, og som nu er bekjendt under Navnet, Kirken for den hellige Maria den større eller for den hellige Maria i Sneen.

Sneefesten, eller Festen for den hellige Maria i Sneen helligholdes aarlig den femte August med stor Pragt. Cardinalcollegiet bivaaner paa denne Dag Gudstjenesten i Kirken Santa Maria Maggiore, og Paven læser selv Messen, naar han ikke er syg, eller hindres ved andre Forretninger. Dechanten ved dette fornemme Stift oplæser den anførte Tildragelse, og, for at symbolisere Høitideligheden end mere, forsamles en Mængde Børn, der under Gudstjenesten maae kaste Jasminblomster ned fra Galleriet paa det forsamlede Folk, til Minde om den faldne Snee.

*) Han beklædte Pavestolen fra Aar 352 til 366.

Livets Torne og Blomster.

En Fortælling

af

Caroline de la Motte Fouqué.

Mina til Clementine.

Kjære, kjære Clementine, nu er det vist, vi reise med vores Tante til Residenzen, vi blive der Vinteren over, vi boe, vi leve midt i den brogede Verden, som jeg altid har drømt om, som jeg saa mange tusende — tusende Gange har længtes efter. Naar jeg saadan ret tydelig tænker mig det, at jeg nu virkelig skal see, virkelig skal opleve alt Det, der foresvæver mig som en Feehistorie, Gud! jeg veed ikke, hvordan jeg da bliver tilmode! Tankerne løbe saa underligt rundt for mig, mit Hjerte slaaer ordentlig høit, jeg kan ikke blive paa et Sted, jeg holder Charlotte om Halsen, jeg kysser hende, jeg trykker

Hende til mit Bryst, jeg kunde skrige høit, mangengang gjør jeg det ogsaa, og naar saa den Alvorsfulde smiler saa blidt saa mildt, og hendes stille Aasyn ei siger andet end: glæd dig kun, gode Mina, jeg gjør det jo ogsaa! saa maa jeg ud af Værelset, flygte hen i en eller anden Krog, hvor jeg kan juble og springe, hvor jeg saadan ret kan give min Henrykkelse frit Spil.

Tante laer alt Dette saaledes gaae sin Gang, hun siger ikke noget, men hun tænker vel alleslags, jeg gav meget for at vide, hvad? men hvortil vel! jeg kan dog nu engang ikke føle anderledes! nei, visselig jeg kan ikke, om end de alvorligste Betragtninger hængte sig paa mig som Blylodder, den indvortes Lyst sætter sig ud over alt Det.

Skjænder De ogsaa, kjære Clementine? tænker De, at Daarskaben ganske og aldeles har bemestret sig mig, og fortrængt al Kjærlighed, Sandhed og Inderlighed, hver lønlig from Tanke af mit Bryst? Himlen bevare mig for en Glæde, der kjølnede mit Hjerte og forstyrrede den stille Omgang med Gud!

Nei, saaledes seer det langtfra ikke ud i mig, tvertimod, jeg elsker alle Mennesker, fjern og nær, alle Væsner, der omgive mig, Huset, Byen, Egnen, Himlen og Jorden, langt, langt høiere end nogensinde før. Det Eneste, der vækker Strid i mit Indre, er Vemoden over, at jeg skal skilles fra Alt,

Hvad der saa længe har været mig kjært og dyrebart. Igaar, da vi begyndte at pakke ind, følte jeg det første Gang. Jeg bragte alle mine Malerier, den stakkels lille Fugl, og mine Blomsterpotter i den underste Sal, hvor Tante ordnede det Øvrige. Men da hun saae mig komme anstigende saa belæsset, loe hun og spurgte, om jeg ikke ogsaa vilde tage mit Kammer med mig? Jo visselig, sukkede jeg, om det kun lod sig gjøre! Det er just Tingen! svarede hun, det gaaer ei an. Og dermed, bedste Clementine, bortviiste hun ogsaa mine Yndlinge, hvilke hun ligesaalidet vidste at anvise en Plads, som Kammeret selv. Der er dog intet fuldkomment paa Jorden, tænkte jeg, og bar Fugl og Blomster til den gamle Sophie, der jo saa omhyggeligt vidste at vogte og pleie Alt, selv os Børn; men da hun nu endog græd og ret smerteligt klagede over vor Bortreise, og viste sig saa ængstelig, som der lurede forskrækkelige Farer paa os, da blev jeg ganske beklemt, jeg faldt den Gamle om Halsen, og besvoer hende, at glæde sig med mig, men det var hun nu engang for alle ei istand til; hun rystede med Hovedet, saa ofte jeg talte om Byen, og meente, vi gjorde bedre i at blive. Det er og ret sørgeligt, at saa ofte just det, der glæder os, bedrøver Andre! Hvor skjønt, naar den samme Følelse strax kunde meddele sig, og de anderledes følende Hjerter kunde sammenstemme!

Dog, hvi ønske det Umulige? hvi betynge Hjertet med unyttige Sorger? Livet er jo saa rigt, Verden saa lys og lystelig, og hvormeget mere da ikke paa Veien til Residentzen! — Gode, kjære Clementine, i overmorgen reise vi! Hvorledes skal jeg bære mig ad med at overvinde min Uroelighed i de otte og fyrgetyve Timer! Tusende Gange seer jeg paa Uhret, tæller Sekunder og Minutter, og — lad mig kun tilstaae det — rykker hemmelig Viseren frem! Kun to Nætter endnu skal jeg vaagen gjennemdrømme, da — ak da! Lev vel, jeg kan idag dog ei skrive noget Fornuftigt meer! — Ledsag Deres Mina med Ønsker og Bønner, og elsk hende ei mindre, fordi hun er saa lykkelig! —

Charlotte skriver selv til Dem, idag altsaa intet om hende. Endnu engang Lev vel. Paa enhver Plet af Jorden Deres

Mina.

Charlotte til Clementine.

Natten før Bortreisen.

Før var det altid en Trøst for mig, at skrive til Dem, min ældste, bedste Veninde, hvorfor er det idag ikke Tilfældet? hvorfor ængstes jeg, hvergang jeg tager Pennen i Haanden, og skal sige Dem, hvorledes jeg tænker og føler? Visselig, jeg er lige-

saa forlegen med mig selv, som med Dem. Endnu aldrig var jeg saa underlig tilmode. Denne Reise — — den beskjæftiger mig mere, end det maaskee er godt, og dog er jeg bange for at see meget fremad, det seer saa mørkt ud, og jeg er saa ængstelig tilmode.

Kjære Clementine, hjelp De mig ud af min egen Usikkerhed. Der er et ret pinligt Mørke i mit Indre; thi just det, at jeg glæder mig, at jeg, uagtet de tunge, mørke, trykkende Tanker dog alligevel hemmelig maa glæde mig, det forstyrrer mig saameget. De veed, jeg trives kun ved Livets jævne Ro, ogsaa legemlig befinder jeg mig da kun vel! Tante har før bebreidet mig dette, men senere har hun ladet mig handle efter mit Hoved, som hun da overhovedet ei gjerne gjentager Eet og det Samme, og har en Slags Modbydelighed for at hovmesterere. Dog hvis jeg ikke taer feil, saa har hun noget Hiemed med denne Forandring af Opholdssted; hun seer sommetider saa eftertænksom paa os, paa mig hviler især hendes Blik, hun forstaaer mig vel heller ikke! Min Gud, hvor kunde hun ogsaa det! Selv De, Clementine, De, som efter Moders Død har elsket det tungsindige, raadvilde Barn meest, omt har vogtet det, og ledsaget det gjennem Udviklingens allerførste Grader, selv De kunde sommetider ikke blive klog paa mig, selv De holdt mine, i vemodig

Angst udgydte Taarer for Egensindighed, og trak Deres Haand tilbage, i Følelsen af, her ei at kunne gribe noget. Gjorde De det, De som elsker mig, hvor maa da ikke fremmede Hjerter lukke sig for mig! Denne Forudfølelse er det just, som forvirrer mig, jeg veed det jo nok, jeg duer ei i en Verden, der selv bag det graa Flor af dunkle Forestillinger seer mig alt for broget og forvirrende ud. Og, Clementine, naar jeg nu lærte at elske denne Verden, den friske Lyst varmende opvakte mig, min Længsel drog mig til den, og den blev mig et uaabnet Feestlot, hvad da? Sandelig, min Veninde, over min Vugge stod ingen venlig Stjerne. Undertiden synes mig, jeg seer den mørke Nat, hvori jeg fødtes, og mig selv, hvorledes jeg slaaer de hange Øine op, og ei kan finde mig igjen under de sorte Slør. Clementine, er det maaskee ei i det Hele et Billed af mit Liv?

De ryster med Hovedet, jeg hører Dem misbilligende spørge: hvortil denne unyttige Grublen? gjør den raadvilde Sorg bedre, kjærligere, stærkere? Ak nei, nei, gode Clementine, dog hvorledes kommer dog alt Dette over mig, og hvordan skal jeg befrie mig derfra?

Igaar, da nu alt var i Orden, og Vognene, bepakkede med Kister og Kufferter, bleve trukne frem i Gaarden, lod Tante os kalde til at drikke Thee i

sit Cabinet. Jeg holder ellers saa meget af at være der; Kaminen varmer det lille Kammer tilstrækkeligt, og underligt suser Vinden mod det høie Hjørnevindue, der vender ud til Haven. Jeg gik glad ned ad Trappen, Gadedøren stod aaben, en hæslig Trækvind førte mig Lugten imøde af det omspredte Halm, der var brugt til Indpakningen, jeg gyste, jeg maatte tænke paa Liig og Liigkiste, og i det jeg saaledes beklemt gik videre, gled jeg paa Gulvet, der var bleven glat, og faldt næsten afmægtig til Jorden. Mina, der gik ved Siden af mig, skjændte i den første Skræk paa mig for min Uforsigtighed, derpaa loe hun sig og mig ud, men jeg kunde ikke lee den hele Aften, hvormeget Mina end jublende spaaede om Fremtiden, og hvor lystig Tante end drillede hende dermed. Vi sad alle Tre paa den smukke, mørkeblaa Divan foran Caminen, Tante var i det muntreste, behageligste Lune, hun havde ladet Bordet dække med de skjønneste Kager og Lækkerier, ret, som om hun vilde feire Afskeden fra vore stille Aftentimer. Jeg følte dette med stor Bevægelse. Jeg saae rundt om i det stakkels, kjære Kammer, og tænkte mig det, hvorledes det om faa Dage vilde være saa tomt og øde her, hvorledes Storm og Snee vilde suse mod de dunkle Ruder, og hvorledes det hvinende vilde svare fra den kolde Kamin. De gamle Bedsteforældres Portraiter og Comturens, der

havde maattet kæmpe saa meget med Livet, syntes at sige: hvi lade I os da nu saa ganske ene? skulle vi hensmægte de lange Vintermaaneder i det kolde Mørke? og ogsaa Du, Charlotte? bliv her, Barn, hist blomstrer ingen Lykke for Dig. —

Seer De kjære Veninde, og dog, om nu Tante sagde det Samme, og jeg blev her tilbage — jeg vilde være meget bedrøvet. Ak, hvad er det, der opløser Modsigelserne i vort Bryst? og lader det blive stille og fredeligt derinde? — — Jeg svimler, som besteg jeg et Skib i aaben Søe. Gud være med os! kjæreste Clementine! Om faa Timer tiltræde vi vor Reise. Det bliver alt muntert i Gaarden — jeg flutter — Folkene vanke overalt om med Lys, Tante ringer — det er alt saa vidt! — Gode Himmel, hvor flyve Timerne hen! Saa ofte synes alt mig kun at være en Tilberedelse til den ene Sidste! det er jo ogsaa en Reise! — Jeg er færdig til den forestaaende. Endnu engang Gud være med os! — Evig Deres

Charlotte.

Tanten til Clementine.

Min hurtigt fattede Beslutning vil ei have overrasket Dem, min indsigtsfulde Veninde. De veed, at jeg altid havde isinde, at bringe de to Pi-

gebørns Drømmeverden i Conflict med den virkelige. Hvad deraf ordner sig for hver især, er Livets Udbytte, noget, som ingen Opdragelse kan beregne, ingen menneskelig Klogskab kan forøge eller formindske. Overhovedet bliver Opdragelsen for de Fleste en skuffende Leeg, naar de tænke paa at gjøre meer end at forbedre, naar de ville forandre. Hvis Menneske-Naturen lod sig danne efter Forskrifter, var den saa Natur? — Ei blot overslødes skulle vi være Enhver i sin Eiendommelighed, men at sætte den i en saadan Tilstand, at den frit kan bevæge sig, udvide sig, stræbe til et høiere Maal, det er vor Opgave. Alligevel — Hvo løser denne? hvo tager saa lidet Hensyn paa sig selv, at han i det dagligdags Liv forstod sig paa at opoffre sig for Andre? Troe mig, Det, vi ikke forstaae hos Menneskene, forekommer os stedse at være det Urigtige. Jeg har i saa Henseende hyppigere forsyndet mig, og især mod Charlotte! Det dybsindige Pigebarn gjorde mig for megen Bekymring, til at jeg kunde handle med Ro og Klarhed. Vanskelighedens Grad betinger kun altfor ofte den friere eller mere indskrænkede Deeltagelse, og fortrædelige standse vi, naar det Uforstaaede træder vor indbildte Viisdom imøde. Nu især maatte Charlotte gjøre mig reent forvirrt, om jeg egensindigen var forhippet paa at opløse og forklare det Gaadefulde. Desuden finder Følelsen langt snarere

end Forstanden et Spor, der fører til hendes Sjæls skjulte Løndom. Men aldrig saae man en mere sælsom Blanding, end disse lidenskabelige Glædesudbrud, denne vemodige Alvor, denne klare Bevidsthed og disse tunge Ahnelsers forvirrede Uroe! — Alt Dette, Charlottes Nymphevært, det Ætheriske i hendes Bevægelser, de vidunderligt straalende og dog tilsløredeØine, overhovedet det Usædvanlige i hele hendes Væsen vil uimodsigelig drage hele Verdens Opmærksomhed paa hende, og naar Mina, som en rosenrød Maimorgen, opliver alle Gemytter, vil Charlotte drage Hjerterne tilbage i hiin længselfulde Erindringers melankolske Nat, der foresvæver Enhver som et tabt Hjem.

Jeg skriver Dem snart, hvorledes det seer ud i den nuværende Verden, og hvorledes de to Søstre skikke sig i den; siden skal De ogsaa erfare, hvad Livet har gjort af dem Begge, eller hvad de forstod at gjøre af det. Jeg er vis paa, kjære Clementine, at stille Jagttagelse af disse ubevidste Sjæle vil bringe os Lys over Meget. Sandsynligviis see vi ogsaa Tingene endnu anderledes gjennem dette Speil. Ved Opdragelsen vinde Opdragerne meest. Skriv dog snart engang til mig. Et godt Ord er et Guldkorn i den flaue Hverdagssnaks Flyvesand. Jeg frygter denne meest af alle de Onder, der kunne

vente mig, fordi netop denne gjør os saa uskikkede til at domme, saa dorske til at handle. Dog vi faae at see! —

Deres Hengivne.

Mina til Clementine.

Drømmer jeg, eller har jeg seet alt Dette? Den lange, lange Gade, paa begge Sider med høie Palladser, de glimrende Equipager, og om Aftenen, da det var bleven mørkt, de tusende Lys, af hvilke nogle svævede forbi i det Fjerne ligesom Meteorer. Leietjeneren, som jeg kaldte til Vinduet, sagde mig, at det var Lygterne paa Vognene, hvilke jeg i den lange Fraſtand ikke tydelig kunde skjelne. De kjørte til Komoedien. Til Komoedien! i hvilken Bevægelse sætter dette Ord mig — jeg bliver saa høitidelig tilmode derved. Jeg kan overhovedet ikke sige, hvor betydningsfuldt Alt synes mig her, og hvor liden og ubetydelig jeg forekom mig selv. —

Mod den Støi og Vrimmel derude er det ret eensomt her i Stuen. Jeg gad sidde i en af de skinnende Equipager, og flyve hurtig omkring ligesom mine Tanker. Er det sammenknyttet med Besiddelsen af hvert Gode, at man strax vil have meer, end man alt har?

Tante er upasselig, Reisen har angrebet hende, hun ligger udmattet paa Sophaen. Naar hun blot ikke bliver syg og vi saa — Min Gud, hvor afskyeligt, at jeg her kan tænke paa mig selv! Kjære Clementine, Luften gjør mig ganske fortumlet! jeg er ligesom beruset, og veed egentlig ikke ret, hvad jeg gjør!

Troe kun ikke, at jeg sidder her med det Forsæt, at skrive Dem et ordentligt Brev. Ordene flyde mig kun saadan engang uvilkaarlig i Pennen, saa springer jeg igjen op, flyver hen til Vinduet, aabner det hastigt, og følger de forbirullende Vogne, saa langt jeg kan øine.

Gud, hvor allerkjæreste det var! Et Instrument, bedste Clementine, saadan Et, som jeg endnu aldrig har hørt, med dybe, fulde Toner, ligesom et Orgel, lod pludselig herudenfor Huset høre en sød, yndig Melodie. Det forekom mig, at alle Hjerter i denne Bye aabnede sig og sendte mig de meest rørende Hilsner. Jeg kom i en saa blid og øm Stemning, at jeg kunde have grædt. Ensom stod en Mand, lænet til en Pille, og spillede Instrumentet, formodentlig for at fortjene lidt, thi medens han ivrig dreiede og dreiede, løftede han Hovedet op til de øvre Etager, hvor han saae Lys, og sendte Tonerne til de mildere Sjæle, at de skulle forbarmes over hans Nød. Jeg kastede Penge ned til ham i en Stump

hvidt Papir, han bukkede taknemmeligt, satte Foden paa den lille Tut, og spillede, uden at lade sig forstyrre, den skjønne Sang: Rolig, høitidsfuld og stille. Jeg kunde ikke rive mig løs, jeg blev liggende i Vinduet, Maanen skinnede saa klart, alle Huse saae saa fortryllede ud, aldrig i mine Dage har nogen Musik virket saaledes paa mig. Fortrædeligt var det mig, at nu Flere bleve staaende og ret dristigt og forundrede saae op til mig. Tante kaldte paa mig, vi spiste til Aften, Manden blev endnu længe ved at spille, jeg kunde ikke faae en Bid ned, jeg lyttede kun til Tonerne. Kjære Clementine, der gives visse Stemmer i Naturen, i Livet overhovedet, som ogsaa strax finde et indvortes Svar hos os, og saa slet ikke forlade os.

Men hvad skal der blive af, naar saameget tiltaler mig her og min Sjæl bliver saa aaben og jeg føler Alt, hvad jeg hører? Det kunde sønderrive mig. Jeg frygter undertiden for det! —

I dette Øieblik var Erkebispen af — . . . . her med sin Broderson, han havde erfaret vor Ankomst, og kom endnu seent, at gjøre Tante sin Opvartning. Den muntre, venlige Olding gottede sig over den Behag, jeg fandt i alt Nyt og Ubekjendt, og udbad sig som en Naade, i Morgen at turde bringe de to smaa Niecer paa Komoedie. Glucks Orpheus blev opført, tilføiede han, og at høre en saadan Mu-

fik af et saadant Orchester, var en Nydelse, selv Tante ikke turde give Slip paa. Desuden, meente han, maatte man i Alt, hvad der heed Kunst først opvække Sandsen derfor ved det Ophøiede og Store, at ei en ussel Maalestok skulde indsnerpe den fri og rene Modtagelighed, der boede i hvert Menneskebryst, og ved ustadige Indtryk adsplitte eller svække Følelsen. Han forekom mig selv ganske ophøiet, idet han sagde dette, og med en Varme og Livlighed, der gjorde ham til Yngling, dvælte ved Beskrivelsen over Italien, dets store Natur og levende Kunst. Antonio, hans Broderson, sad imidlertid, knap paa Ord, i Baggrunden og talte med mørk Ligegyldighed, ja næsten Ringeagt om den Verden, der tumlede sig her og dens usle Fornøielser. Han havde længe været i Paris og Neapel, og foragtede andre Stæders utilstrækkelige Stræben efter at ligne dem. Hvor lunken og mat forekom han mig mod hans Onkel, og hvilken Contrast mellem Alderdom og Ungdom! —

Hvad den unge Antonio savnede her og beundrede andetsteds, syntes mig vel ønskværdigt, og det morede mig endog, saaledes at høre tale derom, men for Det, hans Onkel lovpriste, oplode ordentlig mine Øine sig, ja, det forekom mig, at ligesom en Taage fordeelte sig for min Pande. Er den gamle og nye Verden saa forskjellig? — Men hvad herligt Erkebiskop-

pen end bebuder om den Gluckske Musik, min Lirespillers Musik var dog ogsaa smuk!

Det var mig Paafaldende, at Charlotte skjænkede Brodersønnen en særdeles Opmærksomhed og mødte hans mørke, ofte paa hende henvendte, Blikke med en vis blød Bevægelse, som maaskee jeg ene forstaaer at læse i hendes Miner. Hvad kan det være hos ham, der tiltaler hende? — Jeg begriber det ikke! Jeg troer, her bliver Alt gaadefuldt og ganske, ganske anderledes, end jeg fordum kjendte Livet! Forlad De mig ikke, min ældste Veilederinde, i denne underlige og, ak, saa fortryllende Labyrinth, skriv snart et Par venlige Ord til

Deres Mina.

Charlotte til Clementine.

Med velberaad Hu har jeg tiet indtil nu. De første Indtryk, haabede jeg, skulde løses af deres Forvirring, blive mig selv klarere og tydeligere. Men der kommer Intet ud af at vente, man bliver kun ængstelig, og siger tilsidst ikke et Ord. Og i Dag har jeg dog saa meget at meddele Dem, som opfylder min Sjæl, som for første Gang rystede mig, saa jeg blev lysvaagen, og kunde indaande den klareste, meest forfriskende Morgenluft. O Clementine, hvor ofte søge vi dog egenmægtigen Trøst og Beroligelse i os

Selv, og ville fremtvinge den der ved vor daarlige Klogt, og stride med Verden, denne Kæmpe, der slaaer de afmægtige Vaaben ud af vore Hænder! — Vistnok øse vi kun Trøst af vort eget Indre, men den evige Naade maa først have indaandet os den, Kjærligheden forbarmende have taget os til sit Hjerte, vore Tankers vilde Strøm have sagtnet sig, mørke Følelsers tunge Dunst adspredt sig, og Sandhedens varme, sødtgvægende Lys ene have gjennemtrængt Tilværelsens hele Stof, alle dens Elementer, da, først da, inderligt elskede Veninde, aande vi roligt. —

Hvordan skal jeg fortælle Dem, hvorledes Dette hændtes mig!

Det var Søndag, den skjønneste, reneste Vintermorgen. Saa kongeligt, som den paa ingen anden Aarstid viser sig for os, straalte Solen varm og munter ned paa den frosne, sneedækte Jord, og ret som om den vilde sige: vend dig til mit uforanderlige Riges lyse Høie, funklede Lyset for vore blændede Øine. Lad os kjøre i Kirke, sagde Tante. Forud ahnende slog mit Hjerte, blidt bevæget. Vi stege i Vognen; det var glat, den kjørte derfor langsomt over den herlige Plads, der fører til Domkirken. Jeg havde Tid til at betragte den fortryllende Forvandling, Gjenstandene rundt om os, undergik. Ligesom smykkede i glimrende Festdragt, skinnede Træerne, Husene, Jorden, de stode paa, Menneskene, der

saa stille og saa pyntede ydmygt glade gik over Pladsen op ad de brede Trapper i Kirke. Omsider traadte ogsaa vi ind. Orgelet taug just, og i Efterklangen bølgede endnu kun Tonerne ligesom svævende forbi os. Vi vare komne noget for silde, Præsten stod alt paa Prædikestolen. Nu tog han Bibelen. Han slog den op, og læste Textens Ord med en ubeskrivelig hjertelig, rørende Stemme. De var af Markus, og indeholdt Herrens Forklaring, Moses's og Elias's Aabenbaring og den besatte, stumme Ynglings Jammer. Clementine! ei et Ord, ei en Stavelse undgik mig! jeg ledsagede med min hele aabne Sjæl den vældige Taler, der ligesom En, der lige godt kjendte Himmelens høie Boliger og Jordens Afgrunde, førte os paa Bjergets Tinde ved Siden af Petrus, og lod os udraabe med ham i salig Henrykkelse: Herre, her er godt at være! Herre, lad os bygge Boliger! og derpaa, da Jesus svarede ham: Du veed ikke, hvad Du taler! og vi maatte føle: at denne Salighed ei var af denne Verden, dalede vor Aands Vinger, og vi sank ned til den rasende, af vild jordisk Smerte sønderrevne Yngling, og bævede med den jamrende Fader og skjalv med ham over Alle Vores Elendighed. — Da — o min Veninde, uforanderlige Deeltagerinde i alle denne syge, urolige Sjæls Qvaler, da klang det som med Sølvklokker i vort

Hjerte, og den søde Forjættelse: kan Du troe, saa er Du hjulpen, fremtrængte ogsaa af vort Bryst strax det Suk: jeg troer, Herre, hjelp min Vantro! Kjære Clementine, det var ingen Prædiken, det var en Aabenbaring! Aanden satte sig paa Talerens Tunge, og talte ud af ham. Saaledes er det, ja, saaledes er det, som han sagde: vi Alle vare, og ere vel undertiden paa hiin, den stille og salige Freds Tinde, hvor Loven af Moses's Mund kun er bleven os en Kjærlighedens Røst og Elias's Forjættelse den sødeste, meest lyksaliggjørende Overbeviisning, vi føle den Guddommelige i det menneskelige Bryst som tryg, blivende Eiendom, og ønskede evig, evig at holde ham saaledes — og da — da river Jordens Qvalm og Dunst det svage Øie atter tilbage, vi hildes af den gamle Angest! Clementine, med hvilken usigelig Smerte komme vi endnu ofte til at raabe: Hjelp min Vantro, førend Tro og Liv blive til Eet!

Da vi gik ud af Kirken, som jeg endnu, ligesom stanende bag det Allerhelligstes Forhæng, forlod med begeistrede Blikke, mødte vi Antonio, Erkebispens unge Broderson. Han talte til mig, jeg blev næsten forskrækket, hvad vilde han, en Katholik, i den protestantiske Kirke? — Han sagde heller ikke noget om Prædikenen, dog syntes han rørt. Skal saa meget, jeg ei kan forklare mig,

strax forvirre mig igjen ved min Tilbagetrædelse i Virkeligheden!

Nogle Dage efter.

Hvad har jeg seet! hvad har jeg hørt! Mindes De endnu hiin Aften, Clementine, da jeg, en trettenaars Pige, med den opslagne Don Carlos for mig, med speidende Blik skuede ind i den skjønne Digtning, derpaa flygtig sprang nogle Blade over, og ikke ret vidste, om jeg skulde læse videre, eller ei? De tog mig Bogen venligt ud af Haanden, og sagde formanende til mig: forspild ei den Nydelse, der engang forestaaer Dem, ved flygtig Nysgjerrighed. O kjære, vise Veninde, hvor takker jeg nu Deres milde Omhu for dette Savn? nu, da jeg saae den, virkelig saae denne Verden af uendelige Følelser og Tanker. Endnu staae alle de skjønne, elskelige, ulyksalige Væsner for min bævende Sjæl. O hvor har jeg grædt med Dig, ophøiede Dronning, og med Dig, Du altforømme, skjændigen opoffrede Carlos. — Var det vel ogsaa en Lidenskabens Ruus, Clementine, som De vel ellers pleiede at kalde hiin forunderlige, Sjælen gjennemtrængende Følelses Tryllerier? En Ruus, der bortdunster, og levner Hjertet hiin dorske Mathed, den physiske Drukne føler? Denne Tanke er mig utaalelig! — Kan De udholde det, at tænke Dem den Begeistrede slov og dorsk, den Brændende kold? — O Clementine, om nu vor Viisdom skuffede os, og Det, vi kalde

en Nuus, var det høiere, friere, aandigere Liv! — At Carlos og Elisabeth døe, maae døe, bestyrker mig i min Formodning. Hvi søgte ogsaa denne Kjærlighed sit Hjem paa Jorden! hvi turde den aandigste Tilværelse ville leve i vore mørke, skyefulde Regioner!

Ak, jeg vil ikke fortie det for Dem, meget, meget har faaet Røst i mig, som før bankede huult og ængstende paa mit Bryst. Jeg seer det nu nok, hvorfor jeg, hvorfor ingen kan være lykkelig! — Har een Dag, faa Timer gjort mig saa riig og saa fattig, hvor tom vil den øvrige Tid her da gaae forbi mig!

En Ting forstyrrede mig, og foer som et koldt Staal gjennem mine brændende Følelser. Antonio kaldte Carlos en Skrantning og udskjeldte Posas hellige Venskab for lognagtigt Spilfægteri. Jeg kunde af Skræk og Forbauselse ei svare et Ord. Men Mina kom ganske ud af sig selv, og stred med en saa inderlig Varme mod Antonio, at jeg kunde have omfavnet hende. Dog Denne beholdt sit rolige, sikre Smiil, som En, der er vis paa, at have Ret. Tilsidst, da jeg spurgte ham, om det da var en Svaghed at elske? svarede han med ganske forandrede Miner og sælsomt funklende Øine: at elske? Gud bevares! men saaledes — i denne vaklende Uvished mellem at ville og ikke ville, ja — hvorpaa

venter den Ørkesløse i hele tre Aar ved Philipps Hof? en Lue, som denne, baner sig Vei; — hvad er alle Jordens Konger med deres Albaer og Storinquisitorer mod den! Den Feige fortjener Lænker, den Dristige naaer sit Maal, gik end Veien over Liig. — Jeg svimlede, jeg kunde ikke løfte Øiet fra Jorden, ikke bevæge mig, neppe aande, det var, som om gloende Baand laae om mit Indre. — Tænker Antonio virkelig saaledes — Antonio, den stille, kolde, alvorlige Yngling! — jeg saae ham flere Gange lee under Forestillingen og tale spottende med de Omkringstaaende. — Flere hist og her dadlede Spillet, Dekorationerne, som de kaldte overlæssede, Skuespillerinderne, der snart syntes for kolde, snart for varme, Alt, Det, der var, og Det, der fattedes, var forstyrrende for Mesterne. Jeg forstaaer Intet deraf, mig pinede den evige Daddel; hvorlidet maa Digtningen selv tiltale saadanne Mennesker, der ei ere bange for, at adsplitte deres Opmærksomhed paa de smaaligste Gjenstande! —

Kunde jeg kun hver Aften see saadan Herlighed! Men Tante mener, Skuespillet virker ikke fordeelagtigt paa mig, jeg gaaer siden den Tid som i Drømme. Mig synes selv det er sandt. Imorgen vil hun bringe os paa et Bal. Jeg dandser ikke, hvad skal jeg der? Bedste Clementine, Tante mener

det godt, men hun forstaaer mig ikke. Forstaaer De mig da? Siig det snart, ret snart til

Deres Charlotte.

Tanten til Clementine.

Mina har erfaret en liden Ydmygelse; jeg føler vel det Krænkende deri, men vredes ikke paa Skjebnen, at den ei har skaanet hende for den. Det er gavnligt, min kjære Veninde, at Verden strax viser sig for de Gemytter, der alt for snart blive den hengivne, i sin smaalige Usselhed, og lærer den saarede Selvfølelse, trængt tilbage i sig selv, at erkjende og haandthæve sit Værd. Desuden har jeg ingen Grund til at frygte, at Mina skulde kunne blive stolt og frastødende eller alt for bly; hun har for megen Godmodighed og naturlig Munterhed til at spille en Rolle, for at skuffe sig selv og Andre, eller til at fordølge sin sande Charakteer. Lad hende kun nu fælde et Par Taarer; snart vil hun kunne le desto gladere.

Tingen er den. De veed, at Grev Alboin forrige Sommer, da han førte sin Familie tilbage fra Holland, havde lagt sig paa et af sine Godser i vort Naboeskab. Kjedsomhed eller Nysgjerrighed førte ham i mit Huus, i min Park. Der opstod saadan et Slags Forhold mellem os, der tilsidst vel gaaer

ud paa en Promenade. Jeg gjorde ikke meget deraf. Der gives saadanne visse godmodige Folk, men paa Sand skriver man kun for Løiers Skyld, desuden sporede jeg Byeluften, der vilde fare hen derover. Mina hængte sig med alt Ungdommens Venskab, med al Forkjærlighed for det Nye, det Elegante og Byemæssige ved Døttrene, disse havde just intet bedre, og gjengjeldte ikke blot denne Aabenhed, men syntes ikke at kunne afsee hende, medens den alvorlige Charlotte holdt dem i en temmelig Frastand. Sammenkomster, smaa Brevvexlinger, Taarer ved Afskeden, aftalt Correspondents, intet af alt Dette mangler. Saaledes stod Tingene en tidlang. Nu kom vi til Byen. Mina plager mig om, at maatte besøge de prøvede, trofaste Venner. Hendes lange Ansigt, og hendes lunkne Ord, da hun kom hjem, sagde mig, hvorledes hun var bleven modtaget. Jeg berørte ikke videre dette Tilfælde, men nu faldt det afgjørende Slag. Vi møde Familien paa en offentlig Spadseregang. Venskabeligt træder Mina hen til Forældrene, en fremmed Hilsen, et spodsk Smiil afskrækker hende, siden den Tid intet Tegn paa ny Fortrolighed, to, eller tre Dandse med en Prinds, andre Selskabsforhold, med et Ord: ogsaa i disse Smaapigers Hjerner gjenlyder hiin forslidte Daarskabs gamle Vise, og sønderriver for evigt det Baand, der troedes at være uopløseligt. — Paa den første Er-

grelse fulgte sand Bedrøvelse hos Mina. Den godmodige Pige havde saa ærligt skuffet sig, dog seirer det Ægte hos hende, hun savner allerede nu ei længer, hvad hun ei kan agte.

De mærker at Alting her seer omtrent ud, ligesom i vor Ungdom. Hvor skulde ogsaa noget Andet være muligt, end at det Overfladelige maatte faae Overhaand i denne Masse af de forskjelligste Væsener, som ikkun det skøreste af alle Jordens Baand, Øieblikkets Trang, forener? Hvem faldt det vel nogensinde ind, at opslaae en stadig Boepæl paa det bølgende Hav? Visselig maa man være meget ung, for ei i Øieblikkets Physiognomie at erkjende den afvexlende Maske. Clementine, skulde det virkelig være Alderdommens Straf, at skue Alt saa tydeligt i sin hele Virkelighed, saa aldeles blottet for Phantasiens tryllende Glands? jeg fristes til at troe det, thi i mine nærværende Forhold til Verden, begriber jeg neppe, hvad det var, der fordum fængslede mig til den. Eller var det dengang Forfængelighed, der gjorde tomt Mundsveir til et krystalklart Speil, hvori jeg troede at see mit Billede forskjønnet? De veed, jeg kom for en Deel Aar siden fra hiint sydlige Himmelstrøg, hvis Farveglands gav mig et fremmed Gjenskin. Man betragtede mig med Nysgjerrighed, og troede at plukke Orientens Blomster af mine Ord. Det er nu forbi; nu betragtes jeg som hjemmefødt, og gjel-

der ikkun lidt i den offentlige Mening; Alt det veed jeg, men at en saa miserabel Ting, som vort usle Jeg er — naar det tænker sig selv, ikke alene bliver en Maalestok for vor Dom, men ogsaa godt eller ondt Lunes Barometer; at jeg med vranten Hovmods Fortrædenhed dadler Andre, og vil, at den Skoe, der trykker mig, skal passe dem, det ærgrer mig. Min Veninde, det er overhovedet ikke raadeligt, saaledes at ville forstaae Menneskene ved sit eget Jeg; de ligge for mig som en gjennembladet Bog, og dog gives der Sider, som vi altid overslaae, og paa hvilke netop det Bedste staaer. Derfor afholder jeg mig ogsaa fra denne Nydelse; den koster alt for meget, intet mindre end Menneskenes dybeste, forborgne Selv, der ofte bliver endog dem selv en Gaade. Og hvorfor hakker den Ene sig ind i den Anden, naar man dog strax igjen river sig los? Man hvæsser ikkun Aandens Braad, og slover Følelsen. Jeg bliver her ganske stum. Thi den Viis, som her er herskende, at samle Krummer af Ord, er mig modbydelig, og andet, end smule sig, kunne de ikke, thi her er ikke at tænke paa noget Sammenbliven, blot et tilfældigt Sammenstød finder Sted. I en tom Bygnings Trækluft er det ikke godt at opholde sig. I en Selskabssal ere Sjælene mestendeels ikkun aabne Kar, der gjennemstryges af sammenpræssede Luftstrøg; der finder Intet et blivende Sted. Turde jeg fæste

Liid til mine gamle Øine, der see skarpt i det Fjerne, men ere blevne slove for Gjenstande nærved, saa vilde jeg paastaae, at man før var mere meddelende og aaben, fordi man var nøisommere. Nu vil man saa ofte danne sig og Livet til noget ganske Andet end Midler og Kræfter tillade, og derfor kommer Alt i Vilderede. Man har et Øieblik været alt for riig til at kunne bære Armod; til det Slette er man for god, til det Fortræffelige ei god nok. Der kan intet Værre tænkes, end naar man, tilskyndet af den Trang, man føler, overskrider sin historiske Udviklings Standpunkt. Hvad Verden fattes er Ydmyghed, den fattes ogsaa mig, dog hungrer jeg kun derfor, hvor Andre fraadse; thi jeg kan nu engang ikke indbilde mig selv Noget, eller lade mig noget indbilde.

Vore Børn ere her temmelig Fremmede. Mina mærker det ikke, men Charlotte boier sig som en Blomst mod det Lysglimt, der for hendes Skyld bryder gjennem Nattens Mørke. Jeg frygter, kjære Clementine, at det er et Gjøglelys — Antonio — De forstaaer mig — Evige Forsyn, er det din Villie, eller har jeg ubesindig gjennemkrydset dine Raadslutninger? Clementine, kan man da det, naar man vil det Gode? er da det formasteligt, at aabne Livets Døre videre, end den strængeste Nødvendighed fordrer? — Jeg er bekymret, og frygter, at derved

dog Intet er at forandre. Hjelp De mig at tænke eller, rettere sagt, tænk De for

Deres Veninde.

Mina til Clementine.

Kunde jeg blot, bedste Clementine, give Dem et Begreb om Lysenes Glands, Musikken, de skjønne, glimrende Gestalter, alle de huldsalige Ansigtstræk, de yndige Bevægelser, den smilende Munterhed, kunde jeg blot med disse usle, sorte Bogstaver give Dem et Begreb om saadan et Bals Tryllerier! De har sagtens glemt det, og jeg kan hverken samle de funklende Billeder i Et, eller stille Dem enkelte for Deres Øine. Det er jo heller ikke det Enkelte, ikke Dandsen, skjønt den vistnok hører til de sødeste Fornøielser i Verden, heller ikke de prægtige Klæder, eller hvad man ellers kan nævne, nei, det er den eiendommelige, lysende, flydende Atmosphære, hvori Væsnerne ligesom bølge hen i en forskjønnet Form. De kan ikke troe hvor forandret, hvor straalende, om jeg saa maa sige, Menneskene saae ud. De Ord, der glide hen mellem Tonerne, har ordentlig et melodisk Sving, Bestræbelsen efter at blive forstaaet, bringer Menneskene i saa fortrolig Berørelse, ogsaa synes mig, at Alle ere mere aabne, varmere! Lykken og Glæden gjør os jo saa bløde, saa

gode! Jeg troer, man lærer Folk egentlig kun ret at kjende paa en skjøn Fest; jeg mener: det Bedste hos dem, den naturlige Modtagelighed for Glæde og Kjærlighed og Deeltagelse i alle Himlens herlige Gaver. Seer De, saaledes gjorde jeg sikkert vore smaa Veninder fra Landet ure, da jeg beskyldte dem for Kulde og Indbildskhed. De saae saa allerkjæreste ud paa Ballet, og da jeg dandsede forbi dem med den unge Landgreve af . . . . . , hilste de først, og traadte derpaa saa tilforekommende og inderligt hen til mig, at jeg tydeligt saae, at de slet ikke have forandret sig.

De veed, hvormeget jeg holder af at dandse? det gjorde mig derfor ondt, at jeg ikke hvergang kunde være med. Men det er vel naturligt, at Bekjendtere, sammenknyttede ved den jævnlige Omgang, kun lidet agte paa Fremmede. Erkebispen kaldte det ugalant, og beskyldte de unge Mænd for, at de med deres klodsede Dorskhed bar sig ligesaa galt ad, som om de var fra en lille Kjøbsted i Provindsen, hvor Folk ikke vidste at tale om andet end Hverdagsting, og ei forstod sig paa at begynde en interessant Samtale. Men hvo vilde gaae saa ængstelig i Rette med Menneskene, naar man er saa lykkelig og kan see saa meget Skjønt?

Om Theatret har jeg endnu ei skrevet Dem noget. Det er nu noget, jeg ikke kan udgrunde; hvad

der foregaaer udenfor os og inden i os, har vel ingen Pen nogensinde beskrevet. Nu ovenikjøbet Orpheus — O evig, evig vil jeg høre disse Smertenstoner, og de sønderrivende Ord: „Ak, jeg har tabt hende —" og hiin rørende Bøn: „O kun et Kjærligheds Blik!" Jeg troede at skulle smelte i Taarer. Veed De vel, kjære Clementine, Dem tør jeg sige det, om jeg end maa fordølge det for Erkebiskoppen, min lille, kjære Lire udtrykker ved sine Toner omtrent det Samme. Ak, den Natur, der saaledes taler ud af os, den er det dog, der rører saa ubeskriveligt! Det Samme gjelder om Don Carlos. Dog ei et Ord herom! jeg blev jo ikke færdig idag, naar jeg først begyndte for Alvor. Men i et Punkt er jeg dog uenig med Charlotte. Hun paastaaer, at Eboli ei har elsket Carlos, at det ingen Kjærlighed er, og at den Nederdrægtige, der saa uværdigen vanhelligede den hellige Flamme, faaer sin fortjente Løn. Mig forekommer dette altfor Haardt og maaskee overhovedet Usandt, thi lad den ulykkelige Pige end have feilet nok saa meget, jeg deler dog hendes ulægelige Smerte, og finder det ligesaa skjønt, som sønderrivende, at den ophøiede Dronning medynksfuld kunde lade sit taarefyldte Øie hvile paa hende. Om denne Taare end faldt brændende i det sønderknuste Hjerte, saa aftvættede den dog vel ganske den sorte Plet, der besmittede det!

Overalt forekommer Charlotte mig her strengere, end hun pleier at være. Det er ligesom der var et eller andet i hende Selv, hun maatte værge sig imod. Den mørke Antonio bringer hende ikkun i Oprør ved sin Nærhed, thi tager jeg ikke feil, saa er hun uenig med sig selv i sin Dom om ham. Af hvad Vigtighed kan det nu være hende? og hvor gider hun længe dvæle ved Tanken om ham? — Mig smerter den Foragt, hvormed han forkaster Alt det Yndige og Skjønne, der saa ofte fylder mit Øie med salig Rørelses Taarer. Tante sagde igaar om ham: hun troede, at Kiede til Livet kun saadan havde kastet et Taageslør over det Svælg af brændende Lidenskaber, der lurende funklede ud af hans skarpe Blik. Man mærkede paa Antonio, at han tørstede efter Noget, der atter kunde opildne den mørke Glød og sætte de kjølnede Drivter i Virksomhed. Tante kan vel have Ret, kjære Clementine, hendes svede Øie skuer gjennem det underlige fremmede Skin, Menneskene her maaskee uvilkaarligt paatage sig. Jeg troer ofte, jeg drømmer, naar jeg finder Bekjendtere ganske forandrede igjen. Især giver en vis Maade, at haandthæve forskjellige Verdensforhold paa, en Sikkerhed, der er den meest skuffende, og dog paa den anden Side ikke skuffende, thi noget er der dog, som fremstiller disse Mennesker med saamegen Tryghed baade for sig selv og for An-

dre: Noget, de ved Tone og Miner gjøre gjældende, som en Rettighed, uden at de just derfor synes, gridske at hige derefter. Saaledes vilde jeg ikke troe mine egne Øine og Øren, da jeg saae min stakkels Fætter Henrik nærme sig Andre med hiin stille Bevidsthed af eget Værd, og hævde sin Plads som En, der staaer paa Klippegrund. De veed, den gode Fætter havde en besynderlig, fordomsfuld Moder, der længe holdt ham i Ammestuen, saa at han paa en høist latterlig Maade vaklede hid og did paa allehaande forskjellige Baner, uden at han just havde, eller kjendte noget Maal. Dette Væsen beholdt han omtrent til sit tredivte Aar, og var os ofte utroelig latterlig, trods alle de brogede Kunststykker, hvormed hans Moder havde udstafferet hans tomme, indskrænkede Indre. Nu finder jeg ham saa dristig og fast og hjemme i denne, for mig fremmede, Verden, hører at man spørger ham, den saa ofte Forhaanede, om hans Dom, der glatvæk bliver taget for gyldig, og jeg staaer og veed ved Gud ikke, om han har Ret eller ikke? Og dog er det endnu den samme, den selvsamme godmodige, svage Henrik, som kun Stedets sælsomme Magie, og hans Stilling giver et andet Udseende. Visselig, bedste Clementine, en friere, lysere Sphæres Indflydelse udvider Aanden, Tankerne og Begreberne blive finere, skarpere, let og yndigt dreier Samtalen sig fra Gjen-

stand til Gjenstand, Menneskene blive aandrige, fordi deres hele Omgivelse er saa aandig. Her seer De Intet af Tidens langsomme Arbeide, Intet af de moisommelige Forberedelser, der hører til at tilveiebringe enhver af Livets smaa, uskyldige Glæder; ingen Undersøgelse og Udgrunden finder Sted, alt er Nydelse og Anskuelse.

Noget, kjære Clementine, maa jeg endnu fortælle Dem; det har alt hele Tiden lagt mig paa Hjertet. Det er et lille Eventyr, jeg har oplevet. Jeg beder Dem, bliv ei forskrækket for dette Ord, som maaskee, upassende valgt, udtrykker noget ganske Andet, end det burde. Alligevel veed jeg virkelig i dette Øieblik intet andet Ord derfor. Men hør Sammenhænget; jeg stod forleden, da vi var kommen fra Kirken, i den lyse Middagsstund ved Vinduet, og saae med usigelig Fornøielse paa de pyntede Folk, der i broget Blanding gik op og ned paa den offentlige Spadseregang under vore Vinduer. Da klinger paa engang min Lire, og strax trænger en tæt Sværm sig om den Plet, hvorfra Tonerne komme, men disse døe hen paa en særegen, smertelig Viis, ligesom om de skyede den larmende Menneskestimmel; der høres en sagte Mumlen i Gaden; Flere og flere af de Forbigaaende træde til, tydelig hører jeg nu de Ord: han døer! han er allerede død! Uden at tænke paa noget Andet, styrter jeg ned ad

Trappen, trænger mig gjennem den gabende Sværm, og staaer nu foran den afmægtigt hensjunkne Liremand. Det var ei min Ven fra hiin Aften, det var en blind Olding; ved Siden af ham knælede hulkende hans Ledsagerinde, en gammel Kone. Jeg bøiede mig ned over Begge, jeg følte at Mandens Haand var ganske stiv, og dog vilde den endnu ei slippe Grebet paa Instrumentet. Herregud! raabte jeg, er her da Ingen, der kan hjelpe? Ængstelig gned jeg den Afmægtiges Haand i min, og, ei istand til at dæmpe de Taarer, dette Optrin udpressede mig, græd jeg med den stakkels jamrende Kone. Da sprang en ung, vakker Mand, i en bruun Frakke, meget hurtig gjennem Hoben hen til mig. Han maalte mig med et forundret Øiekast; sikkert var min festlige Dragt ham paafaldende, thi jeg var alt paaklædt til et Diner hos Erkebiskoppen. Er De en Læge, min Herre, raabte jeg, der kun var beskjæftiget med min Syge, saa ved et Liv, der synes denne hjelpeløse Gamle saa uundværligt. Den Fremmede trak lidt paa Smilebaandet. En Læge, svarede han, er jeg nu just ikke saa lige, men jeg tiltroer mig dog, at kunne love Hjelp. Efter hvad jeg har hørt her, er det vel blot Hunger, der har overvældet den udmattede Gamle. Han løftede med disse Ord den stakkels gamle Mand op, og bar ham med nogle af

de Omstaaendes Hjelp ind i et Huus i Nærheden. Mange fulgte efter ham, forlegen blev jeg først et Øieblik staaende, derpaa løb jeg ind i vort Huus, og slæbte en Kurv, med saa megen Viin og Mad, jeg kunde bære, over til den gode kjære Liremand. Den Fremmede havde allerede gnedet hans Tindinger og Puls med stærk Spiritus. Han sad i en Lænestoel, og syntes lidt efter lidt igjen at komme til Besindelse. Vi gav ham Viin med Sukker i. Snart havde han atter sin Samling. Da han ei saae noget af alt Det, der foregik rundt om ham, troede han, at han endnu var paa Gaden, og famlede med nogen Ængstelighed efter sit Instrument. Den Fremmede rakte ham det. Da den gode Gamle igjen hørte de første Toner, fik han ligesom et nyt Liv, han smilte og sagde, som om han talte til sin Ledsagerinde: naa, lad os gaae videre, Georg maa ei vide noget herom. Hvem er Georg? spurgte jeg Konen sagte. Vor Søn, svarede hun med et kjærligt Smiil; han er Snedkersvend, om Dagen arbeider han, for at ernære sig og sine gamle Forældre, om Aftenen spiller han paa Lire, at hans Fader kan sove. Han er en god Søn, tilføiede hun, men Gud sætter de gode Mennesker paa Prøve, thi al hans Anstrængelse beskytter os ei mod Mangel. Gode Gud, sukkede hun, og Læberne bevægede sig som til Graad, Kulde og Hunger er en stor Plage

og hvad skal vel de Par Skilling forslaae til tre usle Mennesker? Kjære Clementine! jeg stod i splinternye, smukke Klæder, prydet med mangen kostbar Modepynt, ved Siden af den gamle Kone, der skjalv af Kulde i sin usle, fattige tynde Dragt; jeg saae skamfuld til Jorden, endnu samme Morgen havde jeg givet en Dukat for en frisk Bouquett; Øieblikkets flygtigste Nydelse betalte jeg saa dyrt, og higede med den uroligste Attraa derefter, som om det gjaldt mit Livs Lykksalighed — og her — den meest grændseløse Nød — jeg var ret lille, ret sønderknuust i mit Indre, heller ikke det kunde retfærdiggjøre mig for mig selv, at jeg i min rørte Stemning gav Konen en af mine Ringe, og bestilte hende til mig næste Dag, og at jeg med Taarer i Øinene bad hende om Forladelse for, at jeg havde kjøbt saa unyttige Ting; medens hun og Andre leed Mangel. Den Fremmede, der flere Gange havde iagttaget os i en Afstand, nærmede sig nu, og i det han tog den fattige Kone ved Haanden, sagde han til mig med ubeskrivelig Venlighed: jeg mener, at min skjønne ubekjendte Veninde nu beroliget kan gaae hjem, hvor man sikkert allerede længe har ventet hende; jeg paatager mig at sørge for de to Gamle. Han førte dem ogsaa strax i en Vogn, han havde ladet hente, og forsvandt med dem; jeg troede den hele Dag at høre Liren, og see den høimodige Fremmede. Siden

den Tid, er det saa besynderligt, kjære Clementine, at jeg altid maa tænke, at den Fremmede egentlig var Liremanden, der spilte saa rørende hiin Aften. Skuffer jeg mig ikke selv paa en ret barnagtig Maade? Nu, da jeg har fortalt Dem alt, og jeg nu ikke har mere paa mit Hjerte, uden at De jo veed det, siger jeg ret fri og glad: Lev vel! til Dem! Bliv jo altid ved at holde af

Deres Mina.

Tanten til Clementine.

Jeg er ængstelig, urolig, imod min Sædvane og Charakteer, tvivlraadig. Charlotte bliver meer og meer indsluttet i sig selv, og desværre forener Alt sig, for at bringe hende i Forvirring. Virkeligheden forjager ei, som jeg haabede, hendes Drømme, den staaer kun som en skjærende Contrast ligeoverfor dem, og holder det sygeligt opflammede Gemyt i en lidenskabelig Spænding.

Siig mig, Clementine, er Verden ei et Slags Chamæleon, der viser sig for ethvert Menneske i hans Indres særegne Farve? — Hvi vorder Alt lyst og levende for den Muntre, uden at han selv eller Andre virker dertil? hvi jævne de meest forviklede Veie sig for den Ligegyldige? hvi lempe og føie Forhold, Omgivelser og Mennesker sig ganske saaledes

for den, i og for sig allerede, Tilfredse, som han neppe i Begyndelsen havde tænkt sig det? Ak, og hvi modsiger Skjæbnen Den, der staaer i Kamp med Livet, i Alt, og ægger og fordunkler hans mørke, forvirrede Tilværelse?

Jeg spørger derom, uagtet mit Hjerte sagte tilhvisker mig Svaret. Jeg spørger derom i den Aand, der kæmper med Modsigelserne i Verden, skjøndt den indseer deres evige Nødvendighed.

De veed, at jeg altid troede, Charlotte vilde findes meget tiltrækkende, meget interessant; især det Sidste, thi jeg kjender intet andet Ord for det, Verden ikke kan nævne, men som indbefatter det dunkle Begreb om Noget, man hemmelig har følt, om en stille ømt Vemod, ei over en enkelt Gjenstand, men over det Utilstrækkelige i hele Tilværelsen. Jeg tænkte — og saaledes tænke vi — at inderlig Deeltagelses klare, varme Blik kunde opløse alle de gjøglende Dunster, alle de tunge Skyer i Charlottes Sind, jeg havde ingen Ahnelse om, at just hun maatte berøres af en dunkel, qvalmfuld Lue. Og dog blev det Tilfældet! — Det er kun altfor vist, Antonio, den i sig indsluttede, hemmelig snu Antonio, der har nydt Livet indtil Vømmelse og dog er saa lysten, den mørke, strenge Katholik, og taer jeg ikke feil, den, i Tillid til denne Tilflugt, lastefulde Yngling, griber efter denne Sjæl — og (o I Livets ufattelige

Modsigelser!) har den, har den heel og holden. Erkebiskoppen smiler over min Uroe, han haaber for sin Broderson, der skal arve hans Navn, hans Godser, han haaber for sin Kirke — Clementine, hvis det kom saa vidt! — Kan Charlotte, den fiintfølende, den tænkende Charlotte, finde Fred og en ønskelig Lykke ved Siden af et Dobbeltvæsen, hvis ene Halvdeel tilhører den lognagtige Verden, den Anden en opdigtet, i mystisk Overtro opdigtet, Himmel? Vil hun, tør hun glemme Evangeliets klare, rene Sprog, og tilhylle de aabne Øine med et Bindsel, hun selv har vævet? O Gud, jeg er dybt bedrøvet! Har jeg forskyldt det? forskyldt det ved denne Reise? Netop ved det, jeg gjorde i den roligt overveiede Hensigt at virke til de to Pigebørns Held? hvoraf jeg — jeg vil ikke nægte det — ventede meer, end jeg vilde tilstaae mig selv: Endnu har jeg ikke ved nogen overilet Bersrelse givet Hemmeligheden i Charlotte Ord? Maaskee er det hende endnu selv en Hemmelighed, men Antonio, det kan De være vis paa, har for længe siden oversat den paa sit Sprog, og da han kan hendes Sprogs Grammatik udenad, beregner han Alt, som det vil og maa komme. Smigre Dem heller ikke med det, hvormed Erkebiskoppen tænker at skuffe mig, at Charlotte jo nok kunde give Antonio sin Haand, uden at forsage sine Fædres Tro, Noget Kirken indrømmede paa Betingelser.

Skal det være en Trøst? og kunne vi, som kjende Charlotte, kun tænke os det som en Mulighed? Hvorledes vilde hun i Troen paa den høieste Eene udholde en Adskillelse fra Ham, hendes Sjæl enten maa besidde heel eller opgive. Nei, Clementine, tager jeg ikke feil, saa vil Charlotte flygte lige til den pavelige Stoels løsende og forbindende Magt, og der troe at udslette Modsigelserne i sin Tilbøielighed. Jeg forudseer at alt Dette vil skee, og Intet, slet Intet veed jeg til at forebygge det med! Men saaledes, det er ligesaa vist, kunde Charlottes Tilstand overhovedet ikke blive, et eller Andet, hvad det saa var, maatte skee, det bebudede den piinlige Beklemmelse for længe siden. Maaskee at ogsaa det Blik, hun kastede ind i Verden, hurtig lærte hende, hvad hun, hvad Alle have at vente i den, og hun kun veed at finde sin Frelse i den ene, altomfattende, sødeste og saligste Følelse. Hvad om saa var! Clementine, tilkommer det os, at mestre de Værktøi, den viseste, som den ømmeste Kjærlighed betjener sig af, for at frelse de Vildfarende? — O Gud, jeg siger det nok, jeg siger det til Trøst for mig og Dem. Kjære Barn, i Bekymringen for Andre føle vi dog altid meest vor egen Qval, som det tilsidst kun altfor let lykkes os at berolige. Men hvad er her endnu meer at gjøre? veed De det? O iil da, siig det til Deres

hengivneste Veninde.

Charlotte til Clementine.

Det er Nat! ligesom bag et Forhæng, gaaer Verdens Skuespil sin urolig larmende Gang. Uopholdelig, som om de ei kunde naae deres Maal, rulle de raske Vogne frem og tilbage, enkelte barske Stemmer lade sig høre, hele Flokke af vilde Nattesværmere storme gjennem Gaderne, jeg er ene, Tante og Mina ere paa et Bal hos den russiske Gesandt, jeg kunde, jeg vilde ikke følge med dem, Ensomhed var mig en uomgængelig Fornødenhed. Nu, nu i denne natlige Affondring fra Alt, hvad der med skuffende Glimmer omgjøgler mine Sandser, nu ligger min Sjæl aaben for Gud og for Dem. Rædes jeg for Tanken? og maa jeg ogsaa her skye bøve tilbage? O saa fjernt vil den evige Naade ei vige fra mig, saa forskjellig kan min Villie og Følelse ei være! Skal ogsaa Tillid døe i mit Bryst tilligemed Haabet?

Udenfor mit Vindue hører jeg en skingrende Latter. Var det maaskee Antonio? kan han ogsaa fraværende læse i min Sjæl? Han leer ofte, naar jeg græder, og dog forstaaer han mig. Hvi forstaaer jeg ikke ham? eller hvi kan jeg ikke gjøre det muligt at min Følelse forstaaer ham?

Seer De, Clementine, for faa Dage siden havde vi om Morgenen været i de smukke Drivehuse udenfor Byen. Det Grønne, Blomsterne, den duf-

tende Varme havde gjort mig saa godt. Jeg traadte, med en heel Haandfuld Roser og smilende Vaarblomster, ud af den fortryllende Vinterhave; Øinene og Sjælen fulde af det, vi havde seet og nydt, kjørte vi tilbage til Byen; pludselig holder vor Vogn — en Liigbegængelse, der boiede ind fra en Tværgade, spærrer os Veien. Jeg blev ganske overvældet af dette Syn: saa nær staaer Døden os overalt, tænkte jeg, og hvor Glæden oplefter Øiet, drager Smerten det til Jorden! Uagtsom havde jeg lænet den Haand, hvori jeg holdt Blomsterne mod Vognhynden; da jeg kom hjem, vare de næsten alle knækkede og visne. Det, sagde jeg bedrøvet til mig selv, det er min Skjæbne. Hvad jeg begrer, hvad jeg ønsker at kalde mit, en giftig Orm sidder deri, og det blegner for dens Aande. — Saaledes — ak, saaledes er det med Antonio! —

Den er udtalt, den centnertunge Hemmelighed! Ja, han, han er mit Indres Gjenlyd, en hul, mod takkede Klipper hendrønende Gjenlyd, ei, hvad jeg søgte, hvad Skjæbnen blind og villieløs gjengiver, mit Jeg, som jeg elsker, som jeg uadskillelig er fængslet til. —

Mit første Blik i denne Bye traf ham. Gud veed, hvorledes det gjennemfoer mig som en Ahnelse. Jeg vilde lukke Øinene, men — kun Gud kunde gjøre mig blind, han har ei villet det! — Hvor-

for skulde jeg da vilde det? Antonio bekjender sig ei til min Tro; i Alt, hvad Overbeviisning, Dom og Anskuelse angaaer, ere vi tusende Mile fra hinanden, og alligevel ere vi Eet! — jeg fatter det ikke, men det er saaledes. Hvi drager ellers, naar vi ville flye hinanden, en uforstaaelig Magt os i næste Øieblik sammen igjen? Jeg staaer ved Siden af Antonio, han staaer ved Siden af mig, uden at vi vide, hvorledes det gik til. Det er otte Dage siden, Erkebispen gav en glimrende Fest, Døren til hans Malerisamling stod aaben. Blandt flere Originaler findes her fortræffelige Copier af de bedste Mestere af de gamle Skoler. Det var mig en ny Verden, i hvilken jeg gjerne glemte den, jeg havde forladt. Antonio nærmede sig, som han bestandig gjør, til mig. Han talte med Lidenskab om Kunstværkerne. Endnu havde jeg ingensinde hørt ham tale med en saadan Varme, et saadant Liv. Jeg sagde det til ham. Hvorledes, raabte han stolt, tvivlede De om min Kunstsands, fordi kun det Ophøiede og Bedste formaaer at røre mig? De, Charlotte burde bedre have værdiget min Følelses Maalestok. Han holdt min Haand i sin, jeg var forvirret, vi stod ene ligefor hinanden i det lange Gemak. Kold kalde Menneskene mig; sagde han med blødere Stemme, end han pleiede, jeg er det ikke, jeg er det visselig ikke. Har De aldrig fornummet, Charlotte, tilføiede han sagte:

re, idet han trykkede min Haand til sit Bryst, at en stille Glød her venter paa det Pust, der kunde opildne den til en Lue? O skjønne, dybtfølende Pige, bad han smigrende, bedrag ikke mig, ikke Dig selv! Hvad der martrer din huldе Sjæl, hvad der sønderriver den med Tvivl, jeg veed det, det er din grublende, ængstende Tro. Kast Dig med mig i den sande Kirkes Arme. Charlotte, De staaer allerede paa Korsveien, træd over. Et Gemyt, som Deres, kan kun finde Fred i blind Hengivelse! — Hvad jeg svarede, hvad der skeete, da jeg atter var kommen ind i Salen, fuld af straalende Lys og Mennesker, min bedste, eneste Veninde, jeg veed det ikke, men det veed jeg, at jeg altid hører de Ord: et Gemyt, som Deres finder kun Fred i blind Hengivelse. Har han Ret, og var min følgende, vaklende Tilstand efter hiin Prædiken, der bragte mig den menneskelige Natures Mangelfuldhed i dens høieste Stræben saa rystende klart for Øiet, Forbuddet for hiin store Sandhed? Hvis nu min svage Kraft ei var den evige Kamp mellem Synken og Stigen voxen? hvis jeg maatte paalægge mig selv Lænker, for ei at vakle? Vredes man paa den Værkbrudne, der søger en Støttestav, og betjener sig af den? Om Antonio — jeg bæver tilbage, og dog kan jeg allerede ikke tænke, at det forholder sig anderledes end saa.

Her, kjære Clementine, vedføier jeg en liden Billet fra Antonio, som jeg imorges fandt mellem adskillige Bøger, som han sendte mig. Læs, læs rolig, uden Fordom — noget er deri, der ogsaa forstyrrede mig, og dog oprinder mig ligesom et Lys af hans Ord. Selv Papirets Ambraduft minder om Virak, om hiin, sig selv tilintetgjørende, Tilbedelse af et hjelpende, frelsende Væsen, der evig, evig beskjærmende staaer ved vor Side, og fjerner de forvildende Tanker. Ja, Clementine, der gives en Helgentjeneste, og vi Alle bruge særegne Skytspatroner mod os selv.

Charlotte.

Antonio til Charlotte.

Jeg sender Dem, efter Deres Ønske, Legender og Helgenhistorier. Jeg kjender kun saameget deraf, som jeg behøver til Dyrkelsen af indviede Navne. Gruble heller ikke De meget derover, om De vil følge mit Raad. Andre Tider, andre Tegn. Det kommer heller slet ikke an paa et Saaledes eller Saaledes. Kirken skjænker et Fristed for Samvittigheden, og bilægger Tankernes Strid paa den simpleste Maade. Tag Deres Tilflugt til den. Hav De det Mod, at være lykkelig, som jeg har det at besidde Dem, trods alle tilsyneladende Hindringer.

De seer mig rustet til hver Kamp, bestemt til hver Daad, Lidenskab byder og Religion helliger. Charlotte, vær enig med Dem selv, vil, hvad De bør ville. Spar Skjæbnen for at tvinge Dem til at være lykkelig. Tænk, at den valgte mig som Redskab til Deres Frelse, og at jeg ikke vakler i det, jeg engang selv gjorde mig til en Lov. Deres uforanderlig tro

Antonio.

Mina til Clementine.

Hvormeget har jeg at fortælle Dem! og hvor skal jeg begynde? Jeg gad gjerne fortælle det Smukkeste først, det er nærved at knuse mit Hjerte, men jeg vil, ja, jeg vil følge Ordenen.

Hør da nu. De veed, kjære Veninde, at jeg havde bestilt den gode fattige Kone til mig. Hun kom ogsaa næste Morgen, men jeg havde nær ikke kjendt hende igjen, saa friskt saae hun ud, saa net var hun klædt, Glæden spillede i hendes Øine. Veed hun det alt? tænkte jeg; thi De maa vide, kjæreste Clementine, at jeg havde beredet hende en glad Overraskelse. Tante gav mig for nogle Dage siden ti Dukater til en nye Balkjole. Hvor snart er denne lille Fornøielse glemt, og evig, evig vil den

stakkels gamle Kone mindes det glade Øieblik, hvori hun troede sig saa rig ved dette Guld.

Hende maatte jeg give Dukaterne, om jeg vilde bestaae for mig selv. Og tusende Ting havde jeg tænkt mig, som hun skulde kjøbe derfor, hvorledes hun skulde pleie den stakkels blinde Mand, og tillige vederqvæge den brave Georg. Der staaer hun nu paa engang saa rolig, saa veltilfreds for mig, som om Verden hørte hende til, og Nød og Mangel for længe siden var glemt. Hvorledes hænger det sammen, spørger jeg, og seer smilende paa hende, hun seer jo ganske anderledes ud idag Moer? Hvad Lykkeligt er der da nu mødt hende? — Naa, udraaber hun, veed De det da ikke? Du gode Gud! det veed dog vel hele Byen, hvad den Mand har gjort mod os fattige Mennesker! Hvem, hvem da? afbrød jeg hende; jeg har ei hørt et Ord derom. O hurtig, hurtig, Moder, hvad er der skeet, og ved hvem? Kjæreste Clementine, det sidste var vel lidt Hyklerie mod mig selv, thi i mit Hjerte ahnede jeg nok, at Talen her vilde blive om den Fremmede. Det var da ogsaa Tilfældet. Hvem? gjentog den Gamle, Ih du min Himmel, hvem andet, end den høimodige gode Herre, der i sin Vogn kjørte os tilbage til det Huus, hvor vi laae i et Kjelderhul, saa Gud maatte sig forbarme! ligesom Kreature paa noget muggent Straa, og græd den ene halve Deel af

Natten, og vaagede den anden Halvdeel. Hey? raabte den Fremmede, bleg, som en kalket Væg, af Mødynk, her boer I stakkels Folk? Han ventede heller slet ikke paa mit Svar, men greb hurtig i Lommen, gav mig, saameget han i den Skynding kunde holde i Haanden, og styrtede derpaa med Løftet om, ret snart at komme igjen, ud af Huset. Det havde jeg nu just ingen synderlig Tro til, jeg tænkte, at han væmmedes ved det usle Opholdssted, og at han gjerne vilde glemme det. Men saa har den gode Gud ret gjort mig skamfuld. Thi da jeg næste Morgen havde kjøbt lidt Brænde og Kjød og Brød, for at koge en Skeefuld Suppe til min Gamle, saa holder den selvsamme Vogn igjen i Gaden; den Fremmede springer ud, og siger efter en flygtig Hilsen: Nu hurtig, I stakkels Ulykkelige, skynd jer, at I kommer bort herfra; Luften maa jo dræbe Jer. Moer, bær hun Liren, jeg skal lede den blege Gamle! Konen, kjæreste Clementine, standser her et Øieblik; hun maatte besinde sig paa, hvad der nu videre var skeet, og hvorledes hun pludselig havde staaet for et allerkjæreste lille hvidt Huus, og den Fremmede havde rakt hende Gadedørsnøglen, og sagt: luk kun trøstigen op, Moer, fra nu af skal Ingen gaae ud og ind af denne Dør, naar I ikke vil lukke den op for ham, thi det lille Huus tilhører Jer med Alt hvad der er i: derpaa havde han hjulpet den

Gamle over Dør-Tærskelen, og var saa forsvundet, før hun endnu vidste, om hun vaagede eller drømte. Derpaa traadte vor Georg, vedblev den overvættes Lykkelige, i nye Klæder fra Top til Taa, frisk og smuk, som en Engel os imøde i Forstuen, og førte os ind i en lys, solbeskinnet Stue; Vinduerne stode aabne, som lutter Sølv skinnede Lyset paa Væggene og det blank skurede Gulv, et stort grønt Bord stod midt i Stuen, to Lænestole ved Siden af det, lige-overfor i Krogen, en Spinderok, og en Kiste med Hør, blød som Silke. Og i Kammeret, der fandt jeg Senge og Linned, og i Kjøkkenet — naa der var det ret en Hjertens-Lyst at kikke ind; men det Bedste er, saa endte hun, at Georg har et Kammer med alt det Værktøi, han behøver, saa at han, som i et Værksted, kan arbeide, og fortjene en god Skil-ling derved.

Og siden den Tid, spurgte jeg utaalmodig, har I ei hørt noget fra den Fremmede? og veed I ei hans Navn og Boepæl? Hvoraf skulde vi vel vide det? svarede Konen, han havde unddraget sig vor Tak, og Georg kunde heller ikke sige os noget Nyt, thi ham var det omtrent gaaet, som det gik os. En Ubekjendt var om Aftnen, medens han spilte paa Lire, traadt hen til ham, og havde sagt ham, at han næste Morgen skulde vente paa nærmere Beskeed i dette Huus, der nu hørte os til, og da han nu

virkelig havde indfundet sig her, havde en Pige lukket Stuen op for ham, og givet ham den Beskeed, at han skulde tage det Linned og de Klæder paa, der laae, det gjorde han ogsaa, og saae derpaa urolig Enden paa saa meget Forunderligt imode.

Mig forekom det, bedste Clementine, at jeg var sat midt ind i en Feehistorie, og nu oplevede de vidunderligste Begivenheder som noget Virkeligt og ganske Naturligt. Er denne Fremmede en Troldmand, tænkte jeg, eller i det mindste et vidunderligen begavet Væsen, sendt fra Gud ned til denne Verden, at trøste de Trængende? Raadvild legede jeg med min lille Rulle Dukater, og lagde den derpaa ganske ydmyg i Konens Haand; hun vilde slet ikke tage imod den, jeg følte vel, at jeg ikke var denne Families velgjørende Fee, som jeg kort tilforn saa stolt havde drømt at være. Men, kjæreste Clementine, lad mig tilstaae Dem det, det rørte mig paa en ganske særegen sød Maade, dog i Noget at have Deel i min ubekjendte Vens skjønne Daad.

For første Gang i mit Liv gik jeg, næsten mod min Villie, en Aften paa et Bal, som den russiske Gesandt havde indbudet os til. Charlotte vilde ikke følge med os, hun var syg, bleg og mismodig, jeg var i Begreb med at blive hjemme hos hende, men Tante lod falde et Par Ord om Griller og Luner,

som man i al Fald kunde hengive sig til i Landlivets Ensomhed, og at det var bedre, vi snart vendte tilbage til den, saa at jeg, saa hurtig jeg kunde, sprang ind i Vognen foran hende, og forresatte mig, ei atter at bedrøve den gode Tante med saadant Indfald. Og kjære, kjære Clementine, hvor godt var det, at jeg fulgte hendes Advarsel. Men det kan De nu ikke saadan slet og ret hen tænke Dem, De maa først vide Alt. Først var det da nu, som ved alle slige Festligheder; Dandserinderne staae sammentrængte paa en Plet, og mønstre deres egen og de Andres Paaklædning, uden at de just ville lade sig mærke dermed, de Fleste tie, svare kun med et Par Ord, eller To og To hviske til hverandre. Cavalererne staae ligeoverfor, og ere just heller ikke meget snakkesomme. Man skulde ikke tænke, at disse Mennesker her var samlet til en Lystighed. Saa gaaer en aldrende Dame forbi, og siger flygtig: har De ifinde at dandse ret meget? eller: De har ret pyntet Dem med Smag, og førend man endnu har svaret hende, er hun borte, og har blandet sig i den stive Kreds af Damer af hendes Alder og Rang. Mig morer alt Dette alligevel ubeskriveligt, det forekommer mig altid som en Comoedie, hvori Alle spille en Rolle, uden at Nogen troer om sig selv, at han gjør det. Saaledes gik det netop til der, da kaldte Tonerne fra Dandsesalen. Hjertet hopper

altid i mig, som bevæget af en ganske nye, ubekjendt Lyst, og Musikken befrier virkelig ogsaa Ansigterne paa engang fra al Tvang; der smile saa mange glade Miner, det er ikke som om Solen skinnede gjennem Vinduerne! Vi havde dandset meget. Jeg var udmattet, noget Fremmed, Beklemmende hvilte paa min Pande, mit Bryst, jeg søgte Tante, der spilte Kort i det inderste Kabinet. Som jeg nu gaaer saaledes, bemærker jeg fra Siden ved Enden af en ganske svagt oplyst Gang et forunderligt Lys; jeg træder nærmere til, og støder paa en brogetmalet Glasdør, der halvt paa Klem fører ind i en Feehave, fuld af duftende Blomster. Utallige Lamper brændte her mellem glødende Oranger, de smukkeste Roser og hvide Hyacinther. Det var et allerkjæreste Drivhuus, Clementine, ved hvis Indgang jeg stod som forblindet, uden at mærke, at adskillige Herrer gik op og ned mellem Buskene og talte med hverandre; dom nu, hvor forskrækket jeg blev, da jeg hører noget rasle tæt ved Siden af mig i Løvet af et Orangetræ, og seer en Haand, der leger med Frugterne og Bladene, fra hvilken min egen Ring, som jeg havde givet den fattige Kone, funkler mig imøde. Stenen er en Hyacinth, indlagt i mat Guld, jeg kunde ikke tage feil. Ligesom forstenet bliver jeg staaende. Da siger en Stemme: Imorgen, eller overmorgen tænker jeg at reise herfra,

hvis ei en Omstændighed — her deelte det grønne Løvnæt sig, og den Fremmede stod for mig i glimrende Uniform, Arm i Arm med Gesandten. I Overraskelsens første Skræk vilde jeg flygte, men min ubekjendte Ven greb hurtig min Haand, idet han, ganske overvældet af den uventede Glæde, udraabte: Er det virkelig Dem? og her, her i denne fortryllede Lund finder jeg Dem igjen? Er det dog ikke et Blændværk, som den smilende Vaar rundt om os, frembragt ved en eller anden kunstig Magie? Gesandten, en gammelagtig Mand med et blegt, alvorlig mildt Ansigt saae smilende paa os begge To, og sagde saa med godmodigt Lune: saavidt jeg veed, er Frøkenen her fra Landet, og Synet af Dem, min Prinds, maa snarere være hende paafaldende, end det kan undre Dem, at møde den Indfødte paa fædrelandsk Grund! Der gives undertiden Timer, svarede den Fremmede levende, i hvilke vi, begunstigede paa en vidunderlig Maade, træffe sammen med Væsner, hvis egentlige Hjem vi mere føle, end vi kunne kjende og beundre dem, hvor billigt, naar Livet i sine Forviklinger fører dem tilbage til os. Saa glæd Dem ved den sjeldne Gunst, sagde Gesandten smilende, og lod os To alene. Jeg vilde følge ham. Et Øieblik, bad Fyrst Wladimir, ikke tør vi modsige Himlens Hensigt, der saa uventet skjænker os det skjønne Øieblik. Siig, o siig mig,

har De vel tænkt paa den Fremmede, som Sjælenes huldeste og sødeste Baand, menneskelig Deeltagelse, i et flygtigt Moment gjorde til Deres Bestægtede? Jeg, tilfoiede han med varm, blød Røst, jeg vil aldrig høre nogen Lire, uden i disse Toner mere levende at føle mit Livs skjønneste Erindringer. Disse Erindringer — han holdt inde — Kjære, rene, uskyldige Sjæl, udraabte han pludselig med Ild, jeg bør ei fordølge det, jeg bærer uden Deres Vidende et Minde om hiin evig uforglemmelige Time, som lærte mig at føle saa meget; denne Ring, tilfoiede han undseelig, Konen overlod mig den paa min indstændige Bøn, vil De kræve den tilbage? — Clementine, han gjorde dette Spørgsmaal i en Tone, som vilde han sige: kunde Du det? tør et Menneske ogsaa være saa grusomt? Jeg følte mig saa rørt, saa forlegen, jeg veed ikke, om det var af Blyhed eller Medlidenhed, at jeg ikke kunde afslaae ham hans Bøn. Han trak, ganske ude af sig selv, min Haand til sine Læber. Hvad behøver jeg meer, udraabte han, nu, nu har jeg faaet Ringen, det stille, kjære Underpant paa — Her traadte Tante ind, ledsaget af adskillige Andre, blandt dem ogsaa Gesandten, for at besee Blomsterne. De talte ret iøvrigen om de fremmede Vexter og deres Fædreland og særdeles Egenskaber; jeg stod med Ryggen vendt imod dem, og pillede i den dødeligste Angst ved Bla-

dene, og kun som i en Drøm hørte jeg, at Fyrst Wladimir lod sig forestille for min Tante, der af ham blev indviklet i en lang Samtale, medens jeg atter smuttede ind i Salen, og af lutter Forlegenhed sløi fra den ene Dands til den anden; men da jeg skulde dandse en Masurek med Wladimir, og Gesandten forestillede mig ham som den bedste Danser, troede jeg, i min Forvirring ei at kunne løfte en Fod fra Gulvet. Men Musikkens lette, hoppende Takt, min smidige Vens faste Sikkerhed, og de sagte Ord, han beroligende tilhviskede mig under de raske Svingningers Hvirvel, gjengave mig Mod og Munterhed. Jeg dandsede med en Lyst, som jeg endnu aldrig har kjendt, jeg troede, at Musikken bar mig, og sandelig! jeg veed neppe, om jeg virkelig berørte Gulvet. Da Dandsen var tilende, og Wladimir førte mig tilbage til min Plads, spurgte han i en næsten bebreidende Tone: Kunde De frygte for, at jeg i min Lyksalighed kun skulde tænke paa mig, og udsætte Dem for en Forlegenhed? Kjender De Dem ikke bedre selv, Mina? Skulle Følelser, som De indgyder, ei beskytte mod enhver Mangel paa Delicatesse. Idag ikke mere, tilføiede han, og trykkede sagte min Haand, imorgen, imorgen vil det være Deres lykkelige Ven tilladt, at tale friere med Dem og Hende, der har erhvervet sig den skjønne Ret at være min Minas Veilederinde.

Og nu er det Morgen, kjæreste Clementine! men det gryer endnu neppe ad Dag, og Klokken syv præcis maa Brevet være paa Posthuset. — Jeg er tvivlraadig, om jeg skal afsende det? men naar jeg tænker paa, at De alt i otte Dage ei har havt nogen Efterretning fra os, og Charlotte vel kun har noget Sørgmodigt at fortælle Dem, saa maa jeg slutte her, endskjøndt jeg gjerne — men saa maatte jeg igjen vente saa længe, og Alt, Alt, hvad der er saa levende i den nærværende Stund, vilde da være gammelt paa Papiret — nei, endnu et Hjerte maa vide, hvorledes det seer ud i mit. Hvorledes det seer ud i det? veed jeg det da selv? Ak, kjære Clementine, jeg er saa forvirret, at Ordene flyde mig ganske ubevidste ud af Pennen. Hvilken en Dag forestaaer der? hvad vil der skee, hvad vil jeg erfare? Mit Hjerte slaaer saa heftigt, er det af Angst eller Glæde? Ak, begge Dele! begge Dele! jeg føler det nok, og siger Dem det, at De skal tilgive Deres Mina det! —

Clementine til Tanten.

Ogsaa Dem, forstandige, klartskuende Kone maa jeg i Deres Breve finde mindre sikker, mindre enig med Dem selv, om hvad De skal gjøre eller lade! Saa er da denne Luft overalt forvirrende, og det bli-

ver en Sandhed, hvad jeg altid har følt, at vore Sjæle, ligesom vore Legemer, have en eiendommelig Atmosphære, hvis subtilere eller tungere Bestanddele nedtrykke eller opløfte Gemytterne, ja, indaande dem det fremmede Element selv, og selv gjøre dem uforstaaelige. Hvi skulde de ei strax i Kampen mellem ganske ulige Indtryk tabe Ligevægten! Jeg, kjære Veninde, staaer i en fjern Frastand, og Stillingen, det kan De troe, er en Betingelse for det Lys, ved hvilket vi kjende og skjelne. Undres derfor ikke, naar jeg troer at see Tingene anderledes, end De. Efter min Anskuelse staaer Charlotte ved en Afgrund, som kun De kan rive hende bort fra. Deres Grundsætning, ei overilet at gribe ind i Sjælenes Hemmelighed, at ville give Følelserne en vilkaarlig Tydning, gjelder kun for det lønligste, inderste Liv, men hvorledes dette skal forme sig i det Ydre, tør vi ingensinde ligegyldigen betragte, naar vi ere overbeviste om, at al menneskelig Kamp, alle tunge Lidelser, og meget møisomt tilkæmpede Erfaringer ere afhængige heraf. Tør vi end ei ville skabe og danne, hvad der ikke danner sig af sig selv, saa skulle vi dog bidrage til at give denne Dannelse sin Retning, ja, afværge Misdannelsen i sin Oprindelse, eller tilintetgjøre den i sin Fremskriden. Modsæt Dem derfor med al den Styrke, som Sandhedens og Forholdenes Magt indrømmer Dem, mod en For-

bindelse med Antonio. Han, som har nydt Livet indtil Væmmelse, bortkaster, hvad han eier — han vil tidsnok oprykke den skrantende, i fremmed Jord henplantede Blomst, naar han troer dens sjeldne Duft er en Nydelse for Alle. Og hvad skal der blive af Charlotte, naar Kjærlighedens Soel vender sig fra hende: visne, hentørres vil hun, og da Døden ogsaa er en af dem, der lader ligge urørt, hvad han kan tage hvad Øieblik han vil, saa skal hun leve, og laane et skuffende Lys af den Religion, som kun Nød, ei Overbeviisning henvrev hende til! — Red, red hvad her endnu staaer til at redde ved Bestemthed. De tør ei sige Ja med Læberne, naar Deres Hjerte, naar Deres Forstand, naar en hellig, dybt følt Sandheds Stemme i Dem siger Nei. Fjern Antonio fra Deres Huus, eller send Charlotte til mig. Erkebiskoppen betragter det vel kun med Ligegyldighed, ham forstørner De ei ved Modsigelse, og i Verdens Øine vil dette Skridt ei have noget Paafaldende. Heller ikke have alle disse Hensyn nogen stor Vægt for Dem mod det ene, afgjørende, der sigter til Charlottes Lykke, der er Eet med hvad Ret er og Sandt. Søg at blive enig med Dem selv om dette Punkt, overtyd Dem om, at der maae gives Mennesker, der, med Guds Villie, af Naturen, eller ved eget Valg, ere udrustede med Midler til at frelse Andre fra Fordærvelse, at det ei er en Vil-

kaarlighedens Handling, men en Kjærlighedens Daad, De maa udøve, hvis De vil staae retfærdiggjort for Deres, som for Verdens Øine.

Idag skriver Jeg ikke til Charlotte. Ord falde her i en Hvirvel af vildt brusende Følelser. Kun en afgjørende Fremgangsmaade tvinger hende at vende tilbage til hiin jævne, naturlige Adfærd, hvorfra allerede i saa lang Tid hendes ulykkalige Natur holdt hende fjern. Mina tage Lykke og Glæde i sine Arme, hende opdrager Livet paa den elskeligste og mildeste Maade — og ikke forgjæves taler den ædle Gestalts, disse ømme Miners rørende Gratie til Skjæbnen: den svarer hende kjærligt som en elsket Ven, hvis søde Blik man ei kan afslaae Noget. Jeg kan ei tænke mig hende, uden ogsaa at see en aaben Himmel, fuld af nydelige Englehoveder, mellem hvilke hendes venlige lille Aasyn smilende titter frem. Gid disse skyldfrie glade Ledsagere altid følge hende paa en blomsterstrøet Bane. Bed med mig for hende og for Charlotte, og lad os tænke og handle i hendes Aand.

Clementine.

Den gamle Sophie til Mina.

Skolelæreren fra Seminariet vil være saa god, kjære, naadige lille Comtesse, og skrive Dem

det, som jeg her siger, derfor vil jeg da heller ikke undlade, og melde Dem ret en Sorgepost. Herre Gud, det falder mig grumme tungt, men vide maa De det dog engang! Den lille allerkjæreste Kanariefugl er igaar kreperet mellem Hænderne paa mig. Vær forsikkret om, jeg har alt grædt den hele Nat, og Overlast er der heller ikke skeet ham, ingen Menneske har gjort ham noget, jeg har sørget meget for ham, og Dag og Nat havt travelt med at bære ham fra Kakkelovnen hen i Solen, og ud i den friske Luft, og gjort hans Buur reent, og tumlet og regjeret med ham, som ingen Anden skulde have gjort, men hvad var der at gjøre? vor Herre har taget ham til sig! Ja, allerkjæreste lille Comtesse, det maa være Deres Trøst, og De maa anskaffe Dem en ny, thi han kan give og tage, som ham tykkes, og hvad det angaaer, saa har jeg ogsaa allerede en igjen, en ret mørkegrøn, akkurat som en Smørblomst, og saa glat og saa vims, som den Anden, en Aal er ikke glattere, og den synger ogsaa ligesaadan.

Naa, De taer mig det ikke ilde op med dette Dødsfald, og det brogede Halstørklæde med store Blomster i, faaer jeg alligevel, thi Deres her blomstre nok saa skjønt, hvorfor jeg altid er bedrøvet, at De ei kan see dem. Men De seer vel noget bedre, jeg drømte forrige Nat om en stor Ildløs —

og Ildløs — — Naa, Gud give det! og Brudeskoene bringer

Deres
gamle underdanige
Sophie.

Tanten til Clementine.

De har Ret, jeg indseer det, Alt er skeet efter Deres Villie. Antonio har friet, og er afviist. Charlotte hørte min Erklæring med rolig Hengivenhed. Jeg har altid tænkt det, sagde hun fattet, at det vilde gaae saaledes. Hun har siden den Tid, om muligt, været endnu stillere og mere indsluttet i sig selv, end tilforn, dog seer jeg heller Smerte end lidenskabelig Usikkerhed i hendes skjønne Aasyn. Det er en Smerte, hvormed hun sørger ligesaameget over det Jordiske som over sin egen Skjæbne. Jeg kunde være en rolig Tilskuer; thi det hører nu engang til Charlottes Væsen, og i enhver forandret Stilling, vil hun altid komme tilbage dertil. Men jeg føler meer, end jeg indseer det, eller kan sige det: at Enden er ei endda. Der lurer endnu noget i et Baghold — jeg sporer saadan en vis trykkende Luft, der bebuder et eller andet Uveir. Antonio var overrasket, han saae stolt paa mig, taug til de Grunde, jeg anførte for mit Afslag, og forlod mig, uden at

sige et eneste Ord. Saaledes bliver det ikke, Clementine! Der var ingen Kamp i hans Sjæl, han overveiede intet, hans Lidenskab forstummede for en stærkere Magt, Stolthed tog alle hans Følelser tilfange, den gjorde ham stiv og kold. Og denne Fjende er den farligste af Alle, den lægger sig som et Pandser om Hjertet, og fører sine Vaaben, uden at frygte for Modværge.

Med et saa beængstet Sind kan jeg neppe glæde mig over Minas Lykke. Den Lykkelige skriver selv til Dem. Jeg lader denne Side staae aaben til hende, fordi jeg idag ikke i mit Hjerte kan finde Overgangen fra Sorrig til Haab, og Minas Ord dog vil lyde i Deres Sjæl som Krystalklokker. Gud velsigne Dem.

Mina til Samme.

Hvor skjøn hiin Morgen var, jeg skrev til Dem, min kjæreste Clementine, lader sig ei beskrive! den funkler, som en skjøn Diamant, blandt alle mit Livs øvrige Dage. Straxt, som Solen oprandt, var det saa reent og stille i Atmosphæren. Purpurluerne i Østen bleve lysere og lysere, og saae tilsidst ud som Solvblomster, der faldt ud af Solen. Jeg havde allerede staaet meget længe ved Vinduet, der vender ud til Haven, og glædet mig over den

milde, friske Luft og det duftende Vindpust, da det var paa Tide, at gaae til Tante. Charlotte, hvem der foregaaer et eller andet med, som jeg ikke forstaaer, og hvorom hun hverken siger mig eller nogen Anden Noget, var just idag saa blød, saa øm; hun hjalp mig ved min Paaklædning, og valgte selv et Hovedtøi og den bedste af mine broderede Morgenkjoler for mig, hvorpaa hun med Inderlighed trykkede mig til sit Bryst, og gik ned med mig i de underste Værelser. Men hvorledes blev jeg tilmode, da hiint lille Drivehuses Orangeduft omviftede mig, og jeg, som i en egen, for os udkaaret, Blomsterverden saae Fyrst Wladimir sidde ved Siden af Tante i en Skov af friske, blomstrende Vexter. Hun omarmede mig taus, og vinkede mig med Miner, der ei uden Anstrængelse undertrykte en dybere Rørelse, til at tage Plads ved hendes Side. Hun forekom mig idag ganske anderledes, Værelset, jeg selv, Alt syntes mig nyt og fremmed. Hun havde noget fælleds med hine milde, elskelige Qvinder, som de tydske Sagn melde om, der ved deres venlige stille Væsen udbredte Held og Lykke. Snart havde hun lagt begge vores Hænder i sine, og ligesom bedøvet af Lyden af hendes Stemme, af Blomsterduften, af den elskede Mands Nærhed, sank jeg halv drømmende, halv afmægtig til hendes Bryst.

Det var skeet, elskede Veninde, Fyrst Wladimir og jeg vare Forlovede, jeg vidste det neppe, og følte det dog saa dybt. Den Nødvendighed, der paalagde ham at reise herfra om faa Dage, i sit Hofs Ærinde, krævede en hurtig Bestemmelse. Bekjendt ved sit Rygte og den Agtelse, der vistes ham i hans Fædreland, havde han allerede i lang Tid ei været fremmed for min Tante. Født og opdraget i England, har hans Charakteer saavelsom hans Væsen faaet hine eiendommelige, frie, og ved Nationalitæten medfødte Elementer, alligevel boielige, fine Former; han er ligesaa behagelig, og ædel, som skjøn og god. Jeg kjender ham allerede, som om vi altid havde omgaaedes. Det er jo ogsaa en Umulighed, at man ikke skulde kjende den, som man elsker. Elsker! hvor besynderligt det forekommer mig at jeg elsker, elsker en Mand. — Jeg har alt stedse ønsket mig det, og tænkt mig det saa overordentligt smukt; men i Grunden meget alvorligere og vemodigere. — Jeg kan slet ikke være alvorlig. Jeg leer ofte ganske hemmeligt i mit Indre, og Verden er ogsaa som en Gjenklang af min Sjæl, Alt leer i den, undtagen den stakkels Charlotte, hun leer slet ikke mere. Hvad kan dog fattes hende! Antonio har i nogle Dage slet ikke været i vort Huus, vi møde ham heller ingensteds. Jeg ahner nok, hvad der er skeet. Den stakkels Charlotte! og jeg — jeg

er saa lykkelig! jeg skammer mig næsten for hende, men jeg kan dog ikke være anderledes. Snart, ak, snart seer jeg ikke den elskede Søster meer, til Foraaret — men jeg vil ikke tænke derpaa idag! jeg vil ei andet end glæde mig og være lykkelig.

Nogle Dage senere.

Gud, hvad er der skeet! Charlotte er bortført fra min Side, i det hun forlod Maskeraden. En Mand i sort Domino — trængte sig ind mellem os — siden den Tid — o Du gode Gud, hvad er blevet af hende! Wladimir besværger mig, at være rolig. Han speider allevegne, vi tør ei tale derom, Alt skeer saa hemmelighedsfuldt som muligt. — Han siger, det er af største Vigtighed, at behandle Sagen saa vaersomt, som mueligt. Charlottes Rygte, vort Huses Ære — Jeg veed, jeg føler Intet uden Charlottes Tab. Jeg kan ikke græde meer — bede, bede kan jeg kun, jeg gaaer i Kirken for at høre den ædle Mand, der allerede engang før oplæftede og styrkede mit Hjerte saa meget.

Deres
stakkels, stakkels
Mina.

Tanten til Clementine.

Hun er fundet — og alligevel tabt. I Benedictinernonnernes Kloster var hun bleven henfløbt. Først Wladimir har opdaget hende der — talt med hende der — af hende, af hendes Læber erfaret, at hun er der med sin egen Willie. Jeg er saa bedøvet, saa forvirret, at jeg intet kan tænke, intet beslutte, men jeg seer, hvad der vil skee. Hun er tabt. — O Clementine, hvad have vi nu forhindret? Vi ere traadte Naturen i Veien, og det Unaturlige skeer! De skal see, det kommer saa vidt.

Erkebiskoppen forlod mig i dette Øieblik. Han er rystet, uvis — Antonio er borte, Ingen veed, hvorhen — at han har havt Haanden med i Spillet, tvivler jeg slet ikke om, men hvorledes? og hvad er nu at gjøre? — Jeg seer intet Lys i denne Sag. Hun vil skrive til mig, men ei mere tale med Nogen. Jeg faaer jo Brevet — men før denne Tid kommer!! — Mina besværger Wladimir, med Magt at rive hendes Søster ud af Klostermurene. Det var maaskee det Bedste, og Wladimir er Den, der kan gjøre det. Gid det kun først var skeet, og Charlotte atter var blandt os! — Alt er forbi! Vore Forhaabninger strande mod Charlottes Willie. Her er hendes Brev. Læs, Clementine! Hvi maatte dog Alt skee saaledes, og ere vi blinde Redskaber i hiin

Magts Hænder, der kun styrer egenmægtigt Indgreb i dens Planer efter sin Villie? —

Charlotte til sine Venner.

Med ubeskrivelig Angst griber jeg Pennen. Jeg føler det jo, at jeg dog maa blive alle mine Elskede uforstaaelig, thi hvad jeg end mægter at udtale af mit Hjertets Dybde, ikke er det dog Det, jeg ønskede at sige.

O I mine Kjæreste, kunde I, tilfredse med Alt, hvad der er skeet, unde min martrede Sjæl dette den stille Forventnings Fristed, vilde I forskaane mig for Forklaringer, der dog maae blive Gaader for enhver Anden, da var det vistnok bedre! men I kunne det ikke! — I kræve Regnskab af mig, hvorfor jeg er her. De min vise, kjærlige Tante, De staaer for mig med Deres faste Alvor, og skuer med Deres klare Øine ind i min Sjæls Grund, men utydelige blive de forvirrede Træk Dem, De vredes og spørger, hvad de betyde? O vredes ikke! Og Du Mina, min kjære, søde Pige, græd ikke, disse Øines Himmel bør ingen Smerte formørke. Tilgiver mig Alle, at jeg gjør det Eneste, jeg kan gjøre, og vider, at jeg vel ved voldsom Frækhed er bleven bragt hertil, men at jeg nu aldrig forlader dette Sted. Gyser ei for dette Forsæt, som et helligt Løfte om faa

Dage vil gjøre uigjenkaldeligt. O havde I, som jeg, gjennemstridt den tunge Kamp mellem Drøm og vaagen Tilværelse, havde Gjøglebillederne med uopfyldt Længsel jaget Eder om, som mig, vare de livløse, løgnagtige Masker faldne saa centnertunge paa Eders Hjerter, som de faldt paa mit, skulde I, som jeg, have følt Eder friere inden disse skumle Mure, end ude i Verdenslabyrinthen. Her skuffer mig intet gjøglende falskt Lys, jeg veed, det er Nat, og at det maa blive Dag! Dagen længes jeg efter! Jeg er vaagnet op, men de aabne Øine see Intet, og deri ligger just min Lykke, thi hvad vi end skue her, det er dog kun Drømmesyner!

Gid jeg aldrig havde kjendt Verden, gid den var bleven mig et skjult Paradiis, og jeg aldrig havde seet Antonio! da skulde jeg endnu have slumret og drømt. — Virkeligheden har bedraget mig for mit Ideal. Antonio, sminket med min Phantasies Farver, stjal sig ind i min Drøm, og vilde indbilde mig, at Kjærligheden fandt sit Hjem paa denne tørre, kolde, dunkle Jord! Den Kjærlighed, jeg mener, som jeg neppe vover at tænke mig, den uudsigeligste Hemmelighed, alle Sjæles Sjæl, den ætheriske, flygtige Aand, som ingen lav Drivt, ingen raa, egennyttig Tanke nogensinde naaede — den Kjærlighed er han langtfra at kjende. — Antonio er en Synder! han har vanhelliget det Helligste ved frækt Ef-

terlignelse, han skrumper ind til et mørkt Punkt i min Erindring, og ydmyg hyller den forvovne Drømmerinde sig i Nattens Slør, og venter, til Solen lyser hiinsides.

Jeg skilles uden Smerte fra Det, I kalde Livet. Et kort Bekjendtskab dermed har blottet det for al Fernis for mig. Det Eneste, der kunde give det Betydning, er ei at finde i det, Kjærligheden er ei af denne Verden, dens svage Billede kan ei fyldestgjøre mig. Idealet staaer altfor ophøiet for mig.

Saa lad mig da bede og vente i Fred. Jeg bebreider jo ikke Eder, at I endnu søge Blomster der, hvor jeg kun fandt Torne: under mig min mørke Skjæbne, der holder mig fangen, men dog bevarer min Frihed.

Maatte de Lys, der opklare Eders Dage aldrig slukkes! Maaskee have I et skarpere Øie end jeg, maaskee gjennemskue I alt Blændværk, for mig synke hine Taager først hisset.

Elsker, o, elsker mig alligevel, som jeg aldrig kan glemme Eder!

Charlotte.

Fortsættelse fra Tanten.

Klosterporten vedbliver at være lukket! Hiinsides Muren klinger Liren fra det lille hvide Huus,

ligesom den første Aften. Mina og Wladimir kjøre hist forbi. Deres Vei gaaer langt mod Norden; de ere lykkelige! jeg er ene! det er Livets Torne og Blomster!

Herr von Bretschneiders Reise til London og Paris.

(Sluttet.)

Femte Kapitel.

Ankomst i London.

Aldrig glemmer jeg den Scene, der fremstillede sig for mig ved min Indtrædelse i London. Det var en fortræffelig skjøn lys Foraarsmorgen; Solen, der just var staaet op, kastede sine Straaler paa alle Huse, paa hvilke de forgyldte Brandassuranze-Tegn af Metal funklede som Brillanter. Guld-Bogstaver paa sorte Brædter viste næsten paa ethvert Huus paa en velbebygget Plads Beboernes Navne og Haandteringer: men til dem selv saae man ikke noget — ingen Larm, der forraadede beboede Huse, ingen

aabnet Dør, ingen menneskelig Sjæl paa Gaden ved høi lys Dag, og en dyb Stilhed, der kun af og til blev afbrudt ved Nattergalenes og Vagtlernes Sang udenfor Vinduerne; alt Det frembragte en Virkning i mig, der ganske hensatte mig i Herr Gallands arabiske Eventyrs Rige, hvor der fortælles om Stæder, hvis Indvaanere alle ere forvandlede til Steen.

De Fiskere, der havde bragt os til Tower, satte os og vor Bagage iland, i en snever Gade, der fører fra Flodbredden til Towerhill. Men der var intet Menneske nær eller langtfra os at sine, hos hvem vi kunde erkyndige os om et Værtshuus, eller om Folk til at skaffe vort Tøi bort. Jeg lod altsaa Surinameren blive tilbage ved Kufferterne, og gik til Enden af den lille Gade, hvor Towerhill viste sig saaledes for mig, som jeg nu nys har beskrevet. Men der var intet Menneske at see, fjern og nær. I en stor Stad alle Dørene endnu lukkede Klokken halv syv om Morgenen, ved klart Soelskinsveir! Det syntes mig ubegribeligt; og dog var det ikke videre, end at Folk i London gaae sildigere tilsengs, og følgelig ogsaa staae senere op, end andre Steder; og at overhovedet en dyb Stilhed iagttages i England om Søndagen. Jeg opdagede tilsidst dog en Skildvagt ved Tower selv, der, mod en Shilling contant, viste mig et hollandsk Skippersværtshuus i det hamborgske Vaaben (Hamburg Cloms) ligefor

Tower. Jeg gik ind i dette Huus, og fandt ogsaa der kun Piger og Opvartningsdrenge nylig opstandne, og i Begreb med at gjøre reent; de skaffede mig strax et Par Bærere, der bragte vor Bagage ind i dette Huus, hvor vi Begge for det første indqvarterede os. Værten var en Tydsker fra Groß-Riehausen i Thüringen, der havde tjent over tredive Aar som Matros, og viseligen omskiftet sit tydske Navn Metschel med det engelske Mitchel; han var en ærlig, brav gammel Sømand, der, uagtet hans daglige Ruus, ei forsømte noget til sine Gjæsters Bequemmelighed.

Allerede da jeg spiste Frokost med denne Mand og hans Familie, fik jeg den første Forsmag paa de Skjæbner, der forestod mig; thi da jeg erkyndigede mig om Hertuginden af Northumberlands Palai, sagde Værten mig: at hun for nogle Dage siden var reist til Spaa, og hentede en Avis, der bekræftede mig denne Sørgepost. Men jeg lod dog ikke alt Mod falde; thi jeg vidste, at Grev Wartensleben paa den samme Tid, han afærdigede mig, havde skrevet med Posten til Hertuginden, og meldet mig hos hende; jeg haabede derfor, selv i hendes Fraværelse, at finde Alt beredt til min Modtagelse, og muligen Ordre, til at reise efter hende. Jeg slog mig paa denne første Dag, mellem saa mange Gjenstande, der endnu vare mig nye, alle sørgelige Tan-

ker af Hovedet, gjennemstreifede med min Surinamer, der ei veeg fra min Side, Staden, roede paa Themsen, og begabede Alt, hvad der syntes mig værd at begabes. Min Ledsager førte mig i Taverner og Kaffehuse, og sparede Intet i at beværte mig paa det Bedste.

Jeg maa afbryde min Fortælling lidt her, og søge at forebygge den Fordom, nogle Læsere maatte fatte mod mig, naar de fra nu af sammenligne min Reisefælles ubetænksomme Fremfærd med mine daværende Omstændigheder. De ville troe, at jeg har benyttet mig af min Forstands Overlegenhed, og at jeg ved Kunstgreb og skuffende Snak har forledet Manden til at handle, som han handlede; men deri vilde man gjøre mig Uret. Jeg viger end ei i den ringeste Omstændighed fra Sandheden, og kan selv endnu ei ret begribe: hvad der bevægede Menneskет, til at glemme sig saa ganske, som det Følgende vil vise.

Jeg tog ind i det hamborgske Vaaben med ham, med det faste Forsæt, at skilles fra ham, saasnart jeg kun fik noget at vide om min Bestemmelse fra Hertuginden, da jeg i intet Fald var istand til at kunne leve paa samme Fod som han. Af hans Yttringer paa Skibet maatte jeg formode, at der laa en Mængde Varer til ham i London, hvilke han vilde tage med sig til Surinam, jeg troede altsaa, at han den næste

Dag vilde leie sig et Qvarteer, der var passende til hans Forretninger, og forlade mit Selskab; jeg troede det med saa meget mere Sikkerhed, fordi han var fuldkommen bekjendt med min Pungs Forfatning, og ansaae derfor hans rundelige Beværtning den første Dag som en Afskeedsmaus, han vilde forudskikke vor Skilsmisse. Men først Mandagen efter viste den Mand, jeg hidtil saalidet havde tiltroet et ædelt eller medfølende Sindelav, sig i et ganske andet Lys.

Da jeg tidligt havde klædt mig paa, for at begive mig til Hertugindens Palai og de Diplomatikere, som jeg havde Breve til: see, da stod en Fiacre udenfor Huset, som Herr Hollar (saaledes vil jeg i Fremtiden kalde Surinameren) havde bestilt, og i hvilken han vilde ledsage mig til Hertugindens Palai; da han desuden havde Forretninger der i Nærheden. Da jeg steg i Vognen, blev jeg hængende ved Kaardefæstet, og brak det. Uden Kaarde kunde jeg ikke ret vel aflægge mit Besøg, thi jeg havde Uniform paa; og skjøndt man strax anviiste mig en Sværdfeger i Nærheden: saa vidste jeg dog, at Skaden ikke saa hurtig kunde repareres, og var lidt forlegen. Herr Hollar bad mig at vente et Øieblik. Jeg troede, at han vilde gaae tilbage paa vort Kammer, og maaskee hente mig en Kaarde i sine Kufferter; men i dets Sted løb han lige til Sværdfeger-

ren, og bragte mig en ganske ny Kaarde, som han havde betalt mrd rene tredive Shilling, foregivende; at han desuden ogsaa behøvede en Kaarde, og altsaa havde kjøbt denne, som han gjerne vilde laane mig, saa længe jeg trængte til den. Det frapperede mig: thi jeg saae nok, at han havde kjøbt Kaarden, blot for at tjene mig, uden at have den nødig; men det bestyrkede mig saa meget mere i den Tanke, at Manden maatte have Penge nok.

Vi kjørte til Hertuginden's Palai, hvor Sweitzeren gav mig den samme Underretning, jeg allerede havde faaet i Aviſen: at Hertuginden var reist til Spaa. Jeg spurgte efter Hertugen; han var paa Landet, men hans Kammertjener var tilstæde. Sweitzeren førte mig til ham. Denne Mand var en Tydsker, ung, høflig, smuk og velskabt; jeg fortalte ham Alt, viiste ham Brevet til Hertuginden, og bad ham, at sige mig, hvad jeg havde at gjøre? I hans Ansigt kunde jeg ikke læse andet, end Medlidenhed. — En Dyd, jeg agter og ærer, og undertiden selv udøver: uden at jeg just skiotter om at være Gjenstanden for samme! — Han lovede mig, først at erkyndige sig allevegne, hvor det var muligt, at Hertuginden kunde have aflagt nogen Beskeed mig angaaende; men gav mig kun lidet Haab; og da jeg erindrede ham om Hertugen, sagde han mig reent ud, at jeg fra

hans Side aldeles intet kunde have at haabe. Han bestilte mig igjen til sig næste Dag.

Da jeg gik fra ham, fandt jeg Fiaeren endnu udenfor Huset, og Herr Hollar i den, der sagde, at han imidlertid havde afgjort sine Forretninger, og tilbød mig sit Selskab og Vognen den hele øvrige Dag, da han havde leiet den for den Dag. Vi kjørte altsaa først til den hollandske Gesandt, Grev Weldern, der modtog mig meget høfligt, og, efterat han havde læst Anbefalingsskrivelsen og hørt mit Ærinde, forsikkrede, at Hertuginden af Northumberland var en ganske fortræffelig Dame, og en nøie Veninde af det Wartenslebenske Huus; hun havde sikkerligen truffet Anstalter for mig; iøvrigt var han rede til at tjene mig ved enhver Leilighed, og bad mig flittigen at besøge sig.

Den russiske Minister, Grev Muschin Puskin, der endnu ikke kunde forudsee, engang at blive Grev Wartenslebens Svigerson, læste Brevet, og sagde mig ogsaa meget høfligt, men uden alt Skjul: at han paa ingen Maade kunde tjene mig i Noget; og det var nok for mig, til hurtig at bryde af, og forskaane ham for alle fjernere Besøg.

Den franske Ambassadeur, Comte de Guines, modtog mig ikke mindre høfligt, og underholdt sig langt længere med mig, end de andre. Han talte godt Tydsk, ledede Talen hen paa Gjen-

stande, hvoraf han kunde udforske mine Evner, Kundskaber og min Tænkemaade, og mønstrede de tydske Hoffer, om hvilke han sagde mangen sand og træffende Bemærkning. Den Beskeed, han gav mig, var: at han i England ikke kunde gjøre noget for mig; men da han med megen Sandsynlighed forudsaae, at mine Planer med Hertuginden af Northumberland vilde strande, da hun var fraværende, saa raadede han mig, at gaae til Frankrig, hvor hans Anbefalingsskrivelser kunde være mig nyttige.

Det forstaaer sig, at Hollar overalt, hvor jeg steg ud, imidlertid blev siddende, og passede Vognen; og nu, da jeg var færdig med mine Besøg, lod han den kjøre til James Park, hvor vi for første Gang saae Kongen og Dronningen, og mange velklædte Mennesker af begge Kjøn. Her satte vi os paa en Bænk, og jeg fortalte Herr Hollar hvorledes det var gaaet mig i Northumberlands Palai og hos Diplomatikerne, saaledes som jeg her har fortalt det, uden at fortie det Ringeste. Han trøstede mig saa godt han kunde, og kjørte med mig til Pallmall, hvor vi spiste kosteligt i en Taverne, hvorpaa vi endnu besøgte mange Steder, hvor der var noget at see og at nyde, og kjørte om Aftenen atter til vort Herberg, det hamborgske Vaaben.

Dagen efter forsømte jeg ikke at forføie mig til Northumberlands Palai, hvor Hertugens Kam-

mertjener forkyndte mig Følgende: For det Første, at Hertuginden ei havde aflagt nogen Beskeed mig angaaende hos Nogen; for det Andet, at Hertugen, der var kommen fra Landet, paa ingen Maade vilde blande sig i denne, eller hvilkensomhelst Sag, der angik hans Gemalinde; for det Tredie, at det var bedst for mig, strax at reise efter hende, for endnu at træffe hende i Spaa, inden hun reiste videre. Jeg svarede ham, som Enhver let kan tænke sig, at Reiseomkostningerne, som jeg manglede Hovedsagen til, var det værste Punkt; hvorpaa Herr Kammertjeneren gav mig det Raad, at skrive til Hertuginden, og tillige sende hende Grev Wartenslebens Brev, og bede hende om at give mig sine Ordrer, og, efter disses Beskaffenhed, om Anviisning paa hendes Banquier i London; Brevet vilde han ikke alene selv indslutte i den Paquet, der ugentlig pleiede at afgaae til hende, men ogsaa skrive til En af hendes Folk, der skulde paatage sig Sagen, og tilstille ham Svar, hvilket jeg kunde afhente hos ham, Kammertjeneren. Og det gjorde jeg da ogsaa.

For nu paa engang at ende min Historie med denne Dame, saa melder jeg hermed: at jeg aldrig har faaet noget Svar af hende, og at endelig, efterat jeg daglig havde spurgt mig for, hiin Kammertjeners Kammertjener en Dag gav mig den Efterretning, at hans Herre var reist paa Landet, og

havde efterladt en Kompliment til mig, med den Tilsætning, at jeg ikke videre skulde uleilige mig, men opgive alt Haab om Svar. Grev Wartensleben har, som jeg senere erfoer af ham selv, ligesaalidet faaet noget Svar fra hende paa noget af dem af hans Breve, der angik mig.

I Grev Welderns Huus havde jeg endnu Adgang, indtil den Tid, da man som afgjort kunde antage, at Hertuginden ikke vilde svare mig; da var han ikke mere hjemme for mig, og jeg gjorde mig ingen Umage, at faae Audientse hos ham, efterat Sweitzeren et Par Gange havde bortviist mig. Grev Muschin Puskin havde ved mit første Besøg erklæret sig saa tydeligt, at jeg ikke spurede nogen Lyst til at aflægge et nyt; og Comte de Guines var adskillige Gange, da jeg vilde gjøre min Opvartning hos ham, ikke hjemme, hvilket jeg ogsaa antog for et Tegn paa, at han ikke vilde see mig; men heri gjorde jeg ham Uret: thi efter lang Tids Forløb mødte han mig en Gang i Hyde Park, og tog mig i sin Vogn hjem med sig, hvor han atter talte længe og meget om Tydskland med mig, og høflig inviterede mig, til at komme tiere, af hvilken Indbydelse jeg, som Følgen vil vise, ogsaa benyttede mig.

Sjette Kapitel.

Mangehaande smaa Hændelser i London.

Om alt Det, jeg allerede i Slutningen af forrige Kapitel har meddeelt Læseren, drømte jeg dengang ikke det Ringeste, men jeg havde fra Begyndelsen af det bedste Haab. Grev Welderns Forsikkring, der havde beskrevet mig Hertuginden som den høimodigste Dame i hele England, overveiede hos mig Kammertjenerens ubestemte, og, ei med det sikkreste Haab kryddrede, Yttringer, hvilke jeg skrev paa hans Herres Regning, som maaskee kun derfor lod mig saa kort afspise, for at jeg ei skulde falde ham til Besvær. Mine Venner har dadlet mig for, at jeg ikke selv gik til Hertugen: men det ligger alt i min Natur, at jeg ikke gider nærme mig de Mennesker, om hvem jeg forud veed, at mit Besøg ei er dem behageligt.

Det Væsentligste, jeg nu satte alt mit Haab i, var et nyt Brev fra Grev Wartensleben til Hertuginden, der i Spaa var ham nærmere, end mig i London. Jeg bad ham derom, og fortalte ham, hvorledes jeg var bleven modtaget hos de Diplomatikere, han havde anbefalet mig til, tilligemed alle de sørgelige Følger, der ventede mig, hvis hans Forestillinger ei maatte bevæge Hertuginden, til hurtig at skikke mig Ordrer til hvad jeg skulde gjøre,

og hvoraf jeg skulde leve. Paa dette Brev, og paa det til Hertuginden besluttede jeg at oppebie Svar, men imidlertid at gribe til følgende Middel. Værtshuset vilde jeg strax forlade, og drage ind i et billigere Qvarteer; dernæst bede Herr Hollar, med hvem jeg nu var bleven fortroligere, om nogle Guinéer Forskud, og holde Huus med disse Penge indtil de Breve, jeg ventede, ankom. At fremkomme med denne Begjæring til Herr Hollar faldt mig suurt; men jeg havde neppe udkrammet min Indledning, saa faldt han mig i Ordet, og sagde: „at han havde isinde at blive vel endnu en fire Uger i London; at jeg i dette Tidsrum kunde være ubekymret for mit Livsophold, hvis jeg vilde følge med ham overalt, og tage til Takke med ham; hvad det angik, at jeg vilde skifte Qvarteer, saa var han enig med mig heri, og jeg skulde kun paa hans Regning leie et andet til os begge To."

Hvo var nu gladere end jeg? I en Tid af fire Uger maatte der komme Breve fra Spaa og Mainz, og til den Tid var jeg godt og behageligt forsørget, som Selskaber hos en riig Planter. Vi besøgte daglig paa den sædvanlige Tid Børsen, og naar Herr H. undertiden paa en kort Tid forlod mig, saa troede jeg, at han gik i sine Forretninger. Vi levede desforuden flot, besøgte Ranelagh, Vauxhall, Marybone, Gardens, besaae

Westminster Abbedie, St. Pauls Kirken, og hvad der er at see i London, uden at spare Penge; og naar det traf sig, at Udgifterne hist og her bleve indskrænkede eller sparede, saa var det paa min Foreskilling. Herr Hollar kjøbte et smukt, af en god Mester i London forfærdiget Uhr, og gjorde mig ligesaalidet dermed, som forhen med Kaarden, en Forærring; men bad mig at bære det, saa længe vi vare sammen.

At jeg under alle disse Adspredelser ei nød nogen Sjæleroe, men at Tanken om min Familie og min, endnu uafgjorte, Skjæbne, i hvert Mellemrum, naar jeg var ene, og kom til mig selv, pinligen virkede paa mig; at jeg tilbragte sorgfulde og urolige Nætter o. s. v., derom staaer der meget i min Dagbog: men jeg føler intet Kald hos mig, til at hjemsøge Læseren dermed. Jeg har aldrig, end ei i mine egne Ulykkers Epoche, sporet den ringeste Drivt hos mig, til ved min Klynken at aflokke Andre sørgmodige eller medynksfulde Følelser.

Vi bleve endnu i det hamborgske Vaaben paa Towerhill til den 16de Mai. Jeg havde imidlertid lært en Mængde Mennesker, Tydskere og Englændere, at kjende i London; blandt andre ogsaa en tydsk Skrædder, Mester Elbel i Suffolks Street, som udleiede Værelser. Den daværende polske Lega-

tionssekretair boede hos ham, og har, som jeg hører, siden giftet sig med hans ældste Datter, og oprettet et Magazin af engelske Varer i Warschau. Hun var dengang omtrent sytten Aar; en vakker, velopdragen Pige, der forstod at holde sin Sædelighed uplettet, skjøndt hun havde en Moder, der ubændigen var hengiven til Drik. Denne Mester Elbel bragte mig til en tydsk Skoemager, ved Navn Quint, fød i Wisbaden; han boede i Crown Court Knaves Acre, og havde en ganske net Leilighed at bortleie, som vi siden valgte os.

For jeg skildrer vor Vært, Mester Quint, som var en Original, trods Pere Jean fra Domfort, maa jeg her omtale en meget paafaldende Ubehagelighed, som min Velgjører, Herr H., var udsat for. Jeg kan rose, at jeg for min Person ikke har fundet det kolde, tilbageholdne Væsen hos Englænderne, som man bebylder dem for; jeg traf tvertimod altid paa aabne Mennesker, der kom mig imøde med forekommende Høflighed: men med Herr H. var det ganske anderledes; man lod Manden staae, uden at Nogen vilde give sig af med ham, skjøndt han langt bedre kunde gjøre sig forstaaelig i det Engelske, end jeg, thi han havde paa sin Reise fra Surinam allerede været i Pensylvanien og i London. Da vi besaae Leiligheden hos Mr. Quint, der bestod i et smukt meubleret Værelse med

Alkover i første, og et maadeligt i anden Etage: saa sagde Herr Quint ganske bestemt, at jeg skulde beboe det bedre, og Herr Hollar det slettere Værelse. Det vilde jeg ikke, da jeg, som Læseren veed, var ganske afhængig af ham; men Quint erklærede, at vi i dette Tilfælde maatte see os om en anden Leilighed. Kun Herr Hollar's Protestation, der selv paastod, at jeg kun skulde boe i det bedre Værelse, afgjorde, at vi blev der. Quint advarede mig, da han var ene med mig, for Hollar, med det afgjørende Udtryk: at dette Menneske ikke behagede ham, og uden mig vilde han ikke have taget ham i Huset, om han end vilde betale tidobbelt Leie. Rigtignok kjendte han ikke til det Forhold, hvori vi stod til hinanden; men jeg maatte ogsaa høre det Samme af endnu mange andre Engellændere og Tydskere, uden at mine Modforestillinger frugtede noget; og dog havde Manden et godt Hjerte, og intet Afskrækkende i sit Udvortes, uden at Haarene vare voxede ham noget dybt ned i Panden.

For nu at komme tilbage til Master Quint, for hvis Øine jeg havde fundet Behag, saa maa jeg fremfor Alt melde hans fuldstændige Titel, saaledes som den stod nok saa skjønt med Guldbogstaver paa en sort Tavle over hans Boutik:

Daniel Quint, Boot and Shoemaker of
His Majesty the King of Danemark.

Daniel Quint, hans Majestæt Kongen af Dannemarks Støvle- og Skomager;

og det blot fordi han, under denne Konges Ophold i London, havde arbeidet for ham og hans Folk. Mester Quint var en undersætsig, muskuløs, stærk Mand, med en Hestenatur, og var en stor Dranker. Jeg har holdt Regning med ham, og deraf seet, at han daglig drak idetmindste for en halv Guinée i Viin, Øl, Punsch og andre stærke Drikkevarer; og Følgen har viist, at han ikke kunde fortjene saameget, som hans Tørst krævede: thi han maatte allerede 1776 rømme for Gjeld, og vansmægter maaskee endnu i dette Øieblik i et eller andet Fængsel. Naar han var drukken, gjorde han Klammeri, eller bankede sin Kone, en Engellænderinde, og Datter af en kongelig Skovfoged i Hydepark. Han talte saa godt Engelsk som en indfødt Engelskmand, og blev elsket og frygtet af sine Naboer for sine Pralerier. Blandt hans talrige Kunder befandt sig dengang de yngre kongelige Prindser, Ministre, Lorder og mange store Huse i London. Han holdt med Oppositionspartiet, og smeldede paa Kongen ved hver Leilighed i de kraftigste Udtryk. Denne Raisonneren gjorde ham elsket hos Mange, og jeg fandt, da han om Aftenen tog mig med i sin Klub, at de andre Medlemmer, lutter anseelige Borgere fra det Qvarteer, hvor vi boede, alle bare Agtelse for ham.

Han var ogsaa en stor Tilbeder af Wilkes; og da jeg engang ledsagede ham til den Klub, der, Wilkes til Ære, samledes hver Maaned, saae jeg ogsaa, at Mr. Quint gjaldt meget hos ham.

Mig behandlede Master Quint, der ellers var brutal mod En og Hver, altid med største Høflighed. Jeg har ham at takke for Bekjendtskabet med mangen interessant Mand, f. Ex. med D. Hunter, der ikke boede langt fra os paa Windmill Street; med den tydske Præst Woide i Savoy-Qvarteret, med Garrick og den blinde Fredsdommer Fielding, en Broder til Forfatteren af Tom Jones. Disse Mænds Huse førte han mig ind i, uden videre Omstændigheder; og det var mig selv paafaldende, overalt at see Quint, udenfor sit Værksted, at blive behandlet som Gentleman, uden at man derved tænkte paa Skomageren Quint. Enhver kjendte Mr. Quint, og han blev hilst fra alle Sider, naar vi gik med hinanden paa Gaden; og naar jeg nævnede ham et Sted, eller et Menneske, jeg gjerne vilde see, kunde jeg sikkert regne paa, at han skaffede mig den Adgang, jeg ønskede. Sandt er det, at han var overordentlig dristig, og sommetider, naar det kom an paa at vise sin Anseelse, yderst paatrængende; men jeg har heller ikke en eneste Gang bemærket, at hans Dristighed eller Paatrængenhed fornærmede, eller blev ilde optaget. — Jeg har nu engang paa en vis Maade søn-

berrevet min Fortællings Traad, jeg vil derfor og-saa fremdeles afbryde min egentlige Historics Gang, og endnu slutte dette Kapitel med et Par Anekdoter om Quint.

Jeg var engang for alle indbuden til Thee om Eftermiddagen hos Quint. Engang kom en reisende ungersk Magnats Tjener i hans Boutik, og vilde spørge: om Mr. Quint kunde gjøre ungerske Støv-ler (Czismer)? Quint, der længe havde vandret paa Haandværket i Frankrig, forstod Fransk, Engelsk og Tydsk; men af alt dette forstod Ungaren Intet, og jeg maatte være Tolk. Quint spurgte: Hvor jeg havde lært Ungersk? og jeg svarede, at jeg ikke talte Ungersk, men Latin med Mennesket. „Altsaa" sagde Quint, er De vel gar en Lærd? Godt! Jeg skal i Aften føre Dem paa et Øl-Huus paa Co-ventgarden, hvor De vil træffe et stort Selskab af lærde Mænd, Skribenter og Avisskrivere. Jeg fandt der en Forsamling af sælsomme Karikaturer. Ma-ster Quint løb til min største Fortræd til Enhver, og hviskede ham i Øret, at jeg var en stor Lærd, der rigtignok ikke forstod Engelsk, men Latinen flød ud af Munden paa mig ligesom Vand. Men Ingen værdigede mig nogen Opmærksomhed, kun en eneste Theolog, D. Amstrong, kom til vort Bord, og spurgte mig stammende: „Sir! quota hora?" hvorpaa han strax bortfjernede sig, da jeg svarede ham:

nona. Det var al den Aandsfode, jeg tog med mig fra denne høistærede Forsamling af vittige Hoveder: thi ogsaa de talte indbyrdes kun om Dagens Nyheder, og ei et Ord om literaire eller andre lærde Ting. Nogle spillede, og det var tydeligt at see, at disse Herrer, efterat de formodentlig hele Dagen havde dyrket Apoll og Muserne, nu ved et Glas Ale vilde vederqvæge sig, og forsætlig slaae Alt af Hovedet, hvad der hører til Haandværket.

Den Gunst, hvormed Mr. Quint beærede mig, havde jeg fornemmelig det tilsyneladende Bifald at takke, hvormed jeg hørte paa hans Pralerier. Men engang kom det ham dyrt til at staae. Vi havde været paa Landet, og vare stegne af paa Oxford Road, for at gaae lige hjem tilfods; da traf det sig, at Mr. Quint, der ikke var ganske nøktern, stødte an paa en slet klædt Mandsperson, der, som jeg siden erfoer, var en Brolægger (a Pawer). Manden dreiede sig om, og spurgte Mr. Quint ganske koldsindig, om han søgte Klammeri med ham? hvorpaa denne gav ham en lang Præk, hvoraf jeg ikke forstod Alt. Kort — vi gik videre, og Manden blev staaende. Da vi havde gaaet nogle Skridt, sagde Quint: „Det er Mandens Lykke, at De var med mig; han vilde baxes med mig, deri er jeg en Mester, og det har kostet mig Lærepenge; var jeg ene, skulde jeg baxe den Karl sønder og sammen, saa han

skulde tænke paa mig sin hele Levetid." Vares, Mr. Quint? O! det har jeg længe ønsket at see! Jeg dreiede mig om, kaldte Manden tilbage, og der hjalp ingen Snak, Quint kunde ikke modsige sig selv, tilmed da jeg ganske alvorlig advarede ham om, at han med sin prisede Overlegenhed ei maatte tage altfor ilde fat paa den stakkels Djævel. I saa Øieblikke vare vi omringede af en Mængde Mennesker af alle Klasser; jeg saae rigtignok, at min Herr Værts ellers temmelig røde Ansigt stedse faldt mere og mere i det Blege — men der var ingen Redning meer; det var for seent at vende om igjen, Modstanderen havde modtaget Udfordringen, og Mr. Quint maatte trække af sig, og tage Parykken af — hvilket Altsammen gik temmelig langsomt fra Haanden. Jeg skulde passe paa hans Klæder, men bestyrede dette mit Embede kun et Par Minutter; thi allerede ved det første Angreb fik Mr. Quint et Stød paa Maven, saa han drattede om. — Jeg blev ganske bange ved Synet af den Overvundne, thi jeg bemærkede en sand Dødbleghed paa hans Aasyn, og store Sveddraaber paa hans Pande; han kunde heller ikke sige et Ord. Et Par Mand bare ham ind i det nærmeste Øhuus, og balsamerede ham der saalænge med Brændeviin, til han atter begyndte at snappe efter Luften. Saasnart han var kommen lidt til sig selv, kom hans Modstander, rakte ham Haan-

den, og bad ham om Forladelse. Quint gav mig et Vink, at jeg skulde trække hans Pung frem, og deraf tage nogle Shilling til at drikke op, hvilket gjorde en ganske fortræffelig Virkning: thi neppe saae Pøbelen, der tilligemed os var kommen ind i Øldhuset dette, saa blev Mr. Quints Tapperhed løftet til Skyerne, hans Modstander gjort mistænkt for, at han havde brugt Kneeb, og havde forraaket Quint; havde Brolæggeren kun først oppebiet den rette Position, saa havde Quint nok viist ham noget andet, o. s. v.

Disse Beskyldninger bar Brolæggeren med stor Taalmodighed, og lod sig derved Mad og Drikke smage ret vel paa Quints Bekostning. De øvrige forsamlede Herrer gjorde det Samme, og vidste at sige den Overvundne saa meget til hans Trøst, at han lod rask dække op, og hørte paa saa mange Lovtaler over sin Tapperhed, at han tilsidst selv troede, han endog havde gjort Heltegjerninger ved sit Nederlag; saa at han først silde ud paa Aftenen forlod dette Huus med den største Tilfredshed, og paa Veien fortalte mig en Mængde af sine Seire i Baxen og andre Nævekampe. Andre Folk, der godt kjendte Hr. Quint, forsikkrede mig: at han aldrig i Tvekamp havde aflagt Prøver paa sin Tapperhed; men at han ved hver Opstand eller Pøbeloptøb altid var En af de kjækkeste Ordførere, og at Mange, der el-

lers ikke vilde agte ham, smigrede ham for hans Indflydelse paa Almuen.

Syvende Kapitel.

Fortsættelse af smaa Begivenheder i London.

Fortællingen af min egen Historie taaler i Fremtiden ingen Afbrydelse meer; jeg vil derfor, inden jeg atter knytter Traaden, meddele Læseren et og andet, som jeg forefinder i min Dagbog, og bede ham om Forladelse, naar just ikke Alt synes ham her at fortjene sin Plads.

Jeg gjorde mig strax i de første Dage efter min Ankomst al Umage, for at lære det Engelske fra Grunden, og det paa en Maade, der alt før har gjort mig god Tjeneste, naar jeg vilde lære et eller andet Sprog. Jeg oversatte nemlig vexelviis af et Sprog i det andet. Derved havde jeg nu uomgængelig En nødig, der var saa kyndig i begge Sprog, at han kunde rette mine Bommerter. Landsmand Mitchel i det hamborgske Vaaben viste mig et Huus, ikke langt fra Towerhill, hvor der var en tydsk Skole; jeg begav mig da en Morgen hen i den, for at see om Herr Bestyreren var sindet at lade sig bruge til mine Hensigter. Men det forholdt sig med denne Bestyrer, som med de tydske Theater-

Entrepreneurer, der ikke selv agere, og ikke kjende andet til Theatervæsenet, end at beregne Gevinst og Tab. Denne Herr Bestyrer af en tydsk Skole forstod ikke et Ord Tydsk, men henviiste mig til sin Underlærer, hvem jeg traf blandt en talrig Forsamling af smaa Drenge og Pigebørn fra sex til tolv Aar. Han lod sig ikke forstyrre ved min Indtrædelse i hans Skole, men vedblev at docere den tydske Katechismus, og jeg hørte ganske tydeligt de Spørgsmaal: For hvem er Jesus Christus død? Hvorfra har han forløst os ved sit Blod? o. s. v.

Efterat Herr Underlæreren var færdig, og havde givet Børnene deres nye Lectie, vendte han sig til mig, og hørte mit Andragende. I sit Svar kunde han ikke skjule den jødiske Accent, som jeg ikke havde bemærket ved hans Katechisation. Jeg spurgte ham: hvorfra han var, og om han i Tydskland eller England havde modtaget den hellige Daab? Hvorpaa han svarede mig: Han var slet ikke døbt, men vilde leve og døe som en Jøde, om han end skulde leve endnu i hundrede Aar. Han var født i Halberstadt, og havde i London ikke fundet andet Middel til at fortjene sit Brød end dette. Han lærte Børnene der af foreskrevne tydske Bøger, som Herr Heydegger ved Stranden leverede, uden at han havde den ringeste Interesse for samme, udenfor de døde Bogstaver; ham var det ligemeget, hvorledes han undervii-

ste, naar hans Elever kun lærte noget. I øvrigt spurgte man i England ingen om sin Troe; Herr Overlæreren havde heller ikke spurgt ham derom, men kun ladet ham prøve, om han var skikket til at lære Børn Tydsk? To Dage i Ugen vare bestemte til Katechismussen, hvilken Børnene lærte udenad; og han havde Løverdagen fri, for at vige Pladsen for Overlæreren, der paa den Dag docerede i det Engelske.

Jeg har oftere seet dette Menneske, og af andre tydske Jøder hørt, at han var en ægte Israelit; heller ikke har jeg noget at indvende mod denne gjensidige Toleranz, naar han kun havde besiddet de til hans Embede nødvendige Kundskaber: men nu forstod han, paa det nær, at han kunde skrive og læse det, saa lidt Tydsk, som de fleste Pøbel-Jøder i Tydskland, og jeg kunde altsaa heller ikke bruge ham til mine Hensigter.

Den første Mai er det en Vedtægt i London, at uddele smaa Bouquetter, og mig havde En ogsaa stukket et saadant paa Siden, som jeg ikke længer tænkte paa, da jeg om Aftenen gik til Wapping, for at besøge Kapitain Berwick, som boede der. I det jeg saaledes lister mig frem i mine egne Tanker, kommer paa engang et gemeent Fruentimmer rendende ned mod mig fra en høitliggende Gade, river mig Bouquettet fra Livet, og kysser mig heftigt paa Kinderne. Min første uvilkaarlige Bevægelse

var, at skuppe hende fra mig med Haanden, og derved faldt hun omkuld. Nu saae jeg mig øieblikkelig omringet af meer end hundrede Mennesker, meest Matroser og Qvinder, der vristede mig Stokken af Hænderne, og skjældte mig Huden fuld, som om jeg havde forsvet den største Skjændselsdaad. Til min store Lykke befandt sig i denne Sværm en Matros fra Skibet Queen Charlotte, der tog sig af mig, og forklarede de Andre, at jeg var en Fremmed, der først nylig var ankommet med ham til London, og jeg var en Sømandsven. Han fulgte mig til Kapitain Berwick, der gav mig den Underretning: at man i Engelland med Tak maatte modtage hver Gunstbeviisning af et Fruentimmer, om det end kun var en Matrosskjøge, som denne. Fruentimmerne i Huset vare af en anden Mening, og roste mig for, at jeg ikke vilde lade mig kysse af enhver Gadenymphe (Strumpet).

En anden Gang var jeg værre faren; men dertil hører en lang Fortale. Mr. Quint havde ført mig og Hollar ind i et Spiseqvarteer, der dengang i mange Henseender var et meget mærkeligt Huus, og maaskee endnu er det: det heed Gun Tavern (Kanonen) paa Piccadilly. Her spiste man saa billigt, som man kan spise paa noget Sted i Verden. Otte Retter, tillavede paa fransk Viis, for en Shilling; det vil sige noget i London! Tredsindstyve

til fireſindstyve Perſoner ſpiſe paa engang ved et Bord, og ſaadanne tre Borde dækkes der hver Dag, Klokken 1, Klokken 3 og Klokken 6; og hvergang maatte paa den Tid Gjæſter endog gaae bort, da de ei kunde faae Plads. Aldrig i mit Liv har jeg, hverken før eller ſiden, ſeet en ſaa ſælſom blandet Forſamling af Mennesker, af Nationer og Stænder, Phyſiognomier og Karrikaturer, af Forſkjellighed i Parykker, Dragter og Farven af Klæder, men iſær af ſtore Fraadſere. Fadene, ſaa rigelig de end vare fyldte, bleve tomme i et Øieblik, og Retterne forſvandt, ſom om den lede Satan tog dem af Bordet. Men for at denne Herre ikke ogſaa ſkulde bortføre Gjæſterne uden at de betalte, bleve Dørene meget viſeligen lukkede, naar Suppen kom, og naar Stegen blev fremſat, afkrævedes Enhver ſin Shilling, men først derpaa blev fri Udgang atter indrømmet. Er dette Huus endnu, ſom det var dengang, ſaa raader jeg enhver Reiſende, i det mindſte engang, at gaae derind; han vil ſee Mirakler.

Da Quint første Gang førte os ind i dette Huus, traf vi der en behagelig ung Mand, med fiin Levemaade, Mr. Fiſh Esq., hvem Quint tiltalte ſom en Bekjendt. Han var riig, og fortærede en viis beſtemt Deel af ſine Indkomſter, paa en Maade, der gjorde ham Ære. Denne Mand, der havde læſt gamle og nye Autorer, og

forstod forskjellige Sprog, talte Fransk med mig, og tog mig ved Siden af sig, for at give mig Underretning om En og Anden af Gjæsterne. Han viiste mig blandt Andre to Italienere i Allongeparykker, der kun pleiede at komme hver anden Dag, og sandsynligviis spiste sig mætte for to Dage; han viiste mig Friseurer, der aflægge deres Haarskjærerhabit, før de sætte sig til Bords, og iføre sig andre Klæder, som Spiseværten har i bestandig Forvaring til dette Brug; og fortalte mig mange Anekdoter om Huset og om enkelte Gjæster der ere for lokale, til her at kunne meddeles! Denne Mr. Fish hjalp mig engang ud af en stor Forlegenhed. Jeg gik engang en Eftermiddag i et Terrain af Byen, hvor jeg endnu ikke havde været, i en temmelig stor Gade, da mødte jeg et Fruentimmer paa omtrent tredive Aar, hverken smuk eller hæslig, ærbar klædt, og det saaledes, som det dengang var Moden i Tydskland, uden Hat, hvilket allerede er noget sjeldent i Engelland; jeg troede ogsaa i hendes Ansigt at opdage noget national-tydsk. Jeg gik forbi hende, men saae mig om. Denne Omseen har allerede draget megen Ulykke efter sig i Verden, ligefra den velbekjendte Saltstøttes Tid, og til den Dag idag. Fruentimmeret stod stille, saae efter mig, og vinkede. Jeg fulgte desværre Vinket, i den Tanke, at hun virkelig var et tydsk Fruentimmer, som maaskee

kjendte mig. Jeg tiltalte hende paa Tydsk, men hun svarede mig Intet derpaa, hvorimod hun tog mig ved Haanden, trak mig ind i et nærliggende Huus, og krævede der en Bouteille Viin. Man aabnede et Værelse; men saasnart jeg saae, at hun virkelig end ikke forstod et Ord Tydsk, saa betalte jeg en halv Krone for Vinen, og vilde gaae, uden at smage den. Men det var hverken Damens eller Værtens Mening; hun forlangte, ganske uforskammet, Betaling for Gunstbevisninger, jeg ikke kunde have nydt, da Døren stod aaben, og Oppvarteren strax var kommet med Vinen. Jeg kunde altsaa ikke begvemme mig til at betale: men Værten og alt hans Tyende traadte paa hendes Parti, og gjorde mig allehaande taabelige Trudsler. Jeg værgede mig tappert, slog mig gjennem Huustyendet, der vilde standse mig, og naaede rigtignok lykkelig Gaden: men fandt der allerede en Stimmel af Mennesker, som Allarmen havde lokket til, og som Værten forstod saaledes at indtage imod mig, at Komoedien ikke skulde have endt sig synderlig komisk for mig, om ei Mr. Fish var kommet til. Han gjorde sig just en Ridetour, og saae min Fare i en lang Fraskand, hvorpaa han strax kom ilende til, og lod sig fortælle det Forefaldne af mig. Alt var stille, saa længe vi talte Fransk sammen; og det Første, Mr. Fish gjorde, efterat han havde

hørt mig til Ende, var, at han holdt en Slags Haran-gue til Pøbelen, hvori han fortalte Sagens sande Sammenhæng; og nu vendte Bladet sig. Pøbelen vilde med Djævels Vold og Magt trække den smukke Herr Vært hen til en Vandpumpe. Damen havde imidlertid listet sig fra det, og Mr. Fish paastod, at Værten skulde følge med os til Fredsdommeren; men han gav sig nu til at bede, og trak sig tilbage i Huset; en Deel af Pøbelen løb, for at hente Nymphen tilbage; efterhaanden adspredtes ogsaa de Øvrige, og jeg satte mig paa en af Mr. Fish's Heste, som Jokeyen havde redet paa, og kom saaledes lykkelig ud af denne Affaire. Jeg troer, at Intet i London burde forekomme en Fremmed for ubetydeligt, naar det afviger fra andre store Stæders Skikke og Vedtægter. Salig Moser fortjener al Tak for, at han i sine Phantasier har gjort os bekjendt med de underjordiske Restaurationer, hvor Kniv og Gaffel ligge i Lænker, og hans virksomme Forskeraand skulde vistnok ogsaa have opdaget Kludetorvet, som jeg nu vil omtale, om det ei var ubekjendt selv for mange af Londons Indbyggere.

Jeg saae en polsk Jøde i sin sorte Dragt gaae ved Siden af nogle Fragtvogne, og tiltalede ham, fordi jeg i min Ungdom selv havde været i Polen, og kjendte denne Dragt. Han heed David, var

fra Zamosc, og viiste mig paa sin Vogn ti uhyre store, rigelig fuldproppede Sække, hvori der var Varer, han nu just lod kjøre til Themsen, for at sende dem til Søes til Danzig. Paa mit Spørgsmaal: hvilke Varer han kjøbte? fik jeg det Svar, at jeg selv strax kunde see det, naar jeg vilde følge med ham. Hvorledes Pladsen hedder, det veed jeg ikke mere, mig synes fair Lane, eller fitter Lane, hvor paa Slaget Tre et Torv aabnes, hvis Lige jeg intet andet Sted har seet. Sælgerne, Koner og Mænd, mestendeels i Rokkelorer eller Kaaber, hvorunder de skjule deres Varer til Klokken slaaer, ryste, saasnart de høre den, deres Pjalter ud paa Jorden, i behørig Frastand, en Bunke fra den anden. David, den polske Jøde (thi jeg bemærkede ingen anden Kjøber dengang) gik med tre eller fire af hans Folk, der fulgte ham med tomme Sække, mellem Pjaltehobene, sagde Enhver til Høire og Venstre, hvad han vilde give for hans Bunke, udbetalte Pengene, og hans Ledsagere stoppede strax alt det Indkjøbte i deres Sække. Det var for største Delen Silkeklude. Mr. David kjøbte ingen andre, og sagde til mig: at han aarlig sendte henved hundrede Centner af disse Varer over Danzig til Polen, hvor der endnu gjordes Huer og Livstykker af disse Silkeklude. Ofte kom der ogsaa paa dette Torv større Ting, Sengeomhæng og ubeskadigede Klædnings-

stykker, der vel let kunde være stjaalne. For Tyve, utroe Tjenestefolk og deslige er virkelig dette Torv meget fordeelagtigt; det varer kun faa Minutter; de kjøbte Varer forsvinde, og komme ei tilsyne igjen i hele Engelland.

Jeg havde spottet Handelsbetjentene, der i Rotterdam paa en Oste- og Smørhandlers Skildt havde overseet, eller ikke forstaaet det Ord int groot; i London hændtes mig en lignende Spas. Vi, Hollar og jeg, gik forbi et Huus, hvorpaa der stod skrevet: Skildpadde, Portionen sex Pence. Vi formodede begge, at det var Søeskildpadde, som vi endnu ikke havde spiist, idetmindste jeg aldrig. Vi gik ind, lod os give to Portioner, fandt Retten velsmagende, og havde just ladet os give to nye Portioner, da en os bekjendt D. Reyßich, en Barbeersvend fra Pfalz, der her fuskede som Læge, traadte ind, og venlig tiltalte os. „Ikke sandt, mine Herrer, i Engelland er Kalvehovedet bedre end i Tydskland?" Hvorledes kommer De paa Kalvehoved? vi spise jo Skildpadde. „Ja, ja! Turtle hedder Skildpadde; men uden paa Skildtet staaer Mock Turtle, og det vil sige saa meget som: Forloren Skildpadde (faulse Tortue), der i dette Huus tilberedes af Kalvehoved uden Hud. I denne Anledning erkyndigede jeg mig nærmere om Ordet Mock, og fandt derom i min Dagbog den Anmærkning: Mock Turtle,

forloren Skildpadde; Mock Doctor, en Doctor for Løier, en falsk Doctor; saadan En, som ogsaa Herr Reyßig var, der belærte os.

Af slige Doktorer af tydsk Herkomst gives der saare mange i London; thi den lave Almue har en stor Kjærlighed til de High German Doctors (de høitydske Læger) og al mulig Tillid til deres Kunst. Mange tydske Jøder og Christne gribe, uden alt Kjendskab til Lægevidenskaben, til dette Middel, for at leve deraf; de qvaksalve, og intet Politi hindrer dem: fordi den engelske Frihed tilstæder Enhver, at ombringe sig paa hvad Maade, han selv vil. Jeg har i London kjendt en vis D. B** fra Dresden, der i Marybon beboede en ganske smuk Leilighed, og ifølge den Seddel, jeg her meddeler efter Originalen i min Samling, var en meget duelig Læge for Fruentimmer *).

---

*) Dr. William B**.
Physician of one of the most Principal Courts in Germany, now on a Voyage to Spain to attend on a Consultation.
Takes this method of addressing and offering his Advice and Assistance in Physic and Surgery, during his Stay in this Metropolis, to the Public in general, but more particularly to the Ladies, as his Studies have been principally directed to the treatment of those, who are afflicted with Obstructions and all other Kinds of Female Disorders, whether the same be constitutional, the Effects of Child-birth, or from Infertility, sore and Cancerous Breasts, Weakness in

Denne Mand besøgte jeg undertiden, fordi han boede behageligt, og havde en Have ved sit Huus. Jeg fandt hvergang hans Doktor-Diplom paa Pergament, med det Wittenbergske Universitæts Segl under, liggende til Skue paa Bordet: formodentlig for at betage de Vantroende al Mistanke om hans Doktorskab. Jeg lukkede Papiret engang op, og læste til min store Forundring, at Herr Doctissimus B** rigtignok var bleven Doktor i Wittenberg, men Doktor i Lovkyndigheden. Derimod kjendte jeg endnu en anden tydsk Doktor, der forstod sine Sager, skjønt han just heller ikke var andet end en Barbeersvend, der havde erhvervet sig

---

their Ioints, Foul Breath, and all other infirmities improper to be detailed, to which the Fair Sex are most immediately incident; and to preserve the outward Beauty, he cures all cutaneous Disorders as Blotches, Pimples, Spots, Frechles, Warts and Redness in the skin, whether on the Hands, Face, or any other Parts. Any Person afflicted with any of the last mentioned Disorders, and not chusing to apply personally to the Doctor, may be supplied with his Remedy for the same, by sending a line to his House, at Nr. 10. Paddington Street, near Mary-le-bone, setting fort their Age, Constitution, and the length of Time they have been so afflicted. — Ladies advanced in Years, as well as the Young, without any other disorders, wishing only to enjoy a beautiful and delicate soft Skin, may be supplied with a Water which will entirely free the Skin from Eruptions off all Sorts, washing themselves with it in the Morning and Evening, to be got at the Doctors Lodging above, the whole Bottle for Four Shillings, and the half Bottle for Two Shillings.

en skjøn Formue, holdt Vogne og Heste, og kunde regne aarligen at have syv til ottehundrede Pund i Indkomster. Men han var kun en Doktor for Fødderne, og paa det nær, at han opererede for Liigtorne og afskjær Negle, befattede han sig ikke med nogen anden Green af Lægevidenskaben. Jeg gik engang om Eftermiddagen Kl. 3 med Mr. Fish over Hallborn, da stod han paa engang stille, tog en Shilling, og bragte den til en Tigger, der sad paa Gaden ved en Dør, og betlede af de Forbigaaende. Denne Hædersmand traf vi just ved sit Middagsmaaltid, med en velklædt Dreng, der opvartede ham, bagved ham. Bordet var dækket under aaben Himmel med smukt Dækketøi, og paa det stod Kalvesteeg, Blomkaal, Budding og et Kruus Porter. Fish mærkede min Forundring over, at en gemeen Tigger nød saa god Kost, og sagde mig: Just fordi denne Mand ingen Hykler er, giver jeg ham hellere end andre Fattige; han har kun en Fod, og altsaa grundet Krav paa Almisse; og naar nu hans Haandværk indbringer ham saameget, at han kan leve godt, hvorfor skulde han da ikke gjøre det? —

En anden Slags usædvanlige Tiggere saae jeg engang med Mr. Quint i Islington. Ved Siden af os i London, ved Crown Court, boede en Kobbersmed, som jeg godt kjendte, fordi han ogsaa hørte til Mr. Quints Klub; han var en

anseelig Mand af Person, holdt Svende, og syntes at være velhavende. Vi, Hollar, Quint og jeg, vare kjørte til Islington, hvor der var noget at see, jeg husker ikke mere, hvad det var. Da saae vi vor Naboe Kobbersmeden, omringet af megen Pøbel, synge smudsige Viser, paa offentlig Gade. Hans kraftige Bas blev vældigen beklappet, og hans Hat var næsten allerede halvfyldt med Kobberpenge, som hans Tilhørere kastede i den. Derfor maatte han rigtignok taale mangen en Skamflik af Mr. Quint, da de første Gang samledes i Klubben igjen; men han loe deraf, undskyldte sig med, at han allerede havde drukket sine Penge op i Islington, og endnu havde været tørstig; han havde endnu været for langt fra sit Hjem, og havde derfor gjort Brug af sine Talenter.

I denne Klub blev der daglig politiseret en Hoben og især vrøvlet meget om Friheden; Wilkes og Liberty var Clubbens Devise. Naar nu Mr. Quint havde en Ruus, hvilket ei var nogen Sjeldenhed, saa var det ham ligemeget, at disputere pro eller contra om en og samme Materie. Naar han var mellem Tydskere, saa vidste han at oplofte den engelske Frihed over alt Andet; i Klubben derimod søgte han kun at gjøre den samme, saa høitpriiste Frihed, latterlig. „Her er en smuk Frihed, sagde han til Engellænderne; jeg er ikke engang saa fri,

at jeg selv kan brænde mig de Kaffebønner, jeg koger min Kaffe af, jeg maa kjøbe dem brændte, eller først lade de raae Kaffebønner brænde i et dertil bestemt Huus, og betale derfor. I det tydske Rige, hvor jeg har hjemme, kan jeg spise og drikke hvad jeg lyster, for den Priis, Varen koster, den maa komme fra hvad Land den vil; og her maa jeg f. Ex. betale den Viin tidobbelt, der kommer fra Frankrig, blot fordi den kommer derfra, og ei fra noget andet Sted; og deslige.

Jeg har nu længe nok misbrugt mine Læseres Taalmodighed, og vil atter skride til min Historie, der maaskee er mere underholdende, end mine Bemærkninger.

Ottende Kapitel.

Ubehagelige Opdagelser.

Saaledes gjennemlevede vi, Herr Hollar og jeg, hele sex Uger; og jeg kom stedse meer og meer til den sørgelige Vished, at jeg hverken vilde faae Svar paa mine Breve fra Hertuginden eller fra Grev W. i Mainz. I saa Tilfælde var min Plan ogsaa allerede lagt, og det var den ottende Juni, da jeg vilde gjøre det første Skridt til dens Udførelse. Jeg havde nu nok mærket, at det vel ikke maatte

være rigtig bevendt med Herr Hollars Plantage-væsen i Surinam: thi om alle de Varer, der skulde ligge i London, og om Afreisen til Surinam blev der nu slet ikke mere talt. Han havde ikke Omgang med Nogen, uden med de Folk, vi To strax havde lært at kjende i London, skrev ingen Breve, gik aldrig ud, uden i mit Selskab, kunde ogsaa hele Dage sidde ene hjemme og læse, naar jeg engang gik ud uden ham; viste i øvrigt slet ingen Virksomhed, eller gjorde nogen Anstalter til sin Reise, og talte heller slet ikke mere om den, men betalte endnu fremdeles med den største Beredvilligbed Alt, hvad der gik med for os To, uden Indskrænkning, eller det ringeste Tegn paa ondt Lune, Fortrydelse, eller Bekymring for Fremtiden. Jeg tænkte, „det maa have en særegen Beskaffenhed med denne Mand, som han ikke vil sige" og var for diskret til at trænge ind i hans Hemmeligheder. „Rig maa han være, ellers kunde han ikke give saa meget ud for sig og mig, jeg, som ikke angaaer ham noget." Mit Forsæt var: for det Første at takke ham for, at han hidtil ene havde opholdt mig; og gjøre ham begribeligt, at jeg ikke vilde have gjort ham saa store Bekostninger, hvis jeg i de første Dage havde forudseet, at man vilde lade mig sidde uden Svar. Dengang kunde jeg med femten Guinéer have kunnet ile tilbage, og efter Hertuginden; vilde han have givet mig saa

stort et Forskud, havde han idetmindste sparet denne Sum sex Gange. I Begyndelsen, før jeg kjendte hans høimodige Sindelav imod mig, vilde jeg ikke have havt Mod nok, til at anmode ham derom: men nu kunde jeg vove det, endnu at bede ham om saa meget, som jeg behøvede til at tiltræde min Tilbagereise til Tydskland med; han vilde derved jo dog bestandig spare Anseeligt, hvis han vilde sammenligne denne Summa med de Omkostninger, jeg vilde volde ham, om han maatte vedblive, endnu fremdeles at lade mig tage Deel i hans Velgjerninger. Om mine Omstændigheder havde jeg intet fortiet ham, og han vilde vel selv indsee, at jeg ei havde andet at gribe til. Min Tak vilde følge ham i enhver Verdensdeel, og hvis min Skjæbne skulde vende sig til det Bedre, ogsaa den virkelige Erstatning for min Gjeld."

Denne lange, veludstuderede Tale hørte han paa, uden at afbryde mig. Han sad paa sin Seng, taug endnu nogle Minutter, efterat jeg var færdig, og sagde endelig i sin antagne holtandske Dialect: „Fifftien Guinnées? Mynheer?" jeg har ikke saamange meer." Med disse Ord kastede han sin Pung paa Bordet, men jeg rørte den ikke. Jeg kunde slet ikke faae i mit Hoved: at en saadan Mands hele Formue kunde befinde sig i en strikket Pung; jeg troede, han kun talte om, hvad han havde i rede Penge. Jeg sagde altsaa til ham, at det ikke havde

nogen Hast; naar jeg blot vidste, at han vilde krone sit Venskab for mig endnu med denne høimodige Handling: saa skulde jeg nok vente, til han havde gjort en af sine Verler i Penge o. s. v. Derpaa svarede han: „Havde jeg vidst det, skulde jeg have stukket et Par hundrede Guinéer endnu til mig."

Om Middagen ved Maaden forekom Herr H. mig noget dybsindigere end sædvanlig; jeg kunde ikke forklare mig det. At han ei var gjerrig vidste jeg af den klareste Erfaring; men dog, tænkte jeg, gives der Mennesker, der i Selskab efterhaanden villigen lade Daleren gaae, men længe betænke sig, naar de skulle forære en Skilling bort.

Maaskee har Mauden regnet efter, og fortryder nu, at han har bortødslet saameget til Unytte.

I disse Tanker gik jeg, efterat vi havde spiist, med ham tilbage til vort Qvarteer. Hollar gik op paa sit Kammer, og jeg blev nede hos Mistreß Quint for at drikke Thee, thi hendes Mand var ikke hjemme. Det varede længe inden Theevandet blev færdigt; og medens vi drak, traadte en tydsk Jøde ind, Oppenheimer fra Frankfurt am Main, hvem Quint havde anbefalet os til Leietjener, og som jeg godt kunde lide, fordi han vidste meget at fortælle, og havde gjort mig bekjendt med adskillige Folk, der udvidede min Menneskekundskab, især med en Jøde fra Berlin, Från-

kel ved Navn, om hvem der maaskee endnu vil forekomme noget. Oppenheimer havde en Byldt at bære, i det han traadte ind. (Mistreß Quint forstod ikke Tydsk). Jeg spurgte ham, om han havde noget at sælge? Han svarede mig, at der var et Dosin Skjorter i hans Byldt, som Herren ovenpaa havde givet ham til at sætte ud; hos dem, der laante paa Pant fik man for lidt; han vilde tilbyde Mstrs Quint Pantet. Derover forskrækkedes jeg af mit ganske Hjerte, og tog Joden, uden at give ham et Øieblik's Tid, med mig op til H. Der kom det nu endelig til Oplysninger, som desværre! overtydede mig om, eller rettere gjorde mig mere sandsynligt, at H. ikke havde en Hvid meer i hele den vide Verden, end han havde hos sig; men ikke efter hans egen Tilstaaelse; thi han blev dennegang og altid ved at sige, han havde Plantager i Surinam, og at han kun beklagede, han ikke havde stukket et eller to hundrede Guinéer meer til sig. Aldrig har han sagt anderledes lige fra Begyndelsen til det sidste Øieblik, vi skildtes, og aldrig har jeg lige i hans Øie kunnet modsige en Mand, hvem jeg havde saa meget at takke, hvor tydeligt han end modsagde sig selv.

Men — spurgte jeg — kan De da ikke trække en Vexel paa Nogen, eller skrive til en Korrespondent, at han skal skikke Dem Penge? „Det kunde jeg vel, men det vil vare længe, inden jeg faaer

Svar: thi i Holland kan jeg for Øieblikket ikke disponere over noget." Af den Maade, hvorpaa han sagde dette, kunde jeg slutte mig til, at der fra denne Side ei var noget at haabe. Om hans Varer, som han allerede havde talt med mig om paa Skibet, gad jeg ikke spørge, for ei at sætte ham i endnu større Forlegenhed; men jeg vilde dog ganske bestemt vide, paa hvad Fod vi stod sammen? og blev da ved at spørge: „Hvad har De nu altsaa isinde, min Ven? hvad vil De begynde paa? hvor agter De Dem hen? — Svar: „Vi ville blive sammen." — Altsaa maae vi vel søge vor Lykke paa Søen?" Det komme vi vel til" — Jeg havde rigtignok kunnet sige: „Vi vil reise til Surinam til Deres Plantage; enhver Skipper tager os gjerne med, om vi endogsaa først betale Fragten der;" men jeg saae nu nok, hvorledes Tingene stod, og vilde ei beskæmme den Mand, jeg var saa megen Forbindtlighed skyldig.

Denne hele Discurs havde Oppenheimer ogsaa hørt paa, og kom nu med sit velmenende Raad og sit uforgribelige Forslag. „De har slet ikke nødig at sørge, mine Herrer! — Paa den Fod, De her leve hos Mr. Quint, kunne De hos ham, eller ogsaa i et større Qvarteer, faae Kredit, i det mindste til Juul. Jeg lover, at Slagtere og Bagere i Naboskabet skulle borge Dem, hvis De vil følge min Forskrivt; og til Deres Smaaudgivter behøver De

kun at tage Varer paa Kredit hos Silke- Klæde- eller Galanteriehandlere, og strax igjen sælge dem mod contant Betaling; til alt Dette skal jeg række Dem en hjelpsom Haand." Derpaa svarede jeg Intet, og var iøvrigt ikke utilfreds med, at Jøden havde hørt alting med; thi jeg indsaae nok, at vi kom til at bruge en Fortrolig af hans Art.

Herr Hollars Phlegma ved alt dette lader sig ikke beskrive; men jeg tilbragte denne Nat uden at sove. Jeg lagde mig alle de Forbindtligheder, jeg skyldte Hollar, paa Hjertet; og skjøndt hans Fremgangsmaade var mig ubegribelig, og endnu er mig det: saa havde jeg dog draget Nytte af hans Svaghed, eller hvad man vil kalde det, og tidligere, end det vilde være skeet uden mig, bragt ham i den nærværende Forfatning. Jeg holdt mig altsaa for forpligtet til ei at forlade ham; udkaarede mig selv fra nu af til hans Formynder, og lagde Planer for Fremtiden. Men hvad for Planer kunde jeg lægge? — Oppenheimers Forslag havde jeg strax forkastet, som jeg hørte det; men vilde af andre Grunde ikke sige min Mening. Det vidste jeg nok, at man i London uden Vanskelighed faaer Kredit i Aar og Dag, naar man boer i et anstændigt Huus; men jeg vidste ogsaa, at i England et Menneske, der ei kan betale, mister sin Frihed, og bliver indespærret; hvilket er dobbelt sørgeligt for en Udlænding, hvilket

jeg med egne Øine har seet i Fleet og Kings-bench.

Det Første, jeg gjorde, var altsaa at bede Herr H. om, troligen at tilstaae mig, hvor stor en Formue, han for Øieblikket var i Besiddelse af; og der befandtes da endnu i hans Børs omtrent halvanden Pund Sterling. Hans Kufferter indeholdt, paa lidet Linned og nogle Klæder nær, ikke andet end Ting af slet ingen Værdi; jeg fandt end ikke et Spor af de nye Silkestrømper, for hvis Skyld vi hiin Søndagsmorgen betalte en Guinée, og forlode Skibet; jeg havde idetmindste forestillet mig, han havde et Par Dosin, da man let kan skjule et eller to Par i Lommen.

Jeg begyndte nu med, at opgjøre vor Gjeld, som vi havde nogen af; men skjøndt Uhr og Kaarde og flere af vore Sager vare blevne satte ud eller solgte gjennem Oppenheimer: saa var det dog altsammen ikke engang tilstrækkeligt, til at betale Huusleien med, som vi skyldte Quint.

Breve havde jeg imidlertid ogsaa faaet fra min Kone, der indeholdt saa lidet Trøstende, saa jeg nu fast besluttede, at forsøge min Lykke med H., det maatte være paa hvad Maade, det vilde. Men det gik endnu længe hen i Langdrag. Deels haabede jeg endnu stedse paa Breve, idetmindste fra Mainz; og desuden var det heller ikke afgjort endnu, fra

hvad Kant Vinden skulde blæse i vore Fjær. Ingen Leilighed kom os imøde, og saaledes fortærede vi de Penge, vi efterhaanden indløste for vore Sager: indtil det var den yderste Tid, at tage en fast Beslutning.

Oppenheimer sagde os: at vi, naar vi vilde gjøre en Reise med til Kysten af Guinea, kunde komme igjen om Aar og Dag, og i det mindste medbringe halvtredsindstyve Guinéer i reen Gevinst; men at vi i saa Fald maatte indskibe os i Liverpool. Dertil var næsten 250 engelske Mile, hvilke vi i tre Dage kunde have tilbagelagt: om vi ikke havde manglet det, man behøver, for at kjøre med Diligencen eller med Posten.

Quints Huus vilde jeg heller ikke hemmeligt forlade; vi lod derfor næsten alt det Linned og alle de Klæder, vi havde, blive i vore Værelser, og jeg sagde Quint, da jeg gav ham Nøglerne, at vi tog nogle Dage paa Landet; og derpaa vandrede vi den sjette Juli ud af London paa vor Fod til Liverpool. Denne Reise maa nu vistnok helliges et eget Kapitel; men jeg maa ogsaa endnu give det Nærværende et lidet Anhang. — Hvo der tilregner mig det, som en utilgivelig Letsindighed, at jeg uden at spørge mig videre for, og blot paa en stakkels Jødes uforgribelige Forslag vilde seile til Kysten af Guinea, og fortjene mig halvtregsindtsyve Guinéer,

uden at vide, paa hvad Viis eller Maade? han maa sammenligne min Tænkemaade og min daværende Stilling, og bedømme mig derefter. Jeg troede ligesaa lidet paa de halvtredsindstyve Guinéer og paa Reisen til Kysten af Guinea, som Oppenheimer paa Rosenkrandsen; men det var en Anledning til vor Bortfjernelse fra London; jeg kunde umuligt vise mig paa det Sted, hvor jeg dog havde saa mange respektable Bekjendtere i den bedrøvelige Skikkelse, vi havde at vente; thi tilsidst var der dog ingen anden Udvei, end at lade sig hverve ligesom den gemeneste Karl paa et Skib; og hvilke andre Udsigter havde jeg? Allenfals i Hollars Selskab, som jeg ikke vilde eller kunde forlade, at begive mig tilbage til Tydskland, hvor jeg med hver Miil kom Slægtninge og Venner, som jeg intet havde at haabe af, nærmere? og endelig at vise mig for Mine igjen med en Kollega, uden at medbringe, eller at finde Hjelp for os Alle tilhobe? — Nei! naar jeg skulde leve eller døe i Elendighed, saa var den længst bortfjernede Krog mig den kjæreste. Andre ville bebreide mig: hvi jeg ikke havde aabenbaret min Tilstand for Regen, hvi jeg ikke havde henvendt mig til de Ministere, jeg var anbefalet til, eller til Mr. Fish eller Quint? Dem svarer jeg, at jeg fra Ungdommen af kun har regnet lidet paa menneskelig Hjelp af blot god Villie. Rara avis in terris, nigro-

que similima cygno! Hos Nogle havde jeg gjort mig foragtelig, og af Ingen kunnet vente saa meget, som vi behøvede til vor Redning. De ringe Tanker, jeg har om Menneskers uegennyttige Deeltagelse, have saare ofte stadfæstet sig i mit Liv; alt Godt har jeg ene Gud at takke; ei, fordi jeg har fortjent det fremfor Andre, men fordi han antager sig de Frygtsomme: thi jeg mangler ganske og aldeles Dristighed, til at bede Nogen om noget; og i det daglige Liv er kold Modtagelse af en Høi eller Lav, allerede Anledning nok, til at jeg aldrig atter nærmer mig ham. Den Beskeed, Hertugen af Northumberlands Kammertjener bragte mig fra ham, og som forekom mig ei at være ham værdig, opvakte en Slags Foragt hos mig, der ei tillod mig, at see ham selv.

Jeg var allerede siden 1761 Frimurer, stod i de høiere Grader, havde mine Attester derfor hos mig, og kunde med en god Samvittighed gjøre Krav paa Logernes Understøttelse, thi jeg havde tit nok givet min Skjærv til, for at hjelpe Andre: men selv i den yderste Nød har jeg ei kunnet beslutte mig til, mundtlig eller skriftlig, at bede om noget paa denne Vei.

Havde Hollar paa en eller anden Maade ansporet mig, til et eller andet Sted at søge Hjelp, saa havde jeg maaskee for hans Skyld kunnet have bestemme

mig dertil; men han forblev ganske uvirksom, og forholdt sig aldeles lidende: saa at jeg af hans hele Adfærd, som jeg her har skildret ærlig og sanddru, ei kunde slutte Andet, end „at han var for træg, til selv at tænke og handle, saalænge han havde Nogen om sig, der vilde paatage sig disse menneskelige Forretninger for ham, og som besad det Talent, at hjelpe sig frem, og slæbe ham med.“ Naa! det vilde jeg ogsaa. Saa bedrøvelige alle vore Udsigter end vare, saa vilde jeg dog dele min Skjæbne med ham. Om nu denne vilde føre os hen paa Kysten af Guinea eller noget andet Sted? det vidste jeg dengang, vi forlode London, endnu ligesaalidet, som han. Jeg ventede intet Kosteligt: men hvad der forestod os, vilde jeg heller opleve paa et andet Sted, end i London.

Niende Kapitel.

Reise fra London til Northampton.

Vi vandrede ud den 6te Juli tidligt om Morgenen, hver af os med to Skjorter paa Kroppen, og ligesaa mange i Lommen, og spiste til Middag i Islington, slet ikke forholdsmæssig med vort Pengeforraad. Oppenheimer havde fulgt os hertil, og gav os ved Afskeden sin Velsignelse. Han troste-

de os med Patriarken Jacobs Exempel, der ogsaa havde reist en meget lang Vei tilfods; og beklagede, at den Steen, hvorpaa han havde drømt den bekjendte Drøm, nu blev gjemt i Westminster Abbedi, og forevist Fremmede for Betaling; ellers kunde den ogsaa have tjent os til en blød Hovedpude.

Saasnart vi havde naaet den slagne Landevei, bemærkede vi en meget ubehagelig Opmærksomhed, man skjænkede vore Personer. Ridende og Kjørende (thi Fodgængere vare der, paa os nær, ingen af) holdt sommetider stille, for at beundre et saa magesløst Syn, to Gentlemen tilfods. Vi hørte nu og da dem mumle om Foot-Pads, Bog Trotters (Stratenrøvere); og mærkede ganske tydeligt, at Enhver, der mødte os, tog sig den Frihed, at fælde sin Dom over os, og det just ikke til vor Fordeel; ja, en Kone i St. Albans eller Barnet, som vi i den stærke Heede bade om et Glas Vand, afslog os det endog reent ud, og sagde: Det var ikke gentlemanly, at drikke Vand; histhenne i Værtshuset var der Viin, Øl og Cyder nok at faae. Jeg tilstaaer, jeg var ikke forberedet paa denne, kun Engellænderne egne, Fordom. Jeg havde fra Ungdommen af tjent ved Kavalleriet, og dette var min første Fodreise, og jeg havde allerede forud forestilt mig alle de Ubehageligheder, der vare forbundne med den; men det havde jeg ikke tænkt paa, at der i En-

gelland hviler en saadan Plet paa Fodgængerne; thi mig var det paa alle de Reiser, jeg paa min Hest, eller i min Vogn, havde gjort gjennem forskjellige Lande, aldrig faldet ind, at spotte over et eneste Menneske af alle de Millioner Fodgængere, jeg havde mødt. Jeg indsaae strax, at en Roman her var nødvendig, for at skjule vor ydmygede Tilstand med en sandsynlig Aarsag. Dengang var den danske Historie med Struensee og Brandt endnu splinterny; jeg aftalte altsaa med Hollar, at vi vilde udgive os for Folk af Dronning Mathildes Hofstat, der vare flygtede; og det gjorde sin Virkning. Vi gik denne Dag til Nimes (saaledes udtales det, men man skriver vel Neemes); her vilde vi overnatte. Nye Prøver paa Fordommen mod Fodgængere! Ingen vilde modtage os; alle undskyldte sig med, at de ei havde nogen Plads meer, og alle henviste os til Black Horse (den sorte Hest) ved Enden af Byen. Jeg formodede altsaa, at det var et usselt Huus, kun for den ringeste Pøbel; men det var det visselig ikke, men det bedste, reenligste og behageligste Værtshuus, jeg endnu paa alle mine Reiser har seet. En smuk Kone stod udenfor Døren, og talte fransk med sin lille Datter, et Barn paa omtrent syv eller otte Aar. Jeg gav mig strax i Snak med, og spurgte i dette Sprog, om vi kunde faae Natteleie der? Hun neiede og svarte ja. Men efterat Konen havde ført

os ind i Gjæstestuen, eller i Kjøkkenet, som man siger i Engelland, spurgte hun ogsaa strax ganske naiv: Hvorledes det kom sig, at to saadanne Gentlemen reiste tilfods? Her anbragte jeg altsaa for første Gang min Opfindelse om Dannemark, og den blev godt optaget. Denne gode Kone forlod mig fra nu af ikke mere, men førte os ind i sin Dagligstue, nødte mig til at sidde hos hende paa Sofaen, og kunde slet ikke holde op med, at spørge om Dronning Mathildes Skjæbne; og græd bitterlig, da jeg sagde hende, at den endnu var uafgjort. Vi spiste meget godt til Aften med hende og hendes Familie, fik smukke Senge, med Silkeomhæng, og fandt overhovedet Reenlighed og Orden i dette Huus indtil Pragt. Værten var i Begyndelsen ikke tilstæde, og da han kom, trykkede han trohjertig vore Hænder, og sagde: „At mine Herrer ere tagne ind hos mig, har jeg ene og alene mine Naboers Had at takke for, thi fordi De reise tilfods, har vist alle andre Gjæstgivere viist dem fra sig og hen til mig; jeg er en Irlænder, har gjort et ganske godt Parti med min Kone her, og bliver derfor misundt og forfulgt af Indbyggerne her i Byen."

Der bleve vi altsaa den første Nat, desværre maatte jeg her høre og forstaae en Samtale mellem Værten og hans Kone, der havde de værste Følger for vor Kasse. Enten troede Folkene, jeg

ikke forstod Engelsk, eller gik Samtalen ud paa, at jeg skulde forstaae, og rette mig efter den. Kort, før vi lagde os tilsengs, sagde Konen til sin Mand: Disse Fremmedes Omstændigheder ere vel ikke de bedste, vi burde ikke tage nogen Betaling af dem. Derpaa svarede han: „Jeg er fornøiet dermed; men hvorledes kan man tilbyde dem det, uden at fornærme dem? Jeg vil gjøre Regning som jeg pleier, naar det kommer til Betalingen, og saa forhale den; bland du dig saa deri, og kundgjør dem saa paa en høflig Maade, at de Intet have at betale." Det var tilvisse tydeligt nok; men hos mig af en ganske anden Virkning, og et sikkert Middel, til at skaffe mig den sidste Hvid ud af Pungen. Jeg spurgte, da vi vilde lægge os, om Regningen, betalte den hurtig, og bortfjernede mig, uden at høre paa, hvad man endnu vilde sige. Jeg havde for Alting i Verden ei kunnet handle anderledes, skjøndt vor Fortæring beløb sig til mere, end vi ved godt at holde Huus kunde have fortæret i tre Dage; thi vi havde tømt et Par Flasker Viin (som vi rigtignok ikke havde krævet).

Da vi tidlig om Morgenen vilde vandre videre paa fastende Hjerte, udbad Konen sig den Ære, at maatte opvarte os med en Frokost; og frabad sig i Forveien al Betaling, som vi heller ikke kunde have indladt os paa. Afskeden var trohjertig fra begge

Sider, og nu gik det videre. Denne Dag til Woburn, et Sted, der tilhører den dengang endnu ei fuldvorne Hertug af Bedfort, der stod under sin Moders Formynderskab. Jo mere vi fjernede os fra London, des mindre bleve vi begloede af Kjørende og Ridende; og i Woburn fandt vi strax, i første Værtshuus, uden Vægring, Modtagelse. Vi havde i Forbigaaende seet Hertugen af Bedforts Slot og skjønne Park, og i vort Natteqvarteer blev vi ei underholdt med andet end Lovtaler over denne unge Herres store Rigdom, og hans Moders Dyder, hendes Drivt til at gjøre vel, og deslige. Da vi tidlig om Morgenen havde betalt, og begge sørgmodigen betragtede det ringe Forraad, der levnedes os, vaktes Hollar af sit Phlegma, og opfordrede mig til, at gaae til Hertuginden, eller ogsaa kun at skrive et fransk Brev til hende; en Guinée var en Bagatel for denne Dame, og for os saa vigtig, at vi kunde naae til Liverpool med den. Jeg skred nødig hertil, men Herr Hollars Veltalenhed, der var mig noget ganske nyt, bevægede mig til dette Skridt; og en lakonisk Bønskrift, hvori jeg gjorde hendes Høihed det Fortrin „at jeg af hende og ingen anden kunde udbede mig og modtage en Guinée" vet gjældende, maatte, efter min Mening, udvirke en saadan Bagatel.

Papiir og Pen kostede os nogle Pence; jeg

maatte give den Kone, der bragte Brevet til det, nogle engelske Mile fraliggende, Slot, en Shilling i Drikkepenge, og i sikker Forventning af den ombedte Guinée, lod vi os imidlertid a Conto paa samme, bringe en Frokost. Og see! vort Bud kom, og bragte mig mit Brev uaabnet tilbage, med den Efterretning: Det ei behøvede Svar! Vi vandrede altsaa meget ilde tilmode videre. Alt hvad vi nu havde i rede Penge var to Shilling, fire Pence, hvilke bleve fortærede om Middagen; og da vi nu, saa ganske blottede for Penge, ikke turde vove os i noget Værtshuus meer: saa sov vi denne Nat under Guds fri Himmel i en Høstak, fem og halvtredsindstyve Mile fra London, ifølge den Underretning, en Milepæl paa Chausséen meddelte os herom.

Om Morgenen den 9de Juli indtraf vi i Northampton, og vare saa afkræftede, at vi besluttede at gaae ind i et Værtshuus, holde Rastdag deri, og ei, før det var Tid, bryde vort Hoved med Betalingen. Man henviiste os til en Kro i Forstaden, der modtog Fodgængere. Vi lode os der give Thee og Smørrebrød, og os anvise et Sovekammer; thi Søvnen under fri Himmel havde ikke vederqvæget os synderligt; idetmindste havde det ikke været mig muligt at lukke et Øie. Om Middagen vaagnede vi, og med os vore Næringssorger. Det første Forslag var, at sælge et Par Skjorter; men vi fandt end-

nu et Solv-Halsspænde, der først skulde feies ud. Vi opsøgte i den Hensigt en Guld eller Sølvarbeider i Byen, og fandt ingen. Jeg spurgte efter en Jøde, og Manden, jeg spurgte, svarede: „Der var vel en Jøde i Northampton, men han sad nu for Gjeld i Fængsel; hvad jeg vilde med Jøden?" „For at tale Tydsk med ham; jeg kan ikke godt Engelsk, og behøver Underretning om Veien herfra til Liverpool." „Naar saa er, saa gaa De kun ind i dette Huus, og spørg efter Herr Ockely, Ordinarius eller Præst hos de mæhriske Brødre; han taler overmaade godt Tydsk."

De mæhriske Brødre, som man i Tydskland kalder Herrnhuter kjendte jeg, fra Barndommen af, ret godt til; jeg mindes endnu, at jeg som Barn har seet Grev Zinzendorf, og kjendte ogsaa Biskop Spangenberg, Baron Ranzau og Flere af Person. Jeg gik altsaa, efterat jeg havde sendt Herr Hollar tilbage til vort Qvarteer, ind i Huset, og fandt Herr Ockely med sin Hustru, en behagelig Kone, der allerede var tilaars, i Haven. Min Indtrædelse begyndte jeg med Undskyldninger, som jeg besmykkede med Bekjendtskaber i Menigheden, og Enden derpaa, var at jeg bad om Post-Routen til Liverpool; denne blev mig strax dikteret af en Kalender, og jeg opskrev den i min Tegnebog, men man gjorde tillige det mig ubehagelige Spørgsmaal:

Paa hvad Maade jeg agtede at reise derhen? Til Fods, var mit Svar; og et Suk, jeg ei kunde undertrykke, ledsagede det. Imidlertid havde Mr. Ockely givet sin Kone et Vink, og hun gik ud. Saasnart vi vare ene, sagde han: „Min Herre! herfra over Leicester og Derby er der endnu 140 Miil til Liverpool; det er mig paafaldende, at en Mand, som De, om jeg endog kun vilde tage deres Statur i Betragtning, (min Høide er sex Fod, og min Korpulence forholdsmæssig hertil) gjør en saa lang Reise tilfods. Ruten, De i dette Øieblik har afskrevet, er vel ikke den eneste Aarsag, der skaffer mig den Ære, at De besøger mig. Tal frit! Saa aaben en Tilforekommenhed vækker altid Tillid hos mig; jeg fortalte ham nu min hele Historie i al Sandhed, og dulgte heller ikke vore Finanzers Tilstand. — Han hørte opmærksom paa Alt, rystede paa Hovedet, og sagde endelig med en gammel Prophets Værdighed: Min Herre! den Vei, De tager, vil neppe føre Dem til Ro og Lyksalighed. Vend om! Jeg vil paa min egen Bekostning bringe Dem tilbage til London. — Jeg takkede ham meget vørt for dette høimodige Tilbud, men gjentog tillige alle de Forbindtligheder, jeg skyldte Hollar, og forsikrede høit og helligt, at jeg ikke vilde forlade ham under disse Omstændigheder. Mr. Ockely svarede: at han selv om Aftenen vilde komme hen i det Gjæst-

giverhuus, vi vare tagne ind i, og at vi imidlertid skulde tære paa hans Pung derhenne.

Han kom Klokken syv; men desværre! gik det ogsaa denne Gang min Ven H. som flere Gange før; Herr Ockely fornærmede endog Velanstændigheden, og spurgte H. ved første Øiekast, om han ikke var en Jøde? Siden sagde han ham, at han ikke havde gode Tanker om ham, og gjentog mig sit Tilbud, med den udtrykkelige Betingelse, at jeg maatte skille mig fra dette Menneske: kun i dette Tilfælde vilde han gjøre alt Muligt for mig: men i modsat Fald end ikke det Ringeste andet, end betale hvad vi havde fortæret i Northampton. Alt dette sagde han paa reent Tydsk i Hollars Nærværelse, hvem denne uhøflige Epilog vakte saaledes af hans Phlegma: at han lyste et djævvt Anathema over Mr. Ockely og al Verdens Klerker. Mig var vistnok, saalænge jeg ingen fast Forsørgelse havde, og ikke uden med tomme Hænder kunde vende tilbage til min Familie, hvert Sted, hvor jeg kun kunde fortjene saa meget, jeg behøvede til Nødtørft, det kjæreste, men selv til at finde og erholde en saadan Plads behøvede jeg Midler, jeg fattedes. Jeg havde altsaa gjerne antaget Herr Ockelys Tilbud, og havde ved hans Bistand maaskee seet mig istand til at afvente Hertugindens Tilbagekomst til London: men jeg kunde ikke, uden at være utaknemme-

lig, skille mig fra Hollar, skjøndt jeg hver Dag meer og meer bemærkede, at jeg kun kunde gjøre lidet for ham. Indtil dette Øieblik var endnu intet Tilfælde indtruffet, hvor min større Erfaring og Menneskekundskab kunde have været mig selv og os begge til nogen væsentlig Nytte, vi vare tvertimod endog Begge ikke begavede med de Talenter, hvormed Lykkeriddere sædvanlig hjelpe sig gjennem Verden; og Herr H. lod mig mærke, at han havde tiltroet mig mere Dristighed og Paatrængenhed.

Tiende Kapitel.

Conventry.

Morgenen den 10de Juli forlod vi Northampton. Jeg, med en Slags Stumphed og Følesløshed, jeg ikke vel kan beskrive, men hvori mine Fødder ikke tage nogen Deel, da de vandrede saa hurtig afsted, at jeg undertiden maatte staae stille og vente paa Hollar, der endnu bestandig ikke kunde fordøie Herr Ockelys plumpe Aabenhjertighed, og brummede paa Præster og Sektirer. Jeg var ikke stemt, til at svare ham; og saaledes vandrede vi tilsomt frem vor jævne Vei, uden al Vedergvægelse; thi vi turde af gode Grunde ikke tage ind nogen Steder, og kom, efterat vi den Dag havde tilbagelagt tredive

engelske Miil, om Aftenen Klokken otte til Conventry.

Jeg var saa ganske forberedet paa alt Godt eller Ondt, der kunde møde os, at jeg uden al Betænkning, ligesom en anden Reisende, der har Penge nok, tog ind i et anseeligt Værtshuus, og krævede Mad, Drikke og Natteleie, uden at Værten indvendte Noget derimod. I den Mellemtid, at man tillavede os Noget, gik H. i en Have, der hørte til Huset; og jeg tog i Gjæstgiverens Stue Aviser, og satte mig til Vinduet dermed, da det allerede begyndte at blive mørkt. Imidlertid kom en anden Gentleman ind, satte sig ved det andet Vindue, og begyndte, at opgjøre en Regning, hvorved han udtalte Talene paa Tydsk. Jeg tiltalte ham altsaa paa Tydsk, og han yttrede megen Fornøielse, over at træffe en Landsmand, nævnede mig ogsaa strax sit Navn og Fædreland: han heed Beck og var fra Nordlingen. Jeg vidste, at der i denne Bye var en Boghandler af dette Navn, og spurgte „om det maaskee var ham?" hvortil han svarede nei; han ledede Samtalen hen paa noget andet, og gav mig siden tilkjende: at han i flere Aar havde været etableret i London som Merchant — Perfumer wholesale and Detail (Parfumhandler en gros og i Detail), og at han sammesteds havde sit eget Huus i Gaden St. Mary Axe. Trykte Billetter, som

han viiste mig, sagde det Samme. Naturligviis spurgte han mig ogsaa om mit Navn, og hvorhen jeg agtede mig, hvorpaa jeg opvartede ham med Historien om Dannemark, der ikke var brugt siden i Nimes. Derved kom vi i en lang Discurs; Værten kom ogsaa hen til os, og lod sig med opmærksomme Øren alle de Efterretninger atter fortælle paa Engelsk, som jeg forebragte paa Tydsk, og som jeg deels havde læst i offentlige Tidender, deels smykket med min egen Opfindelse. Nok, jeg bevægede mine Tilhørere, og vandt dem for mig. Værten gav allerede efter denne første Samtale Herr Beck et Vink, til at fraraade mig Reisen til Liverpool; og Beck selv blev saa venskabelig, at han behagede mig. Holtar kom nu ogsaa ud af Haven, jeg forestillede ham som min Reisefælle, og man var ligesaa høflig mod ham som mod mig. Imidlertid blev det Spisetid; Beck befoel, at anrette det, han havde bestilt, med paa vort Bord, at vi kunde spise i Selskab sammen; og der viiste sig nu et nyt Syn, jeg ikke havde formodet; Herr Becks Kone og Svigerinde satte sig nemlig ogsaa tilbords; begge disse bare deres Nations usvigelige Stempel paa deres Pande, og bekræftede med deres Tunge, at de vare tydske Jødinder. Men jeg overtydede mig derfor dog endnu ikke, at ogsaa Beck var en Jøde; thi hans Maal røbede intet deraf: men da vi spiste til Aften, aflag-

de han ved Desserten en Troesbekjendelse, der slet ikke levnede mig nogen Tvivl.

Der kom en Tallerken med Pærer, en paa denne Aarstid endnu sjelden Frugt, som vi beundrede. Herr Beck tog en af dem, lod sig bringe sin Hat, bad om Forladelse, og satte den et Par Minutter paa Hovedet, førend han begyndte at spise Pæren. Han mærkede maaskee, at dette forekom mig besynderligt, og holdt derfor følgende Prædiken: „De veed ikke, mine Herrer, hvad jeg i dette Øieblik har gjort for Dem. Det er nu engang ikke anderledes i Verden: Menneskene maae gjensidigen hjelpe hinanden, og vi Jøder er det især, der opretholde alle andre Nationer. Denne Pære skal være Beviis og Exempel herpaa. Da Skaberen skabte den første Pære, lyste han en Velsignelse over den, ligesom over alle andre Frugter, og befalede sit Folk, naar de ville spise en Pære, at de da først skulde udsige denne Velsignelse over den; og denne Velsignelse have alle andre Nationer at takke, at der endnu voxe Pærer, indtil den Dag i Dag. Spistes der i et eneste Minut nogensteds Pærer i Verden, og denne Velsignelse ikke tillige paa et andet Sted udtaltes af en Jøde: saa maatte øieblikkelig alle denne Jordklodes Pæretræer visne. De Christne drage altsaa den Fordeel af os: at de tage Deel i vor Velsignelse, og endnu kunne have og nyde Pærer,

Æbler og andre Frugter." — Bravo! Signore Beck! tænkte jeg ved mig selv; men jeg vilde ikke have modsagt ham, om han end havde forepræ̈diket mig Talmud og alle Rabinernes Fabler. Han var altsaa en Jøde, og kjøbte som en Saadan næste Morgen vort sidste Klenod, det allerede omtalte Halsspænde, af os; men ei paa jødisk Viis, i den Betydning, man ellers tager Ordet: thi han gav os tolv Shilling, hvilket i det mindste var det Dobbelte af dets sande Værdi. Han behandlede os overhovedet intet mindre end egennyttig, men venskabelig og deeltagende.

Natten mellem den 10de og 11te Juli var der endnu kommen en Engellænder fra London, og taget ind i dette Huus. Han viiste sig ved Frokosten; det var en anseelig Mand, i Dragt og Levemaade ganske efter den gammel engelske Viis; siden erfoer jeg, at han heed Priest, og var en Kræmmer fra Citty. Mr. Beck fortalte denne Nyankomne ved Frokosten de af mig nye bearbeidede og med betydelige Tilsætninger formerede danske Begivenheder, og forglemte ikke, troligen atter at fortælle den formeente Andeel, jeg og Hollar skulde have havt i dem, tilligemed vor Flugt fra Dannemark. Mr. Priest hørte paa alt Dette med Opmærksomhed, og gik strax efter Frokosten til Fabrikkerne, hvor han saa hurtigt expederede sine Forretninger,

at han kom tilbage en Time efter, og snakkede med os til Middagstid.

Paa Mr. Becks Indbydelse, der denne Dag tog os paa sin Regning, bleve vi i Conventry, og skulde have Anbefalingsskrivelser fra ham til Liverpool. Vi spiste om Middagen Alle ved et Bord; Beck med sine Damer, Priest, vi To og Værten. Der blev ikke talt om andet end vor Historie; og da Vinflasken efter Maden gik omkring, lod Priest gjennem Beck mig gjøre det Tilbud: „at jeg atter kunde reise til London med ham, han vilde der forestille mig for adskillige Lorder og andre store Mænd, han havde at gjøre med, og, hvis jeg vilde følge hans Raad, snart trække mig ud af al Elendighed; i ethvert Tilfælde maatte han fraraade mig at reise til Liverpool: da jeg af Mangel paa Sprogkundskab ikke kunde ansættes til nogen Post paa et Skib, og vilde ile min Ulykke imøde. Beck vilde ikke vise sig mindre høimodig, og lovede mig, i det Tilfælde, jeg vendte tilbage med Priest, Kost og Logis i sit Huus saalænge, til min Skjæbne forandrede sig. Jeg forkastede ikke disse Tilbud: da jeg troede, at de ogsaa strakte sig til Hollar, skjøndt han aldrig blev nævnet. Men han, der var tilstæde og hørte alt Dette, traadte endelig selv frem, og erklærede med en Bestemthed, jeg ikke havde tiltroet ham: at der for mig ei var

andet at gjøre, end at gjøre Brug af disse ærlige Menneskers Tilbud. Thi han havde paa denne Reise kun alt for tydeligt mærket, at jeg, af Kjærlighed til min Familie, med hver Miil, jeg fjernede mig længer fra den, stedse mere og mere tabte Modet, og at jeg overhovedet ikke besad de Egenskaber, der krævedes til, paa det Uvisse, at reise ud i Verden. Han havde fuldt og fast besluttet, ei at vende om, og fandt, at det var bedst for os Begge, at vi i Fremtiden ikke gjensidigen faldt hinanden længer til Byrde." Disse Ord foer mig gjennem Sjælen; vi fjernede os fra de Andre; jeg gav ham endnu alle de Penge, vi havde, de faa Shilling for Halsspændet, vi tog hjertelig Afskeed fra hinanden, og han gik bort, uden atter at vise sig for de andre Gjæster, som heller slet ikke spurgte efter ham. Hvad dette stakkels, mig uforglemmelige Menneske endnu fremdeles har udstaaet, vil det følgende Kapitel lære.

Neppe var det afgjort, at jeg skulde reise tilbage til London med Englænderen Prieft: før denne ganske høfligt bad mig, at kjøre iforveien med hans Fragtvogn, der nu strax skulde kjøre, og paa hvilken han, som jeg siden hørte, selv var kommen, til Daventry, og der oppebie Postkarethens Ankomst, med hvilken han kom bagefter. Af hvad Hensigt han lod mig gjøre dette Forspring, det kunde jeg dengang endnu ikke gjætte; men Mr. Beck

maatte vel allerede have en Ahnelse: thi da han tilstillede mig det Brev, der skulde skaffe mig Modtagelse i hans Huus i London, gav han mig tillige en Billet til Værten i den stumme Ko (dumb Kow) i Daventry; hvori han bad ham, at vække mig, naar Postkarethen kjørte igjennem. Det skeete da ogsaa; men — her mærkede jeg strax Uraad. Mr. Priest sov i Vognen, og var meget misfornøiet over, at man havde vækket ham; han lod mig en Plads anvise bagpaa Postkarethen. Og da vi tidligt havde skiftet Heste paa den anden Station fra Daventry, satte han sig i det Øieblik, Vognen kjørte, ind, og tilraabte mig: „Jeg kunde ikke længer kjøre med, og maatte hjelpe mig selv frem til London, der vilde han gjøre alt Muligt for mig." — Dermed kjørte han afsted, og overlod mig til min Skjæbne, uden at sige mig hvor han boede, eller at give mig nogen anden Adresse. Jeg blev staaende ganske bedøvet; alle nye Udsigter, hvormed man havde smigret mig, forsvandt; og jeg indsaae, at denne Mands Løfter i Conventry kun havde været Storpralerier, hvormed han havde villet gjøre sig vigtig for Beck, Damerne og Værten, — og Følgen har stadfæstet min Formodning; thi da jeg engang efter denne Tid mødte denne Priest i London paa Gaden, vilde han ikke kjende mig, før jeg sagde ham, at jeg ikke trængte til ham.

Hvad skulde jeg nu gjøre? Hvorhen skulde jeg vende mig? Tilbage til Conventry, eller fremad til London? — At indhente Hollar, paa hvem jeg endnu bestandig tænkte med Vemod, syntes mig umuligt. I London havde jeg det Beckske Huus, og kunde der oppebie Hertugindens Tilbagekomst; thi hende lovede jeg mig endnu bestandig ret noget Stort af, og Hertuginden af Bedford faldt mig slet ikke ind, ellers kunde det have ahnet mig, at jeg ikke havde nogen Lykke med Hertuginderne.

Jeg gik altsaa frem ad London til, uden selv kun at være Eier af en eneste Hvid, og naaede denne Dag, den 12te Juli, om Aftenen Værtshuset: den sorte Hest i Nimes, hvor de brave Gjæstgiverfolk boede. Manden var ikke hjemme, men Konen modtog mig atter med al Hjertelighed, og kom mig strax imøde med det venlige Velkommen: at jeg dennegang ikke maatte betragte hende som Værtinde, men som Veninde, og tage til Takke med det hos hende. Men ogsaa af hende maatte jeg høre, at det var hende kjært, at see mig uden min forrige Ledsager; thi hun og hendes Mand havde følt en Modbydelighed for dette Menneske.

Jeg tilbragte denne Aften meget tungsindig, uagtet denne gode Kones deeltagende, venskabelige Adfærd, og uagtet det lækkreste Aftensmaaltid, hvormed hun beværtede mig efter en saa streng Fastedag.

Min Familie vandt mig ifsinde; det nu nylig feilslagne Haab med Priest, Hollars Skjæbne, alt Dette, og selv min deeltagende Venindes Taarer, virkede saa heftigt paa min Sjæl: at jeg i det behageligste Selskab, jeg nogensinde mindes, gjorde den bedrøveligste Figur. Og nu — hvi kunde jeg ikke overtale mig til: af en Veninde som denne, der lagde mig Ordene i Munden, og som maaskee for den Kummers Skyld, hun saae paa min Pande, var bleven min Veninde, at laane et Par Guinéer, dem hun sikkert havde givet mig af et bedre Hjerte, end nogen Hertuginde i Verden, og med hvilke jeg havde stillet mine meest trykkende Sorger? — Jeg veed det ikke, og der vil forekomme flere saadanne Træk af min Karakteer, som jeg maa overlade Læseren selv at forklare. Men det kan jeg let forklare mig: at, naar der gives Mennesker, der af falsk Stolthed Intet kunne begjære, ere der ogsaa Andre i Verden, der af alt for stor Delicatesse Intet kunne tilbyde. Det var vistnok Tilfældet med denne Kone. Hendes forekommende Godhed forledede mig til Yttringer, der lode formode, at jeg ikke vilde modtage Noget; det betog os begge Modet, — hende, til at tilbyde mig Noget — og mig, til at begjære Noget.

Jeg tog allerede om Aftenen Afskeed fra denne gode Kone, fordi jeg vilde ile tidligere til London, end hun var vant at staae op. Jeg har ikke seet

hende igjen; men hendes Billede bliver dybt indprægget i min Sjæl, saalænge jeg lever. Omtrent fem eller sex Aar efter erkyndigede jeg mig om hende gjennem en Ven, jeg havde i London; og erfarede, at hendes første Mand var død omtrent 1774 eller 1775, og at hun atter var bleven givt i London; — hendes Navn veed jeg desværre ikke.

Denne Nat mødte mig endnu et komisk Optrin, hvilket jeg fortæller, fordi det kan tjene til en Gradmaaler for min daværende sørgmodige Tilstand. — Efter Midnat kom Stuepigen i Huset, et ret smukt Pigebarn, ganske i Negligée, ind i mit Sovekammer, slog mine Sengeforhæng tilside, og brugte intet andet Paaskud for sit Besøg, end at hun ganske naiv spurgte mig: „(For heavens sake, dear Sir!) for Himlens Skyld, kjære Herre! sig mig dog bare, hvad de endnu tilsidst vil begynde paa med den gode Dronning Mathilde?" Kjære Barn! det veed jeg ikke; men det veed jeg, at jeg i Dag ikke vil begynde paa Noget med dig; thi jeg er syg. — Efter denne Beskeed bortfjernede hun sig strax, og gjorde mig om Morgenen, da jeg endnu overdrog hende at hilse sin Madamme, just intet synderlig venligt Ansigt. Nogle Omstændigheder kunde forlede Læseren til at formode, at Konen havde de samme Hensigter som hendes Tærne; men jeg kan med Sandhed vidne, at hverken Ord eller Blik, der kunde

stadfæste denne Mening, nogensinde er undsluppen hende. Jeg var dog ingen ganske almindelig Kjender i denne Materie, og skulde sikkert have baaret mig ganske anderledes ad, om jeg havde mærket noget Saadant.

Jeg gik nu lige til London, hvor jeg endnu ankom i rette Tid, for at spise hos Fränkel, som jeg allerede engang har omtalt. Derom vil det tolvte Kapitel handle; det, som nu følger, er ene og allene bestemt for min Ven Hollar.

Ellevte Kapitel.

Hollars Historie.

Det forrige Kapitel har fortalt min Afskeed med Hollar, og han kommer nu ikke mere tilsyne i dette Værk; hvad jeg altsaa kan ordne af denne Mands Historie, som jeg skylder saa megen Tak, deels af hans egen, just ei meget snaksomme Mund, deels af hans efterladte Papirer, og endelig senere af Breve fra hans Broder og ham selv, det vil jeg endnu meddele her.

Hans Charakteer var god, hans Hjerte feilfrit. Tungt nok har han bødet for den lille Forfængelighed: at forestille en riig Planter. Havde han i rette Tid kunnet opoffre denne for en aabenhjertig Tillid, saa

skulde jeg aldrig have taalt, at han sank saa dybt. Hans Broder siger om ham i et Brev: „at hans Charakteer var tilbageholden, vidtudseende og ganske ærlig" i hvilken Beskrivelse jeg ogsaa er enig med ham, hvis jeg tør oversætte vidtudseende ved „riig paa ideale Forestillinger om en romanagtig Lykke." — H. var Søn af en Præst i Schwaben, og blev, da han endnu var ganske ung, ansat som Regnskabsfører hos En af de høiere Embedsmænd. Formodentlig var det Romaner, Reisebeskrivelser eller mundtlige Fabler og Fortællinger, der havde sat ham det i Hovedet: at blive riig ved lykkelige Tilfælde; enten det nu var ved at han fandt en Skat, eller ved Guldstøv fra Mexico, eller ved Arv efter en paa en øde Øe hedenfaren Robinson. Det var ham vel altsammen det Samme; kun syntes hans Fædreland ham for snevert til dette Øiemeed, og han greb Leiligheden at lade sig sende som Fuldmægtig for et adskillige Slægtninge af en riig, i Batavia afdød Landsmand, til Holland, og frasagde sig herover sit Embede. Til et saadant Ærinde duede han ikke, og har formodentlig udrettet lidet i denne Sag: thi han lod sig 1766 hverve som Soldat til Surinam, kun en kort Tid efter hans Ankomst til Amsterdam. Paa Reisen lærte han det hollandske Sprog, og da han skrev en god Haand, blev han i Paramaribo skreven ind i Civilrollen, og brugt paa Se-

cretariet, som Hollænderne kalde deres Cancellier. Der gjorde han Bekjendtskab med en vis Herr Bogel fra Amsterdam, der tilligemed sine Sødskende besad adskillige Plantager i Surinam, og hvem han ydede meget væsentlige Tjenester, i det han forfattede de Dokumenter, denne Herr B. nødvendigen brugte i en Proces med sin unge Kone. Disse Tjenester vare saameget desto vigtigere for B., og saa meget desto farligere for H., da Gouverneuren tog sig af den unge Kone, offentligen beskyttede hende mod sin Mand, og B. overhovedet kun havde faa Venner i Surinam. Jeg har megen Grund til at troe: at Herr Bogels Kone i Paramaribo ei var nogen anden, end den Madame B., som Herr Stedmann omtaler i sin Reise til Surinam, som Eierinde af den skjønne Slavinde, han elskede. Det forholde sig, som det vil — Herr B. fandt for godt, hemmeligt at forlade Surinam, og at begive sig til Holland. Til den Ende leiede han et fremmed, eller befragtede et, ham selv tilhørende, Skib, hvorpaa Herr B., hans Søster, en ung, endnu ugift Person, Herr Muzelius, paa Spindesiden en Onkel til Herr B., og vor H* indskibede sig i Foraaret 1771. De var i Junimaaned i Philadelphia og Neu-York, kom i Juli eller August til London, og skibede derfra over til Holland. Herr Muzelius var som Candidat i Theologien for mange Aar siden

reist til Surinam, havde der fundet Leilighed til at gifte sig med en riig Mulattinde, som eiede Plantager, og siden ikke videre befattet sig med Theologien. Han var altsaa dengang, han gjorde denne Reise med, en Mand til Aars. Under hvilke Betingelser B. havde taget H. med sig, kan jeg ikke erfare; men jeg finder i en af den Sidstnævntes Regninger, at han har fortæret 605 Gylden af sine egne Midler paa denne Tour, og jeg troer altsaa ikke, at han har havt fri Reise. Naar jeg nøie sammenholder og sammenligner alle Omstændigheder, saa synes det mig, at H. var forelsket i Mistreß Bøgel, for at behage hende var reist med, og har smigret sig med, at ægte hende: maaskee har man ogsaa skuffet ham med Forhaabninger. Som Elsker havde han et skarpt Syn, og opdagede paa Reisen en fortrolig Omgang mellem Myjuffroow og hendes Onkel M., hvilket nu vel ikke kunde behage ham, og forledede ham til et Skridt, der skilte ham fra denne Familie.

Jeg finder Herr H. i de første Maaneder af Aaret 1772, paa Brevadresser tituleret som Boghholder hos Herr Bøgel i Amsterdam; og som saadan er han, maaskee af Ærgrelse over feilslagen Kjærlighed, kommet paa den Tanke, at skrive et langt Brev til den Utroes Brødre, og deri aabenbare dem den forbudne Omgang med vedføiede Anmærkninger. Det optog Herrerne ikke paa det Bedste, de holdt det

for en Iversygs Bagvaskelse, og Herr H. forlod herover, frivillig eller tvungen, i Aprilmaaned deres Huus, og Skjæbnen bragte os nu sammen paa Sluppen Queen Charlotte.

Da jeg fandt Conceptet til Hollars Brev til Herrerne B. blandt hans Papirer, troede jeg, ligesaalidet som de, paa denne Historie; og tænkte ligeledes, Hollar havde ladet sig forblinde ved sin Lidenskab, og troet at see noget, som ikke fandt Sted: men jeg har ved min Efterforsken senere erfaret, at han har seet ganske klart. Myjuffroow B. har retfærdiggjort ham ved et levende Vidne; og da Herr M—s Mulattinde døde i Surinam, medens han var borte: saa kunde han endnu i Holland ægte sin elskede Niece, og tillige legitimere den unge Herr Søn og respective Fætter, per subsequens matrimonium. Hollar skrev før sin Afreise fra Amsterdam til En af sine Brødre, at det var hans Plan, atter at gaae til Amerika, og navnlig til Colonien Berbice; det maa han vel ogsaa have havt i Sinde, da hans ublide Skjæbne førte ham til mig, og med mig i den ulykkelige Forfatning, hvori vi skiltes fra hinanden i Conventry. Hans Skjæbne var endnu bestandig i femten Aar efter denne vor Adskillelse sørgelig nok. Jeg vil lade ham selv fortælle den, og tillige ved dette Brev fra ham, som jeg her meddeler uden al Forandring eller Sprogforbedring,

levere et Exempel paa: hvorledes man ved langt Ophold i fremmede Lande kan glemme sit Modersmaal. H. skrev før godt Tydsk. Hans sidste Brev til mig er dateret den 16de Februar 1788. Jeg har siden den Tid ei meer faaet Svar paa mine Breve, og veed altsaa ikke, om han lever endnu? Men er han endnu i Verden, og glæder sig ei ved bedre Kaar, saa skal han være velkommen, naar han vil komme til mig *).

---

*) Afskrift af et Brev fra Hollar til Forfatteren af nærværende Reise, dat. 30 Juli 1787.

Sir!

„Wenn ich die erste Nachricht von meinem Bruder erhielt, daß er Nachfrage um mich hatte von N*., worinne die Zeit unserer Trennung so nahe gemeldet war. Ich habe keinen Zweifel, es mußte Sie seyn, der sich nach mir erkundigte. Vielleicht die Ursache meiner so geschwinden Vermuthung war, daß Sie immer einen Theil meiner Gedanken und Erinnerungen ausmachten. Ich bewundere mit großer Dankbarkeit die göttliche Vorsehung, die Sie durch so manche Ohnfälle erhalten, wieder zu den Ihrigen gebracht hat, und nun so ferne für Sie gesorgt, daß Sie ein gemächliches, obschon nicht überflüssiges, Leben haben, und ich wünsche Ihnen von allen meinen Herzen, Gesundheit und fernes Glück. Sie können sich leicht vorstellen, daß ich nicht weniger begierig bin denn Sie, Ihre Schicksale zu wissen, und da Sie mir eine Probe Ihrer unveränderten Freundschaft und guten Herzens gaben, bei der Nachfrage die Sie nach mir machten, wenn nach allem Augenschein ich nicht hoffen konnte, in meinem Leben wiederum von Ihnen zu hören (ich dancke Ihnen für die Gütigkeit sehr ernstlich); so will ich Ihnen gern gestehen, daß ich jetzo hoffe, Sie werden mir bald möglichst antworten und meine Curiosity zufrieden stel-

Tolvte Kapitel.

Fränkel.

Det var Eftermiddag, da jeg kom til London. Jeg ilede til Becks Bopæl paa St. Marie Axe,

---

len. Ich wollte lieber, daß wir zusammenkommen und unsere Schicksale uns erzählen könnten; ich würde etliche solche Tage sehr werth halten. Da aber die Hinderungen welche im Wege liegen, nicht leicht überstiegen seyn, ja es ganz unmöglich machen, so muß ich mich eben zufrieden stellen, und mit der Erinnerung vergnügen, daß es ein Mal mein Glück war Ihro Bekanntschaft zu erwerben.

Ihnen eine weitläuftige Beschreibung meiner Begebenheiten zu geben von der Zeit an, daß wir das letzte Mal zusammen in Conventry waren, ist nicht wohl möglich, ich will Ihnen die Hauptumstände erzählen; viz; ich lief nach Liverpool in Hoffnung ein Schiff zu finden nach den Westindien zu gehen, blieb da ohngefähr drei Wochen fruchtlos, und mein Wirth der mir bisher kreditirte, wollte nun bezahlt seyn. Ich konnte es nicht thun, war genöthigt abzugehen, aber ließ zwei Hemden für Bezahlung, wanderte zu Fuß durch England und Schottland bis Edinburgh, und stand ungemein Mangel und Noth aus. In Glasgow ich fand einen Irländischen Kapitän, mit dem ich nach Dublin ging, von da reisete ich zu Fuß und ohne alle andere Speise denn Erdäpfel, ohngefähr zweihundert Meilen, bis ich nach Cork kam. Ich war nun im äußersten Elende; endlich ein Kapitän nahm mich mit ihm nach Bristol in England, und da ich arbeitete in einem Glashause vor ohngefähr sechs Wochen, meine Constitution war so ausgemergelt, daß ich wenig Kräfte übrig hätte, und nicht im Stande die Arbeit zu thun; ich war wiederum Discharged, ging denn nach Wales, kam ohngefähr in einem Monate wiederum zu Bristol ganz in Verzweiflung. Ich will nicht sagen was meine Resolution war, wenn ich am Aschmittwoch des Morgens aus Bristol ginge, ein Engländer der eine Manufactorie von Erdenwaaren

og maatte gaae gjennem den Gade, hvori Fränkel boede; jeg blev her anholdt af denne Mands Tjener,

---

für die Zuckerhäuser hatte, traf mich an, und offerirte mir mit ihm zu arbeiten; ich ergriff diese Gelegenheit mein Leben zu erhalten, und war da etwas mehr denn zwei Jahre, ging von da zu einem Zuckerhause in Bristol, wo nach ohngefähr sechs Wochen der Buchhalter starb, und da ich mich befliffen hatte, der englischen Sprache Meister zu werden, bekam Buchhalter, war in diesem Employ etwas mehr denn fünf Jahre und erspar-te mir etwas weniges, womit ich einen eigenen Handel anfing und sehr gutes Glück hatte, vor etlichen Jahren aber im letzten Spätjahre, wenn ich resolvirte nach Deutschland zu gehen, von dem was ich erworben hatte, mein Leben in Ruhe zu endigen; ich sammlete alle meine Habseligkeiten zusammen, und begab mich an Bord, ein großer Sturm überzog uns, das Schiff scheiterte und ich sahe alle meine Hoffnungen und die Arbeit und Sparsamkeit voriger Jahre auf ein Mal in der Tiefe begraben. Ich kam hier im Januario voriges Jahres, beraubt von allem und wiederum so arm als ich es verließ, vor ohngefähr 15 Jahren. Der Mangel den ich nun ausstehen mußte, fiel mir sehr schwer, endlich ich fand Employment als Unterschreiber in einer großen Eisen- und Zimmerhandlung, mein Salarium ist sehr geringe, kaum genug mich zu erhalten (Sie wissen, in England ist alles theuer) und hier muß ich nun stehen bis ich etwas besseres finde. Ich habe gleichwohlen noch Hoffnung, daß die göttliche Vorsehung für mich sorgen will; vor ungefähr zwei Jahren ich machte für Amuse-ment einen Versuch, Verdegreuse („Grünspan") von Kupfer zu präpariren, welches im Kleinen sehr wohl succedirte, meine damalige Situation gab mir weder Inclination noch Zeit, diese Invention zur völligen Perfection zu bringen, oder zum Nutzen anzuwenden, nun denke ich, sobald ich kann es zu thun, aber ich muß warten bis ich im Stande bin, gegenwärtig kann ich kaum einen Schilling, und ob die kleinste extraordinarie Expences fürfallen, gar nichts pro Woche darauf aus-legen und so meine Hoffnung darin etwas zu thun ist noch ferne ab, es wäre denn, ich könnte ein mehr vor-theilhaftes Employment kriegen."

og bedet at spise hos ham, da Maden allerede stod paa Bordet. Da jeg traadte ind, modtog Fränkel mig med de Ord: „Himmelen har i en lykkelig Time ført Dem gjennem denne Gade, thi vi har ikke altid saa god Mad som idag. Jeg saae mig om efter en Gjæst ud af Vinduet, da jeg, naar jeg har noget Godt, ikke kan nyde det alene. Da kom De spadserende, fuld af Støv og Smuds; uden Tvivl ogsaa hungrig

---

„Hier nun haben Sie ein aufrichtiges Epitome meines Lebens, welches ich noch Niemand bekannt gemacht habe. Es giebt mir ein Vergnügen, daß in Ihrem nächsten worinne Sie mir Ihre Zufälle berichten werden, ich erwarten kann, eine bessere und mehr erfreuliche Conclusion Ihrer Trübsale zu lesen; mag Providenz künftighin Sie segnen und das alte Proverb an Ihnen wahr werden: Acti labores jucundi.

Die Affaire des Herrn Muzelius und Miß Vögel war eine Neuigkeit zu mir, ich habe nichts mehr von ihnen gehört, seitdem ich von Holland kam, ob Sie etwas ferneres von ihnen wissen, ich bitte berichten Sie mich gelegentlich.

Es würde Ostentation oder mehr Schwachheit scheinen, Ihnen meine Dienste hier zu offeriren, nachdem ich Sie so offenherzig berichtet habe, wie es mit mir steht; doch, ob Ihr Amt oder die Geschäffte eines Ihrer Freundes etwas hier in England erforderten, das ich thun kann, sie mögen sich auf meine Dienstwilligkeit verlassen; ich muß Sie bitten mein inkorrect teutsch Schreiben zu vergeben, ich habe sehr wenig darin geschrieben seit sechzehn Jahren.

Ich befehle Sie dem Schutze des Allmächtigen, und mich Ihrer fernern Freundschaft und bin, ohne viele Complimente, aber mit so vielmehr Aufrichtigkeit

Dero

gehorsamer Diener

H.

og tørstig. Tag Plads; ved Flasken vil jeg høre paa Deres Eventyr, som Oppenheimer allerede har fortalt mig noget om. Vi har Viin, og paa min Sjæl! ingen daarlig. Burgunder, af en af Engellands største Mænds egen Kjelder, og denne Mad er ogsaa fra ham. „Mistreß Fränkel gjorde os Selskab. Min Vært lod sit uudtømmelige Lune frit Løb, og jeg var som i Himlen, over at jeg atter befandt mig mellem gode, mig bekjendte Mennesker, ved et godt Maaltid, uden at jeg havde nødig at sørge paa Betalingens Vegne. Burgunderen gjorde sin Virkning, og opmuntrede mig; jeg fortalte min hele Reise, thi det var ikke Folk, jeg havde nødig at undsee mig for; og medens vi saaledes spiste, drak og fortalte, og i et væk atter fyldte Glassene (thi den store Mand havde skikket sex Bouteiller af den bedste Burgunder) blev det Aften, og Fränkel maatte huse mig denne Nat, da det var for silde, at gaae tilfods til St. Marie Axe. Mistreß Fränkel var forlegen med, hvorledes vi skulde fordrive Tiden til det var Sengetid, og proponerede et L'hombrepartie, om det ogsaa skulde være om slet Intet. — „Ganske rigtig" sagde Fränkel, „thi vi kunne saa ikke vinde noget fra hinanden; men hvem vil betale Kortene? Jeg vil være Djævels, om vi alle Tre, og min Tjener Süßkind ovenikjøbet, kan bringe saamange rede Penge til Veie, som der hører til at kjøbe Kort for"

— og han havde Ret. Alt dette fortæller jeg, ikke, som noget Væsentligt, men fornemmelig, fordi jeg ved denne Sammenkomst med Fränkel fattede min første Idee til den Plan, jeg siden valgte. Fränkel raadede mig til, strax igjen at gaae hen i mit gamle Qvarteer til Quint, og slet ikke at stole paa Beck, derimod i alle Gader og Strædr at oppasse de Herrer Gesandtere, til hvem jeg havde bragt Breve med til London, og ei ophøre med at overhænge dem, for i det mindste at udpresse Reisepenge af dem til min Tilbagereise. Han vilde endogsaa lade min hele Historie indrykke i et af Dagbladene, og opfordre Hertugen af Northumberland, saavelsom de Ministre, jeg var anbefalet til, til atter at hjelpe mig ud af Engelland. Men for det første skulde jeg dog endnu engang tale alvorligt med Enhver af dem. Fränkel havde et forunderligt Talent, til at efterabe tydske Provinzialdialecter, især de østerrigske. „Min Herre" — sagde han — jeg beder Dem for Alting i Verden: aflæg, før De gaaer til noget Menneske, Udseendet af en Landstryger, som endnu hænger ved Dem. Med det Ansigt, De i Dag kom herind med, maa De ikke gaae til nogen Sjæl. Elendigheden staaer skrevet paa Deres Pande, ligesom Støvet sidder paa Deres Kjole; og slig en Skikkelse finder intetsteds Gehør; man søger at blive Dem qvit, endnu før De har begyndt at tale; og derpaa tilføiede han i den øster-

rigske Dialect: „Waschț's enkț, kampț's enk, betts a Vater unser, und dann gehts hin und bringts euwere Sach an, und stehts fest wie a Batterie Stöckl.“—*)

Mr. Fränkel (jeg troer, han heed Salomon til Fornavn) var fra Berlin, ser Fod to Tommer høi, vel proportioneret, og kunde dengang omtrent være halvtredsindstyve Aar. Han havde en god naturlig Forstand, et godt Hjerte, megen Vittighed og komisk Lune, og en særegen Gave til at fortælle godt; han havde reist meget, og var riig paa allehaande Anekdoter. Alle disse Egenskaber besad han endnu dengang, jeg lærte ham at kjende; men 30,000 Pund Sterling, som han havde besiddet, besad han ikke mere. Han var i Syvaarskrigen første Intendant over alle Lazarether ved den allierede Armee, og havde erhvervet sig en stor Formue, og levet paa en stor Fod. Hans Kone sagde mig, at hun var en Datter af den lutherske Superintendent von G., at hendes egen Fader havde viet hende til ham, uden at vide, at hans Svigerson var en Jøde. Han havde dengang, som Sengeleverandeur ved den engelske Armee, slaaet meget stort paa. Ingen havde antaget ham for en Jøde, og hun selv havde først i Engelland erfaret, at han ei var en Christen; men derfor ei ophørt, at elske ham. Denne gode Kone, der endnu ei var uden Yndigheder, arbeidede Dag

*) Vask Jer, kæm jer, bed et Fader vor, og forebring Jer Begjæring, og staae fast som Kanonen paa et Batterie.

og Nat, for at fortjene noget ved Naalen; thi paa det nær, bestod alle Mr. Fränkels Indkomster i det, hans Venner og Velyndere bragte eller skikkede ham i Huset; thi han selv gik ikke ud, uden om Søndagen, og det af de samme Aarsager, hvorfor Adgangen til ham var forbunden med saa mange Omstændigheder, som Optagelsen i en Frimurerloge. Man maatte passere gjennem tre Døre og et mørkt Kammer, førend man kom ind i hans Værelse; de første to Døre vare forsynede med smaa Luger, for at den udestaaende Gjæst kunde tages i Øiesyn: om han ikke muligen kom paa Rettens Vegne, for at bemægtige sig Herr Fränkels Person; thi Antallet af de Summer, han skyldte bort, heed Legio. — Desuagtet havde han dog altid Besøg, og det for det meeste af store og anseete Mænd, der gjerne hørte ham sladdre og apostrophere Regjeringen. Han sagde, han havde endnu 10,000 Pund Sterling tilgode paa sine Regninger fra Syvaarskrigen af Nationen, og vidste at give Tingen et saadant Anstrøg, at selv Parlamentslemmer af hans Bekjendtskab havde gjort Forestillinger derom paa hans Vegne, men forgjæves. Det engelske Sprog, saavelsom adskillige andre, talte han saa flydende, og han forstod saa godt at røre Englændernes Hjerter, og undsaae sig saa lidet for at bede, at jeg sjelden saae en Nobleman eller

Gentleman forlade ham, uden at han jo havde efterladt sig et Beviis paa engelsk Gavmildhed.

Og denne Mand er, omtrent to Aar efter min Afreise fra London, død paa Gaden, og det paa denne Maade: Fränkel var syg; Værten begjærede sin Leie, og vilde kaste ham ud af Huset; Mistreß Fränkel løb i denne Nød hurtig hen i en Silkehandel, hvor hun endnu havde Kredit, og tog Atlask for nogle Pund, for strax igjen at sælge det, og at tilfredsstille den haardhjertede Vært. Da hun kom tilbage, fandt hun sin Mands Seng, med ham i, paa Gaden, og ham rigtignok i den sidste Dødskamp, men dog endnu saa stærk, at han kunde erklære hende: at han ei vilde dø i en saadan Mands Huus, som den nærværende var, og havde derfor selv befalet, at man skulde bære ham ud paa Gaden — og derpaa døde han. — Endnu en Anekdote, som Beviis paa denne Mands Vis comica, som hans gamle Tjener Süßkind har fortalt mig. Han var engang i Prag, og havde mange Penge og Juveler hos sig; en Skakkerjøde vilde bestjæle ham, sneg sig, i det Fränkel fulgte En ned ad Trappen, ind i hans Værelse, og skjulte sig i et stort Klædeskab, da han vidste, at Fränkel snart gik ud. Men imidlertid kom der endnu en anden riig Jøde fra Frankfurt, for at besøge Fränkel; denne fortalte nu en Historie med saameget Lune og saa megen Efter-

abelse af bekjendte Jøders Stemmer, at den skjulte Gavtyv ei kunde bare sig for at skoggerlee, og derved røbede sig selv.

Trettende Kapitel.

Afreise fra London.

Den 15de Juli var jeg første Gang i Herr Becks Huus i Gaden St. Marie Axe. — Har jeg nogensinde ønsket mig Malertalenter, saa var det nu, men kun Hogarths Pensel kunde nytte mig. Men da jeg hverken er Maler eller god Fortæller, saa maa Læseren give Slip paa en træffende og fuldstændig Beskrivelse af det Værtskab, som jeg fandt i dette Huus.

Den første Modtagelse var ganske i sin Orden. Jeg fandt paa Gadedøren paa et velpoleret Messing-Skildt Navnet Moses Beck; jeg ringede paa; et ungt Menneske kom tilsyne, som jeg efter hans Adfærd og hans Dragt ansaae for Gaardskarlen, men som, efter hvad jeg siden hørte, var en nærpaarørende Herr Fætter af Herren i Huset; han førte mig ind i et Visitværelse i Stuetagen, som var ganske taaleligt møbleret; og faa Minutter efter viste Mistreß Noel sig, ogsaa en Svigerinde til Herr Beck, en ung, smuk Kone. Nogle Læsere mindes maaskee endnu en Noel, der trak Verden

om, og lod sig høre paa Pantalon;*) det var hendes Mand, og han var dengang fraværende.

Jeg gav hende Brevet fra hendes Svoger; hun læste det, studsede, og sagde endelig: „Jh nu, min Herre! De kan blive her, da min Svoger vil have det; vi skal see, hvorledes vi hjelpe os, til Mr. Beck kommer tilbage." — Nu lod hun mig være ene, og underrettede det øvrige Huusfinde om min Nærværelse, som jeg da ogsaa snart lærte at kjende. De bestod, foruden Mistreß Noel, i et Par store, stærke Løvmler, tydske Jsder og Fættere til Manden i Huset, i et Par store haandfaste christne Tjenestepiger, og i Herr Becks Børn — Drenge og Piger, hvoraf det ældste omtrent var ti Aar. Af de Parfum-Varer, de Billetter, Herr Beck uddeelte paa sin Reise, meldte om, var der hverken noget at see eller at lugte, hverken Wholesale (i det Store) eller Detail (i det Smaa); ja jeg troer ikke, at der paa det nær, der hørte til Mistreß Noels Toilette, var en Draabe eller mindste Korn i Huset, af Noget, der lignede Parfum, — Lugten vedbede snarere det Modsatte; Børnene vare snotte de og fnattede. Paa det anviiste Visitværelse nær, var der ingen menneskelig Bolig meer i Huset; de øvrige Stuer lignede Stalde, og indeholdt alt

*) Et Slags Klaveer, saaledes kaldet efter Opfinderen Pantaleon Hebestreit i Saxen.

muligt Snavs, som man til enhver Tid kan finde det hos de usleste tydske eller polske Jøder.

Jeg blev i den omtalte Conversationsstue, læste, skrev, og ventede taalmodig paa Middagsmaden, som i mange Huse først fremsættes Klokken sex; men i dette Huus, var, som jeg kunde formærke, slet ingen Time bestemt hertil; enhver levede paa sin egen Haand; Børnene løb i Kjøkkenet, og proppede sig med Jordæbler; Mistreß Noel havde endnu nogle Levninger fra forrige Dag, som hun fortærede paa sit Kammer, der var en Art Dueslag; mig værdigede ingen det Spørgsmaal: om jeg havde spiist? og meget mindre: om jeg vilde have noget at spise? — og saaledes varede det til om Aftenen Klokken otte, da alle Husets Folk, og endnu nogle Gjæster, forsamlede sig i det Værelse, hvor jeg var. Mistreß Noel spurgte mig: om jeg hele Tiden havde været hjemme, og da hun hørte, at jeg endnu ikke havde spiist noget, var hun saa artig, at lade hente for sex Pence Pickel Saumon (marineret Lax) til mig. Nu kom ogsaa en gammel Susanne-Broder, Mr. Jacobs, af Stammen Levi, der havde udkaaret sig en af de to Donnaer, som man havde foreslilt mig som Tjenestepiger, men hvilke, som jeg saae, havde Sæde og Stemme ved Siden af deres Herskab, til sin Susanna, uden at frygte for en lignende Skjæbne, som den, der vederfoer hans bibelske Forgænger. Da

den var slaaet elleve, yttrede jeg Lyst til at gaae til Sengs — og tænk engang, man viiste mig den Ære — at placere mig ved Siden af den ældste Herr Søn, der, ligesom hans Fader, heed Moses. Jeg protesterede paa det høitideligste derimod, og bad, om jeg maatte ligge paa Stolene i det Værelse, hvori vi var; — det blev afslaaet med den Beskeed, at der hele Natten skulde være Selskab i dette Værelse, som ei trængte til Vidner.

Det var den værste Nat i mit Liv. I en heed Sommernat under Tag med og ved Siden af en klodset Jødedreng. Jeg traf rigtig nok Anstalter, til at sikkre mig mod Smitte, og opreiste en Skillevæg mellem ham og mig; men en Legion Insekter, i forskjellig Uniform, lod sig ei forstyrre heraf, og jog mig snart ud af Sengen. Jeg satte mig paa en gammel Kiste, det eneste Stykke Møbel i dette Sovekammer, og var end ikke der sikkret for de omtalte Blodsugere, som imidlertid paa ingen Maade forstyrrede den yngre Herr Moses Becks Søvn. Hans Hoved og Legeme hvilede blidt, kun hans Hænder og Regle var i en uafbrudt Bevægelse. Tidlig om Morgenen, saasnart kun Nogen rørte sig i Huset, tog jeg Flugten, og retirerede til min Ven Quint.

Med Herr Beck talte jeg endnu et Par Gange efter hans Hjemkomst; han var endnu bestandig meget venskabelig, men — han kunde ei give mig noget

bedre Qvarteer, end sit eget, og ei noget at spise, uden naar han selv havde noget. Mr. Priest og Herr Beck leve længe! Dem takker jeg at jeg vendte tilbage fra Conventry.

Mr. Quint modtog mig ret venligt; hans første Ord var: „Jeg veed Alt, men, naar De i Aften kommer i Klubben, maa De standhaftigen vedblive at benægte." — Hvilket da min kjære Quint? — Jh nu, at De har gaaet tilfods paa Landeveien; min Naboe Jackson, den Lommel, har seet Dem og Hollar vandre sammen bag St. Albans." Det var altsaa allerede forraadet. Men Quint betragtede det fra den bedste Side; han troede, at jeg havde paataget mig denne Spadseretour, for med mindst Bekostning at skaffe mig H* fra Halsen, og roste mig derfor; thi hans Modbydelighed for dette Menneske var uudslukkelig. Jeg havde rigtignok aldrig sagt ham, at jeg levede paa Hollars Bekostning, men vel hundrede Gange høit og helligt forsikkret ham, at Hollar ei levede paa min, men ei udrettet noget dermed; Quint paastod, at dette Menneske aldrig i sine Dage kunde have været Eier af hundrede Guinéer; og loe mig ud, naar jeg vilde snakke om Besiddelser i Surinam; kort sagt, al den Umage, jeg gjorde mig, for at forsvare en Mands Ære, som jeg skyldte saa mange Forbindtligheder, var spildt paa Quint. Derimod tilstod han nu aa-

benhjertig, at have sporet Pengemangel hos mig, og tilføiede: „saalænge H. havde været hos mig, havde han ei villet tilbyde mig noget, om vi end Begge havde maattet sulte ihjel: men nu kunde jeg alletider gjøre Regning paa et Par Guinéer, naar jeg trængte til dem." Dette Tilbud benyttede jeg paa Stedet, og tog saa mange Penge af Quint, som jeg behøvede, til at indløse vore pantsatte Sager med. Heraf følgte jeg ved Oppenheimers Hjelp saa meget: at jeg endnu beholdt nogle Guinéer tilovers, og at jeg beholdt min Vadsæk forsynet med saa mange Klæder og saa meget Linned, som jeg behøvede, for paa ethvert Sted at kunne vise mig med Anstand. Imidlertid kom jeg dog endnu ved min Afreise fra London, ifølge den Qvittering, jeg har for mig, til at skylde Mr. Quint syv Pund og tretten Shilling for Huusleie; men disse Penge sendte jeg over til ham, endnu før Aaret 1772 var udløben, og fik derfor den omtalte Qvittering, tilligemed et meget forbindtligt Brev fra ham. Jeg renfede mig nu fra det Smuds, der hængte ved mig fra Reisen og det Beckske Huus, og tabte efterhaanden det landstrygeragtige Udseende, Fränkel havde dadlet hos mig. Min Virksomhed kom nu atter tilbage, Sjæl og Legeme satte sig i Bevægelse, og begyndte at stræbe efter Hjelp. Først gjorde jeg endnu engang Runden til Northumberlands

Palai, og til de fortræffelige Herrer Gesandtere; — men det var overalt endnu ved det Gamle — ingen Breve — ingen Efterretning — Ingen hjemme — ingen Audientse o. s. v. lige til den 26de Juli, da jeg traf Comte de Guines hjemme, og ligesaadan fandet som før. Han erindrede mig om sin Spaadom, at jeg ei havde noget Svar at haabe af Hertuginden, og tilbød mig paa ny Anbefalingsskrivelser til Paris. Disse tog jeg imod, og fik faa Dage efter et Brev: A Monsieur Gérard, Chef du Bureau des affaires étrangéres, à Versailles. Hvorledes jeg vilde komme derhen, det vidste jeg rigtignok endnu ikke — men jeg blev en af mine Grundsætninger tro, der upaatvivlelig i det Hele er rigtig, og især dengang maatte faae Overvægten over alle Betænkeligheder hos mig. Jeg lod mig nemlig ikke mærke det Allerringeste med, at jeg i nogen Henseende manglede Midler til at leve af eller reise for. Der er en meget stor Forskjel paa, at vise sig for Nogen som en fattig Djævel, og som en saadan, at anbefales til Andre: eller som et Menneske, om hvem man ei veed, om han er i de Omstændigheder, at han maa lade sig Alt behage? Jeg var saa vis paa at synke i Grevens Agtelse, naar jeg lod mig mærke med min Armod for ham, at jeg ikke vilde have modtaget noget af ham, om han ogsaa ubedet, under Tittel af en Foræring, vilde

have tilbudt mig noget. Den Fasthed, hvormed jeg vedblev at hylde denne Grundsætning, og at vedligeholde anstændig Dragt og Linned, har gjort mig stor Tjeneste, og fik dengang endnu mere Kraft hos mig, da jeg ved Reisen til og fra Conventry, af Erfaring havde lært: at en Mand med et Legeme, der er sex Fod høit, og er sund og rask, selv ved ringe Kost kan reise halvtredsindstyve Miil tilfods, uden at dse deraf.

Greven lod mig læse Brevet til Mr. Gerard; det var som jeg ønskede det. „Jeg blev anbefalet, som En til Hans Majestæts Tjeneste i mangehaande Fag duelig Mand, mine Kundskaber om forskjellige Hoffer bleve roste, og angivet i Forhold til Grevens Erfaringer: han havde allerede kjendt mig i nogen Tid, og haabede, at jeg vilde gjøre hans Anbefaling Ære." Forneden stod nogle Linier Chiffre.

Det var altsaa nu mit hele Haab, og mit hele Pengebehold var noget over to Guinéer, hvormed jeg haabede at kunne naae til Paris.

Jeg sendte min Vadsæk med Postkarethen iforveien til Dover, og gav mig den tredie August atter paa Vei, med en Skjorte og en Nathue i Lommen, uden at tage Afskeed med Quint; thi jeg vidste, at han havde ei ladet mig gaae. Fra London til Dover var jeg kun en Nat underveis, og ankom der lykkeligt og uden alle Fataliteter.

Fjortende Kapitel.

Reise fra Dover til Paris.

Fra London til Dover havde jeg omtrent fortæret fire Shilling; her havde jeg sex Shilling at betale i Fragt for min Vadsæk, og det var ikke nok dermed; Vadsækken skulde bringes til Toldboden, og der fortoldes med andre sex Shilling. — Overfarten til Calais kostede ogsaa en halv Guinée. Vind og Veir var gunstigt, og vi kom derover i omtrent 4 Timer; og da vi ikke var langt fra Land, kom der Baade, for at afhente Passagererne og deres Bagage: fordi man forelsi os, at Skibet ikke kom til at lægge til her, men ved Dünkirken. Dette Postskript til Overfarten kostede ogsaa tre Livres de France. Saasnart vi kom iland, bemægtigede et Par Karle sig min Vadsæk, som En meget godt kunde have taget paa Nakken, og bar den ind i et anseeligt Gjæstgiversted, begjærede der med al fransk Høflighed tre Livres for deres Umage, og fik dennegang af mig med tydsk Grovhed kun en Livre; men jeg var ikke sluppet med den, om jeg ikke havde ladet min Uniform, som jeg bar under min Frakke, skimte frem.

Man underrettede mig om, at jeg endnu i Dag maatte lade min Vadsæk bringe paa Diligencen, hvis den næste Morgen skulde afgaae med samme til Pa-

ris; saasnart jeg havde afgjort dette Ærinde, som atter var forbundet med nogle Omkostninger, forsøiede jeg mig meget tilfreds fra Diligencens Bureau tilbage til mit Hotel: fordi man der havde sagt mig, at jeg i Paris kunde afhente min Vadsæk au grand Cerf, fauxbourg St. Denis. Denne Grand Cerf tilintetgjorde den store Bekymring hos mig, for hvor jeg skulde tage ind i Paris? thi jeg tænkte mig den store Hjort der som en levende Gjæstgivergaard, hvor det blotte Syn af min Vadsæk vilde skaffe mig Kredit i de første Dage.

Huset i Calais, hvor man uspurgt havde ført mig ind i, heed: la Cour de Londres, lige tæt ved den, af Sternes Reiser saa bekjendte Herr Pierre Dessein. Værten, Herr J. O. Dwyer, kalder det paa sine Adresser: „A most elegant and well fournished House, with the best Larder the Town can afford.“ — Jeg har intet derimod, men saa lidet jeg ogsaa gjorde Brug af dette Larder (Forraad af Spisevarer), maatte jeg dog den sjette August, da jeg om Morgenen tog fra Calais, betale 5 Livres 13 Sous, og fandt nu, efter nøie Undersøgelse, i min Pung ikke mere end 3 Livres 10 Sous til Rest. Med disse vandrede jeg til Boulogne, og ankom der om Aftenen, just da hele denne Byes skjønne Verden var forsamlet paa en stor, meget behagelig Spadseregang udenfor

Byen. Jeg satte mig der, midt iblandt dem, paa en Bænk, og saae med et tungt Hjerte næsten alle Mennesker gaae muntre og lystige forbi mig frem og tilbage. Men — blandt dem Alle ikke en Sjæl, der var saa patriarkalsk sindet at nøde mig til sig, og tilbyde mig et Fodbad, noget Bagværk og en Kalvesteeg, som i gamle Dage Lot og Abraham. Jeg vilde altsaa kun ryste Støvet af Fødderne her, gaae videre, og paa hiin Side Byen udsøge mig et Leie i en Høestak eller en Høse: men saa stod der en Gjæstgiverske udenfor sin Dør, og gjorde mig med megen Høflighed opmærksom paa, „at der hang et Uveir over Hovedet paa os, og det vilde jeg dog vel ikke udsætte mig for, men jeg burde dog heller tage ind til hende." — Hvad kunde jeg gjøre? en saa artig Kompliment af en Kone, som just ikke var hæslig, overveiede de andre Betænkeligheder; jeg traadte ind, forfriskede mig med en Bouteille Viin, Salat og Æg, og sov her for sidste Gang paa en Matradse blidt og roligt til om Morgenen tidlig Klokken 6. Da jeg havde afgjort min Regning, beholdt jeg endnu 1 Livre 6 Sous tilbage, og nu var det Tid, for Alvor at tænke paa at holde godt Huus; thi jeg havde endnu et godt Stykke Vei til Paris; 52 Lieues de France, hvilket vel omtrent kan anslaaes til en 26 til 28 tydske Mile. Jeg blottede mig her med Forsæt for alle rede Penge, for alde-

les ikke mere at udsætte mig for den Fristelse, at tage ind nogetsteds; for mine overblevne Penge kjøbte jeg mig Brød og noget Vineddike, som Værtinden gav mig en lille Flaske til, for i Nødsfald at kunne lædske mig dermed i den stærke Hede; jeg forsynede mig ogsaa med et Glas, til at øse Vand med, og resignerede nu paa al menneskelig Hjelp lige til Paris.

Jeg foretog mig nu, at inddele mit Brød saaledes, som Skipperne Tvebakkerne, naar det kniber paa Levnetsmidler; altid lige at følge Landeveien, ei henvende mig til noget Menneske, som ikke selv opfordrede mig, og at lade det komme an paa, hvor længe mine Kræfter vilde holde det ud. Skulde jeg blive saa svag, at jeg ikke kunde naae videre, saa vilde jeg lægge mig ned paa den Plet, hvor dette Tilfælde indtraf, og roligen oppebie hvad der videre vilde skee.

Dette mit Forsæt har jeg, for saavidt de paafølgende Omstændigheder krævede det, troligen udført, og fra Boulogne til Paris kun indladt mig i en formelig Samtale med tre Mennesker, blandt hvilke der var En, hvem jeg skal takke og ære mit hele Liv. Man maa ikke forstaae dette saaledes, at jeg havde fraſagt mig al Brugen af mine Taleredskaber. — Heden var stor, og mit tunge, med to Kjoler beklædte, Legeme fandt ikke Kilder overalt paa Chausséen; jeg

begjærte altsaa, naar jeg gik gjennem Landsbyer, og saae Mennesker, undertiden et Glas Vand, og fik det altetider med stor Beredvillighed; blev heller intetsteds i Frankrig, som i England, udleet over min Reisen tilfods, men behandlet med den største Høflighed; man gav mig overalt hvad jeg forlangte, og kunde rigtig nok uden paa mig ikke see, at jeg kun drak Vand, fordi jeg ikke kunde betale nogen Viin, og ei gik ind i noget Værtshuus, fordi jeg ingen Penge havde. Desuden badede jeg mig ogsaa, naar jeg fandt Leilighed dertil, og tørrede skifteviis mine to Skjorter.

Jeg gik denne Dag, den 7de August, til Egnen Montreuil, hvor jeg overnattede paa en Høe. Da jeg paa denne Dagreise i Middagstimen fortærede den første tilskaarne Portion af mit Brød, og jeg til den Ende vilde sætte mig ved en klar Solvbæk, som jeg blev vaer fra en Bro af, fandt jeg der en Kammerat, der, ligesom jeg, fortærede et, rigtignok større, men endnu langt sortere Stykke Brød end mit, og øste sig Vand dertil med et Træbæger. Solamen miseris, socios habere malorum!*) Manden indlod sig i en Samtale med mig, sagde, at han var fra Sames, havde Veiarbeide

*) En Trøst for de Ulykkelige, at have Deeltagere i deres Ulykke.

paa Chausséen, og at han nu just holdt sin Middags-hvile. Det var ganske sandsynligt. Men han maatte nok frygte for, at jeg skulde lade mig forlede af Skinnet til at troe, at hans Maaltider daglig bestode i Brød og Vand; derom vilde han dog give mig en bedre Underretning, og gjorde mig en ret lækker Beskrivelse over de fede Gilder, han og hans fornemme Venner i Sames pleiede at gjøre for hverandre hver Aften. Den ene var Huissier, den anden Concierge, den tredie Marguillier o. s. v. Og i denne fattige Dagleier var maaskee et af de største Genier for Digtekunsten skjult: thi saa malerisk og levende, som han, under Nydelsen af sit sorte Brød, forstod at beskrive Skikkelsen og Smagen af en Ragout af unge Kaniner, en Poulard med Østerssauce, smaa Posteier og stegte Agerhøns, har jeg ingensinde hverken læst eller hørt. Han gik fra Spiserne over til de kostelige Vine, som han og hans Venner, foruden den sædvanlige Bordvin, pleiede at drikke, vidste at give dem alle deres rette Navne, og bragte omsider ved Desserten mine Tænder til saaledes at løbe i Vand med en fortræffelig saftig Melon: at jeg beklagede mig og ham, fordi vi ikke havde eller kunde haabe noget af alt Dette denne Middag. Cela ne fait rien, Monsieur! si vous voulez être de la partie, vous n'avez que rester ici jusqu'au soir, je reviendrois alors vous

prendre avec moi. *) Jeg betakkede mig høfligt derfor, og fortsatte min Reise. Den 8de laa jeg ved Abbeville atter under fri Himmel, og gik den næste Morgen omtrent Klokken 11 gjennem den eneste Gade i en lang Bye, hvor jeg fandt en Mand ved sin Dør, der førte ligefra Gaden ind i hans Dagligstue. Denne Mand bad jeg om et Glas Vand; han nødede mig til at gaae ind, lagde stiltiende en grov Dug paa Bordet, satte Ost, Smør, Brød og et Kruus Æbleviin derpaa, og bad mig, at tage til Takke. Denne ærlige Franskmand var en Snedker, hvis Kone først var død for nogle Uger siden, og som med tre smaa Børn, af hvilke det ældste var fem Aar, ene fortsatte sin Huusholdning. — Der var et Bogskab hos ham, hvori der stod lutter enkelte Dele af franske Oversættelser, som: af Amyots Plutark, af D'Ablancourts Tacitus, af Madam Daciers Homer ɔc., hvilke han havde læst alle tilhobe, og næsten kunde udenad. Artes emolliunt mores. **) Maatte dog denne gode Mand i det mindste være saa bekjendt i Verden, som en anden fransk Snedker, Maitre Adam! — Jeg spurgte ham ikke om hans Navn, thi jeg kunde dengang ikke

*) Det gjør intet til Sagen, min Herre! hvis De vil gjøre Selskab, behøver De blot at opholde Dem her til i Aften, jeg skal da komme tilbage og tage Dem med mig.

**) Videnskaberne forædle Sæderne.

drømme om, at jeg vilde finde Leilighed, til offentlig at omtale ham; men hans Minde vil aldrig udslettes hos mig. Det var to af de Mennesker, som jeg talte med paa denne Reise; med det tredie stødte jeg sammen, om jeg mindes ret, bagved Anteuil. Jeg havde den 9de taget mit sædvanlige Natteleie bagved Bois, og kom den 10de om Middagen til et Abbedie, eller et Kloster, der havde en deilig Beliggenhed. Fra den, i en ædel Stiil opbygte, Front af Hovedbygningen, hvilede mellem gamle Lindetræer et Tag paa Piller, hvorunder der stod en muret Brønd, omgivet af Steenbænke og Borde, Gulvet var belagt med Qvaderstene. Her vilde jeg drikke og hvile ud, og traf der et Menneske, der, som jeg siden saae, var en Fodreisende, ligesom jeg; men vandrede ad den Vei, hvor jeg kom fra. Dette Menneske havde just fortæret sin Middagsmad, og puttede et Stykke Hvedebrød, han havde levnet, i Lommen, tog de Skaaler, han havde tømt, og bar dem til Abbediet, ringede paa, og en Klosterbroder kom og tog imod dem. Nu kom han igjen til Brønden, satte sig ved Siden af mig, tog sit Uhr op af Lommen, besaae det, og spurgte mig omsider, da han saae, at jeg ikke havde ifinde at begynde paa en Samtale, paa engelsk: Om jeg var en Engellænder? Mit Svar overtydede ham om det Modsatte; altsaa spurgte han videre: Men De er dog ingen Franskmand?

„Nei, Sir! jeg er en Tydsker.“ — Meget vel! Veed De hvad min Herre! Klerkerne i Frankrig maa man ei skjænke noget. Seer De! jeg har Penge „(i det han sagde dette, tog han en Pung frem, hvori der kunde være tolv til femten Louisdorer)“ men naar jeg gaaer forbi et Kloster, saa lader jeg mig bespise, og sparer mine Penge; det er Klerkernes Pligt, og de Skurker er dog ei nyttige til nogen anden Ting i Verden.“ — Det var nu et Vink, jeg i første Øieblik lagde mig meget paa Hjerte, og strax havde isinde at benytte. Engellænderen var neppe afsted, før jeg gik til den Port, hvor han havde afleveret Skaalerne — men — der stod jeg — strakte vel tyve Gange Haanden ud for at ringe, og tog den ogsaa ligesaa mange Gange tilbage, fordi det var mig en Umulighed. Jeg betoges af en utidig Undseelse; for min daværende Tilstand en sand mauvaise honte, der ængstede mig indvortes, og bandt Hænderne paa mig. Jeg gik atter til Brønden, foreprædikede mig Alt, hvad Fornuften kunde anføre til min Maves Bedste: Usandsynligheden, at kunne holde ud til Paris — de gunstige Omstændigheder, at der ei var noget Menneske tilstæde, at Munkene ikke kjendte mig, og aldrig meer fik mig at see. — Alt forgjæves! Jeg gik vel endnu nogle Gange til Porten, men der kom ingen ud, og det var mig umuligt at trække i Klokken. — Denne Strid med

mig selv, og denne Ubestemthed varede saalænge, til Klosteruhret slog to. Nu, tænkte jeg, er der saa intet meer at udrette; Spisetiden er forbi. Jeg var mere glad end utilfreds herover, og gik min Kaas, atter ud paa Landeveien, som jeg denne Dag vandrede et Stykke længer paa end til Beauvais, og slumrede, uden Trykken i Maven, blidelig ind i en gjæstfri Hæse. De Bebreidelser, jeg paa Veien gjorde mig til Tidsfordriv, vare omtrent følgende: „Altsaa er det ganske et og det samme, om Du reiser gjennem en Sandørken i Arabien, eller gjennem et cultiveret, folkerigt Land? Hvor mangen Reisende i Orienten priser sig lykkelig, naar han kun støder paa en beboet By, om han end ei havde en Sous hos sig; og Du gaaer daglig gjennem tyve Stæder og Byer, hvor der er Overflødighed, som Du, et trængende Menneske, har Krav paa, og Du vil ikke gjøre det gjeldende? Jeg kaldte min Adfærd taabelig, spurgte mig: Hvi jeg kunde begjære et Glas Vand, og ikke Brød? Hvi jeg skriftlig kunde bede en Hertuginde af Bedford om en Guinée, og mundtlig ei en Munk om en Tallerken Suppe? — Jeg indsaae heel vel, at jeg havde Uret, men fandt ogsaa, at Modbydeligheden maatte være meget mægtig i mig, siden Hunger og Tørst ei kunde overvælde den; jeg sammenlignede den med den physiske Væmmelse for et Lægemiddel, der ofte heller ikke kan overvindes,

om man end er nok saa klart overbeviist om Midlets lægende Kraft.

Denne Aften, den 10de August, nød jeg min sidste Bid Brød, og Morgenen derpaa, i Blainville, den sidste Draabe Eddike. Jeg indrettede mig nu paa, i Dag, Tirsdagen den 11te August, at indtræffe i Paris, og det med Forsæt noget silde: fordi jeg vilde drage ligesaa incognito ind i Landets Hovedstad, som jeg hidtil havde reist, og som afgjort forudsatte, at i en Stad som Paris, i Gjæstgivergaarden au grand Cerf, Alt endnu maatte være ganske muntert og levende ved Midnatstide.

Femtende Kapitel.

Paris.

Jeg havde paa denne Dag, den 11te August, gjort en, for mine udtømte Kræfter, temmelig forceret Dagreise, og kom, med en endnu fastende Mave, om Natten Klokken 11 til Paris; uden, som man beskylder Prinds Monaco for, ved min Indtrædelse at formode, at de mange Laterner skulde forestille en Illumination til min Modtagelse. For et Menneske, der holder sit Indtog med Extrapost, naar han har spiist til Middag i Blainville eller Beaumont, kan denne natlige Oplysning vel være et herligt Syn; men mig var det dennegang mere at gjøre om Utile

end Jucundum,*) og jeg glædede mig hjertelig over, at jeg ikke havde nødig at rave om i Mørke, for at finde den saa længe ønskede Grand Cerf. Enhver jeg mødte, viste mig avec plaisir tilrette, og jeg kom til dette Huus, just da Klokken slog halv tolv. Jeg studsede over, ei at see Lys i noget Vindue; alle Døre lukkede, ingen Klokkestreng — ingen Hammer. — Der blev følgelig taget en Steen, og dundret dygtigt paa den store Port, thi jeg fandt ikke nogen anden Dør. Jeg kunde vel have dundret saaledes en god halv Time, og det saa eftertrykkeligt, at mange Forbigaaende stode stille — da kom omsider en Gaardskarl tilsyne, som lukkede op, og, efterat han havde hørt min Begjæring om at blive indladt i Huset, strax lukkede i igjen, med den Beskeed: at her ei var noget Herberge, men kun et Bureau for adskillige Diligencer. — En smuk Sentenz for et Menneske i mine Omstændigheder! Der gik endnu af og til Folk paa Gaden; jeg spurgte efter et Værtshuus? Man vidste af intet at sige her i dette Terrain. Nogle snakkede om Chambres garnies ikke langt fra Grand Cerf; men enhver undskyldte sig for at give nærmere Underretning, med at det var saa seent paa Natten. Jeg beholdt imidlertid min Plads, fjernede mig ikke fra Huset, hvori min Vadsæk befandt sig, og satte mig ikke langt derfra paa

*) Det Nyttige med det Behagelige.

en Steen. Imidlertid lod Patrouiller sig høre i Nærheden; jeg forberedede mig paa, at blive examineret af den ene eller den anden, og opfandt paa Stedet en Fabel, der ogsaa syntes mig anvendelig paa det Huus, jeg skulde tage ind i. Jeg havde paa min Vandring bemærket en Transport engelske Heste, som, for Hedens Skyld, kun blev ført om Natten; jeg vilde altsaa foregive: at jeg var ankommen med en saadan Transport, Hestene var gaaet længer end til Paris, og jeg havde ladet mig sætte af her. Neppe var jeg færdig med denne Opfindelse, før den ogsaa med det bedste Held blev bundet Vedkommende paa Ærmet.

Dagen begyndte allerede at grye, da et Menneske med en Lygte gik saa tæt forbi mig, at han stødte paa mig, og blev forskrækket. Jeg beroligede ham, ved at fortælle ham, hvad jeg nu nys havde fundet paa, og traf til al Lykke en Mand, som det interesserede. Han var Rideknegt hos en Herre, der selv havde engelske Heste, og skulde samme Morgen Klokken 4 ride ud med ham; han havde denne Nat sovet hos sin Kone, der boede et langt Stykke fra hans Herre, og vilde just nu gaae hen i Stalden, for at foere og opsadle Hestene. Min Historie med den engelske Transport Heste, forekom ham saa naturlig, at han ei nærede den ringeste Tvivl derom; han vidste tvertimod Alt, hvad jeg selv ikke vidste,

nemlig: hvem Hestene tilhørte, og i hvilken Provinds de blev ført hen. Han antog mig for en Engellænder, og tilbød sig, at vise mig et engelsk Værtshuus, skjøndt han havde sin Herres Unaade at frygte, naar han forsømte saa megen Tid. Men da han hørte, at jeg var en Tydsker, saa var det hans Kjørere, da han vidste et tydsk Herberg, som laa nærmere; endskjøndt der ogsaa endnu var et temmeligt Stykke Vei til Rue des vieux Augustins, hvor han førte mig hen. Han bankede selv paa, og sagde gjennem Døren: „at en tydsk Herre, der for lidt siden var kommen til Byen med engelske Heste, vilde logere her;" og derpaa rekommanderede han sig. Derpaa hørte jeg indenfor en Samtale af Tydskere fra meer end een Provinds. Man lukkede mig ind, bragte mig op under Taget, og anviiste mig blandt tyve, af andre allerede optagne Senge, et Leie, som hverken var blødt eller reenligt, og paa hvilket jeg, uagtet al min Træthed, ei kunde lukke et Øie. Men det varede ikke længe; thi efter Klokken 4 var i dette almindelige Sovekammer allerede Alt i Bevægelse. Mine Sovekammerater var allesammen Haandværkssvende, som havde leiet sig her Nattely paa en Maaned; og som, fordi de tidligt maatte gaae paa Værkstedet til deres Arbeide, stode aarle op, klædte sig paa, og rakte hinanden hjelpsom Haand ved Morgentoilettet. Til andre kom der en

Friseur, der ogsaa nærmede sig til min Seng, og spurgte: om han skulde komme senere op ad Dagen? Jeg bestilte ham til mig, og yttrede tillige min Utilfredshed med det Leie, man havde anviist mig og det Selskab, man havde bragt mig i. Det tog han sig meget nær, undskyldte Forseelsen, som kun min sildige natlige Ankomst maatte have foraarsaget, og sagde: Mr. Meier, Værten, en Schweitzer, hans Landsmand, var en tres galant homme, der paa alle mulige Maader vilde tragte efter at gjøre sine Folks Feil god igjen; jeg maatte blot give mig tilfreds, til Herren og Madammen var staaet op.

Virkelig kom der ogsaa en Opvarter Klokken 6, og bad mig om Forladelse, fordi man ei i Nat havde kunnet skaffe mig et andet Leie; han førte mig ind i et aparte, meubleret Værelse, hvori der stod en pæn Seng. Her krævede jeg Frokost. Man bragte mig Mælk, Kaffe og Kage. Det er kun Smaating, men det kunde have havt meget slemme Følger for mig, om jeg ikke havde havt mere Lykke end Kjendskab til Skikkene i Paris. Man laver i saadanne Huse ikke selv Kaffe, men den bliver hentet over Gaden fra nærmeste Kaffehuus. Havde man, som Skik og Brug var, krævet Penge dertil af mig, saa havde jeg maattet forraade min hele jammerlige Forfatning. Men nu havde Værtinden imidlertid bestridt dette Udlæg af sine Penge, en, som jeg siden hørte, sjel-

den Gunst. Jeg hvilede mig nu et Par Timer; derpaa lod jeg mig frisere, og gik ned i Stuen, hvor jeg fandt Madam Meier, en gammel Sveitserinde, pyntet som en ung Dame, vel friseret og pudret, siddende i et Slags Kabinet, og maatte høre paa en lang Undskyldning for hendes Folks uhøflige Opførsel i forrige Nat. Hun vidste, at jeg var ankommen seent med en Transport engelske Heste, og paa min Begjæring blev sendt Bud til Grand Cerf, hvorfra der kom det Svar: at min Vadsæk kunde afhentes om Eftermiddagen mod 10 Livres i Fragt. Jeg talte længe med Madam Meier, for at udforske hende, og, om muligt, vinde hendes Benevolenz. Saa dreiede Samtalen sig ogsaa hen paa den Provinds i Tydskland, hvor jeg var fød; og neppe havde hun hørt min Fødebyes Navn, før hun ganske fornøiet sagde: at der boede et ungt Menneske af god Familie, fra selvsamme Sted, i hendes Huus, som kummerligen fortjente sit Brød med at undervise i Tydsk. Hans Navn udtalte hun i hendes sveitzerske Dialekt saa ravgalt, at jeg ikke kunde erindre, at have hørt noget saadant før; hun anbefalede mig denne Landsmand paa det Bedste, og sendte strax Bud efter ham; men han kom ikke.

Det blev Spisetid. Man viiste mig Spisestuen, og nu nød jeg efter syv lange Dages Forløb igjen for første Gang et ordentligt Maaltid. Da jeg ef-

terat jeg havde spiist, vilde gaae op paa mit Værelse, for at overlægge, hvorledes jeg skulde bære mig ad, for at komme til min Vadsæk: saa mødte jeg paa den smalle Trappe et ungt Menneske, som forsætligt havde ventet mig der. Han gjorde nogle meget ydmyge Gebærder for mig, kaldte mig ved mit rette Navn, som endnu ingen i Paris vidste, og bad mig indstændig, at jeg ikke maatte forraade ham. Jeg kunde ikke forklare mig dette, thi Menneskets var mig ganske ubekjendt. Men jeg tog ham med paa mit Værelse, hvor det kom til Forklaring. Han var rigtignok min Landsmand, jeg kjendte hans hele Familie; hans Fader var Hofraad i min Fødeby, men af denne hans yngste Søn vidste jeg intet at sige, da han var syv eller otte Aar yngre end jeg. Men han kjendte mig godt, havde ofte seet mig hjemme, naar jeg besøgte hans Forældre, og om Morgenen strax gjenkjendt mig gjennem Gitteret til Værtindens Kabinet, men, af Frygt for Explicationer, i hendes Nærværelse, havde han ei villet komme tilsyne. Hans hele Forbrydelse bestod i, at han mod sin Faders Villie var gaaet hjemme fra, og denne, som var en haard Mand, unddrog ham nu al Bistand. Han havde nemlig forudsat, at jeg vidste Alt, vilde fortælle det til Konen i Huset, og saaledes forspilde ham al hans Kredit. Hans Omstændigheder vare ikke meget bedre end mine, fraregnet, at han dengang

endnu hverken havde Kone eller Børn. Jeg indgjød ham Mod til at skrifte mig Alt; og da han var færdig, begyndte jeg: „De er, min kjære Freyfeldt! nu netop den Mand, jeg trænger til; hvis De var i bedre Omstændigheder, eller havde forduldt mig Deres Forfatning, saa vilde jeg ikke betroe mig til Dem. Saa og saaledes har det sig med mig; min Stilling kan maaskee forandre sig om et Par Dage; nu veed jeg endnu ikke paa hvad Maade? men det kommer kun an paa ti Livres, for at jeg kan faae min Vadsæk udløst." Herr F. glædede sig hjertelig over, at mine Omstændigheder vare saaledes og ikke anderledes, thi nu havde han mere at haabe end at frygte af mig; han ilede strax bort, for at tage sine Maanedspenge forud paa et Sted, hvor han informerede, og bragte mig efter en halv Times Forløb to Sølvdaler.

Nu blev der sendt en Gaardskarl til den forhexede Grand Cerf, der i den afvigte Nat havde bragt mig saadan ud af Fatning, og Vadsækken kom med heel Laas og Segl. Vi gjorde nu nærmere Aftale. Af Vadsækken skulde saameget af mit Linned og mine Klædningsstykker pantsættes, som Herr Freyfeldts Udlæg beløb sig til, og som den korte Reise til Compiegne udkrævede; thi Hoffet var dengang tilligemed Bureau des affaires étrangères paa dette Sted, og ei i Versailles; og hos Herr og Ma-

dam Meier skulde, som billigt var, den Ene holde Lovtaler over den Anden, for i Nødsfald vexelviis at befæste vor Kredit; hvilken Herr F., der allerede havde en dygtig Regning, trængte ligesaameget til, som jeg. Men en Art af Feber meldte sig hos mig den næste Dag, og den var en naturlig Følge af min afholdende Reise. F. pleiede mig, og opvartede mig troligen i denne Tilstand. Jeg blev frisk nogle Dage efter, og reiste den 18de August med den ordinaire Post til Compiegne.

Sextende Kapitel.

Compiegne.

Om Eftermiddagen Klokken 5 kom jeg til Compiegne. Jeg havde kun taget meget lidet Linned og Klæder med mig, og ladet Resten, som ei var pantsat, blive tilbage hos Meier og F. Min Formue bestod, da jeg kom til Compiegne, endnu i en lille fransk Sølvdaler, eller tre Livres. Med den tog jeg ind i Lion d'argent, hvor Værten, Mr. Chapeaumont, modtog mig med megen Høflighed, og — uden at bryde sig om, at jeg hverken havde Kuffert eller Tjener — førte mig ind i et ret net Værelse, satte om Aftenen en Soupee for mig, som

selv en Prælat ei turde have forsmaaet, og viste mig den Hæder, selv at opvarte mig.

Vi kom naturligviis til at tale om den store Conflux af Mennesker, der dengang fyldte Gjæstgiverstederne paa Grund af Hoffets Nærværelse; og da bemærkede Herr Chapeaumont i Forbigaaende, „at han ellers daglig pleiede at faae en Sex-Livre Daler af enhver Anden for det Værelse, han havde anviist mig, men at han, af pure Consideration for mig, vilde være fornøiet med 4 Livres daglig." — Denne Consideration for en Ubekjendt oversteg altsaa alene i Qvarteerpenge for den første Dag min hele Formue. — Jeg lod mig altsaa, efterat jeg modent havde overveiet, at jeg desuden allerede havde fortæret over mine Kræfter, bringe endnu en Bouteille Burgunder, af den bedste, hans Kjelder kunde præstere; og den frembragte da ogsaa den gode Virkning, at jeg sov blidt og roligt uden al Bekymring til næste Morgen.

Da friserede en kunstfærdig fransk Haarskjærer mig paa den allernyeste Mode, og jeg forføiede mig, uden nogen Indvending, hverken fra Værtens eller Friseurens Side, hvilken Sidste jeg bestilte til næste Morgen igjen, til det kongelige Palai, spurgte efter Bureau des affaires étrangères, og blev viist op til næsten umiddelbart under Taget. Jeg bankede længe paa Døren af dette Bureau, før der blev lukket

op for mig. Omsider traadte en høi anseelig Mand ud, hvis aabne Ansigt vandt min Tillid, endnu før han talte. Det var Mr. Gerard selv. Jeg overrakte ham Brevet; han læste det allerede udenfor Døren, og da han var færdig, nødte han mig til at gaae ind i Stuen, hvori der, paa os To nær, ei var nogen Anden. Her blev gjort mangehaande Spørgsmaal og givet mangehaande Svar, hvoraf Hovedsagen, som jeg mærkede, altid gik ud paa: „om jeg allerede før havde været i Frankrig? hvad jeg havde for Bekjendtskaber i Paris? o. s. v." Det var den rene Sandhed, at jeg endnu aldrig havde været i Frankrig, at jeg ei kjendte Nogen i Paris, og var taget ind i et Huus, hvor jeg ei kunde gjøre noget Bekjendtskab; følgelig blev Mr. Gerard meget snart beroliget over disse Gjenstande. Om Evner, eller sammes Anvendelse talte han slet ikke, indtil Slutningen, da han ganske ligegyldigen spurgte mig: om jeg kunde dechiffrere? Jeg svarede: det kom an paa en Prøve. — Nu bød han mig sætte mig ned i et af de smaa Aflukker, der i denne Stue vare afsondrede ved Gitterværker, og gav mig en Depesche tilligemed Nøglen. Den var paa Tydsk. Herr G. satte sig nu ogsaa igjen til sit Skriverbord, og arbeidede, efterat han først havde paalagt mig, at jeg, naar Nogen kom ind, skulde blive siddende

ubevægelig, og ei tale noget, det være sig med hvem, eller i hvilket Sprog det vilde!"

Efter en Times Forløb overgav jeg mit første Forsøg til Mr. Gerards Prøvelse — og see! han var tilfreds, og formanede mig, efter nogle meddeelte Vink og Rettelser, at blive saaledes ved, og iagttage den dybeste Taushed om Alt. Saaledes lod han mig vedblive at arbeide hele Dagen igjennem, og lukkede mig inde, naar han selv gik ud af Stuen. Om Middagen blev der bragt mig Viin og Brød, og da det var fortæret, gik jeg atter til min Chiffre. Mr. G. kom snart tilbage, naar han engang imellem gik hen til Ministeren, eller havde andre Forretninger; og naar han var tilstæde, og andre Folk kom ind, holdt jeg mig ganske rolig, vendte Ryggen til dem, der var i Stuen, og blev ved mit Arbeide. Herr G. var selv en Tydsker; det traf sig ofte den første og i de følgende Dage, at der kom Fuldmægtige fra Cancelliet og Andre, og talte Tydsk med ham, blot for at jeg ikke skulde forstaae det; derover loe vi, naar de var gaaet, og jeg blev bestandig, fra Begyndelsen til Enden, Enhver ubekjendt, Chefen undtagen. Klokken 6, eller noget sildigere, blev jeg afværdiget den første Dag, og bestilt til næste Dag igjen.

Saasnart jeg om Aftenen kom i Sølvsven, fandt jeg mit Bord allerede dækket til Aftensmaden,

og mærkede let, at Herr Chapeaumont havde ladet mig iagttage: thi han yttrede ikke den mindste Forundring eller Nysgjerrighed over min lange Fraværelse, og spurgte mig i de 10 Dage, jeg i Compiegne henlevede paa denne Maade, den ene som den anden, end ikke en eneste Gang, hvor jeg tilbragte den hele Dag?

Jeg blev her, og arbeidede saaledes fort paa min Chiffre, indtil Hoffet tog tilbage til Versailles. Indholdet af Depescherne, som alle vare paa Tydsk, fordrede en ganske fremmed Dechiffreur: ellers havde Mr. Gerard selv maattet paatage sig dette Arbeide, som forhen var skeet, og han havde saa desuden nok at gjøre. Der var ogsaa endnu noget mere at iagttage herved, end blot ordret at oversætte Chiffren paa Tydsk. Men jeg fandt meget hurtig tilrette heri, og saae allerede den tredie Dag, hvortil alt Dette sigtede? Jeg rettede mig stiltiende derefter, og det blev ogsaa ligesaa stiltiende vel optaget, og blev ei ubelønnet. For det første vandt jeg Mr. Gerards Venskab, som var mig meget dyrebart; jeg bilder mig endnu noget ind deraf, og skal mit hele Liv igjennem høiagte denne Mand. Han forestillede mig nogle Dage efter min Ankomst for Ministeren for de udenlandske Sager, Duc D'Aiguillon, af hvem jeg blev meget vel modtaget. Han opfordrede mig til fremdeles Iver i Hans Majestæts

Tjeneste, bevidnede mig sin Tilfredshed med hvad jeg hidtil havde præsteret, indrømmede mig fri Adgang til sin Person, og henviiste mig iøvrigt i Alt til Mr. G. Omsider bragte Mr. Gerard mig, to Dage før Hoffet tog tilbage til Versailles, ubedet og uforventet, en af Duc D'Aiguillon underskreven Anviisning paa hundrede nye Louisdorer, hvilke jeg ogsaa selvsamme Dag fik udbetalt. Nu var al Kummer glemt, fra London til Conventry, og fra Calais til Paris. Med disse Penge turde jeg forføie mig til Paris, og opholde mig der i nogle Dage; thi den Dag jeg egentlig skulde indtræffe i Versailles, blev mig ikke bestemt foreskrevet. Jeg gjorde Afregning med min Herr Chapeaumont, betalte ham hver Skilling, og blev venligen indbudet af ham, til næste Aar atter at tage ind i Solvløven.

Syttende Kapitel.

Paris.

Det Første, jeg gjorde i Paris, var at bringe min og Herr Freyfelds Anliggender i Orden; det vil sige, jeg indløste Alt hvad der var pantsat, og gav F. Beviser paa min Erkjendtlighed, uden at aabenbare ham mine sande Forhold.

Jeg skrev nu ogsaa til min Kone, og meldte hende vor Skjæbnes lykkelige Omskiftning, uden at indlade mig i Detail derover; jeg anviiste hende Penge, som hun kunde leie sig selv Værelser for, og derved rive sig ud af det afhængige Forhold, hvori hun stod til sin Moder. Hun har egentlig aldrig lidt Nød, thi hendes Moder lod hende og hendes Børn ei mangle. Det vidste jeg, og var dog altid meget urolig for hende; men nu, da mine Udsigter bleve lysere, og snart lovede at sætte mig i Stand til, at kunne lade min Familie komme til mig, da græmmede jeg mig rigtignok mindre, men fandt ogsaa, efterat jeg havde prøvet mig selv, at krænket Stolthed havde havt megen Deel i min Kummer. Jeg maatte en Tidlang stiltiende indrømme, at jeg ikke kunde ernære min Kone.

Førend jeg nu reiser fra Paris og til Versailles, mit Bestemmelsessted, vil jeg kun anføre tre Exempler af den Mængde Smaabegivenheder der have mødt mig, og mine dermed sammenknyttede Jagttagelser; det ene paa fransk Nedladenhed og Høflighed, det andet paa en fransk Borgers tydske Ærlighed; og det tredie paa en høi Grad af adelig Stupiditet hos tydske Rigsstads-Junkere i Frankrig. Jeg var med Freyfeld i et Kaffehuus; vi satte os i en Krog, og talte Tydsk med hinanden. En zirlig pyntet Abbé nærmede sig vort Bord, og

spurgte med megen Høflighed „Hvad det var for et Sprog vi talte?" Jeg svarede ham: — Tydsk; og hvad fik jeg nu for en Kompliment? Skulde man troe, at Franskmændene selv endog kunne offre deres smidige, fine Levemaade den almindelig medfødte Nationalstolthed? — Allemand? sagde han „quelle accent? quelle langue! la françoise n'est qu'un jargon en comparaison d'elle." *)

„Pardon, Mr. l'abbé; la langue françoise est la Reine de toutes les autres langues." — „La Reine? oui! peut être; mais pour rendre justice à tout le monde: la votre est l'impératrice de toutes les autres langues vivantes ou mortes." Bien de bonté, Monsieur l'abbé! — **) Men hvis De ikke ved denne korte Dialog havde kunnet gjøre et saa grumme ærligt Ansigt, at jeg, nolens volens, maatte troe, De talte af Hjertensgrund: saa havde jeg ikke kunnet andet, end behørigen skatte Værdien af Deres smukke Kompliment.

---

*) Tydsk? hvilken Accent! hvilket Sprog! det Franske er kun noget Snikksnak i Sammenligning dermed!

**) „Om Forladelse Herr Abbed; det franske Sprog er Dronningen over alle andre Sprog." — „Dronningen? ja! maaskee; men for at vise hele Verden Retfærdighed: deres er Keiserinden over alle Sprog, baade levende og døde." For megen Godhed, Herr Abbed! —

Engang gik jeg henimod Aften i en daarlig Overkjole ind i et Huus, hvorpaa jeg havde seet et Skildt med den Inscription: Baltasar, Horloger de Madame la Dauphine. — Jeg forlangte et Tambaks-Uhr. Han havde ingen Tambaks- eller Solvuhre, og spurgte: „Hvorfor jeg ikke vilde kjøbe et Gulduhr." Jeg svarede: „Fordi jeg ikke har saamange Penge." Naar det er Tilfældet, min Herre! saa er det mig kjært, at De er kommen til mig; thi jeg har her et af mig selv forfærdiget godt Uhr, som en Spiller af Profession har bestilt hos mig for 8 Louisdorer. Han maatte betale mig 3 Louisdorer forud, og bragte forleden de øvrige 5 Louisdorer; men jeg kunde ikke love ham Uhret førend idag, fordi der endnu var noget at gjøre ved det. Imorges kom han, og bad mig, at give ham de 5 Louisdorer tilbage, fordi han havde bortspillet alle sine Penge inat. Han maatte give Slip paa de tre Louisdorer, han havde betalt forud, og De min Herre, kan nu træde ind i hans Rettigheder, og behøver kun at give mig 5 Louisdorer for Uhret." Jeg antog denne Historie for et sædvanligt Kneb, lod ham dog vise mig Uhret, og fandt det, saavidt jeg forstaaer mig derpaa – at være godt; og visselig, det var det ogsaa, thi jeg bærer det endnu i denne Time, og det har i de tredive Aar, det har fulgt mig gjennem mangt et Land, kostet mig meget

lidet i Reparatur. Jeg betalte de 5 Louis neuf, og Mr. Baltasar bad mig at afhente Uhret næste Dags Middag, fordi han endnu havde noget at rette paa det.

Til Ulykke for mig, var jeg denne Middag bedre klædt, end Aftenen før. I det jeg altsaa traadte ind, og forlangte mit Uhr, blev jeg for det første modtaget med et suurt Ansigt, og da han gav mig Uhret, tog han det grønne Futteral af, og skjød Uhret uvilligt hen til mig ad det glatte Bord. Jeg spurgte: har De ikke solgt mig Futteralet med? — Nei, min Herre! og havde jeg vidst hvad jeg nu veed, saa havde De ei faaet Uhret under 8 Louisdorer. Men De kom igaar i en luslidt Frakke, og anstillede Dem saa fattig — og det er ikke smukt, min Herre!" „De troer altsaa, min kjære Herr Baltasar, at alle Folk, der har en god Kjole paa Kroppen, er rige?" „Nei, det troer jeg ikke, men jeg troer, at Den, der kan betale en saadan Kjole, som den De har paa idag, ogsaa burde betale et saadant Uhr, som dette, efter dets sande Værdi." Alt Dette sagde den gamle Mand med saa megen Overtydning og Værdighed, at man aldeles ikke kunde tvivle om hans Ærlighed; og Tiden har bekræftet den, thi selv nu efter tredive Aars Forløb vilde jeg ikke sælge dette Uhr for 8 Louisdorer. — Mig forekommer denne Anekdote ikke saa ubetydelig, som den

er forekommet Mangen, jeg har fortalt den. At finde en redelig, uegennyttig og godhjertet Mand, som denne var, er ingen lige Sag, og hvad der gaaer Menneskeheden til Ære, bør man ei fordølge.

Exempler paa uhørt Dumhed maae heller ikke skjules. — Jeg gik en Dag med Freyfeld ind paa et Spisequarteer; da vi havde spiist, og just vilde til at gaae, blev vi i Forværelset tiltalte paa tydsk af et ungt Menneske, der skrabede meget ud for os: „Han havde fra Kjøkkenet af hørt os tale Tydsk inde i Restaurationen, og strax mærket, at vi naadige Herrer vare fra Tydskland." — Godt, og hvad er da Deres Begjæring? — Deres Naade, jeg er en Chirurgus; her er mit Lærebrev; og seer De, jeg er bleven sendt herhid paa Reiser med to unge naadige Herrer H** fra N** af deres Forældre, men ikke som Tjener, heller ikke som Kammertjener — men, som noget mere. Thi — behag blot at læse; jeg har en skriftlig Instruction, underskreven af Hans Excellenz, mine unge Herrers naadige Herr Fader, hvori mig er given Magt til, allenfals ogsaa at lade dem arrestere, naar jeg maatte finde det passende." — Jeg læste Instructionen, og fandt til min Forbauselse, at hvert Ord, han sagde, var Sandhed. „Hvor er da hans naadige Herrer? De bøe her i Huset i anden Etage; vi har alt været her over en Maaned; men de gaae ikke ud, fordi de ei forstaae Spro-

get, ville Deres Naader besøge dem, saa skal jeg føre Dem derop. — Alt Det forekom mig saa eventyrligt, at jeg gik derop med F., og hvad fandt vi der? — To Drengebørn fra 20 til 24 Aar, i skidne Slaprokker, som dampede ud af to store Meerskumspiber, i et uordentligt Kammer, ved et Bord, hvorpaa Levningerne af Middagsmaden — der, som de selv sagde, bleve gjemte til om Aftenen — vare stuvede sammen, for at faae Plads til at spille Mariage, hvormed de unge Herrer morede sig. Et Spørgsmaal gav det andet. — Altsaa, mine Herrer, har De allerede været five Uger i Paris? — „Ja." — Hvad har De da nu seet altsammen? hvad har De gjort for Bekjendtskaber? Til hvem er De addresseret? — „Til vor Banquier; vi har engang været budne til Middag hos ham, men hans Kone er for stolt; vi gaae ikke tiere derhen; paa dette Besøg nær have vi slet ikke været ude: thi vi kan ikke snakke med Folk, og vi maae først lære Sproget her. Derfor har vore Forældre sendt os til Paris, og vi har en Sprogmester, der har forsikkret os, at vi snart komme til at tale ret godt Fransk; han giver os hver Dag to Timer Underviisning." Men om De nu ogsaa ikke kan Sproget, saa burde De dog i dette deilige Veir besøge Stadens offentlige Spadseregange, for at see Mennesker og faae lidt frisk Luft. — Aa, Spadseregange! — ja dem har vi i N** ligesaa gode og

saa smukke som her. — Har De været der? der er en Eng, hvorvaa man ret charmant kan spadsere, og saa Landsbyerne rundtom Staden, hvor der bliver brygget saadant deiligt Øl. — „Hvorfor er De ikke heller blevne hjemme, De havde visselig gjort bedre deri." „Ja! vore naadige Forældre har nu villet det saa; spørg kun Johan engang ad, hvad det er for Folk, og af hvilken Familie vi stamme." Under disse Omstændigheder ønsker jeg, at De maae gjøre god Fremgang i det Franske, for at De om et Par Aar kan lære at kjende den parisiske Luft; thi paa den Maade, De gaaer tilværks, kommer De vel til at bruge nogen Tid endnu, inden De kunne lade Dem see blandt Mennesker. „O nei, Alt er bleven os foreskrevet; vi tør kun blive her en Maaned endnu, og i den Tid skal vi ogsaa gjøre en Tour til Versailles paa et Par Dage" — Naa der vil De maaskee træffe mig; thi jeg tager ogsaa dertil, for at opholde mig nogen Tid der. „Men hvor kan vi saa træffe Dem?" Veed De hvad, mine Herrer! antag De en Sprogmester endnu, for at De kan blive des hurtigere færdig med Sproget; og dertil anbefaler jeg Dem Herr Freyfeld her, der ogsaa er min Sprogmester. Han vil underrette Dem om, hvor jeg boer i Versailles, thi jeg veed det selv endnu ikke. — „Nei! to Sprogmestere tør vi ikke holde: men vi ville give den anden Afskeed, og tage

denne i hans Sted; ikke sandt, Johan?" Han gav sit Samtykke dertil, og de unge Herrer kom rigtigen efter nogen Tids Forløb til Versailles med Herr F., og gjorde der forskjellige dumme Streger, som Læseren siden skal erfare.

Herr Meier, Giæstgiveren i Gaden des vieux Augustins havde paa Grund af mit lange Ophold i Compiegne faaet store Tanker om mig, som nu forøgedes, da jeg reiste til Versailles. Han medgav mig en Skrivelse til sin Landsmand Schnez, der var Sveitzer ved det kongelige Kapel i Versailles, holdt Spiseqvarteer, og desuden ogsaa udleiede Værelser.

Attende Kapitel.

Versailles.

Paa hvilken Dag i September jeg kjørte fra Paris til Versailles, det kan jeg ikke sige. Min Dagbog gaaer kun til Compiegne, og jeg skulde heller ikke hidtil saa samvittighedsfuldt have holdt mig til Angivelsen af Dage, om ei Tilbagegeerindringen om hver Dag, med Hensyn til dens egen Plage, havde været mig selv interessant eller opbyggelig. — I Versailles jeg atter fortsatte mit Arbeide, hvori jeg nu ved længere Øvelse havde faaet en stor

Færdighed; det jeg før havde brugt tre Dage til, fuldendte jeg nu i een, og fik derfor Tid og Leilighed nok, til at lære at kjende Versailles, at besee Alt, hvad der var værd at see, og at yde Etiketten sin Told. Thi da jeg nu blev hurtigere færdig med Papirerne, ligesom de kom, og kun sjelden havde nogle tydske Dokumenter at opsætte: saa fik jeg Tid nok til, efter Mr. Gerards udtrykkelige Tilskyndelse, dagligen at lade mig see i Duc d'Aiguillons Forgemak til rette Tid, og ogsaa ved andre Leiligheder at blande mig mellem Hoffolkene, saa at jeg omsider blev saa bekjendt med Versailles, som om jeg havde hjemme der.

Da man dagligen saae mig i Ministerens Antichambre, og han selv ofte i Forbigaaende sagde nogle Ord til mig, vel ogsaa undertiden lod mig kalde ind til sig: saa fik jeg endogsaa snart en vis Grad af Vigtighed, saavel hos Fremmede, der stode der, enten i Forretninger eller for at gjøre Cour, som hos Hertugens egne Folk, der behandlede mig, som En, der hørte til Huset; men Ingen vovede nogensinde, at spørge mig om mit Navn, eller mine Forretninger, eller at indlade sig i videre Bekjendtskab med mig, end jeg selv vilde. Engang førte en Huusofficiant, hvilket flere Gange var Tilfældet, mig ind i en Stue, for at give mig Kaffe til Frokost; da indfandt sig ogsaa en af

Hertugindens Kammerfrøkener, der, efter de sædvanlige Komplimenter, vilde vide: „Om jeg allerede længe havde været i Versailles?" og endelig: „Om jeg var en Engellænder, og hvad jeg heed?" Da tog han, som havde ført mig ind i Værelset, Ordet, og sagde: „Den Herre er hverken en Engellænder eller en Franskmand, og har intet Navn; han hører til det udenlandske Departement." Og Damen taug, og spurgte ikke videre.

Det traf sig ofte, at jeg blev hentet, for at dechiffrere, eller oplyse Ministeren om et eller andet Sted i Mr. Gerards Nærværelse; ofte blev jeg ogsaa ført til endnu et tredie Sted, for at gjøre Rede for et eller andet Udtryk; thi min Oversættelse af Chiffrene blev ikke altid oversat ganske ordret paa Fransk, men ofte kun synopseret, ofte ogsaa kun oversat mundtlig fra Bladet af Mr. G., hvorved jeg maatte være nærværende.

Kong Ludvig XV saae jeg daglig, jeg har ofte hørt ham tale, og, hvad hans Udvortes angik, ingensinde fundet, at han var den enerverede Vellystling, som man beskriver ham, men en smuk, gammelagtig Mand, der, naar han for Exempel om Søndagen gik over det store Speilgallerie i Messen, skred saa frisk og munter frem mellem den Mængde Mennesker, som var samlet der, for at see Kongen, at man maatte holde ham for langt yngere,

end han virkelig var. Jeg besaae ofte hans og hans Forgængers, Ludvig XIV Dagligstue, naar Kongen var i Kirke, ogsaa var jeg næsten daglig i de kongelige Forgemakker; thi jeg havde en god Ven der, Kongens gamle Liv-Sveitzer, der altid, uden at afløses, maatte bevogte Kongens Person, og om Natten opslaae sit Leie tvers for Døren til det kongelige Sovekammer, og sove der. Denne ærlige gamle Mand skaffede mig Adgang overalt. Han var en ægte Sveitzer, moralsk og physisk. I halvtredsindstyve Aar havde han allerede røgtet dette Hverv, og for det meste tilbragt hele denne Tid i Kongens Forgemak mellem Hertuger og Pairer, Biskopper og Kardinaler, og endnu talte han kun meget slet Fransk. Han viiste mig det lille Aflukke udenfor Kongens Sovekammerdør, hvor hans Seng om Dagen forestillede et Skab, som han om Natten trak ned, saa det blev til en Seng, og spærrede Døren til Kongen.

Den daværende Kronprindsesse, den siden saa ulykkelige Dronning, kunde jeg daglig see spise; kun een Hofdame sad ved Siden af hende paa en Tabouret, men turde ei spise med. —

Kun om Søndagen spiste Kongen til Aften med sin hele Familie, hvorved jeg ogsaa altetider indfandt mig, for i en liden Fraskand at iagttage Personerne selv, og de sælsomme Taffel-Ceremonier. Om Tirsdag Aften var der i Vinteren 1772 almindeligviis Bal

hos Madame Dauphine, hvortil kun saadanne Tilskuere bleve indladte, som havde Billetter; mig var det ikke vanskeligt at faae en, saa ofte jeg forlangte den.

Jeg kunde ogsaa daglig fryde mig ved Synet af den bekjendte Madame de Barrys Yndigheder; jeg saae hende ofte; og senere blev jeg hende forestillet, fordi jeg, som man vil faae at høre, blev brugt i en Forretning for hende.

Til alle disse overordentlige Gunstbeviisninger vare Sveitzerne mig for det meste behjelpelige; jeg blev noie bekjendt med dem Alle ved min Vært, Schnez, Kapel-Sveitzeren, som Meier i Paris havde anbefalet mig til; jeg havde Kost og Logi hos denne Kapel-Sveitzer.

Ordet Kapel tages her ikke i Betydning af det kongelige Orchester, men i dets egentlige første Bemærkelse: nemlig den lille Kirke i Slottet i Versailles, hvori Kongen daglig pleier at høre Messe. Disse Kapelsveitzere havde ikke andet at gjøre, end at være nærværende, saalænge Messen varede, holde over udvortes Orden og Stilhed, og udenfor den Tid at bevogte det tomme Kapel. De vare ikke Militaire, og havde ikke andre Vaaben, end en Kaarde, eller maaskee ogsaa Hellebarder, naar de gjorde Tjeneste, hvilket jeg ikke længer kan huske. Men at der i det mindste var tolv af dem, bemærkede jeg ved

et Optrin, som jeg vil fortælle, fordi der forekommer noget ved det, som charakteriserer Nationen. Der var bleven bortstjaalen nogle Guldfryndser af Tæppet i Kongens Stoel; og husker jeg ret, var det Duc de Noailles, eller en anden Hertug, under hvis Overopsigt disse Sveitzere stode, der lod dem samtligen forsamle i den store Sveitzersal paa Slottet, og ved en Tolk forkynde dette Tyverie, samt erklære, at En iblandt dem maatte være Gjerningsmanden. Jeg stod ved den store Kamin i denne Sal; Kapel-Sveitzerne formerede en Linie, hvis venstre Fløi berørte mig; og da Ingen bød mig at gaae min Vei, saa hørte jeg, strax efterat Hertugen havde udtalt, at de Sveitzere, der stode mig nærmest, og langt fra ham, spurgte hverandre indbyrdes paa Tydsk: Was isch gestohle worden? — Goldene Qvasten — og nu var der en almindelig Uvillie over, at man blot kunde have en Sveitzer mistænkt, for at have stjaalet Guld eller Solv? Der opstod en lydelig Mumlen af Klager over en slig Beskyldning; hele Linien stak Hovederne sammen, og en ung velvoxen Mand traadte frem for Hertugen, og sagde ham paa godt Tydsk, uden alt Valg i sine Udtryk, Alt hvad krænket Ærlighed ved en saadan Leilighed kan fremføre; og endte med, at en Sveitzer aldrig stjal Guld eller Solv. „Ja! hvis det var Vin — meente han — da kunde en slig

Undersøgelse vel endnu finde Sted; men aldeles ikke, om det var noget andet." Kongens gamle Livsveitzer, som jeg allerede før har omtalt, viste sig ogsaa deri som en Sveitzer, at han stedse vedligeholdt et lidet Forraad af Viin og Sveitzer Ost, hvormed han sub rosa trakterede sine Venner, i sit lille Gjemme, hvor han havde sin Seng. Et lidet Exempel paa denne gamle Sveitzerpatriarks Naiveté fortjener en Plads her. Jeg stod en Søndag tilligemed mange andre Mennesker paa det store Speilgallerie, over hvilket Kongen pleiede at gaae i Messe. Ved denne Leilighed pleiede almindeligviis ofte, ved Hofvernes Gesandtere, Venner fra deres Hjem, og af franske Ministre eller Hofbetjente andre Folk som havde noget at søge eller noget at takke for at blive forestillede; alle disse afærdigede Kongen, der var forberedet paa Enhver, med faa Ord.

Denne Søndag var der ogsaa en Marokkaner i Nationaldragt, tilligemed en Tolk i dette Gallerie, for at overrække Kongen et Bønskrift angaaende et Skib, Franskmændene havde taget fra ham. Den træge Østerlænder var det ikke muligt at holde sig saa længe paa Benene til Kongen kom; han lod et Tæppe udbrede for sig paa Gulvet, og satte sig derpaa i den sædvanlige Positur; yttrede ogsaa, efterat han havde sat sig, Lyst til en Pibe Tobak, men den blev ham ei tilstaaet. Da den halvsorte Patron

nu sad der paa Gulvet, og blev begloet af en talrig Skare nysgjerrige Franskmænd og Udlændinge, da kom den gamle Liv-Sveitzer, hvem Talen er om, hen til mig, og gjorde min Statur den Kompliment „at han dog bestandig saae mig skue smukt ud over alle de Vælske." Derpaa pegede han paa Marokkaneren, yttrede noget Mishag med, at han havde sat sig ned, og sagde ganske troskyldig til mig: „Er isch nich von hier." (Marokkaneren nemlig). Jeg maatte rigtignok lee hos mig selv over denne korte Underviisning; men spurgte dog den Gamle: „om han troede, at jeg holdt Manden med sin Turban for en Pariser?"

„Naa, — naa, svarede han, „naar Herren først faaer en Maskerade at see her til Lands, saa faaer han vel endnu naragtigere Dragter at see — og det er dog kun Franskmænd."

Nu kom ogsaa de tydske Herrer til Versailles, som imidlertid under Herr Freyfelds Veiledning havde lært den halve Peplier udenad. Han var kommen med dem, havde strax efter sin Ankomst besørget et Qvarteer til dem alle Tre, hvor de havde omklædt sig — Læseren skal siden høre, hvorledes? og derpaa vare de alle Tre gaaet ud, for at gjøre mig et Besøg. Men da det just var Tirsdag, og jeg som Tilskuer var gaaet paa Bal hos Madame Dauphine, saa forkyndte min Vært, Herr

Schnez, dem, at jeg først kom silde hjem. Freyfeld gjorde Junkerne det Forslag, at gaae paa Komoedie; men de vilde ikke give deres Penge ud omsonst, da de dog ikke forstod noget af det. F. gik altsaa alene.

Sig selv og deres Johan overladt, fatte de nu den ravgale Beslutning, ogsaa at gaae hen paa Ballet hos Madame Dauphine, og det i følgende Pynt. Den Ældste havde en sort Kjole paa af grovt Klæde, hvori man hist og her bemærkede Traader, der faldt i det Rødlige, overtrukket til Midten af Ryggen med en tyk Klister af Pudder og Pomade; men desforuden fine sorte Uldstrømper og gule Tombaks Skoespænder; den Yngre en leverfarvet Kjole, ogsaa af grovt Klæde, Vest og Beenklæder af samme Slags, altsammen endnu taalelig pænt; hvide Metal-Knapper, og ligeledes sorte Uldstrømper og Tombaks Skoespænder. Begge allerede elegant friserede i Versailles, stærkt puddrede, Haarpung, som den i hiint Decennium var Moden i Rigsstaden N * *, og grovt Linned. I denne Paaklædning gaae de, Chapeaubas, lige til Slottet, træffe til af Ulykke i Gaarden en tydsk Sveitzer, der paa deres Begjæring er saa tjenstfærdig, at vise dem de Værelser, hvor Ballet er.

Jeg stod i min Krog, for at see paa Dandsen og drømte ikke om, hvad der gik for sig udenfor

Døren, indtil en Sveitzer, jeg kjendte, vinkede ad mig. Da jeg kom til Døren, hørte jeg tydske Stemmer lyde mig imøde udenfra, og især mit Navn ofte blive nævnet. Man havde betydet dem, at Ingen her blev indladt uden Billet, hvorimod de havde meget at indvende. De yppede Klammeri, pukkede paa, at de vare tydske Herrer af Stand, der overalt kunde gjøre Paastand paa fri Adgang; og at deres Adel vistnok var ligesaa gammel og stiftsmæssig som den tydske Herres, der nu befandt sig inde i det Værelse, hvor Ballet var. Det var nu ingen anden end mig, hvem de meget ofte nævnede ved Navn. Denne taabelige Adfærd opbragte mig; jeg gik ud, og bad Sveitzerne, uden at give disse vakkre Herrer Landsmænds Klager Gehør, „at de kun skulde røgte deres Kald," hvoraf Følgen var, at de unge Herrer bleve valtsede ned ad Trapperne, efter Takten af en engelsk Contradands, der just blev spillet, og satte ned paa den haarde Jord.

Dog var dette ikke den værste Streg, de spillede mig. Den næste Morgen indfandt de sig hos mig ved Frokosten, ligesom om der slet intet var forefaldet; og da F. kom med, saa fandt vi Moro i, denne Morgen og de følgende Dage dygtigt at tumle os om med de stiftsmæssige Rigsstads-Junkere. Imidlertid førte jeg dem dog overalt hen, hvor det kun paa nogen Maade gik an, at lade slige Figurer

see. De besaae med mig Haverne, de kongelige Værelser, Malerisamlingen, og det nyopbygte Bureau des affaires étrangères, hvori alle dengang levende Potentaters Portraiter, malede af de bedste Mestere, vare at see, og flere andre Steder. Men de vilde nu ogsaa see Kongen, og det vidste jeg ikke at skaffe dem Leilighed til, uden ved at føre dem ind i Kapellet; og det lige ind i Choret, hvor Musikken var, netop ligefor den kongelige Stoel, hvor man meget godt kunde see Kongen. Nu tænkte jeg ved en nøiagtig Underretning at forebygge alle dumme Streger, og indprentede dem nøie, at gjøre Alting med, hvad de saae andre Folk gjorde: derved forstod jeg, at de skulde staae op, naar Evangeliet blev læst, at de skulde knæle naar Transubstantiasionen skeete, og hvad der ellers bliver iagttaget under Messen; men mine Junkere, der kun havde Begreb om lutherske Kirkeskikke, troede, at der af hele Forsamlingen blev sjunget den Psalme for Ex. Herre Jesu Christ dig til os vend! eller deslige. Da nu just, ligesom vi traadte ind, Hofkapellets Sangere istemte et Tutti, faldt de Tølpere, for, min Anviisning troe, ei at adskille sig i Noget fra andre Folk, med en skrækkelig Brægen med ind i Sangen, og bragte mig derved saaledes ud af Fatning, at jeg, uden at see mig om, ilede ud over den lange Gang, som fra Choret førte heelt ud gjennem Kirken, for ei at blive holdt for en Kammerat til disse tydske Klodrianer. Men

de havde gjort sig det til en Regel, ei at vige fra min Side, vare trukne afsted efter mig, og stode nu hos mig, da jeg udenfor Kirken atter begyndte at komme til mig selv. Hvad jeg nu der i den første Hede kan have sagt dem for høflig søde Ord, mindes de maaskee bedre end jeg. Jeg overlod dem fra nu af til deres Skjæbne og deres Daarskaber, om hvilke der i Paris endnu blev fortalt mig en Deel. Men jeg troer, at Læseren kan nøies med dem, jeg selv har seet og fortalt. Imidlertid er det ikke at tvivle om, at disse høiadelige Descendenter af en stiftsmæssig Medregent over et republikansk Folk strax efter deres Hjemkomst ere traadte i deres Forfædres Fodspoer, og nu allerede næsten i tredive Aar med Bifald have baaret Regjeringens tunge Byrde, maaskee ogsaa nu allerede sendt deres Børn med en eller anden Barbeersvend cum facultate incarcerandi *), ud i Verden paa Reiser.

Nittende Kapitel.

Reise til Tydskland.

I denne Mellemtid fik jeg atter hundrede nye Louisdorer, og da man nu havde prøvet mig nok, og endnu fremdeles vilde bruge min Hjelp, saa blev vel ingen bestemt Gage fastsat, men kun Gratificationer fra Tid til anden mig tilstaaede. Mr. G.,

*) Ret til at belægge med Arrest.

der var min sande Ven og Velynder, meente selv, „at det var bedre saa, end om jeg fik virkelig Gage." Imidlertid vilde jeg dog have nogen Sikkerhed for Fremtiden, og forestillede Ministeren dette billige Ønske, vel kun mundtligt; men jeg fik strax uden al Betænkning en, af Mr. G. udkastet, og af Ministeren selv undertegnet Forsikkring, hvoraf jeg endnu besidder Originalen. Det skeete ene og alene paa Mr. Gerards Tilskyndelse, at en Militair-Post heri blev mig lovet: thi han meente, at det var den hurtigste og sikkreste Maade, til strax at komme i Vei paa. Originalen lyder saaledes:

Le Roi, voulant assurer d'avance au Sr **. la récompence des Services, qu'il a promis de rendre à sa Majesté: Elle a autorisé le Ministre soussigné, à lui promettre en son Nom, de lui donner au bout de trois ans de service, une Commission de Capitaine dans ses troupes, et un traitement pécuniaire, proportioné à l'importance des services qu'il lui aura rendues. Elle entend au surplus, que ce traitement sera reversible à l'épouse de dit Sr **. et à ses enfans, dans le cas, où il viendroit à décéder avant la dite Epoque. Fait á Versailles, le 3 Xbr. 1772.

Le Duc d'Aiguillon *).

*) Kongen, som forud har villet forvisse Hr. ** om Be-

De tydske Depescher kom nu sjeldnere og sjeldnere; der indtraadte ogsaa en anden Correspondent i denne Forretning, som skrev Fransk i en anden Chifkre, men hvilket for Sammenhængens Skyld ogsaa gik gjennem mine Hænder, og tilsidst bragte en af disse Depescher blandt andre den Efterretning: at paa et Sted i Tydskland, som jeg vil betegne med Æ, kunde visse vigtige Papirer modtages mod Erlæggelse af 200 gamle Louisdorer; men at den, der udleverede dem, paa ingen Maade maatte træde i Underhandling med den franske Minister, der var accrediteret der paa Stedet, og at denne heller ikke maatte vide det Ringeste om hele Sagen, fordi Papirerne ellers for ingen Priis bleve udleverede. Paa det Sted, hvor denne Forretning skulde forhandles, var der fra fransk Side Ingen, man kunde bruge dertil: det blev altsaa besluttet, at jeg skulde sendes derhen, noget jeg var saa meget desto villigere til at paatage mig, som jeg paa denne Reise kunde besøge min

---

lønning for de Tjenester, han har lovet at bevise hans Majestæt, har befuldmægtiget undertegnede Minister til, at love ham i sit Navn, efter tre Tjenesteaars Forløb, en Plads som Kapitain ved Armeen, og en Besoldning, der svarer til Vigtigheden af de Tjenester, som han imidlertid maatte have udvist. H. M. lover fremdeles at denne Besoldning skal tilfalde fornævnte Hr * *. Hustru og Børn, om han inden bemeldte Tid ved Døden skulde afgaae.

Versailles d. 3 Decb. 1772.

Hertugen af D'Aiguillon.

Kone og mine Børn, og fik til Reiseomkostninger desuden 200 Louisdorer.

Jeg reiste over Paris, og tog Afsked med F., som jeg dengang saae for sidste Gang. Han vendte tilbage til sit Fædreland, bragte en Kone med sig, døde kort efter i sin blomstrende Alder, og har efterladt sig Børn, om hvis Skjæbne jeg hidtil ei har kunnet erfare noget. Da jeg havde indpakket min Vadsæk, og fuldproppet hvert tomt Rum med Pariser-Varer til Kone og Børn, lod jeg mig bestille Postheste til næste Dag, og fik kort efter et Besøg af Domherren la Berlier fra Verdun; han havde opsporet mig ved sine Spioner paa Posthuset, og tilbød mig at gjøre fælleds Reise med sig til Verdun, hvilket jeg modtog, da jeg sparede betydeligt derved. Om denne min Reisefælle veed jeg intet mærkeligt at fortælle, paa en eneste Apostrophe nær, som overraskede mig meget. Vi talte om noget i den franske Historie, og den geistlige Herre vilde citere mig en Autor, hvis Navn han havde glemt. Han betænkte sig længe, endelig buldrede han ud med: „Le coquin qui a mal parlé de tant d'honnettes gens.“ *) Endelig fandt han paa Navnet, og hvem var ce coquin? —

*) Den Skjelm, der har talt ilde om saa mange brave Folk.

en Hædersmand, hvis Skoetvinde Mr. la Berlier og hele Kapitlet i Verdun, med samt Biskoppen, ei var værdig at løse, — Bayle, den store Bayle. — Jeg tænkte paa Herr Isaak Spies i Rotterdam, men følte slet intet Kald til at forsvare min Helt, som jeg gjorde dengang; og beder ogsaa mine Læsere, at tilgive denne Domherre, thi han var en Domherre, og vidste ikke hvad han gjorde.

Vi kjørte, da jeg maatte ile, Dag og Nat, over Meaux, Chateau-Thierry, Dormans, Epernai, til Chalons; hvor vi toge ind i Gjæstgivergaarden à la Pomme d'or, for at sove ud, og bleve høfligt modtagne af en venlig Vært, der førte os ind i et rummeligt, vel meubleret Værelse. Vi sluttede der, som Skik er i Frankrig, vor Accord om Aftensmad, Natteleie og Frokost; og da la Berlier foresladdrede mig meget om: „at her, i Midten af Provindsen, var den bedste Champagner at bekomme," saa betingede vi til os begge een Bouteille af den bedste, der var at faae, til Dessert. — Herimod havde Værten, som vilde have Leier med os, meget at indvende. Han svoer, at det, hvis han skulde give os af sin bedste, umuligt kunde blive ved een Bouteille, og at vi i det mindste maatte kræve een til Mands. Vi lode os ikke narre heraf; men — jeg veed ikke hvor denne Mand har ost sine physiognomiske Kundskaber? — nok var det

han paastod at kunne læse paa vore Pander, at vi, trods al vor Trætheb, ikke saasnart vilde gaae tilsengs, og foreslog os et Væddemaal, nemlig: Hvis vi vilde tillade ham, at spise med os, saa lovede han ifald vi begge lode os nøie med een Bouteille af hans bedste Champagner, slet ikke at tage nogen Betaling for den hele Soupée og for Natteleie; men krævede vi mere end een Bouteille, eller blev vi ogsaa kun længer oppe efter Aftensmaden, og lagde os ei tilsengs, saa maatte vi betale efter Accorden, og tillige ogsaa det, vi fortærede meer. Hermed vare vi vel tilfredse, og glædede os allerede til den vundne Fortæring. Vi besluttede fuldt og fast, begge kun at drikke een Bouteille af den bedste Champagner, og strax efter Aftensmaden at gaae tilsengs; og det saa meget mere, som vore Postheste vare bestilte til tidligt om Morgenen Kl. 5. Men det gik dog ganske anderledes. Værten underholdt os, medens vi spiste, med megen Vittighed, som dog ei gjorde stor Virkning paa os: fordi vi maatte være paa vor Post, og, for at vinde Aftensmaden, slet ikke vilde blotte os fra nogen Side. Deserten stod allerede paa Bordet, vor Bouteille af den bedste Champagner var kun halv tømt, og vi troede, at Raden nu var til os, at drille Værten: noget han ogsaa med megen Taalmodighed fandt sig i. Men paa engang forandrede Scenen sig. — Tre unge Piger traadte

ind, saa smukke, som Mahomed kun har kunnet love de Troende dem i Paradiset; alle tre med musikalske Instrumenter, som de ikke spillede uden Færdighed. Da disse Skjønne begyndte at spille og synge, blev der ikke længer tænkt paa, at Hestene vare bestilte til Klokken 5, ei spurgt om, hvem der skulde betale Gildet? Vi bleve siddende, nede Musikken og den søde Omgang med disse elskværdige Skabninger ved adskillige Bouteiller af den bedste Champagner, til henad Morgenstunden. — Om de vare Døttre, Steddøttre eller Cousiner til Værten à la Pomme d'or, det veed jeg ikke mere; men det husker jeg endnu grandgiveligt, at min gode Herr Fader, Stedfader eller Fætter, hvad han nu var, loe i Skjægget, og ei veeg fra vor Side: saa vi paa ingen Maade kunde skride uden for den strængeste Tugts og Ærbarheds Skranker, hvilket næsten fortrød os mere, end Tabet af vort Væddemaal.

I Verdun satte jeg Mr. La Berlier af, ikke langt fra hans Kathedralkirke, og fik af ham til Afskeed nogle Æsker Bonbons og Dragé de Verdun, som mine Børn siden fik af mig i Tydskland til deres store Fornøielse.

Jeg kom til Metz, og vilde strax reise videre, skjøndt en Plakat paa Posthuset forkyndte, at Zemire og Azor, en dengang endnu ganske ny Opera af Gretry, som jeg endnu ikke havde seet, skulde

opføres. Postmesteren, Herr Schwarz, en Tydsker, krævede mit Pas, for at skikke det til Pladsmajoren, da der ingen turde reise over Grændsen uden Pas. — Det var mig en meget ubehagelig Efterretning, men jeg lod mig ikke mærke med det Indtryk, den gjorde paa mig. Den Omstændighed, at ingen tillodes at reise ud af Landet uden Pas, var mig meget vel bekjendt; jeg havde selv seet Bønskrifter i Versailles, der vare sendte med Staffetter fra Grændserne, af Udlændinge, som ved deres Afreise fra Paris ei havde forsynet sig med Passe, og nu maatte vente saa længe paa Grændsen, til Passet blev sendt efter dem.

Derpaa burde jeg altsaa have tænkt; men det var ei faldet Nogen ind, hverken mig, eller dem, der havde sendt mig. For ei at lade Postmesteren mærke min Forlegenhed, tog jeg min Brevtaske frem, bladede mellem mine Papirer, og anstillede mig, som om jeg paa engang havde fattet en anden Beslutning. „Det er allerede silde — sagde jeg; — hvem veed, om Pladsmajoren er hjemme? og desuden bliver der i Aften spillet en Opera, som jeg kunde have Lyst at see; jeg bliver her i Nat, og i Morgen skal jeg selv gaae med mit Pas til Pladsmajoren.“ Herimod havde Postmesteren intet at indvende; han lod mig føre ind i Sølvkorset, hvorfra jeg gik i Operaen, kom tilbage, spiste til

Aften, og sov rolig til næste Morgen: uden endnu at vide, hvorledes jeg uden Pas skulde komme over Grændsen? Jeg havde rigtignok et Brev fra Duc d'Aiguillon med hans Segl til Ministeren i Æ, som jeg i alt Fald kunde have foreviist; men jeg kunde hverken compromittere Hertugen eller Departementet, han forestod, uden i den yderste Nød, heller ikke forsømme saa megen Tid, som det vilde koste at sende en Staffet til Versailles; jeg besluttede altsaa først at forsøge min Lykke hos Pladsmajoren, at give mig ud for en Tydsker fra Nabolauget, som ei behøvede noget Pas fra Versailles, og forelægge ham nogle Papirer angaaende mine forrige Bestillinger, som kunde bekræfte saadanne Udsagn.

I det jeg saaledes gik ganske langsomt hen ad Gaden i disse Tanker, og vilde spørge efter Pladsmajorens Bolig, mødte jeg en Jøde, der trak om med en gammel Officierkleppert, som han falbød. Jeg blev enig med ham, at give ham 4 Louisdorer for den, naar han havde opfyldt den Betingelse, jeg forelagde ham. Han skulde strax føre Hesten ind i Stalden i Sølvkorset, og bære min veltillukkede og forseglede Vadsæk til Frankfurter Diligencens Bureau, og bringe mig det sædvanlige Recepisse.

Det udrettede han troligen; jeg fik Postsedelen, betalte Jøden sine 4 Louis'dor neufs, af-

gjorde min Regning med Værten, og red ved høi lys Dag ud af Porten. Alt gik godt, til St. Avauldt, det sidste Grændsested, hvor der stod Fischerske Husarer. Skildvagten ved Yderporten tiltalte mig paa Fransk, men jeg hørte strax paa Accenten, at Manden var en Elsasser, og svarte ham paa hans Spørgsmaal om mit Pas, paa Tydsk: „Herre! da jeg for et Par Dage siden reed herind, spurgte ingen Moders Sjæl mig om mit Pas; jeg er en Vinhandler fra Saarbrücken, der ofte maa ride over Grændsen, og er hidtil aldrig bleven anholdt.“ — Det antog den gamle Elsasser for noget bekjendt, og sagde: „Das isch was anderst, der Herr kann passchiren.“

Saaledes reed jeg over Saarbrücken og Kaiserslautern til Frankfurt am Mayn, solgte der min Hest uden stort Tab, lod min Vadsæk hente fra Diligencen, og reiste til min Familie, som jeg traf frisk og vel. Min Kone levede nu atter som før, og jeg følte en usigelig Glæde ved, atter at see hende og mine Børn efter en saa lang Skilsmisse, som dog ikke havde varet et Aar endnu, i bedre Omstændigheder end ved min Afreise; men jeg kunde ikkun opholde mig en Dag hos hende, da mit Ærinde ei taalte nogen Opsættelse, og jeg paa Hjemreisen kunde smigre mig med et længere Ophold, hvilket ogsaa til sin Tid blev Tilfældet.

Jeg reiste videre til Æ, og afgjorde mit Ærinde paa følgende Maade.

Tyvende Kapitel.

Dialoger.

Den Correspondent, som jeg havde dechiffreret, meldte, at en Afskrift af Originaldokumentet af en dengang meget interessant diplomatisk Forhandling i Æ, en Bye, der laa længer fra hans Opholdssted end fra Paris, kunde faaes mod Erlæggelse af 200 gamle Louisdorer, og navnligen i N** Gaden No. 185 hos en Sværdtfeger F. Den, der udleverede Papirerne forlangte foruden Pengene, den største Forsigtighed og Taushed, og frabad sig, af vigtige Grunde for sin Sikkerhed, al Underhandling med den franske Minister i Æ, og med enhver, der var bosiddende eller bekjendt i denne Bye.

Det var tydeligt nok. — Min Instruktion var: at overlevere den franske Minister i Æ, der allerede i Forveien med Posten var underrettet om hvad han behøvede at vide, Hertugen af D'Aiguillons Skrivelse til min Legitimation; modtage de 200 Louisdorer af ham, og med dem at indløse Papirerne, naar jeg havde prøvet deres Indhold og fundet at det var ægte, forsegle dem vel med et Signet, man havde givet mig, og derpaa overlevere dem til Ministeren

i Æ, der havde Ordre til, uden mindste Ophold, at sende dem uaabnede til Versailles med en Staffet.

Det Første, jeg gjorde, var: strax den samme Dag, jeg kom, at skrive et Brev til Ministeren, og melde ham min Ankomst, samt at jeg havde et Brev med til ham, og, da Sagen ei taalte nogen Udsættelse, at bede om Tilladelse til, endnu samme Dags Aften at turde gjøre Hans Excellenz min Opvartning. Med dette Brev kjørte jeg i en Fiacre til Ministerens Huus, lod Portneren komme hen til mig, og overrakte ham Brevet til hans Herre, der, som jeg allerede havde indbildt mig, ikke var hjemme. Om Aftenen begav jeg mig, ifølge mit Brev, til denne Diplomatikers Hôtel, og blev rigtignok strax ført ind i et Værelse, men maatte vel endnu staae en Time, inden han kom tilsyne, under det sædvanlige Ministerial-Paaskud, at han havde stor Post. Modtagelsen var kold, og jeg kunde læse Ærgrelsen over denne hemmelighedsfulde Commission paa hans Pande. Jeg fandt desforuden ogsaa kun liden Visdom i hans Physiognomie, og megen Indbildskhed, som mig syntes; det var ingen Comte de Guines.

Han tog mod Brevet, læste det, og sagde: „De skal udlevere mig Papirer; har De dem hos Dem?" Svar: „Deres Excellenz skal først udbetale mig 200 gamle Louisdorer; jeg beder Dem derfor, thi De maa tjene mig deri, hurtigen at skaffe mig disse

Papirer." Troer De, jeg vil give Dem de 200 Louisdorer?

„Det er Ministerens Ordre."

„Hvad jeg har for en Ordre, det kan ingen vide; men jeg giver Dem ikke Penge, før De bringer mig Papirerne. Ministeren melder mig ikke engang Deres Navn; hvor kan jeg vide, om De er den rette, og hvorledes De er kommet til dette Brev?"

„Hvoraf skulde jeg da kunne vide, at D. E. skal udbetale mig 200 Louisdorer? Thi i det Brev, jeg har overbragt, staaer der ei talt derom, men det henholder sig kun til de, D. E. allerede før har faaet, under den og den Dato. — Var jeg en Bedrager, vilde al Forsigtighed ei hjelpe; thi D. E. har Ordre til, at modtage Papirerne forseglede af mig, og her er Signetet, hvormed jeg skal forsegle dem; jeg kunde altsaa forsegle hvad jeg havde Lyst; men Tingen er den, at jeg selv ikke kan faae Papirerne, før jeg har indløst dem med de 200 Louisdorer."

„Altsaa kan De ogsaa faae et quil pro quo?"

„Nei, thi jeg vil see og prøve hvad jeg modtager."

„Hvad har det da for en Beskaffenhed med disse Papirer?"

„Ingen anden, end den, jeg allerede har sagt; om Indholdet kan jeg intet melde, da jeg ei har læst det, og naar jeg faaer det læst, tør jeg intet sige derom, fordi det er mig forbudet."

„Pengene udleverer jeg ikke; men jeg vil endnu engang gjennemlæse Alt, hvad der i denne Sag er kommet mig til Hænde, og venter Dem i Morgen Aften Klokken halv Ti hos mig igjen."

Det var nu rigtignok ingen meget lovende Begyndelse af mine Negociationer. Jeg opsatte endnu samme Nat et vidtløftigt Brev, hvori jeg gjentog alle mine Grunde, tilføiede nye, og glemte ikke, ret levende at beskrive de Følger, det vilde have, om jeg nødtes til at reise tilbage igjen med uforrettet Sag. Dette Brev gav jeg om Morgenen tidlig til Portneren, at han skulde besørge det til Ministeren, og gik Klokken 10 til Huset No. 185 i N * * Gaden. Her maa atter dialogiseres, især da Dialogen falder noget komisk ud, og næsten smager af Theatret. Men jeg kan tilforladelig forsikkre, at end ikke en Stavelse deraf er egen Opfindelse, men den sande, ukunstlede Samtale med Herr F. i Æ.

Jeg traadte ind, traf Manden ved Indpakningen, og spurgte: — Er De ikke Sværdtfegeren, Herr F? „Til Tjeneste, jo, det er mig."

„De gjætter rimeligviis, i hvad Anledning jeg kommer til Dem?"

„Ih jo vist nok, jeg har allerede længe ventet Dem, vær mig velkommen! Men var De ikke kommet i Dag; seer De, Alting er allerede indpakket, saa var jeg reist bort i Morgen."

„Har De Papirerne ved Haanden?"

„Ja! De skal faae Alting at see, men rigtig nok er i det Hele Alt ikke faldet saa godt ud, som vi haabede." Han hentede et Papiir fra sit Skab, og gav mig det.

„Herr F.! det er jo en Kontract om en Heste-Leverance?"

„Naa ja, hvad er det da, De ellers vil have?"

„Er jeg da viist hen til Dem, for at kjøbe Heste?"

„Naa! — er De da ikke Leverandeuren Bernhard fra Hachenburg, der har skrevet mig alle de Breve, som ligge her, og som i Morgen vil reise med mig til Messen i F.?"

„Nei ingenlunde, det er ikke mig, og jeg har aldrig i mit Liv hørt tale om den ærlige Mand?" —

„Hvad det er snurrigt! og han er bleven mig beskreven akkurat af samme Statur, som De er af. — Men hvad vil De da have for Papirer af mig?"

„Papirer — som man har givet Dem i Forvaring til mig."

„Min Herre! der er De bleven holdt for Nar, man har spillet Dem et Puds; jeg veed af ingen Papirer at sige, og giver mig heller ikke af med saadanne Ting. Hvem er da den smukke Herre, der sender Dem til mig?"

Naa, tænkte jeg, det gaaer godt! Du har med to Mænd at gjøre, med Ministeren og med F; den Ene ærgrer sig over denne Sag, den Anden betragter den som en Daarskab. Jeg saae, at Manden virkelig ikke vidste noget om den hele Affaire, og anbefalede mig. Da gjorde hans Ægtefælle, der hidtil havde siddet ganske stille, bag sin Mands Ryg, et Tegn til mig med Haanden, hvilket jeg som en god Dechiffreur snart dechiffrerede. Jeg besluttede, at spadsere saa længe i Nærheden af dette Huus, til jeg fik nogen nærmere Underretning, som da heller ikke varede længe. Konen kom et Øieblik til mig paa Gaden, sagde mig i al Hurtighed, at hun vidste Beskeed om Sagen, at man havde regnet paa hendes Mands Fraværelse, der ellers altid var borte i sine Handelsforretninger, og kun først for kort siden var kommen tilbage, og i Morgen ogsaa atter reiste bort; jeg skulde kun komme igjen til hende i Morgen tidlig Kl. 10, saa vilde jeg træffe en Herre hos hende, som skulde give mig Oplysning om det Hele.

Jeg havde allerede flere Gange været i Æ, havde gamle Venner der, som jeg besøgte, og var just denne Aften indbudet til et litterairt Selskab, som jeg ikke gjerne vilde blive fra, for de interessante Mænds Skyld, som vare forsamlede der. Imidlertid løb mit Ærinde mig dygtig om i Hovedet; jeg forestillede mig Ministeren ganske som den Mand, der var istand

til at lade mig i Stikken, hvor tydelig hans og min Instruktion end var; og jeg gjorde altsaa i et Selskab af nogle af Tydsklands vittigste Hoveder, en meget bedrøvelig Figur. Efter Klokken 9 bad jeg om Tilladelse til, at turde bortfjerne mig paa en halv Time; og ilede til Ministeren, der vel endnu ikke gjorde mig noget venligere Ansigt, end Dagen før, men som dog overgav mig de 200 Louisdorer i Ruller, og for at vise sin Vigtighed, formanede mig til, at aflevere Papirerne til ham, i det mindste inden 24 Timer.

Ved dette Hephata blev min Tunge løst, og da jeg atter kom til mit Selskab, undrede alle sig over, hvorledes det stille Menneske, der før havde siddet saa melankolsk og tiet, nu paa engang kunde sladdre saa dygtigt med, at han næsten faldt til Besvær. Denne hurtige Forandring tilskrev man min Fraværelse, og denne, en lykkeligt udfalden Elskovshandel, hvilken Kompliment jeg ganske velbehagelig modtog, ligesom en ung Sprudebasse, der bilder sig noget ind af sin Lykke.

Næste Morgen Kl. 10 begav jeg mig til det bevidste Sted, og fandt der allerede den gode Mand ventende paa mig. Det var et velskabt og vel friseret ungt Menneske — sandsynligviis Madam F—s Cicisbeo —, der, som mig syntes, ikke gjorde sig store Tanker om sin Person alene, men

ogsaa om sin Forstand og sine Anlæg til Intrigue. Jeg lod ham ikke faae Tid til at udkramme sin Viisdom, men spurgte strax om Hovedsagen. — Ham var det om at gjøre, at faae sine indstuderede Vendinger anbragte, da han havde forberedet sig paa, at blive spurgt meget; men jeg vilde ikke vide noget, men blot see. Endelig gjorde han sig megen Møie med at overtyde mig om, at han ikke var den, Papirerne oprindeligen hidrørte fra, men kun Fuldmægtig for en anden vigtig Mand. Derimod havde jeg intet at indvende, men vedblev kun at fordre, at faae Det at see, som han havde; uden at bryde mig om, gjennem hvormange Hænder det allerede var gaaet. Efter nogle fremdeles anbragte Vendinger, mumlede han noget om de 200 Louisdorer, og derpaa gjorde jeg, ved at fremvise mine Ruller, en Ende paa al videre Prologiseren.

Han bragte Papiret for Dagen; jeg læste det heelt igjennem, fandt al diplomatisk Rigtighed i Form og Stiil, sammenlignede de Data, det indeholdt, med dem, jeg allerede havde, og kunde ifølge min Instruktion ei indvende noget mod det Hele: fordi det virkelig indeholdt Det, det skulde indeholde, og jeg ved en nøiagtigere kritisk Undersøgelse vilde have overskredet min Instruktion. Jeg udbetalte Pengene, modtog Dokumentet, gik til mit Logi, forseglede Papiret med det Signet, man til den Ende havde medgi-

vet mig, og gik nu, uden al videre Forsigtighed, ved høi lys Dag til Ministerens Bolig; han modtog Pakken af mig, lod i min Nærværelse gjøre et Omslag endnu om den, og forsikkrede mig, at det endnu samme Dag skulde afsendes med en Courier til Versailles tilligemed nogle andre Depescher.

Jeg tør nu vel sige det, at dette dyrekjøbte Papiir, formedelst den kunstige Efterlignelse af et ideelt Original, rigtignok fortjente at kaldes et diplomatisk Mesterstykke, men det var dog, som jeg i det mindste slutter mig til af de det modsigende Følger, intet andet, end et underskudt Værk, som de, det blev tilskrevet, vel ikke havde tænkt paa. Jeg opholdt mig nu endnu nogen Tid i X, og nød mine Venners Omgang, som slet ikke vidste noget af alt Dette. Fra X reiste jeg til Y, hvor jeg fandt Breve fra Versailles, der berettede mig, at Dokumentet rigtigen var ankommet, og meddeelte mig Tilladelse, til at opholde mig nogle Maaneder i det hellige romerske Rige, hvoraf jeg gjorde den bedste Brug i min Families Skjød.

Et og tyvende Kapitel.

Ende.

I Foraaret 1773 ankom jeg atter til Versailles, og blev rost og berømmet for min Conduite i

X; thi det bevidste Dokument gjaldt for et Papiir af største Vigtighed, og jeg vilde have anbefalet mig slet, om jeg havde yttret den mindste Tvivl derimod. Imidlertid havde den tydske Chiffre-Korrespondenz, der hidtil havde beskjæftiget mig, ganske ophørt; jeg fik lidet meer at bestille med Pennen, og maatte om Sommeren gjøre en Tour gjennem den største Deel af det tydske Rige.

I Syvaarskrigen havde de Franske mod Beviser modtaget meget Proviant, Fourage, Brød og flere Fornødenheder i de Lande, der vare østerrigsk sindede, og maatte behandles som Venner; disse Beviser havde Kongen lovet at indløse og godtgjøre med rede Penge, naar Krigen kom til Ende; de beløb sig til Millioner Livres. Krigen var forlængst tilendebragt, betalt var endnu Intet, og lidet Haab om, at nogensinde Noget blev betalt.

Jeg fik en Fortegnelse paa alle disse Fordringer, og maatte reise omkring, for hemmeligen at efterforske: hvilke Forhaabninger de, der havde disse Fordringer, endnu gjorde sig? Med hvor meget de, i Tilfælde af et Forliig, vilde lade sig nøie? Hvilken Minister, Raad eller Embedsmand, der ved hvert Parti, efter al Sandsynlighed, vilde faae denne Sag under sin Behandling, hvis det blev til Alvor med den? Og hvilken Vei, der vel var den korteste til at liquidere disse Fordringer paa, uden at gjøre megen

Opsigt, og til at indfrie dem med den høistmulige Fordeel? —

Den Indberetning, jeg mod Slutningen af dette Aar gjorde herom, viiste: at disse Fordringer, om hvis Godtgjørelse de Fleste allerede havde opgivet Haabet, kunde indløses med 5 Sous for hver Livre; og at den bedste og korteste Vei var, at overdrage Indløsningen til en Privatmand, som maatte lade, som om han af egen Speculation vilde vove sine Penge paa uvisse Udsigter. Jeg tilbød mig hertil, hvis man vilde anvise mig de fornødne Penge, og give mig en bestemt Forskrift: at jeg kunde vide, hvilken Forsigtighed, der maatte iagttages ved Liquidationen, til Hoffets Sikkerhed, og hvad for et Afkald, foruden Regningernes Tilbageleverelse, behøvedes. I denne Sag blev der forhandlet meget mundtlig og skriftlig, og efterat Alt, hvad der skulde iagttages, nøie var bestemt, og Forholdsreglerne i enkelte Tilfælde, der muligen kunde forekomme ved Liquidationen, vare aftalte, blev Udførelsen mig overdraget, og for min Umage tilstaaet mig 2 Sous for hver Livre, jeg indfriede med 5 Sous, saa at jeg i det Hele kunde beregne en Livre til 7 Sous. Det var en fortræffelig Udsigt til at blive riig.

Hvo der har mere end han bruger, er, efter min Mening, riig, og saameget vilde jeg sikkerligen have erhvervet ved denne Commission. Nu blev ogsaa

Øinene aabnede paa mig i Henseende til Øiemedet af dette Foretagende. Det var Madame du Barry, der lod disse Qvitteringer indløse; det var mig ingen Forskjel; thi det var mig meget ligegyldigt, om jeg fik mine 2 Sous af hver Livre af en smuk eller en hæslig Haand.

Alting var allerede besørget, indledet og ordnet, saa at jeg intet andet havde at gjøre, end at hæve Pengene, udveksle dem mod Regninger og sende disse ind til Vedkommende. Til Penge-Remisserne var en Banquier i Straßburg, mindes jeg ret, ved Navn Frank, bestemt; og jeg blev med et lidet Forskud til Reiseomkostningerne sendt i Forveien til Tydskland, og skulde der gjøre Tilberedelserne, fordi Udbetalingen af Pengene, jeg veed ikke hvorfor, først kunde skee efter Paaske i Aaret 1774.

Forberedelserne fandt jeg meget overflødige, thi det kom her blot an paa rede Penge; og saaledes syntes det mig hensigtsstridigt, som en Privat-Speculant, at begynde Underhandlinger, før jeg kunde realisere dem. Jeg blev altsaa om Vinteren hos min Familie, vedligeholdt den, denne Sag vedkommende, Korrespondenz, og skrev af Keedsomhed — en Roman.

Midlertid nærmede min Virksomheds Periode sig. Projectet blev i sin Kraft, og i Begyndelsen af Mai gjorde jeg mig færdig til, paa første Vink at

reise til Straßburg og hæve Penge. Der kom et Vink — der kom flere — og alle vinkede mig: at blive hvor jeg var, ikke at skrive mere derom, og aldrig at tale om, at jeg var bleven brugt i dette eller noget andet Anliggende. — Thi Ludvig den høitelskede, den Femtende af dette Navn, høilovlig Ihukommelse, var hedenfaren, og var, efter al den Ulykke, han i levende Live skal have stiftet, ogsaa endnu ved sin Død, Aarsag i, at jeg mistede mine 2 Sous paa hver Livre. Jeg skrev endnu nogle Gange, men fik aldrig Svar; endelig henvendte jeg mig til en Mand, der skyldte Hertugen af D'Aiguillon Alt, der ofte havde tilsvoret mig „at han kunde offre Liv og Blod for ham" og indsluttede i hans Brev et Brev til Hertugen. Dette Brev fik jeg uaabnet tilbage, i en Convolut, hvori der stod skrevet:

Non utitur Aculeo, Rex cui paremus.*)

*) Den Konge, vi adlyde, trænger ei til nogen Braad. (Ordet Aiguillon betyder, som bekiendt, Braad.)